PROVINCIE FLEVOLAND

Jaarstukken 2021

Aan Provinciale Staten van Flevoland

Voor u liggen de Jaarstukken 2021, bestaande uit het jaarverslag (de programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening. In deze jaarstukken leggen wij verantwoording af over het uitgevoerde beleid en de realisatie van vooraf gestelde doelen. Wij gaan in op wat we bereikt hebben (doelen en prestaties), wat wij daarvoor gedaan hebben en wat dat heeft gekost. De basis hiervoor wordt gevormd door de Programmabegroting 2021 (na wijziging).

De jaarstukken zijn ingericht in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV). Dit betekent dat de opzet van de Jaarstukken 2021 aansluit bij de Programmabegroting 2021.

Deze jaarstukken beginnen met een bestuurlijke samenvatting (deel I). In deel II hebben wij onze verantwoording over de programmaonderdelen opgenomen. Deel III bestaat uit de door het BBV voorgeschreven paragrafen en deel IV bevat de Jaarrekening 2021.

Wij verwachten dat u met deze jaarstukken goed inzicht krijgt in de gerealiseerde doelen in 2021. Een digitale webversie is te raadplegen via https://flevoland.jaarverslag-2021.nl.

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

De secretaris,	de voorzitter,
Origineel getekend door H. Tijl	Origineel getekend door L. Verbeek

Inhoudsopgave

I Samenvatting 6
I. Algemeen 6
II. Jaarresultaat 2021 7
III. Weerstandsvermogen 7
IV. Samenstelling college van Gedeputeerde Staten 8
V. Leeswijzer 9
II Programmaverantwoording 12
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen & water 13
1.0 Inleiding 14
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap 17
1.2 Water 22
1.3 Totale lasten en baten 24
2 Landbouw, visserij en natuur 25
2.0 Inleiding 26
2.1 Landbouw & Visserij 30
2.2 Natuur & landelijk gebied 34
2.3 Totale lasten en baten 41
3 Economie 42
3.0 Inleiding 43
3.1 Economische ontwikkeling 47
3.2 Gebiedsopgaven 51
3.3 Totale lasten en baten 56
4 Aantrekkelijk FLevoland & Krachtige Samenleving 57
4.0 Inleiding 58
4.1 Recreatie en toerisme 61
4.2 Cultuur en erfgoed 63
4.3 Krachtige samenleving 66
4.4 Totale lasten en baten 70
5 Energie, duurzaamheid en milieu 71
5.0 Inleiding 72
5.1 Regionale energiestrategie 76
5.2 Duurzaamheid en circulaire economie 79
5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid 81
5.4 Klimaatakkoord 82
5.5 Totale lasten en baten 84
6 Mobiliteit 85
6.0 Inleiding 86
6.1 Openbaar vervoer 89
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit 92
6.3 Infrastructuur 94
6.4 Totale lasten en baten 99

7 Vernieuwend bestuur 100
7.0 Inleiding 101
7.1 Bestuur 104
7.2 Provinciale Staten 109
7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten 111
7.4 Bedrijfsvoering 113
7.5 Reserves 115
7.6 Totale lasten en baten 120
III Paragrafen 121
1 Lokale heffingen 122
1.1 Beleid ten aanzien van heffingen 122
1.2 Kwijtscheldingsbeleid 123
1.3 Overzicht tarieven 123
1.4 Lokale lastendruk 123
1.5 Opbrengst van de lokale heffingen 124
2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 126
2.1 Algemeen 126
2.2 Risicobeleid en risicomanagement 126
2.3 Risicoprofiel 127
2.4 Weerstandsvermogen 129
2.5 Toelichting op de risico's 130
2.6 Niet financiële risico's 140
2.7 Financiële kengetallen BBV 141
3 Onderhoud kapitaalgoederen 143
3.1 Algemeen 143
3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud 144
3.3 Middelen 145
4 Financiering 148
4.1 Algemeen 148
4.2 Ontwikkelingen 148
4.3 Performance en uitzettingen 149
4.4 Risicobeheer 150
4.5 Renteschema 151
5 Bedrijfsvoering 152
5.1 Algemeen 152
5.2 Sturing en beheersing 152
5.3 Onderdelen bedrijfsvoering 155
6 Verbonden partijen 160
6.1 Algemeen 160
6.2 Overzicht verbonden partijen 161
7 Grondbeleid 173
IV Jaarrekening 175
1 Jaarrekening 2021 op hoofdlijnen 176
1.1 Omvang resultaat 176

1.2 Analyse resultaat ... 176
1.3 Financiële kengetallen ... 179
2 Overzicht baten en lasten in de jaarrekening ... 180
2.1 Detaillering baten en lasten per programma ... 180
2.2 Specificatie diverse baten en lasten ... 181
2.3 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ... 185
3 Balans (incl. toelichting) ... 187
3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling ... 188
3.2 Toelichting op de balans (activa) ... 191
3.3 Toelichting op de balans (passiva) ... 198
3.4 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen ... 204
Bijlagen ... 207
1. Toelichting reserves en voorzieningen ... 208
2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden ... 224
3. Specificatie van incidentele lasten en baten ... 227
4. Single information Single audit (SiSa) ... 233
5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant ... 238
6. Lijst met afkortingen ... 249

I Samenvatting

I. Algemeen

In de zomer van 2021 dachten we heel even dat het oude normaal terug was. Afstand houden, mondkapjes en QR-toegangscodes schoven we met het grootste gemak terzijde alsof er nooit sprake van was geweest. De pandemie was voorbij. Dachten we. Tot we in november te maken kregen met een avondlockdown en de terugkeer van de anderhalvemetersamenleving, het mondkapje, tijdelijke sluiting van sectoren en afgelasting van tal van evenementen en activiteiten ‘vanwege corona’. En ja, ook het thuiswerken werd weer de norm evenals digitaal vergaderen.

Voor het tweede jaar achtereen vroeg de coronapandemie het uiterste van de samenleving. De coronasteunpakketten van de provincie Flevoland voor bijvoorbeeld de culturele sector kwamen dan ook als geroepen. Het initiële steunpakket voor de sportsector was zo snel uitgeput, dat Provinciale Staten ook een tweede tranche beschikbaar stelde. Goed om te merken is dat de Flevolandse economie ondanks de pandemie robuust bleek. Afgelopen jaar kwamen er 4250 banen bij.

De nieuwsrubrieken werden vorig jaar niet alleen gevuld met coronaberichten, maar ook met items over de kabinetsformatie. Die duurde en duurde en werd de langste kabinetsformatie uit de Nederlandse geschiedenis.

Kort na de Tweede Kamerverkiezingen sloegen de zes gemeenten, de provincie en het waterschap de handen ineen voor het manifest 'Wij zijn Flevoland'. Het is ons aanbod aan Nederland om in Flevoland (landelijke) opgaven (regionaal) aan te pakken. Het manifest vormde de aanzet voor Samen maken we Flevoland en de gesprekken met het Rijk. Samen komen we verder dan alleen. We kunnen en willen in Flevoland veel bijdragen aan de ontwikkeling van Nederland, maar niet alles kan. Ook bij ons is het dringen om de ruimte en de middelen zijn schaars. Niettemin zijn wij bij uitstek een versnellingsregio voor toekomstgericht en duurzaam bouwen en verbouwen. In Flevoland bouwen we aan een complete samenleving. Waar we samen werken aan een duurzame en gezonde toekomst voor jong en oud. Waar het goed wonen, werken en recreëren is.

We zoeken als Flevoland de samenwerking op. Dat doen we omdat we ervan overtuigd zijn dat dat de beste aanpak is van de grote maatschappelijke vraagstukken waarmee we te maken hebben. Die houden immers steeds minder op bij de provinciegrenzen. Dus hebben we binnen de provincie de handen ineen geslagen, maar doen we tevens actief mee in de MetropoolRegio Amsterdam, de Regio Zwolle, de gebiedsagenda Ermelo-Harderwijk-Zeewolde en het Deltaplan Noordelijk Nederland.

In eigen huis hebben we mooie voorbeelden van samenwerking tussen onze beide Staten. In het kader van bestuurlijke vernieuwing hebben Gedeputeerde Staten (GS) in nauwe dialoog met Provinciale Staten (PS) samengewerkt aan een kaderdocument nieuw economisch beleid inclusief een helder geformuleerde vervolgopdracht van PS aan GS.
Met de vaststelling van 'RES 1.0', maar ook het 'Actieplan Biodiversiteit', de 'Bossenstrategie' en het 'Programma Ruimte en Mobiliteit' 1 heeft de provincie afgelopen jaar haar verantwoordelijkheid gepakt om ons mooie Flevoland ook voor toekomstige generaties aantrekkelijk te houden. We hebben de aarde immers niet gekregen van onze ouders, maar te leen van onze (klein-)kinderen.

In 2021 is het programma 'Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering' afgerond. De migratie naar het Hybrid Cloud Datacenter is in volle voorbereiding. Hiermee is de basis gelegd voor de verdere ontwikkeling van de informatiesystemen en het moderniseren van het applicatielandschap. Belangrijke pijlers voor de digitale transformatie waarbij het datagedreven werken zowel intern als in samenwerking met andere overheden en partners een onmiskenbare rol zal spelen.

De uitvoering van het coalitieakkoord Flevoland - Ruimte voor de toekomst is in 2021 verder op stoom gekomen. Net zo onverwacht als stikstof en de pandemie in de voorbije jaren opdoken als belangrijke maatschappelijke en politieke thema’s, geldt dat voor datacenters in 2021. De Flevolandse datacenterstrategie

is in de maak en de komst van Meta, het moederbedrijf van Facebook, naar Zeewolde wist eind vorig jaar de gemoederen bezig te houden.

De pandemie, het stikstofdossier, de woningbouwopgave, maar ook de datacenterdiscussie en het energievraagstuk laten zien dat we als provincie voortdurend in beweging zijn. Dat hoort zo en dat willen we ook zijn. Dit jaar was amper twee maanden oud toen Rusland de Oekraïne binnenviel. Deze daad van agressie binnen Europa heeft ons eens te meer doen beseffen dat vrijheid niet vanzelfsprekend is. In een paar weken tijd waren meer dan twee miljoen Oekraïners op de vlucht voor het geweld. Uiteraard hebben we ons in Flevoland tot het uiterste ingespannen om vluchtelingen uit Oekraïne ver van huis een veilig onderkomen te bieden.

Voor de komende jaren zien we dat we voor een aantal flinke opgaven staan. Woningbouw, energie, human capital en het perspectief voor het landelijk gebied, om er maar een paar te noemen. In de zomernota en perspectiefnota komen we hier bij u op terug. Wat nu al als een paal boven water staat is dat het vraagstukken betreft waarvoor gemakkelijke oplossingen niet te vinden zijn. Wij zien ze als een uitdaging en zetten graag onze schouders eronder.

[1]) Het programma Ruimte en Mobiliteit moet, na de terinzagelegging, nog worden vastgesteld door Provinciale Staten

II. Jaarresultaat 2021

In het jaar 2021 is een positief resultaat gerealiseerd van € 16,3 mln. Dit resultaat, en het verschil ten opzichte van de begroting 2021 na wijziging, wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de voortgang van een aantal projecten en programma's uiteindelijk lager was dan verwacht, de bedrijfsvoeringslasten beperkt konden worden gehouden en doordat de baten, met name de provinciefondsuitkering, hoger zijn uitgevallen dan was voorzien. De verschillen zijn nader gespecificeerd en toegelicht bij de desbetreffende programma's.

Tabel 1.1: Opbouw resultaat

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	182.037	194.757	208.856	179.688	29.167
Baten	-195.738	-187.510	-194.584	-197.218	2.634
Saldo van lasten en baten	**-13.701**	**7.247**	**14.272**	**-17.529**	**31.801**
Stortingen in reserves	74.417	23.170	41.402	46.883	-5.480
Onttrekkingen aan reserves	-71.791	-30.417	-55.674	-45.664	-10.010
Saldo van reservemutaties	2.626	-7.247	-14.272	1.219	-15.491
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	**-11.075**	**0**	**0**	**-16.310**	**16.310**

x € 1.000

In de Jaarrekening 2021 (onderdeel IV van deze jaarstukken) gaan we bij de diverse programmaonderdelen in op de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2021 (na wijziging) en het ontstaan van het rekeningresultaat 2021.

III. Weerstandsvermogen

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft een overzicht van de belangrijkste risico's van de provincie. Het risicoprofiel van de provincie is ten opzichte van de voorlaatste versie van de paragraaf (zoals opgenomen in de Programmabegroting 2022) toegenomen van € 9,5 mln. naar € 9,9 mln. De weerstandscapaciteit is eveneens ten opzichte van de Programmabegroting 2022 toegenomen van € 14,6 mln. naar € 15,3 mln. De dekkingsgraad (weerstandsratio) blijft daarmee gelijk met 1,5. Deze bevindt zich daarmee binnen de bandbreedte (van 1,1 tot 2,0), zoals is vastgelegd in de nota 'Reserves & Voorzieningen 2020-2023'.

IV. Samenstelling college van Gedeputeerde Staten

De samenstelling van het college (inclusief bijbehorende portefeuille) is als volgt:

Naam	Portefeuille
Dhr. L. (Leen) Verbeek *Commissaris van de Koning*	Voorzitter Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten met in portefeuille: Rijksheertaken, Burgemeesterszaken, Aangelegenheden Koninklijk Huis, Koninklijke onderscheidingen en predicaten, Integriteit, Bemiddelingsverzoeken, Bezwaar en beroep, Openbare orde en veiligheid, Ondermijning, Veiligheid/Crisisbeheersing, Veiligheidsregio Flevoland, Archiefinspectie.
Dhr. J. (Jan) de Reus	Gedeputeerde met in portefeuille: Ruimtelijke ordening, Wonen, Landschap, Almere 2.0 (incl. RRAAM, Schaalsprong Almere, handelingsperspectief, Fonds Verstedelijking Almere en afronding IFA), Amsterdam Lelystad Airport (incl. Lelystad Airport Businesspark en OMALA incl. Airport Garden City C.V.), Mobiliteit (incl. infrastructuur, OV, verkeersveiligheid, IJsseldelta Zuid en Smart Mobility), MITC, Personeel & Organisatie, Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) DROW, BAC Mobiliteit, BAC Werkgeverszaken en 100.000 woningen. 1e loco commissaris van de Koning.
Mw. C.W. (Cora) Smelik	Gedeputeerde met in portefeuille: Duurzaamheid (incl. stuurgroep Duurzaamheid, Het Goede Voorbeeld en beleid circulariteit/circulaire economie), Milieu (incl. bodem, klimaatadaptatie, VTH, omgevingsdiensten en Afvalzorg), Omgevingsvisie (incl. samenwerkingsagenda, Ruimte voor Initiatief, opgave gericht werken en Omgevingswet), Bestuurlijke vernieuwing, Inkoop & Aanbesteding en BAC VTH. 2e loco commissaris van de Koning.
Dhr. J.N.J. (Jan-Nico) Appelman	Gedeputeerde met in portefeuille: Economie (ruimtelijk-economisch beleid, uitvoering circulaire economie, Topsectoren en MKB, Horizon, Lelystad Airport Businesspark, OMALA, EFRO en Interreg), Floriade, Agrofood (Landbouw & Visserij), Landbouw Meerdere Smaken, Maritieme strategie (incl. Flevokust Haven, Maritieme Service Haven en Kornwerderzand), Human Capital-Agenda (incl. Hoger onderwijs), GR Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief (beleid), Facilitaire zaken en BAC Economie. 3e loco commissaris van de Koning.
Dhr. J.A. (Jop) Fackeldey	Gedeputeerde met in portefeuille: Energietransitie (coördinatie Klimaatakkoord, energiebesparing, warmtetransitie, windenergie, zonne-energie, energie-innovatie en EEF), Krachtige Samenleving (incl. gezondheid/zorg en Fonds Krachtige Samenleving), Toerisme & recreatie (incl. gebiedspromotie), Kwaliteit openbaar bestuur (incl. bestuurlijke zaken, Regiegroep MRA, Coördinatie Regio Zwolle, IPO-bestuur en coördinatie IBT), Communicatie & ICT, BAC Energie en Corona. 4e loco commissaris van de Koning.
Dhr. H.J. (Harold) Hofstra	Gedeputeerde met in portefeuille: Natuur (incl. natuurbeheer, N2000, natuurontwikkeling, Nieuwe Natuur, ontwikkeling Oostrand, GLB en POP), Vitaal Platteland (Fonds Vitaal Platteland), Water (incl. drinkwaterbescherming, Kaderrichtlijn Water, kaderstelling Waterschap, Markermeer-IJmeer), Financiën (incl. financieel toezicht gemeenten, Rijksvastgoedbedrijf en deelnemingen), Sport, BAC Vitaal Platteland, BAC Financiën en Stikstof. 5e loco commissaris van de Koning.
Dhr. M.A. (Michiel) Rijsberman	Gedeputeerde met in portefeuille: Kunst en cultuur (incl. musea, landschapskunst en programmalijn 4 Fonds Verstedelijking Almere), Verhaal van Flevoland, Nationaal Park Nieuw Land (incl. uitvoering N2000 Beheerplan Oostvaardersplassen en rapport Van Geel, Marker Wadden en Oostvaardersoevers), Europa (incl. Comité van de Regio's, vertegenwoordiger EU-netwerken en Huis Nederlandse Provincies), Lelystad Next Level en BAC Cultuur. 6e loco commissaris van de Koning.
Dhr. H. (Hans) Tijl	Provinciesecretaris/algemeen directeur

Gedeputeerde Staten van Flevoland verrichten naast hun bestuurlijke functie een aantal nevenfuncties. Zie voor een volledig overzicht: www.flevoland.nl

V. Leeswijzer

Doelstelling jaarstukken
De jaarstukken zijn een belangrijk instrument voor Provinciale Staten (PS). Hierin leggen Gedeputeerde Staten (GS) verantwoording af over gerealiseerde doelstellingen, uitgevoerde activiteiten en de inzet van de financiële middelen die de provincie Flevoland ter beschikking stonden. De jaarstukken zijn daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de controlerende rol van PS.

Plaats jaarstukken in de planning & controlcyclus
In de Programmabegroting 2021 wordt vastgelegd wat provincie Flevoland wil bereiken, wat daarvoor wordt gedaan en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld. De programmabegroting wordt door PS vastgesteld. Een en ander wordt in financiële zin verder uitgewerkt in de productenraming, die door GS wordt vastgesteld.

Tussentijds kunnen plannen worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen. Dat kan integraal als onderdeel van de reguliere cyclus gebeuren via nota's (waaronder de zomernota en de perspectiefnota), maar ook separaat op basis van tussentijds door PS en GS genomen besluiten. Indien deze bijstelling financiële consequenties kent dan wordt met dat besluit eveneens een begrotingswijziging door PS vastgesteld (of in mandaat door GS, conform de financiële verordening).

In de Jaarstukken 2021 wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de ambities, zoals verwoord in de Programmabegroting 2021, en eventueel bijgesteld bij de zomernota, of separate voorstellen. Er wordt aangegeven in welke mate de doelstellingen zijn gerealiseerd en er wordt verantwoording afgelegd over daarvoor uitgevoerde activiteiten en de inzet van financiële middelen. Dit document dient ter ondersteuning van de controlerende rol van PS.

Structuur jaarstukken
Vanaf de Programmabegroting 2020 wordt het Coalitieakkoord 2019-2023 'Ruimte voor de Toekomst' toegepast. De structuur en inhoud van de begroting is aangepast om zo goed als mogelijk hierbij aan te sluiten. De indeling van de programma's en programmaonderdelen is daardoor gewijzigd. Ook zijn de indicatoren, doelen en activiteiten hierop bijgesteld. De Jaarstukken 2021 kennen een verantwoording volgens deze programmastructuur (met zeven inhoudelijke programma’s). Deze opzet voldoet daarmee aan het BBV. Dat stelt dat de jaarstukken een gelijke indeling moet kennen als de begroting.

De structuur van de jaarstukken wordt bepaald door wettelijke en niet wettelijke vormeisen.

Wettelijke vormeisen: het BBV
Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat vormeisen voor de jaarstukken. Deze dient de volgende onderdelen te bevatten:

- De programmaverantwoording, waarin per beleidsprogramma een verantwoording wordt gegeven over de beoogde doelen en maatschappelijke effecten, en de wijze waarop getracht is deze te verwezenlijken.
- De paragrafen, bedoeld als nadere toelichting op onderwerpen die van wezenlijk belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Zij geven een verantwoording over de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen weer. De wettelijk verplichte paragrafen zijn: 'Lokale heffingen', 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', 'Onderhoud kapitaalgoederen', 'Financiering, 'Bedrijfsvoering', 'Verbonden partijen' en 'Grondbeleid'. Daarnaast kan besloten worden om additionele paragrafen op te nemen, hier is (vooralsnog) geen gebruik van gemaakt.
- Een jaarrekening die opgebouwd is uit een jaarrekening op hoofdlijnen, een overzicht van baten en lasten, dat alle baten en lasten van de in de programmaverantwoording opgenomen activiteiten bevat, en een balans met toelichting. De jaarrekening vormt de basis voor de controle op de rechtmatigheid en het getrouwe beeld door de accountant.
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde lasten en baten per taakveld en de specificatie van incidentele lasten en baten.

Niet-wettelijke vormeisen
Ieder hoofdstuk uit de programmaverantwoording begint met een korte introductie op het hoofdstuk, een beschrijving van de met het programma beoogde effect, een overzicht van de indicatoren (eigen indicatoren

alsmede verplichte BBV-indicatoren) en de doelenboom. Per programmaonderdeel worden vervolgens de doelen, doelrealisatie en de daarbij uitgevoerde activiteiten beschreven. Waar van toepassing is dit aangevuld met een duiding van de strategische risico's en beheersmaatregelen die realisatie van dit doel in de weg kunnen staan. Tot slot volgt een overzicht van de aangewende middelen en een verklaring bij het verschil tussen de rekening en de begroting na wijziging. Met deze werkwijze sluiten we aan bij het voorschrift van het BBV om binnen de programmaonderdelen onderscheid te maken in de 3 W-vragen ('Wat hebben we bereikt', 'Wat hebben we daarvoor gedaan', 'Wat heeft het gekost').

Nieuw en gewijzigd in 2021

- In het voorjaar van 2020 heeft de Commissie BBV een nadere interpretatie gegeven ten aanzien van de wijze waarop verstrekte (meerjarige) subsidies dienen te worden toegerekend aan begrotingsjaren. Kernpunt daarbij is dat bij meerjarige subsidies de lasten toegerekend dienen te worden aan de desbetreffende jaren. Dit heeft administratieve gevolgen, wanneer de subsidies deels in een ander jaar worden besteed dan waarvan in de beschikking is uitgegaan. Deze interpretatie is van toepassing met ingang van 1 januari 2021. Het effect hiervan is verwerkt in deze jaarstukken en eveneens afgestemd met de externe accountant.
- In oktober 2021 is de 'Financiële verordening 2021' vastgesteld door PS. Artikel 216 van de Provinciewet bepaalt dat de PS bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vaststellen. Deze verordening is daarmee een belangrijk document waarin de PS afspraken maakt met het college over specifieke financiële onderwerpen. Eventuele effecten van deze verordening zijn verwerkt in deze Jaarstukken. In deze verordening is onder andere vastgelegd dat GS jaarlijks bij de jaarrekening een rapportage over de reserves en de oormerken dient aan te bieden aan PS. Deze rapportage moet een kwalitatieve duiding van de stand van de reserves en oormerken binnen de 'Brede bestemmingsreserve' bevatten. Deze bijlage wordt als bijlage bij de jaarstukken door het college aan PS aangeboden.
- In februari 2022 is de herziene 'Nota Risico en weerstandsvermogen 2021' vastgesteld door PS. De nota risico en weerstandsvermogen is een door PS vast te stellen document, waarin de kaders van het risicomanagement binnen de provincie zijn beschreven. PS stellen – op basis van de Financiële verordening van Flevoland – eenmaal per vier jaar de kaders inzake risicomanagement vast. Enkele belangrijke wijzigingen betreffen:
  - Het aanpassen van de werkwijze met betrekking tot een weerstandsratio van > 2,0;
  - Het introduceren van de "watervalsystematiek";
  - Het doen van een beroep op de weerstandscapaciteit pas als laatste stap toe te passen;
  - Meer nadruk leggen op niet-financiële risico's;
  - Het opnemen van de financiële kengetallen en streefwaarden in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

  De effecten van deze wijzigingen zijn verwerkt in (de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van) deze jaarstukken.

Autorisatie

PS heeft een kaderstellende en controlerende taak. In de Provinciewet is opgenomen dat PS de begroting (inclusief programmaplan, paragrafen en financiële begroting) vaststellen. Het financiële autorisatieniveau van de programmabegroting ligt per programmaonderdeel op het totaal van lasten en baten. Dit houdt in dat GS per programmaonderdeel niet meer mogen besteden dan het voor dat onderdeel geraamde totaal van de lasten (begroting na wijziging). Dit bedrag kan – meestal op grond van een voorstel van GS - via begrotingswijziging door PS worden gewijzigd. In deze jaarstukken verantwoorden wij in hoeverre wij in 2021 binnen de geautoriseerde bedragen zijn gebleven.

Mandaatverlening

Door eerdere besluitvorming van PS zijn er uitzonderingen ontstaan op de algemene lijn zoals hiervoor beschreven. Deze uitzonderingen hebben betrekking op gedelegeerde reserves, gedelegeerde oormerken in de 'Brede bestemmingsreserve' en stelpost 'Nieuw beleid' en gemandateerde begrotingswijzigingen.

1. Gedelegeerde reserves

De provincie beschikt over een aantal reserves. Het beleid ten aanzien van de vorming en besteding van reserves en voorzieningen is vastgelegd in de 'Nota Reserves & Voorzieningen 2020-2023' (PS van 13 november 2019). Het besteden van de middelen binnen deze reserves is voorbehouden aan PS. Dit houdt in dat eerst een voorstel aan PS dient te worden voorgelegd, alvorens verplichtingen ten laste van reserves mogen worden

aangegaan. Daarnaast is besloten de beslissingsbevoegdheid tot besteding en het aangaan van verplichtingen voor de uitvoeringsreserves en de egalisatiereserves bij GS neer te leggen om de doelmatigheid en slagvaardigheid van de provincie te vergroten. De besteding van deze reserves vindt plaats in overeenstemming met de doelstellingen die PS daarvoor hebben vastgelegd. De hiermee verband houdende gemandateerde begrotingswijzigingen worden via de reguliere procedure ter kennisneming aan PS aangeboden.

2. Specifieke mandaten / delegaten
Naast het algemeen mandaat, zoals hierboven beschreven is er een aantal specifieke mandaten / delegaten door PS aan het college verleend, te weten enkele oormerken binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' en de stelpost 'Nieuw Beleid', die gemandateerd zijn aan het college. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2018 - op 8 november 2017 -hebben PS mandaat verleend aan GS om specifieke begrotingswijzigingen vast te stellen die nodig zijn om projecten in uitvoering te nemen uit de Perspectiefnota 2017-2021. Daartoe zijn in de 'Brede Bestemmingsreserve' en de stelpost 'Nieuw Beleid' bedragen geoormerkt. Aanvullend zijn bij de Najaarsnota 2020 ook dergelijke besluiten genomen.

3. Gemandateerde begrotingswijzigingen
PS hebben – via de Financiële verordening provincie Flevoland 2021 – het college gemandateerd om de onderstaande begrotingswijzigingen door te voeren. Dit heeft tot doel om het aantal begrotingsmutaties dat in de loop van een begrotingsjaar via een begrotingswijziging ter vaststelling aan PS wordt voorgelegd, te beperken. In veel gevallen gaat het om technische (detail)wijzigingen of wijzigingen waarbij de provincie geen beïnvloedingsmogelijkheden heeft. Het gaat daarbij om de volgende typen wijzigingen:

- Doorgeven bijdragen van derden met een specifiek bestedingsdoel.
- Reeds genomen Statenbesluiten.
- Gedelegeerde onttrekkingen aan reserves (zie hierboven).
- Begrotingsvoordelen uit lagere uitgaven en/of hogere inkomsten.

Om PS volledig op de hoogte te stellen van de gemandateerde begrotingswijzigingen, stellen wij haar van gemandateerde wijzigingen in kennis (via de besluitenlijst). We werken nog aan een Kwartaalrapportage voor PS met betrekking tot deze begrotingswijzigingen.

Verklaring resultaat per programmaonderdeel
Bij de toelichting op de middelen geven wij conform de vereisten in het BBV – indien van toepassing - een verklaring bij het verschil tussen de gerealiseerde baten & lasten en de begroting na wijziging. Conform de bestendige gedragslijn zijn alle verschillen groter dan € 100.000 van een verklaring voorzien. Ter verhoging van de informatiewaarde hebben wij hieraan toegevoegd of de afwijking effect heeft op een reserve of op het rekeningsaldo. Door afronding in duizendtallen kunnen kleine afrondingsverschillen ontstaan in en tussen de verschillende tabellen.

II Programmaverantwoording

1. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water

1.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste activiteiten beschreven die bijdragen aan de ruimtelijke ontwikkelingen in Flevoland.

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie FlevolandStraks geeft sinds 2017 richting en ambitie voor de ruimtelijke ontwikkeling van Flevoland op de lange termijn en de rol van de provincie daarin, zowel inhoudelijk als in de samenwerking met partners uit de omgeving. Daarnaast gaat de Omgevingsvisie over bestuurlijke samenwerking en ruimte voor initiatief (hoofdstuk 7). In 2020 is de 'Uitwerkingsagenda 2020 - 2025 Omgevingsvisie Flevoland Straks' vastgesteld waarin nadere uitwerking is gegeven aan de ambities uit de visie. Ook is er in 2020 het manifest 'Wij zijn Flevoland!' opgesteld. Met het manifest hebben wij ons aanbod aan Nederland gepresenteerd. Het is het verhaal van een gebied dat een belangrijke sleutel is in de oplossing van landelijke vraagstukken. Dit doen wij als gezamenlijke overheden – provincie, gemeenten en waterschap - ieder vanuit de eigen rol en in samenwerking met elkaar onder de noemer ‘Samen Maken We Flevoland’ (SMWF).

In 2021 hebben we verdere stappen gezet in de uitvoering van de opgaven van de Omgevingsvisie. De resultaten zijn op verschillende plekken in dit jaarverslag terug te vinden. In september 2021 is het gesprek gestart met Provinciale Staten (PS) over het voornemen om in 2022 een evaluatietraject te starten. De vraag ligt voor hoe de visie als sturingsinstrument functioneert en of er mogelijk aanleiding is om de visie te actualiseren.

Er zijn ook flinke stappen gezet in de regionale samenwerking van de gezamenlijke overheden en met het Rijk. Zo zijn de gesprekken met het Rijk geïntensiveerd en wordt er gewerkt aan een strategische samenwerkingsagenda Rijk-Regio. Over de regionale samenwerking en de samenwerking met het Rijk zijn er diverse bijeenkomsten georganiseerd; in juni een bestuurlijke bijeenkomst en in oktober en december bijeenkomsten met volksvertegenwoordigers. We hebben hierin met onze mede-overheden het gesprek gevoerd over samenwerking en grote regionale vraagstukken.

Ruimtelijke ontwikkeling en landschap

Flevoland kenmerkt zich door ruimte voor groei en ontwikkeling. Met de beschikbare ruimte die Flevoland zo kenmerkt willen we zorgvuldig omgaan omdat als gevolg van schaarste ook de druk op Flevoland toeneemt. We hebben een dubbele rol. Enerzijds maken we nieuwe ontwikkelingen mogelijk en vangen we ruimte vragende functies op, terwijl we anderzijds toezien op zorgvuldig ruimtegebruik en zorg voor ruimtelijke kwaliteit. Het blijft hierbij een zoektocht naar de juiste balans. De druk blijft toenemen. Daarom hebben we ons ervoor ingezet om opgaven met elkaar te combineren en te zoeken naar manieren waarop een integrale aanpak tot een verbetering van de ruimtelijke inrichting zal leiden.

Lelystad Next Level

Lelystad heeft zich anders ontwikkeld dan ooit op de tekentafel was bedacht. De bevolkingsontwikkeling is minder snel gegaan en delen van de oorspronkelijke plannen zijn niet uitgevoerd. Daardoor zijn extra uitdagingen voor de stad ontstaan. Daarom hebben Rijk, provincie en gemeente gezamenlijk een plan ontwikkeld om ervoor te zorgen dat Lelystad zich verder ontwikkelt als een aantrekkelijke, economisch dynamische en duurzame stad die financieel gezond en zelfstandig is: Lelystad Next Level.
Lelystad Next Level is erop gericht om kansen te benutten, voorwaarden te scheppen en belemmeringen weg te nemen op de terreinen ‘Sociaal sterk’, ‘Onderscheidend onderwijs’, ‘Uitstekende woonmilieus’, ‘Next Level economie’ en ‘Natuur, recreatie & toerisme’.

Almere 2.0

Met het programma 'Almere 2.0' geven provincie, gemeente en Rijk uitvoering aan de afspraak die in 2013 is vastgelegd in de RRAAM-overeenkomst ('Rijk-Regioprogramma Amsterdam, Almere, Markermeer') over de verdere verstedelijking van Almere op het gebied van woningbouw, bereikbaarheid en ecologie. Via het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) wordt op basis van een meerjarenprogramma geïnvesteerd in sleutelprojecten die het verschil maken in de ontwikkeling van Almere inclusief de regio en zo bijdragen aan de internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad. In 2021 is de ‘Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst’ opgesteld op basis van het in 2020 vastgestelde Handelingsperspectief MRA Oostflank (Metropoolregio Amsterdam). De afspraken uit de Uitvoeringsagenda dragen bij aan een gebalanceerde

doorontwikkeling van Almere en de oostflank van de Metropoolregio Amsterdam. Deze agenda biedt ondersteuning om de woningbouw te versnellen, geeft een impuls aan de economie en organiseert voorbereidende werkzaamheden voor mogelijk nieuwe sleutelprojecten vanuit het FVA.

100.000 woningen

In februari 2020 is in de Tweede Kamer de motie Koerhuis c.s. aangenomen (32847, nr. 621), waarin de regering wordt verzocht met de regio te onderzoeken of in Flevoland 100.000 woningen kunnen worden gebouwd. PS van provincie Flevoland hebben daarop unaniem een motie aangenomen (26 februari 2020, motie nr. 2) waarin staat dat het moet gaan om 'een volwaardige, leefbare en duurzame gebiedsontwikkeling'. In 2021 lag - ook in de gesprekken met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna BZK) - de nadruk op versnelling van het woningbouwtempo tot en met 2030 (in heel Flevoland ca. 40.000 woningen) en op de ambities voor de jaren erna (bijvoorbeeld in Lelystad op lange termijn verdubbeling van de stad). Het Rijksvastgoedbedrijf verkent samen met gemeente Lelystad hoe samengewerkt kan worden om de grondpositie van het Rijk bij de groeiopgave te betrekken. Samen met de Flevolandse gemeenten is een routekaart opgesteld en aangeboden aan PS. Deze routekaart wordt regelmatig geactualiseerd en verder uitgewerkt.

Omgevingswet

De invoering en implementatie van de Omgevingswet is een belangrijke wetgevingsoperatie die over meer gaat dan alleen het ombuigen van regels. Het vraagt nadrukkelijk een afweging om de leefomgeving te benutten (ruimte voor initiatieven en maatschappelijke opgaven) én te beschermen. Daarmee heeft het invloed op de rol en bevoegdheden van de provincie. Het is een beleidsmatige en cultuurverandering die ertoe dwingt keuzes te maken. De invoering van de Omgevingswet is vertraagd. Als invoeringsdatum wordt nu 1 januari 2023 gehanteerd.

Om gevoel te krijgen wat het werken onder de Omgevingswet inhoudt, is een leergang voor PS gehouden. Van de provincies wordt verwacht dat zij hun beleid en regels voor inwerkingtreding van de Omgevingswet in lijn brengen met het nieuwe stelsel van instrumenten. In dat kader is begin 2019 het provinciale beleid en regelgeving voor de fysieke leefomgeving technisch omgezet naar instrumenten van de Omgevingswet ('Omgevingsprogramma Flevoland' en 'Omgevingsverordening Flevoland'). Deze 'basis' is in 2021 verder ontwikkeld.
Voor een goede samenwerking binnen de provincie is ambtelijk en bestuurlijk afgestemd met Flevolandse ketenpartijen via het (ambtelijk) 'Platform Omgevingswet Flevoland' en de 'Bestuurderstafel Omgevingswet Flevoland'.

Onder de Omgevingswet wordt gewerkt met een digitaal stelsel. Voor het digitaal stelsel dat landelijk beschikbaar wordt gesteld (DSO-LV) is in december 2018 een beheerakkoord gesloten tussen Rijk, Interprovinciaal Overleg (IPO), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en Unie van Waterschappen (UvW) over het beheer en de doorontwikkeling ervan. Aan het digitaal werken in de keten zal dan ook samen met de ketenpartners invulling gegeven worden. De provincies gezamenlijk hebben informatieproducten opgeleverd die via het DSO-LV ontsloten zullen worden. De provincie is aangesloten op het DSO-LV (pre-omgeving). Het Rijk heeft nog niet alle benodigde standaarden voor het opstellen van beleid en regels (de STOP/TPOD's) opgeleverd, zodat in 2022 de instrumenten verder getest en ingericht moeten worden.

Water

Waterberging, droogte, kwaliteit van (grond)water en drinkwatervoorziening en -bescherming zijn de komende periode de opgaven die spelen in Flevoland. De provincie heeft daarvoor de kaders gesteld waarbinnen het waterschap zijn werk doet. In nauwe samenwerking met Waterschap Zuiderzeeland zijn we aan de slag gegaan met maatregelen die Flevoland beter voorbereiden op extreme weerpieken. Daarbij is het uitgangspunt dat Flevoland een robuust, veilig en schoon (drink-)watersysteem behoudt.

We hebben in 2021 het waterprogramma ter vaststelling aan PS voorgelegd. Hierin is waar nodig het waterbeleid herzien en geactualiseerd, waaronder het drinkwaterbeleid en het waterkwaliteitsbeleid.

Maatschappelijk effect

Behoud van het gevarieerde aanbod van de leefomgeving door een evenwichtige en duurzame doorontwikkeling van ons stedelijk en landelijk gebied als aandeel in de regionale ontwikkeling.

Effect van ons beleid

Er is goed afgewogen waar voor welke ontwikkelingen ruimte is in provincie Flevoland en dat is helder en makkelijk te vinden voor alle betrokkenen.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Evenwichtige en duurzame door-ontwikkeling	Harde planvoorraad bedrijventerreinen: in 2030 < 6 jaar *Bron: IBIS* *Toelichting: betreft de tijd die nodig is om harde planvoorraad uit te geven (harde voorraad/gemiddelde uitgifte per jaar)*	16 jaar	15 jaar	14 jaar	13 jaar	13 jaar
	Leegstand kantoren in provincie Flevoland (als percentage van de oppervlakte in m^2) *Bron: CBS*	6%	5%	6%	<6%	7%
	Ontwikkeling woningvoorraad *Bron: CBS* *Toelichting: het aantal dat jaarlijks aan de woningvoorraad is toegevoegd minus het aantal dat aan de voorraad is onttrokken, plus correcties*	2.750	2.988	2.432	2.500	3.341
	Percentage regionale keringen dat voldoet aan de normen *Bron: Provincie Flevoland*	98%	90%	90%	90%*	90%
	Percentage gerealiseerde Natuurvriendelijke oevers langs provinciale hoofdvaarten *Bron: provincie Flevoland*	n.b.	n.b.	47%	40%	51%**
Almere 2.0	Met vastgestelde jaarprogramma's wordt invulling gegeven aan het Meerjarenprogramma 2017-2021 van Almere 2.0	20%	40%	80%	100%	89%

** In 2018 is het aantal regionale keringen teruggebracht naar 10. De waterkering tussen de Kadoelersluis en Blokzijl voldoet als gevolg van 'piping' niet meer aan de norm (de dijk lekt). Het is geen onveilige situatie, waardoor herstel gepland staat voor 2025. Daarom is een streefcijfer van 100% tot die tijd niet realistisch.*

*** Voor de waterkwaliteit en Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft de provincie Flevoland in 2021 de laatste 9,88 kilometer natuurvriendelijke oever aangelegd in de Zwolse Vaart. De KRW-opgave om natuurvriendelijke oevers aan te leggen in de provinciale hoofdvaarten is hiermee afgerond.*

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021*
Water-kwaliteit (oppervlakte-water)	Percentage van de waterlichamen met een ecologische kwaliteit*:					
	• goed	0%	0%	0%	>0%	0%
	• matig	83%	72%	72%	<72%	95%
	• ontoereikend	17%	28%	28%	<28%	0%
	• slecht	0%	0%	0%	0%	5%
	Bron: Waterkwaliteitsportaal, KRW-rapportages					

** Voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) moeten de doelen en maatregelen elke 6 jaar geactualiseerd worden op basis van de meest recente inzichten. Onderdeel van deze actualisatie is ook het verbeteren van de landelijke KRW-beoordelingsmethodiek (met dezelfde gegevens wordt dan tot andere KRW-scores gekomen). Hierdoor wordt de oude KRW-beoordelingsmethodiek onbruikbaar gemaakt en zijn de cijfers van 2021 niet te vergelijken met eerdere jaren.*

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
1. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	De 'Uitwerkingsagenda Samen Maken We Flevoland' is uitgevoerd, geëvalueerd en geactualiseerd
		De invoering van de Omgevingswet is voorbereid
		Opstellen van een landschapsprogramma
		Almere 2.0: realiseren ambities met betrekking tot de ontwikkeling van Almere op basis van Handelingsperspectief MRA Oostflank
		De positie van Lelystad als aantrekkelijke, gezonde en duurzame stad is verbeterd
	1.2 Water	Het watersysteem is beter toekomstbestendig

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) heeft uitvoering gegeven aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van water. Zij droeg daarmee bij aan het doel van het behoud van een robuust watersysteem.

De aandeelhouders van Vitens zijn gemeenten en provincies. Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van de drinkwaterbedrijven in publieke handen blijven voor de borging van een goede drinkwatervoorziening. Dit belang is verankerd in de statuten van Vitens waar het doel van verbonden partij omschreven is als: de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen: de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt. Twee keer per jaar is er een aandeelhoudersvergadering. Dan wordt er gestemd over nieuwe tariefvoorstellen en wordt het jaarverslag besproken.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap

Portefeuillehouder

J. de Reus
C.W. Smelik (Uitwerkingsagenda, Omgevingswet)
M.A. Rijsberman (Lelystad Next Level)
H.J. Hofstra (Agenda IJsselmeergebied 2050)

Doel (2019-2023)
De Uitwerkingsagenda Samen Maken We Flevoland is uitgevoerd, geëvalueerd en geactualiseerd.

Doelrealisatie
De uitvoering van de opgaven zijn op basis van de 'Uitwerkingsagenda Samen Maken We Flevoland 2020 -2025' verder vormgegeven. In september 2021 is het gesprek met PS gestart over evaluatie van de Omgevingsvisie.

Activiteiten 2021
- We hebben om de ambities van de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' te realiseren, de 'Uitwerkingsagenda Samen Maken We Flevoland (SMWF) 2020 – 2025' als leidraad gebruikt voor het uitvoeren van verschillende activiteiten. Een aantal van deze activiteiten zijn uitgelicht in dit jaarverslag zoals duurzame energie, circulaire economie en krachtige samenleving.
- We hebben het proces van de evaluatie van de Omgevingsvisie voorbereid. In overleg met PS hebben we een aanpak daarvoor opgesteld.
- Het afgelopen jaar is een 'Monitor Omgevingsvisie' gebouwd en in juni 2021 opgeleverd als één van de bouwstenen voor de evaluatie.
- In december is de tussenrapportage ‘Leren van de Omgevingsvisie’ opgeleverd (eerder noemden we dit een 'Midterm review (MTR)') waarin een extern bureau heeft gekeken hoe we ervoor staan in de realisatie van de ambities uit de 7 opgaven en welke nieuwe ontwikkelingen meegenomen moeten worden. Deze rapportage is de tweede bouwsteen in de evaluatie van de Omgevingsvisie die in 2022 start.
- In het traject SMWF hebben we met onze mede-overheden in Flevoland gewerkt aan intensivering van de samenwerking en in de contacten met de Rijksoverheid. Basis hiervoor ligt in het manifest 'Wij zijn Flevoland!' We werken aan een gezamenlijke strategische samenwerkingsagenda Rijk-Regio gericht op lange termijn vraagstukken. Er is regelmatig bestuurlijk overleg tussen onze regio en het Rijk over de aanpak van grote maatschappelijke opgaven in onze provincie.
- We hebben diverse regionale bestuurlijke overleggen en conferenties georganiseerd in dit kader. Ook voor de volksvertegenwoordigers hebben we op twee momenten bijeenkomsten belegd om te informeren, te betrekken en ruimte te bieden om inbreng te leveren en mee te denken. We verwachten dat dit traject in 2022 leidt tot concrete samenwerkingsafspraken tussen onze regio en het Rijk.

Doel (2019-2023)
De invoering van de Omgevingswet is voorbereid, zodanig dat de provincie kan sturen op effectief beleid ten behoeve van duurzame leefkwaliteit.

Doelrealisatie
Het Rijk heeft de inwerkingtreding van de Omgevingswet een half jaar uitgesteld. Een voorstel (in de vorm van een Koninklijk Besluit) om de wet 1 juli 2022 van kracht te laten worden is echter niet in 2021 ingediend bij de Eerste en Tweede Kamer. De provincie is aangesloten op de (pre)omgeving van het DSO LV. De provincie heeft een omgevingsvisie en omgevingsprogramma. De omgevingsverordening wordt doorontwikkeld zodat deze gaat voldoen aan de Omgevingswet. De verschillende procedures worden aangepast voor het werken onder de Omgevingswet.

Activiteiten 2021
- Er is een leergang voor de Staten gehouden.
- De omgevingsverordening is verder doorontwikkeld zodat deze voldoet aan de Omgevingswet.
- Er is een eerste inventarisatie van een lijst van (gevallen van) provinciaal belang gemaakt.
- In IPO-verband zijn informatieproducten voor natuur en externe veiligheid opgeleverd, die later via het DSO-LV ontsloten zullen worden.
- Samen met de medeoverheden (ketenpartijen) zijn voorstellen gemaakt voor het gezamenlijk afhandelen van vergunningsaanvragen en het inrichten van omgevingstafels. Zo ook voor het geval dat de provincie wil ingrijpen bij een gemeentelijk omgevingsplan met een reactieve interventie. Deze zijn eerst getest en zijn daarna in 2021 bestuurlijk voorgelegd. In 2021 hebben de gemeenten 44 ontwerp-bestemmingsplannen gepubliceerd. Op drie hiervan heeft de provincie een zienswijze ingediend: twee plannen van de gemeente Noordoostpolder voor zon en één plan van de gemeente Urk voor een bedrijventerrein.

Doel (2019-2023)
We hebben een landschapsprogramma opgesteld dat uitgaat van landschap als integraal onderdeel van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Doelrealisatie
Het opgestelde programma 'Landschap van de Toekomst' geeft richting aan bij het handhaven van karakterbepalende landschapselementen.

Activiteiten 2021
In nauwe samenwerking en afstemming met gemeenten en terreinbeherende organisaties is het programma 'Landschap van de Toekomst' door PS vastgesteld.

Doel (2019-2023)
In Flevoland is een verbeterde, prettige en gevarieerde woonomgeving/woonvoorraad gerealiseerd.

Doelrealisatie
Een evenwichtiger ontwikkeling van de woonagenda is regionaal voorbereid/vastgesteld.
Hiertoe continueren we het beleid.

Activiteiten 2021
- Met de gemeenten hebben we overleg gevoerd en onze inzet afgestemd om tot een evenwichtige ontwikkeling van de woonmarkt te komen die ruimte biedt voor verschillende doelgroepen.
- We hebben regionaal samengewerkt aan de opstelling van een gemeenschappelijke regionale woonagenda.
- We hebben innovatief en duurzaam (ver)bouwen gestimuleerd en partners bijeengebracht.
- We bevorderen kennis in de regio.
- In februari 2020 nam de Tweede Kamer de motie Koerhuis c.a. aan, waarin het kabinet wordt gevraagd om samen met de regio te verkennen of in Flevoland 100.000 woningen kunnen worden gebouwd. PS namen als reactie daarop een motie aan, waarin staat dat sprake moet zijn van ‘een volwaardige, leefbare en duurzame gebiedsontwikkeling, waarbij (OV)-bereikbaarheid, werkgelegenheid, voorzieningen, ruimte voor natuur en kwaliteit van wonen als belangrijke uitgangspunten gelden’. Deze motie is leidraad voor ons handelen. In 2021 lag – ook in de gesprekken met het ministerie van BZK – de nadruk op versnelling van het woningbouwtempo tot en met 2030 (in heel Flevoland ca. 40.000 woningen) en op de ambities voor de jaren erna (bv. in Lelystad op lange termijn verdubbeling van de stad). Indien de voorwaarden worden ingevuld (zoals IJmeerlijn en Lelylijn), ontstaat zicht op nog 60.000-90.000 woningen. Het Rijksvastgoedbedrijf verkent samen met gemeente Lelystad hoe samengewerkt kan worden om de grondpositie van het Rijk bij de groeiopgave te betrekken. Samen met Flevolandse gemeenten hebben we een routekaart opgesteld, die regelmatig geactualiseerd en verder uitgewerkt wordt. Wij treffen voorbereidingen om de focus het komend jaar te verbreden van ‘We bouwen woningen’ naar de integrale opgave ‘We bouwen samenlevingen’.

Doel (2019-2023)
De internationale concurrentiepositie van de Noordvleugel van de Randstad is verbeterd door verdere ontwikkeling van Almere, waarbij de woningbouwopgave van Almere is bepaald en er zicht is op realisatie en cofinanciering van de IJmeerverbinding.

Doelrealisatie
Het 'Meerjarenprogramma 2021-2025' van het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) is in uitvoering. En dit jaar hebben PS en de gemeenteraad van Almere het 'Jaarprogramma 2022' vastgesteld.

Activiteiten 2021
- Het 'Perspectief Oostflank MRA (Metropoolregio Amsterdam) – Klaar voor de toekomst' is in 2021 verder uitgewerkt voor Almere. Dit heeft geresulteerd in het perspectief Almere, stad met toekomst, dat in de zomer is vastgesteld. Op basis daarvan is een concept Uitvoeringsagenda 2022 – 2024 opgesteld, waarin afspraken opgenomen zijn om de ambities uit het perspectief vorm te kunnen geven voor de verdere schaalsprong van Almere. In de Uitvoeringsagenda worden onderwerpen benoemd, zoals het aantrekken van meer stuwende werkgelegenheid in Almere, het versterken van de onderwijsketen, aandacht voor de

bestaande wijken, het werken aan een kennis- en werkagenda Almere Pampus, de inzet op de bereikbaarheid op de lange termijn (zowel IJmeerverbinding als autoverkeer) en het verstevigen van de uitvoerings- en innovatiekracht.
- We hebben het 'Jaarprogramma FVA 2021' uitgevoerd. De coronacrisis heeft beperkt invloed gehad op de uitvoering van de FVA-projecten. Enkele projecten hebben vertraging opgelopen door het uitstellen van bijeenkomsten, langere voorbereidingstijd en beperkte beschikbaarheid van materialen en/of personeel.
- De verbouwing van het station is in 2021 voortgezet. De werkzaamheden voor de tweede fase van de Esplanade zijn gestart zoals het stadsstrand. Het bijbehorende horeca paviljoen is in 2022 gereed en geopend. De werkzaamheden voor het stadspark op de Stadhuispromenade zijn gestart en in het najaar is het kleurrijke kunstwerk daar geplaatst. Op het Floriade terrein zijn onder meer de Aeres Hogeschool en het Food Forum als onderdeel van de Flevo Campus opgeleverd en feestelijk geopend. In het najaar is ook de realisatie van het Kunstpaviljoen op het Floriade terrein gestart. Ook de bouw van de Internationale Campus in het Anna Park is in 2021 van start gegaan. In het sleutelproject 'Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort' zijn nieuwe elektrische voertuigen voor rondleidingen feestelijk in gebruik genomen. Publieksactiviteiten waren beperkt door de coronamaatregelen, maar in de zomermaanden zijn vele bezoekers verwelkomd. Ook het StrandLAB op Almeerderstrand heeft zo veel als mogelijk was binnen de coronaregelgeving culturele activiteiten georganiseerd en bezoekers ontvangen. De eerste WikiHouses zijn in 2021 opgeleverd in het kader van de programmalijn 'Vernieuwend wonen'. In deze programmalijn is het plan van aanpak voor het nieuwe experiment Bouwen met de buurt vastgesteld. De eerste initiatieven voor dit experiment zijn ingediend en worden uitgewerkt. In 2021 zijn enkele nieuwe projecten van start gegaan, conform het nieuwe meerjarenprogramma 2021-2025. Zo zijn onder meer de sleutelprojecten PRICE (praktijk en innovatie centrum circulaire economie) en MBO ICT Fieldlab enthousiast van start gegaan. In de nieuwe programmalijn 'Groene en Waterrijke identiteit' zijn de plannen en eerste ontwerpen gemaakt voor de projecten Almeerderhout, Excellente groene en gezonde leefomgeving en Ecologische verbindingen. In 2021 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het toevoegen van een bijdrage aan de verbreding van de A27 en voor drie sleutelprojecten sport: sport en bewegen in de openbare ruimte, Topsport en Buitenzwembad. Dankzij deze bijdrage wordt de komende 4 jaar de Dutch Water Week georganiseerd met de internationale zeilwedstrijd Allianz Regatta.

Doel (2019-2023)
De positie van Lelystad als aantrekkelijke, gezonde en duurzame stad is verbeterd.

Doelrealisatie
De inzet voor 2021 was gericht op het opstellen van een door Rijk, gemeente Lelystad en provincie gedragen uitvoeringsprogramma ‘Lelystad Next Level’. De gemeente heeft daar de lead in. Gemeente Lelystad heeft als tussenstap een uitvoeringsprogramma voor de periode 2021-2022 in het voorjaar opgesteld. Het vervolgproces waarbij het Rijk en de provincie verder betrokken zouden worden is onvoldoende van de grond gekomen mede door beperkte organisatiekracht in het tweede deel van het jaar.

Activiteiten 2021
- Door het uitblijven van vervolgactiviteiten voor het opstellen van een uitvoeringsprogramma hebben we beperkt kunnen bijdragen aan een inhoudelijk vervolg en is er geen financiële bijdrage geleverd aan de proceskosten zoals is opgenomen in de Najaarsnota 2020.
- We hebben als strategisch partner deelgenomen aan de regietafel en het programmabureau en we hebben ambtelijke capaciteit geleverd voor organiseren van het uitvoeringsprogramma 'Lelystad Next Level'.
- Ondanks het ontbreken van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma hebben er positieve ontwikkelingen in Lelystad plaats gehad op het vlak van wonen, bevolkingsgroei en economisch ontwikkelingen waarmee het doel ‘de positie van Lelystad als aantrekkelijke, gezonde en duurzame stad is verbeterd’ in beeld is gebleven.

Middelen

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	13.976	11.440	13.704	11.403	2.301
Baten	-241	-147	-746	-198	-548
Saldo	**13.735**	**11.293**	**12.958**	**11.205**	**1.753**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		**Reserve**	**Rekening-saldo**
1. Omgevingswet	125	112	13
2. Onderzoek naar levensbestendig wonen	94	78	16
3. Landschap van de Toekomst	565	565	0
4. Agenda IJsselmeergebied 2050	147	0	147
5. Lelystad Next Level	149	0	149
6. Flevoland bouwt aan Nederland	1.042	1.042	0
Overige verschillen Almere 2.0	116	50	66
Overige verschillen Ruimtelijke ontwikkeling en landschap	63	0	63
Totaal Lasten	**2.301**	**1.847**	**454**
Baten			
6. Flevoland bouwt aan Nederland	-442	-442	0
Overige kleine verschillen	-106	0	-106
Totaal baten	**-548**	**-442**	**-106**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is in het voorjaar van 2021 uitgesteld tot 1 juli 2022. Het oefenen met het digitaal stelsel is naar achteren geschoven en zal vooral in 2022 gaan plaatsvinden. Verder zijn vanwege corona veel bijeenkomsten online vormgegeven en zijn de gelden niet allemaal in 2021 besteed. De middelen blijven beschikbaar in de 'Brede bestemmingsreserve' oormerk 'Omgevingswet'.

2. Onderzoek naar levensbestendig wonen

De besteding van de gelden voor het opstellen van een regionale woonagenda is iets lager dan geraamd. De onderbesteding ontstaat om de volgende reden: We maken nu een woonagenda waar we samen met gemeenten onderzoeken wat de gemeenten willen agenderen op basis van hun woonvisies en op basis van interviews en gesprekken met ambtenaren en bestuurders over deze woonvisies. Nu deze is vastgesteld, werken we de agendapunten uit, waaronder wonen en zorg. Een deel van het budget is besteed aan een onderzoek naar de kwantitatieve woningtekorten in overleg met de Taskforce Wonen en Zorg en de corporaties. Het restant budget besteden we aan het kwalitatieve onderzoek: Aan welke soort woningen en welzijns- en zorgvoorzieningen hebben Flevolandse woningzoekenden behoefte? De middelen blijven beschikbaar in de 'Brede bestemmingsreserve' oormerk 'Onderzoek levensbestendig wonen'.

3. Landschap van de Toekomst

Het programma 'Landschap van de Toekomst' is in oktober 2021 vastgesteld. Als eerste is gewerkt aan een uitvoeringsagenda. Hier worden weloverwogen keuzes gemaakt over de inzet van de middelen. De daadwerkelijke uitvoering van het programma en de besteding van de middelen zijn hiermee later gestart en lopen door in 2022. Hierdoor heeft een lagere onttrekking aan de 'Brede Bestemmingsreserve', oormerk 'Landschapsvisie' plaatsgevonden. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' oormerk 'Landschapsvisie'.

4. Agenda IJsselmeergebied 2050
Aan de Stichting Mooi Noord-Holland in 2021 een meerjarige subsidie beschikt ten behoeve van het project 'Erfgoed Deal Campagne Kusten van het IJsselmeer'. Door aanpassing van de wet- en regelgeving (BBV) over de lastneming van subsidies zijn de niet bestede gelden doorgeschoven naar 2022 waardoor de lasten in 2021 lager zijn uitgevallen dan begroot.
5. Lelystad Next Level
Door het in 2021 achterblijven van vervolgactiviteiten voor het opstellen van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma 'Lelystad Next Level' zijn er geen financiële bijdragen geleverd aan de proceskosten zoals is opgenomen in de Najaarsnota 2020.
6. Flevoland bouwt aan Nederland
In 2021 zijn voorbereidingen uitgevoerd voor het programma 'Flevoland bouwt aan Nederland'. Het programma zal in de komende jaren verder uitgewerkt en uitgevoerd worden. Van het procesgeldbudget (€ 0,1 mln.) is € 0,03 mln. niet besteed. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Procesgelden gebiedsontwikkeling'. Van het subsidiebudget (€ 1,01 mln.) is in 2021 nog geen gebruik gemaakt omdat er nog geen subsidies door de uitvoerende organisaties zijn benut. Daardoor zijn ook de vooruit ontvangen subsidiebaten nog niet benut. De niet bestede subsidiemiddelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' en onder de overlopende passiva.

Relatie met de productenrealisatie
De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling en landschap	1.941	-40	1.901
1.1.2 Almere 2.0	9.385	-158	9.226
1.1.3 Lelystad Next Level	0	0	0
1.1.4 Flevoland bouwt aan Nederland	78	0	78
Totaal	**11.403**	**-198**	**11.205**

x € 1.000

1.2 Water

Portefeuillehouder
H.J. Hofstra

Doel (2019-2023)
Het watersysteem is beter toekomstbestendig.

Doelrealisatie
In nauwe samenwerking met Waterschap Zuiderzeeland en andere partijen zoals gemeenten, Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV) en het drinkwaterbedrijf is voortdurend gewerkt aan maatregelen die provincie Flevoland verzekeren van een robuust, veilig en schoon (drink-) watersysteem.

Activiteiten 2021
We hebben het waterprogramma ter vaststelling aan PS voorgelegd. Hierin is waar nodig het waterbeleid herzien en geactualiseerd, waaronder het drinkwaterbeleid en het waterkwaliteitsbeleid. Het programma is op 13 oktober 2021 vastgesteld. We zijn gestart met de uitvoering van het waterprogramma, door te werken aan de daarin beschreven maatregelen, samen met de gebiedspartners.

Middelen

1.2 Water	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	553	457	700	719	-19
Baten	-545	-470	-488	-591	102
Saldo	**8**	**-13**	**212**	**128**	**84**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
Overige kleine verschillen	-19	0	-19
Totaal lasten	**-19**	**0**	**-19**
Baten			
Onttrekking voorziening 'Grondwaterbeheer'	102	0	102
Totaal baten	**102**	**0**	**102**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Onttrekking voorziening 'Grondwaterbeheer'

De voorziening 'Grondwaterbeheer' is bestemd voor het egaliseren van jaarlijkse verschillen tussen uitgaven wegens grondwaterbeheer (inclusief schadevergoedingen) en inkomsten uit grondwaterheffing. De uitgaven zijn in 2021 hoger dan de gerealiseerde opbrengst uit de grondwaterheffing. Het verschil wordt onttrokken aan de voorziening 'Grondwaterbeheer'.

Sinds 2010 is het tarief van de grondwaterheffing niet geëvalueerd. Het is van belang om in de toekomst een balans te behouden tussen de inkomsten (en de omvang van de voorziening) enerzijds en de uitgaven anderzijds. Daarvoor is een herijking na 12 jaar op zijn plaats. Het is de bedoeling om komend jaar een evaluatie uit te voeren en daarbij een raming te maken van de lasten op langere termijn, rekening houdend met eventuele gestegen (personeels)kosten en de (nieuwe) thema's binnen het grondwaterbeleid. Ook zal de raming van de hoeveelheid grondwateronttrekking worden herzien.

PS zullen hier te zijner tijd over worden geïnformeerd, eventueel kunnen de uitkomsten leiden tot een voorstel tot aanpassing van het tarief van de grondwater(onttrekkings)heffing, dat vastgesteld moet worden door PS.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
1.2.1 Waterbeheer en -kwaliteit	719	-591	128
Totaal	**719**	**-591**	**128**

x € 1.000

1.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Lasten	13.976	11.440	13.704	11.403	2.301
	Baten	-241	-147	-746	-198	-548
	Saldo	13.735	11.293	12.958	11.205	1.753
1.2 Water	Lasten	553	457	700	719	-19
	Baten	-545	-470	-488	-591	102
	Saldo	8	-13	212	128	84
Totaal programma 1	Lasten	**14.529**	**11.897**	**14.405**	**12.123**	**2.282**
	Baten	**-786**	**-617**	**-1.234**	**-789**	**-445**
	Saldo	**13.743**	**11.280**	**13.170**	**11.334**	**1.837**

x € 1.000

2. Landbouw, visserij en natuur

2.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste activiteiten beschreven die bijdragen aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het landelijke gebied en de toename van de natuur-en recreatieve waarden waarbij de internationale natuurwaarden zijn beschermd.

Landbouw: meerdere smaken

Een van de opgaven uit de Omgevingsvisie FlevolandStraks is 'Landbouw Meerdere Smaken' (LMS). De provincie heeft daarin bijgedragen aan een meer diverse, wendbare, weerbare en duurzame agrofoodsector, die in de wereld bekend staat als praktijklaboratorium voor vernieuwing. We hebben bijvoorbeeld geparticipeerd in de agro-expertraad, we hebben een bijdrage gegeven voor proeftuinen en ondersteunden het proces door condities te optimaliseren.

Programma Stikstof

Februari 2021 is de stikstofstrategie 'de aanpak van stikstof in Flevoland' opgesteld en goedgekeurd. Het programma bestaat uit 4 pijlers. In de pijler 1 'vergunningverlening op orde' zijn diverse vergunning en handhavingsverzoeken afgehandeld in lijn met de zich snel ontwikkelende, ingewikkelde jurisprudentie. Daarnaast zijn de eerste 20 PAS-melders geverifieerd en aangeschreven. In pijler 2 'ruimte voor economische ontwikkelingen' is er stikstofruimte aangekocht onder andere ten behoeve van MSNF mocht dat nodig zijn. Daarnaast is er een microdepositiebank en een doelenbank voor prioritaire projecten opgericht. Voor pijler 3 'stikstofreductie' is de strategie verder uitgewerkt en is de tweede ronde van het gebiedsproces gestart. Ook zijn er diversie innovaties op het gebied van stikstof beoordeeld. Voor pijler 4 'natuurinclusief' is er een verbinding gemaakt met het programma 'Natuurinclusief'.

Bodem en Landbouw

Bodemdaling, klimaatverandering en intensief grondgebruik leiden samen tot achteruitgang in de kwaliteit van het bodem- en watersysteem en de biodiversiteit in het landelijk gebied. We hebben ons ingezet om samen met onze gebiedspartners voor blijvend en duurzaam grondgebruik, door de uitvoering van pilots, gebiedsontwikkeling en verduurzaming van de landbouwsector.

Visserij

De visserijsector is innovatief en heeft laten zien te kunnen innoveren om moeilijke tijden te overwinnen. Doorontwikkeling en verduurzaming van de visserij is vanuit economisch en ecologisch perspectief de komende jaren belangrijk om een blijvend rendabele en duurzame visserijsector te realiseren. Vooral de verwerkende industrie en de handel zijn groeiende en goed ontwikkeld. Met de verduurzaming van de visserij wordt de vangstcapaciteit in het IJsselmeer afgestemd op de hoeveelheid verantwoord te onttrekken vis. Dit doet recht aan de ruimtelijke ingrepen in het kader van het 'Deltaplan' en de 'IJsselmeeragenda 2050' om de natuurkwaliteit van het IJsselmeer te versterken.
Onder leiding van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) werken de provincies Noord-Holland, Fryslân, Flevoland en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) samen om via een uitkoopregeling en flankerende maatregelen te komen tot een vangstreductie op schubvis. Hierover hebben deze partijen overeenstemming bereikt in een bestuursovereenkomst. Het ministerie van LNV heeft de prenotificatie van de uitkoopregeling in november 2021 ingediend bij de Europese Commissie. Doel is om de goedgekeurde uitkoopregeling medio april 2022 open te kunnen stellen. In het ingediende voorstel doet het ministerie een ruimhartig aanbod aan de visserij om het uitkopen van vergunningen te stimuleren. Of de uitvoering van deze regeling in deze vorm daadwerkelijk kan, is aan de ene kant afhankelijk van de doorlooptijd bij de Europese Commissie en aan de andere kant van het staatssteunrechtelijk oordeel van de Europese Commissie. Wij hebben in 2021 de voorbereidingen getroffen voor de uitvoering van sociaaleconomisch flankerend beleid voor beroepsvissers in het IJsselmeergebied die stoppen met vissen en voor beroepsvissers die minder afhankelijk willen worden van hun visserij-activiteiten, zodat deze gelijktijdig met de opening van de uitkoopregeling kunnen worden ingezet.

Natuur

Het fundament van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de Natura 2000-gebieden. Binnen dit netwerk staan de natuurwaarden voorop en heeft de provincie zich samen met gebiedspartners ingezet voor bescherming, beheer en kwaliteitsverbetering die samengaat met een toename van de bekendheid en de toegankelijkheid. Dit heeft er toe geleid dat er een robuuste, aantrekkelijke en

beleefbare natuur bestaat. Ter versterking van het fundament is in 2021 door Provincie Flevoland een succesvolle aanvraag voor het programma 'Natuur' ingediend. En in het kader van het traject 'kwaliteitsverbetering Natuur Netwerk Flevoland' is het beschikbare bedrag toegekend aan verschillende projecten. Ook buiten het Natuurnetwerk zijn natuurwaarden aanwezig, voor behoud en versterking hiervan is faunabeheer en agrarisch natuurbeheer toegepast. En is in 2021 specifiek het 'Actieplan Biodiversiteit' vastgesteld.

Nationaal Park Nieuw Land

De provincie heeft samen met de partners gewerkt aan Nationaal Park Nieuw Land (NPNL) op basis van de ontwikkelingsvisie, met als doel de ontwikkeling van een uniek gebied dat zich kenmerkt als vogelparadijs van internationale betekenis, dat als zodanig kan worden beleefd en beheerd. De in NPNL samenwerkende partners streven ernaar het Nationaal Park te laten uitgroeien tot een begrip in binnen- en buitenland. Ook het project 'Oostvaardersoevers', dat een belangrijk onderdeel is om te komen tot een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES) van het Markermeer-IJmeer, valt binnen de begrenzing van het Nationaal Park.

Markermeer-IJmeer

Binnen het programma 'Markermeer-IJmeer' wordt gewerkt aan de verbetering van de natuur- en waterkwaliteit om te komen tot een TBES in samenhang met ruimtelijk-economische ontwikkeling zoals recreatie en de IJmeerverbinding. De derde editie van de Natuurthermometer is verschenen waaruit blijkt dat er lichte verbetering te zien is van stand van de natuur maar dat verdere versterking nodig is.

Floriade

De Floriade Expo 2022 biedt grote kansen voor de Flevolandse economie in de volle breedte en om de Flevolandse innovatiekracht internationaal uit te dragen. Zowel in het provinciale paviljoen Food Forum op het Floriade-terrein als in de hele regio is dat zichtbaar. Samen met Agrofood bedrijfsleven hebben we gewerkt aan de blijvende versterking van de economie en de kenniseconomie in het bijzonder met de kenniscampus rond stedelijke voedselvraagstukken en door het opzetten van proeftuinen in Flevoland.

Nieuwe Natuur

De projecten van het programma 'Nieuwe Natuur' worden gerealiseerd en dragen bij aan de versterking van de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving in heel Flevoland. De lessen die we hierbij getrokken hebben, hebben we geïntegreerd in het reguliere natuurbeleid.

Landelijk Gebied

We hebben een nieuwe invulling gegeven aan de agenda 'Vitaal Platteland' en het daarbij behorende 'Fonds Leefbaar Platteland', zodat die beter aansluit op de doelen van 'Krachtige Samenleving', 'Leader/POP' en de provinciale kerntaken, zoals (sociale) innovatie op het gebied van bereikbaarheid en educatie.

Bossenstrategie

In navolging van een landelijk traject waarbij Rijk en provincies een gezamenlijke bossenstrategie hebben vastgesteld, heeft ook de provincie Flevoland in 2021 een eigen bossenstrategie vastgesteld. Hierin staat enerzijds de aanleg van 1700 ha aan nieuwe bosgebieden centraal.

Dit doen we door in te zetten op:

- extra bos binnen het NNN;
- bosaanleg via de ontwikkeling van robuuste landschapselementen;
- nieuwe bossen bij nieuwe woonwijken;
- bosaanleg gebruiken om grote ruimtelijke ontwikkelingen landschappelijk in te passen;
- landbouw en bosaanleg te combineren via agroforestry, en;
- het stimuleren van particulieren die klimaatbos ontwikkelen.

Anderzijds wordt aandacht besteed aan de vitalisering van bestaande bossen, het adequaat beschermen van de huidige houtopstanden (zowel bossen als bomenrijen), meer bomen en bosschages in dorpen en steden, duurzaam gebruik van hout en het verbeteren van de bosbeleving- en bereikbaarheid.

Maatschappelijk effect

Een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied met een vitale en aantrekkelijke natuur waar het goed wonen, werken, ondernemen en recreëren is.

Effect van ons beleid

De sociaal-economische ontwikkeling van het landelijk gebied is verbeterd, de natuur- en recreatieve waarden zijn toegenomen. De internationale natuurwaarden zijn voldoende beschermd.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Landbouw	Aantal werknemers in de agrofoodsector *Bron: Vestigingenregister Provincie Flevoland*	19.858	20.953	21.410	≥ 21.410	21.872
	Aantal ondersteunde proeftuinen Bron: Provincie Flevoland/Horizon			7	11	9
Natuur	Aantal hectaren Nationaal Natuurnetwerk *Bron: Provincie Flevoland/Voortgangsrapportage Natuur (VRN)*	26.273	26.274	26.271	≈ 26.000	26.271,7
Floriade	Paviljoen Food Forum is gebouwd en in gebruik	20%	40%	60%	100%	100%
Nationaal Park Nieuw Land	Uitvoering geven aan de eerste bouwstenen uit de ontwikkelingsvisie	n.v.t.	n.v.t.	10%	30%	30%
	In samenwerking met gebiedspartners is de MIRT-verkenning Oostvaardersoevers afgerond en besluitvorming (voorkeursbeslissing) door ministerie is voorbereid	n.v.t.	20%	40%	80%	95%
Markermeer IJmeer	Marker Wadden fase 1 is gerealiseerd	75%	95%	99%	100%	100%*
	Afronding Marker Wadden met E-eilanden					
Nieuwe Natuur	De initiatiefnemers zijn gestart met de fysieke inrichting van gehonoreerde projecten	18%	18%	47%	57%	58%

* Het betreft hier de realisatie van de eilanden A t/m D. In 2021 is gestart met de verlenging van de eerste fase via de realisatie van de E-eilanden waarvoor PS begin 2021 € 1 mln. beschikbaar hebben gesteld. De zogenaamde E-eilanden waarvoor via de Najaarsnota 2020 middelen zijn gelabeld, maken hier geen deel vanuit.

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Beheerde natuur	Het beheer van natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN), met contract. *Toelichting: dit betreft het oppervlakte grondgebied dat in beheer is als natuurgebied. Hierbij gaat het om gesubsidieerd natuurbeheer in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap*	23.515	23.606	23.691	≈ 23.500	23.686
Ontwikkelde nieuwe natuur	De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). *Toelichting: dit betreft het oppervlakte verworven en ingerichte natuur vanuit de landelijke opgave voor realisatie van het NNN. De indicator richt zich in dit geval alleen op ingericht natuurgebied*	0	0	25	104,5	0*

** Met de inrichting van 104,5 hectare is gestart, deze is nog niet afgerond.*

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
2. Landbouw, visserij en natuur	2.1 Landbouw en visserij	De bijdrage die de provincie kan leveren aan de transitie van de landbouw is bepaald
		De agrofoodsector landbouw is verder geïnnoveerd, verduurzaamd en meer circulair geworden
		Kringlooplandbouw is beter bekend
		Bodemkwaliteit is verbeterd
		Een geïntegreerde benadering voor gebiedsontwikkeling in gebieden met bodemdaling is ontwikkeld
		We hebben een bijdrage geleverd aan een netwerk waarin de agrofoodsector werkt aan een duurzamer systeem als basis voor een toekomstgerichte landbouw
		Benutten van kansen die Floriade biedt voor de Flevolandse (kennis)economie
		De IJsselmeer-visserij op Urk is geherstructureerd
	2.2 Natuur en landelijk gebied	De natuurwaarden zijn behouden en de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen
		De kwaliteit van natuur en biodiversiteit in het landschap is verbeterd
		Uitvoering geven aan de eerste bouwstenen van de ontwikkelingsvisie Nationaal Park Nieuw Land
		Afronden van MIRT-verkenning en voorbereiding voor besluitvorming realisatie Oostvaardersoevers
		In het Markermeer-IJmeer zijn natuur- en recreatiemogelijkheden ontwikkeld
		Nieuwe Natuur: toegankelijke natuur met ruimte voor recreatie is ontwikkeld
		Flevoland benut de mogelijkheden van Europese structuurfondsen (POP)

Verbonden partij(en)
De Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek heeft uitvoering gegeven aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor toezicht en handhaving op het gebied van natuur. Zij droeg daarmee bij aan het doel om de natuurwaarden te behouden.

2.1 Landbouw & Visserij

Portefeuillehouder
J.N.J. Appelman
H.J. Hofstra
C. Smelik (ABW)

Doel (2019-2023)
De bijdrage die de provincie kan leveren aan de transitie van de landbouw is bepaald, waarbij op basis van proeftuinen de optimale condities voor de landbouwtransitie zijn verkend.

Doelrealisatie
Via de programmasporen 'strategie', 'optimale condities' en 'proeftuinen' wordt de bijdrage van de provincie verkend.

Activiteiten 2021
- We hebben de provinciale rol in het creëren van optimale condities voor de transitie van de landbouw verder uitgewerkt. We hebben daarvoor een voorstel voorbereid voor een kennisnetwerk en we hebben een bijdrage geleverd aan de doorontwikkeling van de Boerderij van de Toekomst en de uitvoering van de daaraan gelieerde voucherregeling voor innovatie.
- We hebben een propositie uitgewerkt voor de opschaling van 'Landbouw: Meerdere Smaken'.
- We hebben de Agro Expert Raad Flevoland ondersteund en daarin geparticipeerd. Daarin hebben we meegewerkt aan de totstandkoming van 3 adviezen.
- We hebben via het IPO input geleverd en binnen het Nationaal Strategisch Plan meegewerkt aan de totstandkoming van Europees en rijksbeleid voor landbouw. Daarnaast hebben we meegewerkt aan de totstandkoming van rijksbeleid voor landbouw via het nieuwe nitraatbeleid, de experimenten kringlooplandbouw en de pilots grondgebruik.

Doel (2019-2023)
Met behulp van proeftuinen en kennisnetwerken innovaties is de agrofoodsector landbouw verder geïnnoveerd, verduurzaamd en meer circulair geworden. We hebben stappen gezet in het promoten van streekproducten, het verkorten van de ketens richting de consument en het hergebruik van restproducten binnen de landbouw en gaan zo ook voedselverspilling tegen.

Doelrealisatie
We werken aan de doelen met behulp van 9 proeftuinen. In het netwerk 'Voedsel Verbindt' en het Interregprogramma 'Foodchains4EU' werken we aan het promoten van streekproducten, verkorten van ketens en hergebruik van restproducten. Daarvoor hebben we onder andere de app 'Voedsel Verbindt' ontwikkeld.

Activiteiten 2021
- Vanuit 'Landbouw Meerdere Smaken' jagen we concrete programma's aan die bijdragen aan:
  - Innovaties
  - Sluiten en verkorten van de ketens in de landbouw.
  - Natuurinclusieve landbouw en biodiversiteit.
  - Versterking van de precisielandbouw.
  - Kringlooplandbouw (hergebruik van restproducten en tegengaan voedselverspilling).
  - Voedselkwaliteit en gezonde voeding.

We ondersteunen inmiddels 9 proeftuinen op bovenstaande thema's. Informatie is te vinden in de infographic op www.omgevingsvisieflevoland.nl. Er is ruimte voor 10 proeftuinen. De tiende proeftuin is nog in de opstartfase.

Doel (2019-2023)
De kringlooplandbouw is beter bekend.

Doelrealisatie
De kringlooplandbouw is beter bekend doordat we in samenwerking met het ministerie met een drietal projecten – tot nu toe onder de vlag van het 'Actieplan Bodem en Water' (ABW) – als onderdeel van de Experimenteerruimte Kringlooplandbouw zijn gestart. In overleg met het ministerie wordt – in samenhang met onder andere de proeftuinen van LMS - gewerkt aan uitbreiding hiervan.

Activiteiten 2021
We hebben geparticipeerd in projecten die het gebruik van streekproducten stimuleren, het verkorten van de ketens richting de consument en het hergebruik van restproducten binnen de landbouw en zijn zo ook voedselverspilling tegen gegaan. In de experimenten hebben we gewerkt met gebiedspartners aan het sluiten van kringlopen in de samenwerking tussen akkerbouwers en veehouders; aan betere benutting van stikstof en aan inzet van maaisel als grondverbeteraar.

Doel (2019-2023)
De bodemkwaliteit is verbeterd als basis voor een toekomstbestendige en duurzame landbouw, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor bodemdaling en meervoudig ruimtegebruik.

Doelrealisatie
Op basis van de evaluatie van het Actieplan Bodem en Water (ABW) is besloten extra aandacht te blijven besteden aan toekomstbestendige en duurzame landbouw door middel van een vervolg op het ABW.

Activiteiten 2021
- We hebben geparticipeerd in pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik in een stadsrandgebied.
- Voor het gebiedsproces bodemdaling ten zuidwesten van Emmeloord is vanuit de provincie een procesleider aangesteld, die samen met de gebiedspartijen het gebiedsproces en de pilot vormgeeft. Afgelopen jaar is onder de vlag van het ABW in samenwerking met vier jonge ondernemers en de andere betrokken partijen een begin gemaakt met de pilot 'Bodemkwaliteit en pacht', waarbij het 1e pachtperceel vanuit het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) ter beschikking is gekomen voor deze pilot.

Doel (2019-2023)
We hebben een bijdrage geleverd aan een netwerk waarin de agrofoodsector werkt aan een duurzamer systeem als basis voor een toekomstgerichte landbouw.

Doelrealisatie
Het Actieplan Bodem en Water is aan de tweede programmaperiode van 2021 tot 2026 begonnen. Het programma is opgesteld de uitvoering georganiseerd.

Activiteiten 2021
We hebben gezamenlijk met gebiedspartijen een nieuw 'Actieplan Bodem en Water' opgesteld. We hebben de uitvoering van projecten voortgezet. We hebben een nieuwe gezamenlijke programmamanager geworven.

Doel (2019-2023)
De Flevolandse economie is versterkt, waarbij de kansen die de Floriade biedt in de volle breedte zijn benut en de kenniseconomie is toegenomen.

Doelrealisatie
Het paviljoen Food Forum is gereed en sinds juni 2021 in gebruik. Aeres Hogeschool heeft pal naast Food Forum in september de nieuwe school in gebruik genomen. Hiermee zijn de eerste twee permanente gebouwen op zowel het Floriade-terrein als op de Flevo Campus gereed. Met name door een vertraging in de bouw van 26 weken is sprake van een overschrijding van het bouwkrediet. Dit hebben we in december 2021 aan PS gemeld. Ondanks coronabeperkingen is Food Forum sinds de opening druk in gebruik en blijkt het paviljoen een ontmoetingsplek voor professionals om aan de toekomst van voedsel te werken. Omdat fysieke

ontmoetingen beperkt mogelijk zijn, wordt vanuit Food Forum vooral invulling gegeven aan de programmering via digitale uitzendingen.

In het veld helpen we Flevolandse boeren met de teelt van plantaardige eiwitten en samenwerking in de keten om daarvan nieuwe producten te maken. De Flevolandse korte voedselketen krijgt een krachtige impuls met de (door)ontwikkeling van de Vereniging Flevo Food, die samen met Flevoland inmiddels onderdeel is van een Europese Horizon-aanvraag. Via onze Bruggencampus laten we aan de vakwereld zien hoe circulariteit, digitalisering en bruggenbouw kunnen worden gecombineerd.

Activiteiten 2021

- We creëren rond de Flevo Campus een internationaal netwerk met een kennis- en innovatieagenda, gebruiken de expo in 2022 en de aanloop ernaartoe om dit netwerk vorm te geven. Onze werkzaamheden hebben bijgedragen aan het fysiek gestalte geven aan de campus met Food Forum, de Aeres Hogeschool en The Village voor start-ups in agro & food. Flevo Campus is eind 2021 een stichting geworden.
- Het paviljoen Food Forum is gereed en sinds juni 2021 open. Aan onze chef-kok Sharon de Miranda werd al na enkele maanden de Greendish Award uitgereikt, omdat we met een menukaart waarvan zo'n 95% van alle ingrediënten uit Flevoland komt, een koploper én voorbeeld zijn. Tijdens de Floriade Expo 2022 gebruiken we de benedenverdieping voor de Flevolandse expositie en gebruiken we de bovenverdieping voor VIP-ontvangsten en voor een B2B-programmering, gericht op ontwikkeling van een kennis- en innovatieagenda.
- We voeren met onze provinciale cofinanciering projecten op en rond de Floriade uit die optimaal bijdragen aan de Flevolandse economie. We hebben aan Horizon Flevoland opdracht gegeven voor een B2B-programmering en aan Visit Flevoland voor een programma 'Floriade in de Regio'. Beide geven we samen met partners vorm.
- De twee biobased bruggen zijn gereed en we zijn een internationale Interreg-samenwerking aangegaan voor een biocomposietbrug die door universiteiten en bedrijven op het Floriade-terrein wordt geplaatst. De Bruggencampus is eind 2021 genomineerd voor de Circular Awards 2022, de jaarlijkse prijs voor de meest impactvolle circulaire projecten en organisaties.

Doel (2019-2023)

De visserij op schubvis in het IJsselmeer is geherstructureerd waarbij de vangstrechten worden afgestemd op het niveau dat het ecosysteem duurzaam kan genereren en er een duurzaam ontwikkel- en arbeidsmarktperspectief blijft bestaan.

Doelrealisatie

Een herstructurering inclusief flankerende maatregelen en vangstreductie is voorbereid.

Activiteiten 2021

- We hebben gewerkt aan een gedragen bestuursovereenkomst.
- We hebben samen met de partners aan een herstructureringsplan gewerkt, dat uit een uitkoopregeling en sociaaleconomisch flankerend beleid bestaat.

Middelen

2.1 Landbouw & Visserij	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	1.232	3.093	3.386	2.631	755
Baten	-148	-785	-1.228	-998	-230
Saldo	**1.084**	**2.308**	**2.158**	**1.633**	**525**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		**Reserve**	**Rekening-saldo**
1. Opgave 'Landbouw Meerdere Smaken'	146	0	146
2. Pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik	298	298	0
3. Floriade	311	66	245
Totaal lasten	**755**	**364**	**391**
Baten			
3. Floriade	-231	14	-245
Overige kleine verschillen	1	0	1
Totaal Baten	**-230**	**14**	**-244**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Opgave 'Landbouw Meerdere Smaken'

PS hebben € 0,2 mln. beschikbaar gesteld voor het opstarten van een proeftuin Stikstof en Elektrisch Beregenen met betrekking tot het actieplan 'Landbouw Meerdere Smaken'. De proeftuin is gestart. Vanwege de grote seizoensinvloeden is gekozen voor een looptijd van 2 jaar, waarbij het budget over de twee jaar wordt verdeeld. Zodra dit vanuit programma 'Stikstof' ook past, zal ook gestart worden met een proeftuin stikstofmaatregelen. In 2021 was verder een grote inhaalslag voorzien in het organiseren van platformbijeenkomsten voor proeftuinen en van stakeholderbijeenkomsten voor de Agro Expert Raad. Deze bijeenkomsten zijn wederom (als gevolg van corona) een aantal keer uitgesteld en gaan nu, voor zover nog relevant, plaatsvinden in 2022. Het budget hiervoor is niet uitgegeven. Ter ondersteuning van de kennisdeling is gewerkt aan een kennisnetwerk die verschillende relevante netwerken bijeen brengt. Voorzien was om dit netwerk personeel te ondersteunen. Dit is binnen de eigen organisatie en die van de partners opgelost.

2. Pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik

Voor de pilot ‘Bodemdaling’ is in het afgelopen jaar – onder leiding van een door de provincie aangestelde gebiedsregisseur – gewerkt aan een gedragen gebiedsproces. Dit heeft tot een goede gezamenlijke beeldvorming over de inhoud van een gebiedsproces bodemdaling geleid. Na de zomer is vervolgens de intentieverklaring ‘Gebiedsproces bodemdaling’ door de belangrijke gebiedspartners in het gebied ondertekend. Met deze intentieverklaring hebben de partners zich verbonden en gezamenlijk de wens geuit om op zoek te gaan naar oplossingsrichtingen hoe met vernatting als gevolg van de optredende bodemdaling om te gaan. De inrichting van de inhoudelijke kennissporen is helaas in het najaar vertraagd door corona. Hierdoor is de inzet van middelen achtergebleven en verschoven naar het voorjaar van 2022.
De pilot ‘Bodemkwaliteit en Pacht’ is onder het 'Actieplan Bodem en Water' met meerdere gebiedspartners vormgegeven. De stap naar een praktijktoets op een aantal landbouwpercelen is door financiële redenen helaas niet doorgezet. In afstemming met onder andere het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) wordt verkend hoe we hier komend jaar vervolg aan geven.
De pilot ‘Meervoudig Ruimtegebruik’ is geïnitieerd door het RVB met een aantal kennisinstituten, marktpartijen en gebiedspartners. Dit jaar is hiervoor een onderzoeksaanpak opgesteld. De pilot richt zich op energieopwekking (zon) in combinatie met agrarisch gebruik (strokenteelt). Het komende jaar zal in een praktijktest worden verkend hoe deze combinatie een positief verdienmodel voor de boer oplevert, waarbij het gebruik van het land voor voedselproductie wordt gehandhaafd en de ecologische omstandigheden worden versterkt.

3. Floriade

Het onderdeel Floriade omvat het project ‘Floriade Werkt’, de ‘Nadere Regel Floriade’, de ‘Floriade programmering’ en de exploitatie van het Food Forum. De lasten voor de eerste drie onderdelen zijn € 0,24 mln. lager dan begroot. Het budget hiervoor komt uit het FVA, waardoor er ook voor hetzelfde bedrag lagere baten zijn in 2021. De exploitatie van het Food Forum leidde tot € 0,06 mln. lagere lasten en € 0,01 mln. lagere baten. Het uiteindelijke saldo 2021 van de exploitatie van € 0,17 mln. komt ten laste van het daarvoor bestemde oormerk in de ‘Brede Bestemmingsreserve’.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.1.1 Landbouw en visserij	1.154	0	1.154
2.1.2 Bodem en landbouw	369	-62	307
2.1.3 Floriade	1.108	-936	172
Totaal	**2.631**	**-998**	**1.633**

x € 1.000

2.2 Natuur & landelijk gebied

Portefeuillehouder

H.J. Hofstra
M.A. Rijsberman (uitvoering Nationaal Park Nieuw Land, inclusief Oostvaardersoevers)

Doel (2019-2023)

De natuurwaarden zijn behouden en zo mogelijk versterkt, de beleefbaarheid van natuurgebieden is toegenomen en de economische activiteiten in natuurgebieden ondersteunen een succesvol beheer zonder de natuurwaarden te bedreigen. En de activiteiten van het programma dienen te voldoen aan de vereisten van de nieuwe Wet Natuurbescherming.

Doelrealisatie

Het natuurbeheer is op orde door ons natuurbeleid en de uitvoering daarvan door een breed scala aan gebiedspartners.

Activiteiten 2021

- In 2021 is de bossenstrategie door PS vastgesteld. Deze is in lijn met de nationale ontwikkeling over het bosbeheer. De uitvoering vindt in 2022 en de volgende jaren plaats.
- In 2021 is het tweede Natura 2000 beheerplan Lepelaarplassen in concept bijna afgerond. In 2022 wordt het definitieve beheerplan na verwerking inspraak vastgesteld. De voorbereidingen voor het tweede Natura 2000 beheerplan Oostvaardersplassen zijn gestart.
- We combineren de economische activiteiten in natuurgebieden voor zover deze een succesvol beheer ondersteunen en de natuurwaarden niet bedreigen. In 2021 is het 'Toekomstbeeld kitesurfen' in het IJsselmeergebied gereed gekomen als een combinatie van natuur met recreatie en toerisme in balans. Interessant daarbij is de integrale manier van werken over de provincies heen met de verschillende disciplines aan tafel.

Doel (2019-2023)

De kwaliteit van de natuur en de biodiversiteit in het landschap is verbeterd, waarbij combinaties worden gezocht met natuurinclusieve landbouw en met recreatie en toerisme.

Doelrealisatie

Door uitvoering van de eerste acties in het kader van het 'Actieplan Biodiversiteit', pilots Landbouw: Meerdere Smaken, Actieplan Bodem en Water, de inzet voor Nationaal Park Nieuw Land en andere combinaties met recreatie en toerisme zijn de eerste stappen gezet voor verbetering van de natuur en biodiversiteit in het landschap en de beleving daarvan. Deze acties zijn in lijn met het nieuwe programma 'Flevoland natuurinclusief'.

Activiteiten 2021

- Het 'Actieplan biodiversiteit' is in 2021 door PS vastgesteld inclusief budget voor 2022 en 2023. Hierin is meegenomen dat bermen worden benut voor wilde flora en fauna en wordt gestimuleerd dat akkerranden daar ook voor worden gebruikt.
- In 2021 is een bestuursopdracht van het nieuwe programma 'Flevoland Natuurinclusief' door GS vastgesteld. In 2022 wordt dit nieuwe programma verder uitgewerkt met een ambitiedocument 'Flevoland natuurinclusief', waarbij natuurinclusieve doorontwikkeling van de provinciale beleidsthema's en de

gebiedsgerichte doorwerking daarvan centraal komen te staan. Verder is er aandacht voor een integrale aanpak en komt er ruimte voor initiatieven uit de samenleving. Het ambitiedocument wordt in verschillende rondes aan PS voorgelegd.
- Provincie Flevoland heeft een succesvolle aanvraag voor het programma 'Natuur' ingediend. In 2021 is een beschikking van het ministerie van LNV ontvangen voor € 9,6 mln. De projecten worden uitgevoerd in de periode 2022 tot en met 2025.
- In het kader van het traject kwaliteitsverbetering Natuur Netwerk Flevoland is in combinatie met POP3 het beschikbare bedrag € 4 mln. toegekend aan verschillende projecten. Zie ook POP3 verderop in dit document.
- In 2021 zijn we gestart met het opstellen van het 'Uitvoeringsprogramma Invasieve exoten'. Deze wordt in 2022 afgerond. In eerste instantie is hier € 0,25 mln. voor begroot via het programma 'Flevoland Natuurinclusief'. Daarnaast hebben we een 2-jarig pilotproject coördinatie bestrijding reuzenberenklauw langs Gooiseweg uitgevoerd.

Risico

Faunaschade

Agrariërs kunnen te maken krijgen met schade die veroorzaakt is door in het wild levende dieren. Faunaschade kan opgelopen worden aan gewassen of dieren. Voor faunaschade heeft de provincie jaarlijks € 0,18 mln. begroot. In de achterliggende jaren bleek dit voldoende, echter in 2018 is op één perceel voor € 0,1 mln. aan schadevergoeding uitgekeerd. Mocht dit meerdere keren in één jaar voorkomen dan is het gereserveerde bedrag niet toereikend.

Doel (2019-2023)

Aan de eerste bouwstenen uit de ontwikkelingsvisie van het Nationaal Park is uitvoering gegeven.

Doelrealisatie

De partners in Nationaal Park Nieuw Land (NPNL) werken actief aan de ontwikkeling van NPNL vanuit de gezamenlijke stuurgroep NPNL, waarin bestuurlijke vertegenwoordigers van elk van de partners zitting hebben. De stuurgroep wordt ondersteund door een projectgroep met ambtelijke vertegenwoordigers van de partners. De partners hebben in de onderlinge samenwerking binnen het Nationaal Park verder vorm en inhoud gegeven aan het vervolg op de in 2020 ondertekende intentieovereenkomst. Binnen de geografische grenzen van NPNL vinden veel projecten plaats, die natuurontwikkeling, -beleving en -beheer als oogmerk hebben. De provincie draagt aan meerdere van deze projecten bij, zoals in de Statenmededeling ‘Stand van zaken Nationaal Park Nieuw Land per oktober 2021’ staat. Het betreft onder meer financiële bijdragen aan de poortprojecten in de gemeente Almere en Lelystad, projecten in de Oostvaardersplassen en de realisatie van de E-eilanden van de Marker Wadden als vervolg op de oplevering van de eilandengroep A t/m D.

Activiteiten 2021

- Op de vier onderwerpen uit de ontwikkelingsvisie onder ‘Kennis en waarden delen’ zijn door de NPNL-partners, waaronder de provincie, belangrijke stappen gezet:
  - realisatie marketing- en communicatiejaarplan:
    - nieuwe huisstijl, logo, website, bezoekerskaart, vernieuwde social media-platforms;
    - jaarevenement 2021-soortenjaar (met ruim 3.000 getelde soorten) naast meerdere eendaagse evenementen;
    - eerste editie programma ‘Gastheer van het Landschap’ afgerond met 25 recreatieondernemers;
    - ontwikkeling recreatief product Trekvogelbeleving (met enkele andere nationale parken).
  - de kennis- en onderzoeksagenda wordt mede met subsidie van het ministerie van LNV ingevuld. We hebben een start gemaakt met het opzetten van een kenniscommunity, waarin informatie en kennis tussen de lopende onderzoeken wordt uitgewisseld en de resultaten van deze onderzoeken worden gedeeld onder een breder publiek.
- De provincie, de gemeenten Almere en Lelystad en Staatsbosbeheer werken aan de poortontwikkeling bij Almere en Lelystad op basis van uitvoeringsplannen. De beide projecten zitten in de fase van de voorbereiding: planuitwerking, aanvraag van vergunningen, voorbereiding van aanbestedingen, etc. Verder hebben we de voorbereiding en uitvoering van de goedgekeurde LEADER-projecten ter hand genomen.
- Begin 2021 hebben PS ingestemd met het beschikbaar stellen van € 1 mln. voor de afronding van de Marker Wadden eerste fase door de aanleg van de E-eilanden. De totale kosten bedragen ca. € 12 mln. (waarvan € 10 mln. van het Rijk en € 1 mln. van Natuurmonumenten). De E-eilanden dragen bij aan de

opgave om te komen tot een TBES in het Markermeer–IJmeer. De uitvoering is in 2021 gestart en loopt door tot in 2023.In het kader van het programma 'Nieuwe Natuur Oostvaardersplassengebied' is in de deelgebieden 'Trekweg', 'Ibisweg Noord', 'Hollandse Hout (zuid)' en 'Zanddepot' de laatste hand gelegd aan de realisatie. Er zijn onder meer kijkschermen geplaatst bij de uitkijkpunten.
- We hebben werkzaamheden voor de moerasreset eind 2021 uitgevoerd. Belangrijk onderdeel hiervan was het herstellen van de scheiding (de drempel) tussen het oostelijk en westelijk deel van het moeras. Na realisatie van deze drempel is medio 2021 een dam met afsluitbare duikers in de drempel aangelegd om in de toekomst de mogelijkheid van een waterverbinding tussen het oostelijke en westelijke deel in stand te houden.
- Staatsbosbeheer is met een provinciale subsidie gestart in de Oostvaardersplassen met het project grazige deel, dat zich richt op de realisatie van maatregelen uit het 'Beleidskader beheer Oostvaardersplassen' en de 'N2000-maatregelen'.

Doel (2019-2023)

Over de mogelijke ontwikkeling van de Oostvaardersoevers als natuurlijke verbindingszone is besloten.

Doelrealisatie

De notitie Reikwijdte en Detailniveau, het ontwerp voorkeursbeslissing, de zienswijze ontwerp voorkeursbeslissing en planMER waren in 2021 beschikbaar. De minister van Infrastructuur en Waterstaat en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, in overeenstemming met onze minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, hebben het voornemen om de ontwerp voorkeursbeslissing vast te stellen.

Activiteiten 2021

- Na afronding van de eerste fase van de Verkenning en publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau in 2020 hebben we in 2021 uit de drie voorgestelde onderzoeksalternatieven een Voorkeursalternatief (VKA) en een Voorkeurseindbeeld (VKE) ontwikkeld. Over de steun en provinciale bijdrage (€ 4 mln.) aan het VKA heeft in oktober 2021 positieve provinciale besluitvorming plaatsgevonden.
- Vervolgens is de Ontwerp voorkeursbeslissing voorgelegd aan de (demissionair) minister van Infrastructuur en Water en de (demissionair) minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Zij hebben het voornemen uitgesproken de Ontwerp voorkeursbeslissing vast te stellen. Regionale partijen (provincie Flevoland, Waterschap Zuiderzeeland, gemeente Almere, gemeente Lelystad, Staatsbosbeheer, Het Flevo-landschap) hebben in een brief over de besluitvorming over het VKA hun steun uitgesproken voor zowel het VKA en VKE en zijn de regionale bijdragen aan het vervolgtraject benoemd.
- In de verkenningsfase is een plan milieueffectrapportage (PlanMER) uitgevoerd.

Doel (2019-2023)

In het Markermeer-IJmeer zijn natuur- en recreatiemogelijkheden ontwikkeld als onderdeel van een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) en ontstaan er kansen voor ruimtelijk-economische ontwikkelingen.

Doelrealisatie

Begin 2021 hebben PS ingestemd met het beschikbaar stellen van € 1 mln. voor de afronding van de Marker Wadden eerste fase door de aanleg van de E-eilanden. De totale kosten bedragen ca. € 12 mln. (waarvan € 10 mln. van het Rijk € 1 mln. van Natuurmonumenten). De E-eilanden dragen bij aan de opgave om te komen tot een TBES in het Markermeer – IJmeer. De uitvoering is in 2021 gestart en loopt door tot in 2023.

Activiteiten 2021

- Mede namens de gebiedspartners hebben we in Stuurgroep Markermeer-IJmeer (SMIJ)-verband een inhoudelijke bijdrage geleverd aan vervolg van het gecombineerde MIRT-Onderzoek Amsterdam Bay Area/Handelingsperspectief Oostflank MRA. Hierin worden de mogelijkheden en voorwaarden voor de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied onderzocht. Tevens hebben wij de SMIJ laten adviseren over Oostvaardersoevers.
- Medio 2021 hebben wij in samenwerking met de SMIJ opdracht gegeven voor een heroriëntatie op de Ecologische Boekhouding voor TBES waar Flevoland op grond van de bestuursovereenkomst RRAAM het voortouw heeft.
- Met gebiedspartners hebben we begin 2021 een financiële bijdrage geleverd aan de afronding van de eerste fase Marker Wadden voor de aanleg van de resterende E-eilanden.

- In 2021 is door Natuurmonumenten gestart met een verkenning om te komen tot een plan van aanpak voor de doorontwikkeling van de Marker Wadden. Wij hebben een financiële bijdrage geleverd als cofinanciering in de verkenning naar de effecten op TBES. Natuurmonumenten heeft haar visie op de doorontwikkeling gepresenteerd aan PS.
- De derde uitlezing van de Natuurthermometer Markermeer – IJmeer over de periode 2018 – 2020 is gedaan. Hieruit blijkt dat er lokaal sprake is van lichte verbetering maar dat verdere verbetering noodzakelijk is. De uitkomsten zijn aan PS gepresenteerd.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Met de aanleg van onder meer Marker Wadden, Trintelzand en Oostvaardersoevers in de nabije toekomst worden de randvoorwaardelijke systeemcondities gecreëerd om te kunnen komen tot een TBES. Daarbij is gebruik gemaakt van aannames op basis van de best beschikbare wetenschappelijke kennis op dat moment. Het daadwerkelijke bereiken van het TBES is vanwege de natuurlijke omstandigheden niet volledig te garanderen. Daarom monitoren verschillende partijen de effecten van maatregelen zoals Marker Wadden en de kwaliteit van het Markermeer-IJmeer.

Doel (2019-2023)

De projecten van het programma 'Nieuwe Natuur' zijn gerealiseerd en dragen bij aan de combinatie natuur en recreatie, het natuurnetwerk, de biodiversiteit en structurele verandering naar duurzame landbouw.

Doelrealisatie

De 17 resterende 'Nieuwe Natuur-projecten' zijn in uitvoering. Afspraken over de uitvoering als ook over het beheer en de verantwoording staan in de realisatieovereenkomsten inclusief de borging van de realisatie van de opgenomen natuurcompensaties. De realisatieovereenkomsten passen binnen het beschikbare programmavermogen. De provinciale gronden binnen het programmavermogen zijn ingezet.

In de najaarsnota is opgenomen om het programma 'Nieuwe Natuur' om te buigen naar een programma 'Natuurinclusieve Samenleving' en hiertoe het eventueel resterende programmavermogen in te zetten. Bij de uitwerking is gebleken dat de voorkeur uitgaat naar het voltooien van het programma 'Nieuwe Natuur' binnen de huidige kaders. Wel is een deel van het beschikbare resterende programmavermogen overgeheveld naar het programma 'Natuurinclusief Flevoland'.

Activiteiten 2021

- Alle provinciale eigendommen in het voormalig plangebied OostvaardersWold hebben we ingezet voor het programma. De provincie heeft binnen het programma 'Nieuwe Natuur' geen eigendommen meer in beheer.
- De compensatieverplichtingen (totaal 365 ha) voor onder meer de Hanzelijn, verbreding A6 en foerageergebieden hebben we in de gesloten realisatieovereenkomsten opgenomen waarbij een deel inmiddels gerealiseerd is in het project 'Kop op het Horsterwold'. In de andere projecten vindt uitvoering plaats.
- We hebben de projecteigenaren gefaciliteerd bij het verder concretiseren van de planuitwerkingen van de projecten 'Nieuwe Natuur'.
- We hebben de dynamiek in het programma 'Nieuwe Natuur' gefaciliteerd en hebben ingespeeld op ontwikkelingen binnen de projecten.
- Via voortgangsrapportages en periodieke overleggen hebben we de criteria die aan de projecten zijn gesteld, gemonitord evenals de uitvoering van de gehonoreerde projecten 'Nieuwe Natuur'.
- Er is een programma brede voortgangsrapportage opgesteld met de stand tot en met medio 2021.
- In diverse gremia hebben we presentaties verzorgd over het programma 'Nieuwe Natuur' en de sturingsfilosofie.
- In plaats van een klassieke dijkverzwaring en -verhoging streeft het waterschap na om middels de aanleg van een vooroever te voldoen aan de waterveiligheidsopgave. De aanleg van de vooroever wordt voor 90% gefinancierd uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma en 10% door het waterschap (totale kosten ca. € 180 mln.). Gezamenlijk met de provincie en andere partijen zijn er in 2021 gesprekken gestart om deze vooroever (lengte ca. 10 km) in te richten als nieuwe natuur voor vissen, vogels en andere flora en fauna. Doelstelling hierbij is om de natuurwaarden/ en biodiversiteit te versterken, de recreatiemogelijkheden te bevorderen en de ecologische kwaliteit van het IJsselmeerwater te verbeteren.

Risico('s) en beheersmaatregel(en)

Binnen het programmavermogen wordt rekening gehouden met onvoorziene tegenvallers tijdens de realisatiefase van de projecten. Het betreft alleen risico's die betrekking hebben op de rol als beheerder van het programma. Projectrisico's zijn neergelegd bij de initiatiefnemers. Het nog beschikbare programmavermogen is voldoende om de risico-inschatting af te dekken.

Doel (2019-2023)

De (financierings)mogelijkheden van het Plattelandsontwikkeling Programma (POP) zijn optimaal benut.

Doelrealisatie

POP3-subsidies zijn verstrekt met gebruikmaking van overprogrammering. Hiermee heeft de agrarische sector een impuls gekregen, is verbetering van de bodem- en waterkwaliteit in gang gezet en zijn bestaande en nieuwe netwerken binnen het Flevolandse platteland beter op elkaar aangesloten.

Activiteiten 2021

- We hebben het gebruik van POP3-subsidies gestimuleerd en deze subsidies verstrekt.
- We hebben aangesloten bij de kaders van het 'Fonds Leefbaarheid Landelijk Gebied' en toegewerkt naar een maximaal multipliereffect voor het landelijk gebied.
- Op 28 juni 2021 heeft GS ingestemd met een openstelling binnen POP3 'Fysieke Investeringen voor innovatie en modernisering van agrarische ondernemingen' ter hoogte van € 5,75 mln. Deze openstelling is op 17 september succesvol gesloten. In totaliteit hebben ruim vijftig aanvragers een subsidieverzoek voor deze openstelling ingediend. Deze handelt RVO nu af.
- Op 7 juni 2021 heeft GS ingestemd met een openstelling binnen POP3 zijnde 'Niet productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur, landschap en hydrologische maatregelen' ter hoogte van € 4 mln. De aanvragen van deze openstelling handelt RVO nu af.
- Door verlenging van het Leader-programma is een extra impuls van € 2 mln. voor het Flevolands landelijk gebied mogelijk gemaakt.
- We hebben in nauwe samenwerking met het waterschap de openstelling vispassages voorbereid. Deze wordt in 2022 gepubliceerd in het provinciaal blad.

Middelen

2.2 Natuur & landelijk gebied	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	19.902	21.119	22.107	17.335	4.771
Baten	-2.388	-1.500	-1.641	-1.176	-465
Saldo	**17.514**	**19.619**	**20.466**	**16.159**	**4.306**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		**Reserve**	**Rekening-saldo**
1. Leefbaar Platteland	615	615	0
2. Natura 2000	152	152	0
3. Beheer natuur	-413	-413	0
4. Uitvoeringskosten	120	120	0
5. Toezichthouders buitengebied	205	0	205
6. Gebiedsgerichte aanpak stikstof	371	303	68
7. Oostvaardersplassen	118	65	53
8. Nationaal Park Nieuw Land	1.970	933	1.037
9. Platteland Ontwikkeling Programma (POP3)	977	977	0
10. Programma 'Nieuwe Natuur'	607	607	0
Overige kleine verschillen	49	-26	75
Totaal lasten	**4.771**	**3.333**	**1.438**
Baten			
8. Nationaal Park Nieuw Land	-1.038	0	-1.038
9. Platteland Ontwikkeling Programma (POP3)	247	247	0
10. Programma 'Nieuwe Natuur'	326	326	0
Totaal baten	**-465**	**573**	**-1.038**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Leefbaar Platteland

Eind mei 2021 zijn de 'Nadere regels Fonds Leefbaar Platteland' door GS vastgesteld, met een openstelling vanaf de zomer en een subsidieplafond van € 0,53 mln. voor 2021. Het beroep op de nadere regels in 2021 is beperkt gebleven door corona en verlate openstelling. Ook de middelen voor de cofinancieringsregeling en communitybuilding kennen een onderschrijding. De middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Fonds Vitaal Platteland' en zullen worden geherprogrammeerd in de resterende looptijd van het programma.

2. Natura 2000

Provincie Flevoland is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Natura 2000-beheerplannen. In 2021 zijn de noodzakelijke N2000-maatregelen in de Oostvaardersplassen in uitvoering gebracht, waarvan de moerasreset een groot deel uitmaakte. De moerasreset (waterstandsverlaging en -verhoging) is de belangrijkste maatregel uit het beheerplan 'Natura 2000 Oostvaardersplassen'. Deze maatregel zorgt voor een groter en vitaler rietmoeras. De afronding van het werk is iets vertraagd en vindt plaats in 2022. De niet bestede middelen van € 0,15 mln. blijven beschikbaar in de reserve 'Beheer en ontwikkeling natuur'.

3. Beheer natuur

Met ingang van 2021 is de beheervergoeding van de standaardkostprijs van de subsidieverordening Natuur-en landschapsbeheer (SNL) verhoogd van 75% naar 84%. Dit heeft geleid tot hogere kosten op de subsidiëring van de terreinbeherende organisaties voor de SNL. De provincies zijn voor deze ophoging gecompenseerd vanuit het ministerie van LNV; in de decembercirculaire zijn hiervoor middelen toegevoegd aan het provinciefonds. Dit heeft geleid tot een positief resultaat op product 7.3.1. Door de timing van de compensatie (in de decembercirculaire) was het niet mogelijk dit in de Programmabegroting 2021 te verwerken.
De middelen zijn onttrokken aan de reserve ‘Beheer en ontwikkeling natuur’.

4. Uitvoeringskosten

De onderschrijding op de uitvoeringskosten wordt veroorzaakt door een te hoge raming in de begroting. De lasten liggen in lijn met voorgaande jaren.

5. Toezichthouders buitengebied

De middelen 2021 zijn niet aangewend. Deze middelen worden uitgegeven nadat er een samenwerkingsovereenkomst met de OFGV is opgesteld. In 2021 is gewerkt aan het opstellen van deze samenwerkingsovereenkomst. Vanaf 2022 wordt hier uitvoering aan gegeven.

6. Gebiedsgerichte aanpak Stikstof
In 2021 is € 0,35 mln. geprogrammeerd voor het nemen van gerichte maatregelen in de vorm van de verwerving van stikstofrechten. In 2021 is nog niet volledig aan alle voorwaarden van de aankoop voldaan, waardoor de kosten grotendeels in 2022 zullen vallen. De middelen blijven beschikbaar in de 'Brede bestemmingsreserve' (oormerk 'Stikstof').
7. Oostvaardersplassen
De onderschrijding is opgebouwd uit 3 onderdelen:
- Subsidie projectplan 'Grazige deel Oostvaardersplassen' (€ 0,065 mln.). Door bezwaarprocedures tegen de wnb-vergunning heeft het project vertraging opgelopen. De middelen blijven beschikbaar voor het project in de komende jaren; de totale kosten wijzigen niet.
- Subsidie onderzoek WUR (€ 0,025 mln.). Voor de verleende meerjarige subsidie aan de WUR zijn in 2021 geen kosten gemaakt doordat de werkzaamheden zijn vertraagd omdat er eerst zekerheid over de definitieve financiering benodigd was. Het deel van de subsidie dat voor 2021 was gereserveerd is derhalve niet uitgegeven.
- Overige proceskosten (€ 0,026 mln.).

8. Nationaal Park Nieuw Land
De onderschrijding is opgebouwd uit 3 onderdelen:
- Voor de ontwikkeling van Poort Lelystad aan de rand van het Nationaal Park Nieuwland is een bedrag van € 3,0 mln. beschikbaar gesteld, als onderdeel van een convenant tussen provincie Flevoland, gemeente Lelystad en Staatsbosbeheer. Voor 2021 was een deelbetaling van € 0,85 mln. begroot, maar omdat het project nog in voorbereiding is, zijn die lasten nog niet gerealiseerd. De toegezegde middelen blijven beschikbaar in de 'Brede Bestemmingsreserve' met het oormerk 'NP Nieuw Land'.
- Voor de toegekende IBP subsidies aan diverse organisaties was een last begroot van € 1,04 mln. Omdat de uitvoerende organisatie de subsidie nog niet hebben besteed in 2021 zijn daarvoor geen lasten in de jaarrekening opgenomen. Van LNV hebben wij de subsidie als voorschot ontvangen. Omdat die in 2021 niet benut hoefde te worden, zijn de baten ook € 1,04 mln. lager.
- Daarnaast is van het procesgeld voor NPNL en Oostvaardersoevers € 0,08 mln. minder besteed. Het verschil is met het oormerk 'Nieuw Land' in de 'Brede bestemmingsreserve' verrekend.

9*. Plattelands Ontwikkeling Programma (POP3)*
De totale lasten van het programma zijn € 0,98 mln. lager dan begroot:
- De uitvoeringskosten zijn € 0,02 mln. lager.
- De cofinanciering vanuit de reserve 'POP' is € 1,03 mln., dit is € 0,72 mln. lager dan was begroot. Deze lasten bestaan uit de door RVO.nl gedeclareerde cofinanciering die door de uitvoerende partijen zijn gedeclareerd. De uitvoerende partijen hebben in 2021 minder besteed dan was begroot.
- De contra financiering aan watergerelateerde projecten was € 0,27 mln. lager, doordat een groot deel van de projectkosten binnen de al bestaande budgetten uitgevoerd konden worden.
- Enkele kleine afwijkingen met een omvang van € 0,005 mln. hoger dan begroot.

De baten van het programma zijn € 0,25 mln. hoger vanwege een gewijzigde systematiek voor de declaratie van de technische bijstand. Eerder zat daar een vertraging in van twee jaar, waardoor nu voor circa 3 jaar aan baten verantwoord is.
10. Programma 'Nieuwe Natuur'
De totale lasten van het programma zijn € 0,6 mln. lager dan begroot en de baten € 0,3 mln. hoger. Dat is een gevolg van de volgende onderdelen:
- In 2021 zijn nog enkele percelen voor het programma 'Nieuwe Natuur' aangekocht en weer verkocht. Deze transacties waren in de begroting niet voorzien. Het saldo van de baten en lasten is € 0,2 mln. Dit maakt onderdeel uit van het programmakapitaal Nieuwe Natuur wat is ingezet voor het beschikbaar stellen van de toegekende bijdragen (voor grondaankopen) aan de Nieuwe Natuur-projecten.
- Door tijdelijke verpachting is in 2021 nog voor € 0,02 mln. aan aanvullende inkomsten gerealiseerd.
- Er was een last van € 2,2 mln. begroot voor bijdragen, waarvan € 0,68 mln. is gerealiseerd. Dit betreft de bijdragen aan de projecten, op basis van de voortgang die de uitvoerende organisaties hebben gerealiseerd.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
2.2.1 Natuurbeheer	11.245	-104	11.141
2.2.2 Nationaal Park Nieuw Land	523	0	523
2.2.3 Markermeer-IJmeer	1.177	0	1.177
2.2.4 Nieuwe Natuur	1.843	-826	1.017
2.2.5 Europese programma's: landbouw (POP)	2.458	-247	2.211
2.2.6 Leefbaarheid landelijk gebied	90	0	90
Totaal	**17.335**	**-1.176**	**16.159**

x € 1.000

2.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
2.1 Landbouw en visserij	Lasten	1.232	3.093	3.386	2.631	755
	Baten	-148	-785	-1.228	-998	-230
	Saldo	1.084	2.308	2.158	1.633	525
2.2 Natuur en landelijk gebied	Lasten	19.902	21.119	22.107	17.335	4.771
	Baten	-2.388	-1.500	-1.641	-1.176	-465
	Saldo	17.514	19.619	20.466	16.159	4.306
Totaal programma 2	Lasten	**21.134**	**24.212**	**25.493**	**19.966**	**5.526**
	Baten	**-2.536**	**-2.285**	**-2.869**	**-2.174**	**-695**
	Saldo	**18.597**	**21.927**	**22.623**	**17.793**	**4.831**

x € 1.000

3. Economie

3.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste activiteiten beschreven die hebben bijgedragen aan economische structuurversterking, het stimuleren van innovatie, groei, het vinden van personeel, internationalisering en de profilering van de vrijetijdseconomie.

Gebiedsopgaven

De ontwikkeling van Lelystad Airport, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) en Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse zijn voorbeelden van gebiedsontwikkeling waaraan de provincie bijdraagt. Met lef en in samenwerking met onze partners werken we aan het realiseren van onze ruimtelijk-economische ambities. Dit doen we met aandacht voor: Fysieke omgeving, Innovatie en Talent. Via concrete projecten en initiatieven geven we zo economische structuurversterking vorm voor verbreding van de welvaart.

Lelystad Airport/OMALA, het bedrijventerrein Lelystad Airport Businesspark en de overslaghaven Flevokust Haven zijn van bovenregionaal belang en versterken de economische structuur van de regio. Met deze ontwikkelingen wordt gewerkt aan een krachtig logistiek knooppunt in de regio. Ook zijn deze ontwikkelingen van belang voor de economie van Nederland en de Metropoolregio Amsterdam omdat deze regio een belangrijke schakel vormt tussen West- en Oost-Nederland en het achterland (o.a. Duitsland).
Het openstellingsbesluit van Lelystad Airport voor groothandelsverkeer (vakantievluchten) is ook in 2021 nog niet genomen door het kabinet. De coronacrisis, de stikstofproblematiek en de lange formatie zijn hier grotendeels debet aan.
De containerterminal en overslagkade van Flevokust Haven zijn gedurende geheel 2021 verhuurd voor activiteiten op het gebied van agrofood, logistiek, maakindustrie en circulaire economie.

Met het Rijk en regiopartijen hebben we in de ‘Regio Deal Noordelijk Flevoland’ langs de lijnen fysieke ontwikkeling, innovatie en talent afspraken gemaakt over de versterking van het Maritieme Cluster op Urk én de ontwikkeling van een Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) in Marknesse.
In 2020 en 2021 zijn voor het Maritieme Cluster op Urk - met name op het gebied van talent - betekenisvolle stappen gezet. Daartegenover staat dat op de fysieke ontwikkeling van de maritieme servicehaven slechts beperkte voortgang is geboekt vanwege de stikstofproblematiek.
Rond het nieuwe MITC ontvouwt zich een krachtig, breed cluster van bedrijven betrokken bij smart mobility. De voorbereidingen voor het nieuwe bestemmingsplan voor het gebied zijn in 2021 grotendeels afgerond. Daarnaast is met nieuwe toetreders gesproken over participatie. Dit heeft geleid tot nieuwe allianties, met de Politie (Politieacademie) en de onderwijsinstellingen ROC Friese Poort en Hogeschool Windesheim. De ontwikkeling van een MITC-campus krijgt zo steeds meer vorm. Met de partners wordt het portfolio van producten en diensten opgezet, gericht op de thema’s 'duurzaamheid', 'digitalisering' en 'veiligheid'. De NLR is gestart met de eerste ontwikkeling van het Digicity door de uitrol van Urban Air Mobility.

Flevoland: ecosysteem voor ondernemerschap

Met het 'Economisch Programma', met vier programmalijnen: 'Financiering & Support', 'Internationalisering', 'Ondernemerscultuur' en de 'Human Capital-agenda', dragen wij bij aan het versterken van ondernemerschap en groei van het midden- en kleinbedrijf (MKB), uitgaande van de behoefte van de ondernemer en het ecosysteem. Het doel van dit programma is groei van de regionale economie en verbetering van het vestigingsklimaat waardoor nieuwe banen worden gecreëerd. Het afgelopen jaar is, ondanks de coronacrisis, in het algemeen voor de regionale economie positief verlopen. Naast nieuwe werkgelegenheid is er ook een verschuiving geweest in de bedrijvigheid. Of deze ontwikkeling zich doorzet is op dit moment niet te bepalen. Daarnaast hebben we met PS in een pilot voorkantsturing nagedacht over kaders voor een nieuw economisch beleid voor de komende jaren. Voor deze kaders zijn de 'Brede Welvaart Indicatoren' en de 'Sustainable Development Goals' gebruikt.

Circulaire economie

Duurzaamheid is in ons economisch beleid een belangrijk overkoepelend thema. Het thema 'Circulaire economie' is verder uitgewerkt in hoofdstuk '5. Energie, duurzaamheid en milieu'.

Vrijetijdseconomie

De vrijetijdseconomie is in 2021 bijzonder hard geraakt door de beperkingen in het kader van het coronavirus.

Er is sprake van omzetverlies door gehele sluiting mede door de contactrijke activiteiten die plaatsvinden zowel in verblijf als vermaak. Ondernemerschap in de vrijetijdssector is een onderdeel wat valt binnen ons economisch beleid. Het thema 'Recreatie en vrijetijdssecor' is verder uitgewerkt in hoofdstuk '4. Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige samenleving'.

Impact coronacrisis

De impact van corona op de Flevolandse economie was ook in 2021 merkbaar. Desondanks was de economische krimp in Flevoland de laagste ten opzichte van de rest van Nederland. Vrijwel alle sectoren zijn geraakt door de maatregelen om verspreiding van het virus tegen te gaan. De impact verschilt echter sterk per sector. In de horeca en de cultuur, sport en recreatie was een afname van het aantal banen, terwijl in alle segmenten van de zorg (ziekenhuizen, thuiszorg, verpleging) de crisis juist voor een forse toename van het aantal banen heeft gezorgd. Ook is er sprake van een forse groei van het aantal webshops.
In 2021 is ondanks de coronacrisis het aantal banen in Flevoland met bijna 4.000 toegenomen. Ook het aantal vestigingen is gegroeid. Wel is de groei iets gematigder dan in afgelopen jaar.
Met name bij de ontwikkeling van nieuwe projecten en programma's en in de samenwerking met stakeholders was de impact merkbaar en zijn activiteiten opgeschoven in de tijd.

Maatschappelijk effect

Het ondernemersklimaat en de verdiencapaciteit van provincie Flevoland zijn versterkt door het stimuleren van innovatie, groei, scholing, internationaal ondernemen en gebiedspromotie.

Effect van ons beleid

De provinciale stimuleringsmaatregelen voor innovatie, groei, vinden van personeel en internationalisering hebben zichtbaar gewerkt voor de ondernemers.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Lelystad Airport/OM ALA	Maximaal rendement uit de aan Lelystad Airport gerelateerde gebiedsontwikkeling	0%	25%	25%	50%	30%
	• Uitgifte Lelystad Airport Businesspark *Toelichting: In totaal 100 hectare uit te geven terrein*	n.v.t.	35%	35%	50%	50%
	• Voortgang van de met gebiedspartners uitgevoerde innovatie-, duurzaamheids- en talentontwikkelingsprojecten. *Toelichting: duurzame waterketen, energieneutraliteit, biodiversiteit, toekomstbestendige luchthavenomgeving*	n.v.t.	10%	20%	30%	30%
Flevokust Haven	Besluitvorming spooraansluiting/overslagperron	0%	0%	0%	25%	50%
Noordelijk Flevoland	De Maritieme Servicehaven is gereed voor ondernemers om hun bedrijfspanden te realiseren:					
	- planologisch mogelijk	90%	90%	25%	100%	90%
	- aanbesteding afgerond				0%	0%
	- fysiek gerealiseerd					0%

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
	Toelichting: Eind 2019 heeft de Raad van State het eerste inpassingsplan voor de Maritieme Servicehaven vernietigd. Daarmee is er vertraging van ruim een jaar opgetreden.					
	Uitvoering Regiodeal				35%	35%
	Realisatie maritieme campus				25%	25%
	Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland Herstructurering IJsselmeervisserij				80%	95%
	De vorming van het Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum (MITC) is in 2025 gerealiseerd. *Toelichting: Het MITC zal later operationeel zijn dan aan het begin van deze bestuursperiode werd voorzien (2023). De besluitvorming binnen RDW en het ministerie van IenW hebben meer tijd gevergd. Bovendien bleek het afgelopen jaar herschikking/ verschuiving noodzakelijk waardoor het bestemmingsplanproces een jaar later tot afronding komt.*				10%	10%
	- De nieuwe testbaan van RDW in Marknesse is gerealiseerd dan wel in de afrondingsfase					
	- Er is een krachtig, breed cluster van bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen betrokken bij het MITC					
	- De DigiCity op het MITC-terrein biedt ruimte aan bedrijven die zich met innovaties op het vlak van slimme, duurzame en veilige mobiliteit bezighouden					
	Toezien op de realisatie en afronding van de lopende ZZL-projecten en rechtmatige besteding van de bijbehorende middelen *Toelichting: Het percentage van de afgegeven beschikkingen ten opzichte van de beschikbare middelen*	42%	85%	100%	100%	100%
Economisch Programma	Vestigingen van snelgroeiende bedrijven in Flevoland (per 1.000 vestigingen) Bron: CBS *Toelichting: Beleidsdoelstelling 'meer groeiende bedrijven' uit Economisch Programma*	20,5	16,7	13,5	>16,7%	n.b.
	Toegekende aanvragen Voucherregeling Ondernemerschap Bron: Provincie Flevoland	73	126	125	120	94*

* Betreft een voorlopig cijfer, in 2022 kunnen er nog aanvragen van 2021 worden beoordeeld.

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Bruto Regionaal Product	Percentage toename van het Bruto Regionaal Product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar.	1,7%	1,5%	-2%	> 0%	5%*
Werk-gelegen-heid	Percentage banen ten opzichte van de totale beroepsbevolking *Bron: CBS*	72,4%	72,3%	72,6%	≥ 72,6%	n.n.b.

* Betreft een voorlopig cijfer van het CBS die de ontwikkeling van de economische groei schetst. Definitieve cijfers over de ontwikkeling van het BRP in 2021 komen later in 2022 beschikbaar.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
3. Economie	3.1 Economische ontwikkeling	De regionale economie is versterkt, het vestigingsklimaat is verbeterd en het ondernemerschap is versterkt
		Verder ontwikkelen Horizon voor het stimuleren van bedrijvigheid in Flevoland
		Ontwikkelen Human Capital-visie
		Meer zichtbare (inter)nationale bedrijvigheid en vestiging van internationale bedrijven
		Meer groeiende bedrijven en het lerend vermogen van partijen is vergroot
		Flevoland benut de mogelijkheden van Europese structuurfondsen (KvW/Interreg)
	3.2 Gebiedsopgaven	Lelystad Airport is operationeel
		De overslaghaven Flevokust Haven is een belangrijke schakel in mainportlogistiek van de Metropoolregio Amsterdam, met een onderscheidend profiel
		Het Maritieme Cluster op Urk is versterkt en toekomstbestendig
		Het Mobiliteit Infrastructuur Test Centrum in Marknesse is operationeel en biedt ruimte aan bedrijven die zich met slimme, duurzame en veilige mobiliteit bezighouden
		De economische structuur van Noordelijk Flevoland is versterkt

Verbonden partij(en)

Horizon B.V. is door de provincie opgericht en opereert als de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland. Het doel van de vennootschap is het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in de provincie Flevoland. De provincie is enig aandeelhouder in Horizon. De vennootschap is aandeelhouder in diverse Flevolandse fondsen, zoals het 'MKB Fonds Flevoland B.V.', het 'Technofonds Flevoland B.V.' en 'De Aanjager B.V.'. Met deze fondsen worden Flevolandse bedrijven ondersteund.

Het Technologisch MKB Innovatie Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. is door de provincie opgericht. Deze vennootschap heeft als doel om (gebruikmakend van middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en Rijks cofinanciering) via participaties en/of (achtergestelde) converteerbare leningen te voorzien in een deel van de financieringsbehoefte van Flevolandse innovatieve MKB-ondernemingen. De provincie heeft een aandeel van € 1 in het fonds en is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit.
In 2021 is het Groeifonds Flevoland officieel opgericht, samen met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Daarmee heeft Horizon ook officieel de ‘ROM-status’ gekregen. Horizon krijgt jaarlijks een exploitatiesubsidie vanuit het ministerie van EZK.

3.1 Economische ontwikkeling

Portefeuillehouder
J.N.J. Appelman

Doel (2019-2023)
De regionale economie is versterkt, het vestigingsklimaat in Flevoland is verbeterd en het ondernemerschap, met name in het MKB, is versterkt.

Doelrealisatie
We hebben Flevolandse ondernemers geholpen bij het realiseren van hun groeiambities.

Activiteiten 2021
- PS hebben in 2021 in de ‘pilot voorkantsturing en nieuw economisch beleid’ gewerkt aan de kaders voor het nieuwe economisch beleid. Deze kaders zijn op 13 oktober 2021 door PS vastgesteld en als “opdracht” voor de ontwikkeling van nieuw beleid aan GS gegeven.
- We hebben aan Horizon een exploitatiesubsidie toegekend die het mogelijk maakt om vouchers, risicokapitaal, kennis en netwerken beschikbaar te maken voor en ondernemers en hen te steunen bij het realiseren van hun groeiambities.

Doel (2019-2023)
Horizon is als Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) volop doorontwikkeld tot een krachtige partner bij het stimuleren van de bedrijvigheid in Flevoland en is uitgebreid met een groeifonds.

Doelrealisatie
De toegang tot kapitaal is vergroot door vouchers aan ondernemers te verstrekken, financieringen vanuit het TMI Proof of Conceptfonds Flevoland te verstrekken en afstemming tussen financiers te bevorderen.

Activiteiten 2021
- We hebben samen met Horizon gewerkt aan een sterke en nationaal en internationaal gewaardeerde positie als Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM).
- We hebben de uitvoering van de 'MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT-regeling)', die in mandaat door Horizon wordt uitgevoerd, gecontinueerd.
- In samenwerking met het ministerie van EZK is het 'Groeifonds' opgericht en na de eerste aandeelhoudersvergadering in september 2021 is het fonds live.
- In samenwerking met het ministerie van EZK is er een extra luik in het 'Groeifonds' gemaakt waarin aanvullende middelen zijn gestort waardoor het mogelijk is om kleinere leningen te verstrekken en daarmee voorziet in een behoefte van ondernemers in hun groeiambitie.

Doel (2019-2023)
Een brede Human Capital-visie met uitvoeringsprogramma ontwikkelen.

Doelrealisatie
We hebben de afstemming en samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven gefaciliteerd en verbeterd.

Activiteiten 2021
- PS hebben in 2021 in de ‘pilot voorkantsturing en nieuw economisch beleid’ gewerkt aan de kaders voor het nieuwe economisch beleid. Human capital is hier onderdeel van. Deze kaders zijn op 13 oktober 2021 door PS vastgesteld en als “opdracht” voor de ontwikkeling van nieuw beleid aan GS gegeven. De brede Human Capital-visie en uitvoeringsprogramma zullen in 2022 samen met onze stakeholders verder ontwikkeld worden.
- We hebben in de uitvoering voor Human capital specifieke crisismaatregelen genomen (onder andere Flevolands scholingsfonds).
- We hebben uitvoering gegeven aan de MKB-deal. Op 1 september 2021 is het MKB Schakelteam gestart dat het kleine MKB (2-10 werknemers) adviseert en ondersteunt bij vraagstukken over strategie, marketing, financiën, personeel, organisatie en uitvoering.
- We hebben samen met Noord-Holland en de MRA een 'Human Capital Agenda Klimaatopgave' ontwikkeld.

- We hebben de PPS-regeling 'Human Capital' herijkt.
- We hebben het programma 'Talent kleurt Flevoland' uitgebreid naar het bedrijfsleven en lokale overheden.

Doel (2019-2023)
De internationale bedrijvigheid van Flevolandse ondernemingen is zichtbaarder geworden en hun aantal producten en vestigingen is gestegen

Doelrealisatie
Buitenlandse bedrijven die zich in Nederland willen vestigen, zien provincie Flevoland als een potentiële vestigingslocatie en overwegen zich in provincie Flevoland te vestigen. Een groeiend aantal Flevolandse bedrijven ziet kansen om de afzet in het buitenland te vergroten.

Activiteiten 2021
- We hebben de opdracht aan Horizon verlengd, om internationaal zaken doen bij Flevolandse ondernemers te bevorderen door kennis en netwerken te ontsluiten.
- We hebben de uitvoering van de 'Voucherregeling Ondernemerschap Flevoland', die in mandaat door Horizon wordt uitgevoerd, gecontinueerd.
- We hebben de opdracht aan Horizon om internationale bedrijven te interesseren voor Flevoland en hen te begeleiden bij vestiging in Flevoland gecontinueerd.
- We hebben onze bijdrage aan het 'Investor Relations programma' van het Rijk gecontinueerd om de relaties met reeds gevestigde internationale bedrijven goed te onderhouden.
- Horizon heeft een subsidie toegekend gekregen voor het ontwikkelen van Business-to-Business activiteiten op de Floriade.

Doel (2019-2023)
De samenhang en samenwerking van partijen in het economisch ecosysteem is vergroot.

Doelrealisatie
We hebben de samenwerking bevorderd tussen de verschillende partijen die ondernemers met raad en daad ondersteunen.

Activiteiten 2021
- Met het programma 'Groeimakelaar' en 'Groeibuzz' hebben wij bijgedragen aan de versterking van het economisch ecosysteem.
- Er is een strategie opgesteld waarmee Win4All, Economic Board van Flevoland, de volgende stap kan zetten als netwerkpartner in het Flevolandse ecosysteem.
- Samen met onze partners hebben we succesvol ondernemerschap uitgedragen, onder meer via actieve bijdrage aan het netwerk van de Flevolandse Zakenvrouwen en het Flevoland Groeit! Event.

Doel (2019-2023)
De (financierings)mogelijkheden van de Europese subsidieprogramma's en de interregionale samenwerking in grensoverschrijdende programma's zijn optimaal benut.

Doelrealisatie
In 2021 participeerde de provincie als partner in de volgende Europese programma’s:

1. EFRO (Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling) -programma 'Kansen voor West 2014-2020' (inclusief het aanvullende EFRO-programma 'REACT EU')
2. Interreg-programma 'Duitsland – Nederland'

Activiteiten 2021
- 2021 heeft in het teken gestaan van het zoveel mogelijk benutten van de resterende EFRO-middelen in het (reguliere) 'Kansen voor West-programma' en het uitvoering geven aan het aanvullende EFRO-programma 'REACT EU' binnen 'Kansen voor West'. Ultimo 2021 is binnen het reguliere programma circa 98% van de totale beschikbare EFRO-middelen belegd in een 13-tal projecten met een investeringsvolume van ruim € 62 mln. De uitvoering van de projecten loopt tot en met 2023. Het Steunpunt Flevoland heeft

projectaanvragers bij hun aanvragen ondersteund. Het fonds is per 1 juli 2021 gesloten voor nieuwe aanvragen.

- Op 15 februari 2021 is het programma 'REACT EU' opengesteld. Dit fonds wordt gefinancierd uit het 'COVID-19 herstelfonds' van de Europese Commissie en is administratief (als extra prioriteit) toegevoegd aan de EFRO-middelen. Ultimo 2021 is 90% van het toegekende budget beschikt. Er is nog één aanvraag in behandeling; na toekenning zal circa 96% beschikt zijn. De openstelling zal in het eerste kwartaal 2022 worden gesloten.
- De budgetten in het kader van de uitvoering van het 'Interreg Duitsland-Nederland-programma' zijn in 2021 nagenoeg volledig benut. De provincie heeft in de programmaperiode tot en met 2021 cofinanciering geleverd voor de uitvoering van 13 samenwerkingsprojecten. Daarvan zijn nog 8 projecten in uitvoering. Het programma kent een doorloop tot eind 2023 en binnen deze periode zullen de projecten gerealiseerd worden.

Naast het afsluiten van bovengenoemde programma's voor de huidige programmaperiode 2014-2020 hebben de activiteiten in 2021 met name in het teken gestaan van het voorbereiden van de operationele programma's voor de nieuwe programmaperiode 2021-2027: 'Operationeel Programma Kansen voor West 2021-2027 (KvW III)' en 'Operationeel Programma Interreg DE-NL 2021-2027'.

Middelen

3.1 Economische ontwikkeling	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	5.527	5.151	7.831	5.763	2.069
Baten	-1.889	-1.058	-1.470	-720	-750
Saldo	**3.637**	**4.093**	**6.362**	**5.043**	**1.319**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Financiering & Support	1.096	1.096	0
2. Human Capital agenda	203	203	0
3. Internationalisering	179	179	0
4. (Ondernemers)cultuur	73	73	0
5. Afwikkelingsverschillen	112	112	0
6. Europese programma's EFRO	351	351	0
Overige kleine verschillen	55	37	18
Totaal lasten	**2.069**	**2.051**	**18**
Baten			
1. Financiering & Support	-478	-478	0
2. Human Capital agenda	-47	-47	0
6. Europese programma's EFRO	-225	-225	0
Totaal baten	**-750**	**-750**	**0**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Financiering & Support

De programmalijn 'Financiering & Support' van het 'Economisch programma' onderschrijdt de begroting met een bedrag van € 0,62 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting (€ 0,36 mln.) van het budget dat dient ter dekking van de uitvoering van de MIT-regeling 2021. Dit als gevolg van het feit dat de subsidielasten (en baten uit hoofde van 's Rijks cofinanciering) aan het boekjaar dienen te worden toegerekend voor zover er sprake is van de realisatie van subsidiabele prestaties door de

begunstigden (het MKB). Ook is er sprake van een onderschrijding (€ 0,13 mln.) van het budget dat dient ter verantwoording van de beheerlasten samenhangend met de uitvoering van het TMI Proof of Concept Fonds Flevoland. Ter dekking van de beheerlasten 2021 welke door de vennootschap niet vanuit het EFRO kunnen worden gedekt heeft de provincie geen subsidieaanvraag ontvangen. Ook is er sprake van een onderschrijding van € 0,05 mln. als gevolg van onderuitputting van het budget dat dient ter verantwoording van de lasten samenhangend met activiteiten op het gebied van clusterontwikkeling MKB. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de programmalijn 'Financiering & Support' is voor een bedrag van € 0,57 mln. gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma'. Daarnaast is een bedrag van € 0,05 mln. als gevolg van de gerealiseerde onderschrijding minder onttrokken aan voorgenoemde reserve.

2. Human Capital agenda

De programmalijn 'Human Capital agenda' van het 'Economisch programma' onderschrijdt de begroting met een bedrag van € 0,16 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting (€ 0,08 mln.) van het budget dat dient ter verantwoording van de lasten die samenhangen met de uitvoering van het Scholingsfonds Flevoland. Hiervan is € 0,07 mln. het gevolg van het feit dat de gesubsidieerde prestaties door de ontvanger niet volledig zijn gerealiseerd in het boekjaar. Ook is er sprake van een onderschrijding van € 0,07 mln. als gevolg van onderuitputting van het budget dat dient ter verantwoording van de lasten (tevens onderuitputting van de baten met € 0,05 mln.) samenhangend met activiteiten ter uitvoering van de MKB-deal. Deze activiteiten zijn doorgeschoven naar het jaar 2022. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de programmalijn 'Human Capital agenda' is voor een bedrag van € 0,05 mln. gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma'. Daarnaast is een bedrag van € 0,08 mln. als gevolg van de gerealiseerde onderschrijding minder onttrokken aan eerdergenoemde reserve en is een bedrag van € 0,04 mln. minder onttrokken aan de 'Brede Bestemmingsreserve'.

3. Internationalisering

De programmalijn 'Internationalisering' van het 'Economisch programma' onderschrijdt de begroting met een bedrag van € 0,18 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting (€ 0,11 mln.) van de budgetten die dienen ter verantwoording van de lasten die samenhangen met de uitvoering van activiteiten gericht op internationale betrekkingen en handelsbevordering. De gevolgen van de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus liggen hieraan ten grondslag.

Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de programmalijn 'Internationalisering' is voor een bedrag van € 0,11 mln. gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma'. Daarnaast is een bedrag van € 0,07 mln. als gevolg van de gerealiseerde onderschrijding minder onttrokken aan eerdergenoemde reserve.

4. (Ondernemers)cultuur

De programmalijn '(Ondernemers)cultuur' van het 'Economisch programma' onderschrijdt de begroting met een bedrag van € 0,07 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting (€ 0,05 mln.) van het budget dat dient ter verantwoording van de lasten samenhangen met de organisatie van het Flevopenningengala. De gevolgen van de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus liggen hieraan ten grondslag. Het totaal budgettair voordeel als gevolg van de onderschrijding binnen de programmalijn '(Ondernemers)cultuur' is gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma'.

5. Afwikkelingsverschillen

Het budgettair voordeel is gevormd doordat in 2021 vaststelling van de in 2018 aan gemeente Noordoostpolder verstrekte subsidie ter revitalisering van de Constructieweg/bedrijventerrein De Munt Zuid te Emmeloord heeft plaatsgevonden. Deze afrekening heeft geleid tot een door de gemeente niet besteed subsidiebedrag. Dit budgettair voordeel is gestort in de bestemmingsreserve 'Economisch programma'.

6. Europese programma's EFRO

De verschillen bestaan uit de volgende onderdelen:

- Lasten: De lasten voor cofinanciering zijn € 0,353 mln. lager dan begroot. Dit betreft de cofinanciering van het 'Kansen voor West' en het 'INTERREG programma', voor projecten van externe organisaties in de provincie en projecten waar de provincie partner in is. Deze middelen zijn wel geprogrammeerd (vastgelegd in subsidiebeschikkingen) en zullen in volgende jaren alsnog tot besteding komen. Deze gelden blijven beschikbaar in de reserve 'Cofinanciering EU-projecten 14-20'.
- Doordat ook voor de eigen projecten nog niet alle kosten gedeclareerd konden worden is de ontvangen subsidie € 0,14 mln. lager dan begroot.
- De baten voor de technische bijstand zijn € 0,085 mln. lager dan begroot, wat samenhangt met de beëindiging van de werkzaamheden voor de Management Autoriteit (gemeente Rotterdam).
- Overige kleine verschillen op de lasten van € 0,002 mln. (lager).

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.1.1 Uitvoering economisch programma	5.412	-433	4.980
3.1.2 Europese programma's: economie (KvW/interreg)	350	-287	63
Totaal	**5.763**	**-720**	**5.043**

x € 1.000

3.2 Gebiedsopgaven

Portefeuillehouder

J.N.J. Appelman (Flevokust Haven, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland)
J. de Reus (MITC, Lelystad Airport samen met J.N.J. Appelman)

Doel (2019-2023)

Uit de gebiedsontwikkeling die Lelystad Airport met zich meebrengt, is maximaal rendement behaald door de faciliteiten en de benodigde infrastructuur te realiseren voor het functioneren van de luchthaven.

Doelrealisatie

Eind 2020 was de verwachting dat er in 2021 besluitvorming zou zijn over openstelling van Lelystad Airport voor groothandelsverkeer (vakantievluchten) als overloopluchthaven van Schiphol. Vanwege corona, de stikstofproblematiek en een lange formatie is er in 2021 wederom geen besluit genomen over openstelling. Daarmee zijn verschillende trajecten en ontwikkelingen die grotendeels samenhangen met de openstelling van Lelystad Airport voor groothandelsverkeer, eveneens vertraagd in de ontwikkeling. Dat neemt niet weg dat in 2021 de nodige inspanning is verricht voor een goede inpassing in de leefomgeving en duurzame ontwikkeling om voorbereid te zijn op het benutten van de kansen die de gebiedsontwikkeling rondom openstelling van Lelystad Airport met zich meebrengt.

Activiteiten 2021

- Wij hebben met het Rijk, Lelystad Airport, gemeente Lelystad, Commando Luchtstrijdkrachten en Luchtverkeersleiding Nederland op reguliere basis ambtelijk en bestuurlijk overleg gevoerd om zo spoedig mogelijk Lelystad Airport te kunnen openstellen.
- Om de (economische) kansen die de ontwikkeling van Lelystad Airport biedt te kunnen verzilveren, is het van belang om in de juiste netwerken actief te zijn. In 2021 is de inzet op bovenregionale netwerken zoals de Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland en Amsterdam Airport Area (AAA) gecontinueerd onder voorzitterschap (betreffende AAA) van portefeuillehouder De Reus. Wij hebben de samenwerking met Horizon verder geïntensiveerd.
- Via OMALA is het bedrijfsleven gestimuleerd zich te vestigen op LAB. De vestiging van bedrijven draagt bij aan het hoogwaardige en duurzame karakter van het businesspark.
- We hebben vanuit de regio inbreng geleverd bij de herziening van het Nederlandse luchtruim en de 'Luchtvaartnota 2020-2050' en daarin het belang van de Lelystad Airport en de regio benadrukt.
- Een goede inpassing van Lelystad Airport in de leefomgeving met betrekking tot gezondheid en milieu is belangrijk. Hieraan heeft de provincie bijgedragen via het Luchthavenfonds en door het opgezette geluidinformatienetwerk voor vliegtuiggeluid.
- We hebben deelgenomen aan bestuurlijk overleg met het Rijk, de Bestuurlijke Regie Schiphol en de Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Lelystad en hebben uitvoering gegeven aan de bij ons belegde werksporen (landzijdige ontsluiting, regionaal-ruimtelijke ontwikkeling en General Aviation) van de Alderstafel Lelystad. In lijn met het advies Van Geel is in 2021 het lidmaatschap van bestuurlijke partijen in de Omgevingsraad Schiphol per 1 januari 2022 opgezegd en is de basis gelegd voor een nieuwe invulling van de interbestuurlijk samenwerking rond Schiphol.
- Binnen het onderzoeks- en innovatieprogramma ‘Toekomstbestendige luchthavenomgeving’ is kennisontwikkeling en innovatie op en rond de luchthaven met betrekking tot de omgeving en luchtvaart- en luchthavensystemen gestimuleerd en gefaciliteerd.

Doel (2019-2023)
Op en rondom Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark (LAB) zijn samenwerkingsprojecten op het gebied van duurzaamheid, waaronder duurzame energie en duurzame waterketen gestart.

Doelrealisatie
Als provincie ondersteunen we de ambitie van Lelystad Airport om uit te groeien tot duurzaamste luchthaven van Europa. Vanwege het feit dat er nog geen duidelijkheid is over opening van Lelystad Airport, heeft Lelystad Airport minder inzet gepleegd op duurzaamheid, omdat minder capaciteit en middelen beschikbaar waren. Dat neemt niet weg dat er in 2021 samen met de omgevingspartijen de nodige inspanning is verricht voor de duurzame en toekomstbestendige ontwikkeling van Lelystad Airport en Lelystad Airport Businesspark. Daarnaast zijn eerste verkenningen verricht ten behoeve van de ontwikkeling van een tweede fase van Lelystad Airport Businesspark.

Activiteiten 2021
We hebben de inzet van Lelystad Airport bij het bereiken van een zo hoog mogelijke ambitie op het punt van duurzaamheid gestimuleerd en samen met de luchthaven, OMALA en andere gebiedspartners aan een programma 'Duurzame ontwikkeling' gewerkt. Dit heeft in 2021 geresulteerd in de volgende projecten/initiatieven:

- Met een aantal omgevingspartijen, waaronder gemeente Lelystad, Liander, Lelystad Airport, Lelystad Airport Businesspark en De Lelystadse Boer, is een onderzoek uitgevoerd naar de energieneutraliteit van Lelystad Airport (Businesspark) en omgeving. Gezien de netcongestie wordt dit verder uitgewerkt in een voorstel met een schakelstation, batterijopslag en een energy community.
- Met een groot aantal omgevingspartijen, waaronder gemeente Lelystad, Flevo-Landschap, Lelystad Airport, Lelystad Airport Businesspark en De Lelystadse Boer, is een samenwerking gestart om de biodiversiteit van Lelystad Airport (Businesspark) en omgeving te verbeteren. Er is een gebiedsplan gemaakt door de gebiedspartijen samen met een ecologisch bureau en in samenhang met het Actieplan biodiversiteit. Verwachte uitvoering vanaf 2022.
- We hebben het gebruik van Europese fondsen ('EFRO', 'INTERREG') voor een duurzame ontwikkeling van de luchthaven en Lelystad Airport Businesspark gestimuleerd. Dit heeft geresulteerd in deelname van Lelystad Airport Businesspark aan het innovatieve EFRO-project 'Circulair water'.

Risico's en beheersmaatregelen
Het risico van uitstel van de opening van de luchthaven voor vakantievluchten heeft zich helaas voorgedaan. Daarmee is de ontwikkeling van het bedrijventerrein en activiteiten op het gebied van duurzaamheid, economie, opleidingen en kennisontwikkeling vertraagd. De provincie zet zich ambtelijk en bestuurlijk in voor zo spoedig mogelijke openstelling. Een risico voor de ontwikkeling van LAB is de netcongestie. Naast een plan voor korte termijn maatregelen, is er een taskforce opgericht om de oplossingen te versnellen.

Doel (2019-2023)
Het havenbedrijf Flevokust Haven is opgericht en operationeel, functioneert op afstand van de provincie en heeft de opdracht om (duurzame) clustervorming, ketenverbreding en cross-overs te stimuleren. En er is duidelijkheid over de mogelijkheden voor spooraansluiting op Flevokust Haven of een overslagperron bij het service-/opstelterrein bij de Houtribweg.

Doelrealisatie
De buitendijkse multimodale haven met containerterminal is operationeel.

Activiteiten 2021

- We hebben gedurende geheel 2021 terreindeel A verhuurd vooral aan assemblagebedrijven vanuit de windenergiesector voor op- en overslag van - en werkzaamheden aan - onderdelen van windmolens.
- We hebben gedurende 2021 regelmatig overleg gehad met de gemeente Lelystad – maar ook met andere belanghebbende partijen – ter stimulering van de ontwikkeling van het binnendijkse bedrijventerrein. In 2021 zijn bijvoorbeeld contracten ondertekend met Jysk en Bestsellers.
- Medio 2021 is besloten de voorbereiding om samen met de gemeente Lelystad – op afstand van de gemeente en provincie - een Havenbedrijf op te richten te beëindigen. Reden is dat er onder andere verschillen in inzicht zijn met betrekking tot zeggenschap en financiering. Er wordt nu onderzocht hoe de

exploitatie en beheer & onderhoud van Flevokust Haven binnen en/of buiten de provinciale organisatie en binnen de financiële en propositie kaders te borgen.
- Gedurende 2021 zijn proactieve gesprekken geweest met strategische partners om samenwerkingsmogelijkheden te onderzoeken ter stimulering van bovenregionale potentie. Het gaat hier voornamelijk om gesprekken met andere havenautoriteiten en logistieke samenwerkingsverbanden.
- In 2021 is een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden voor een spooraansluiting of een railterminal. Deze verkenning is eind 2021 opgeleverd. Op basis van deze resultaten volgt in 2022 een besluit over de uitkomst en het mogelijke vervolg.

Risico's en beheersmaatregelen
Wij onderkennen het risico dat de exploitatie van Flevokust Haven tegenvalt door tegenvallende marktvraag en ladingstromen. Het gevolg daarvan kan zijn dat de economische en maatschappelijke potentie van Flevokust Haven niet optimaal wordt benut. Het financiële gevolg is dat de investeringen en exploitatielasten binnen de huidige projecthorizon niet volledig terugverdiend kunnen worden. Inmiddels is duidelijk dat een derde partij voornemens is om terreindeel A voor middellange termijn te huren. Er worden dan meer en eerder inkomsten gegeneerd dan was voorzien in de businesscase. Het andere terreindeel (B) is in ondererfpacht uitgegeven tot medio 2038.

Doel (2019-2023)
Door de ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland, innovatieve ontwikkelingen en versterking van het maritieme onderwijs heeft Urk de mogelijkheid om door te groeien tot een internationaal toonaangevend maritiem centrum.

Doelrealisatie
In 2021 hebben we ten aanzien van de ontwikkeling van het Maritieme Cluster op Urk met name stappen gezet op het gebied van talentontwikkeling, innovatie en clustervorming. De ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven is vertraagd door de vernietiging van het inpassingsplan in december 2019. Een hernieuwd inpassingsplan is juni 2021 vastgesteld en ligt voor bij de Raad van State (zitting april 2022).

Activiteiten 2021
- In december 2019 heeft de Raad van State het oorspronkelijke inpassingsplan vernietigd op het aspect stikstof. Daarom is in 2020 gewerkt aan het opstellen van een hernieuwd Inpassingsplan. Het hernieuwde Inpassingsplan is in juni 2021 door PS vastgesteld. Hiertegen is bij de Raad van State beroep aangetekend (zitting 4 april 2022). De aanbesteding en de realisatie van de servicehaven volgen op een onherroepelijk inpassingsplan.
- De privaatrechtelijk overeenstemming met Rijkswaterstaat over het gebruik van het IJsselmeer voor de realisatie van de servicehaven is omgezet in contractstukken tussen het Rijk en de provincie en tussen de provincie en ondernemers. Deze overeenkomsten zijn gereed.
- Met het Rijk en met regiopartijen (waaronder ondernemers en gemeente) geven we uitvoering aan de 'Regio Deal Noordelijk Flevoland' – onderdeel Maritiem Cluster Urk - om de economische en maatschappelijke spin-off van de maritieme sector te verbreden en te verbinden aan andere domeinen. Hiertoe zijn een boegbeeld en een business developer (via Horizon) in 2021 actief geweest om het maritieme cluster verder te verbreden en versterken. Ondanks de beperkingen door corona heeft dit geleid tot enkele concrete innovatieve samenwerkingsprojecten, waaronder het terughalen van de casco-bouw naar Urk (nieuw consortium WERFT).
- Via de 'Mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT-regeling)' hebben wij de toepassing van innovaties in de maritieme sector gestimuleerd. Hiertoe is specifiek voor de maritieme sector voor 2021 een budget van € 0,75 mln. aan de 'MIT-regeling' toegevoegd. Daarnaast zijn innovatievouchers specifiek voor maritieme ondernemers beschikbaar gesteld.
- Voor talentontwikkeling en versterking van het maritieme onderwijs zijn belangrijke stappen gezet. ROC Friese Poort heeft de eerste stappen gezet in het realiseren van een maritieme campus en een volwaardige onderwijsinfrastructuur. Daarnaast zijn er ruim 850 maritiem gerelateerde opleidingen gevolgd met een subsidiebijdrage uit het maritieme scholingsfonds (er is ruim € 1 mln. beschikt).

Risico's en beheersmaatregelen
Er is beroep aangetekend tegen het hernieuwde inpassingsplan. Hierdoor is het onzeker wanneer de servicehaven planologisch-juridisch onherroepelijk is. De start van de realisatie van de haven is afhankelijk van een onherroepelijk Inpassingsplan.

We onderkennen het risico dat de aanbesteding niet zal leiden tot gunning van het werk, als gevolg van de economische ontwikkelingen en technologische eisen vanuit emissiebeperking wat leidt tot hogere prijzen en minder beschikbare opdrachtnemers. In het businessplan voor de MSNF is een risicoreservering opgenomen. Voordat de aanbesteding op de markt wordt gezet, wordt de kostenraming geactualiseerd. Wanneer dit leidt tot een hoger benodigd investeringskrediet, dan wordt er aanvullende besluitvorming gevraagd.

Doel (2019-2023)

De vorming van het Mobiliteit Infrastructuur Test Centrum (MITC) is in 2023 gerealiseerd: de verhuizing van de Rijksdienst Wegverkeer (RDW) naar Marknesse is afgerond en de verlengde testbaan met MITC-faciliteiten is operationeel. Ook is er een krachtig, breed cluster van bedrijven betrokken en het MITC faciliteert cross-sectorale samenwerking tussen bedrijfsleven, kennis- en onderzoeksinstellingen complementair aan bestaande automotive en smart mobility-clusters.

Doelrealisatie

Het MITC zal later operationeel zijn dan aan het begin van deze bestuursperiode werd voorzien. De besluitvorming binnen RDW en het ministerie van IenW heeft meer tijd gevergd. De gebiedspartners geven in gezamenlijkheid vorm aan de inrichting van het gebied, bereiden besluiten voor en benaderen potentiële klanten/partners.

Activiteiten 2021

- De samenwerking tussen de gebiedspartners heeft meer inhoud gekregen. Er is een team van kwartiermakers vanuit de verschillende partijen aangesteld (RDW, NLR, DNW, provincie/gemeente), die met een programmatische aanpak samen de realisatie van het MITC aanjagen en coördineren. Het programmaplan bestaat uit 9 deelplannen, gericht op de fysieke vormgeving van het MITC, de inhoudelijke propositie en branding van het MITC en de toekomstige governance.
- We zijn eind 2019 gestart met het voorbereiden van de planologische juridische inpassing van MITC, in nauwe samenspraak met gemeente Noordoostpolder, RDW en NLR. In het voorjaar van 2021 bleek de ondergrond waarop de RDW de testbaan had gepland niet geschikt. Een verschuiving/herschikking in het gebied was noodzakelijk en het bestemmingsplanproces (wat in een vergevorderd stadium was) moest opnieuw gestart worden. Inmiddels is het bestemmingsplan, nu onder regie van RDW, grotendeels voorbereid en zal naar verwachting voor de zomer van 2022 gereed zijn voor de inspraakprocedure.
- De vorming van het nationale testcentrum krijgt eerder dan verwacht vorm. Het Politie Diensten Centrum wil het nieuwe rijvaardigheidscentrum van de Politieacademie naar het MITC in Marknesse verplaatsen. De reden is, naast de beschikbare ruimte, de mogelijkheid tot kennisuitwisseling en het profiteren van de innovatiekracht. Partijen hebben hierover in de zomer van 2021 een intentieovereenkomst getekend. Begin 2022 zal hierover binnen de Politie formele besluitvorming plaatsvinden.
- We hebben ingezet op het onderdeel talentontwikkeling (human capital). Dit heeft in het najaar van 2021 geleid tot een eerste partnerschap (intentieovereenkomst) tussen de MITC-partijen en de onderwijsinstellingen ROC Friese Poort en Hogeschool Windesheim. Verder hebben zich meerdere partijen gemeld waar in 2022 gesprekken mee worden aangegaan.
- Door de Regiodeal hebben we de geldstromen en interne besluitvorming rondom de upgrade van de windtunnel positief kunnen helpen. De bouw van deze Automotive Test Sectie (ATS) loopt voorspoedig. De verwachting is dat het systeem in september 2022 operationeel kan zijn.

Doel (2019-2023)

De economische structuur van Noordelijk Flevoland is versterkt.

Doelrealisatie

De economische structuur van Noordelijk Flevoland is versterkt door de uitvoering van diverse projecten binnen de programma's 'ZZL' en 'Regio Deal Noordelijk Flevoland'.

Activiteiten 2021

- We hebben met de ZZL-gelden bijgedragen aan de financiering van majeure projecten in de gemeenten Noordoostpolder en Urk. Alle beschikbare middelen uit het 'ZZL-programma' zijn geprogrammeerd.
- Lopende projecten in 2021: 'Integrale Gebiedsontwikkeling Schokland', 'Waardevol Waterloopbos', 'Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland', 'Verplaatsing en verlenging RDW-testcentrum', 'Ontsluitingsweg Port of Urk', 'Basiskamp Kuinderbos' en 'Recreatieve routeontwikkeling'. We hebben de

lopende projecten op voortgang en financiële uitputting gemonitord en bevoorschot aan de hand van de voortgangsrapportages die door de initiatiefnemers van de projecten zijn ingediend.
- De ZZL-projecten 'Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland' en 'Verplaatsing en verlenging RDW-testcentrum' zijn in 2019 binnen de Regio Deal Noordelijk Flevoland opgenomen in de vorm van regionale cofinanciering, met instemming van het Rijk, provincie Flevoland en de gemeenten Noordoostpolder en Urk. De beschikking voor project 'Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland' is in 2021 gewijzigd conform de juridische en financiële kaders die door de Regio Deal worden geboden, waardoor het project een looptijd kent tot en met 31 december 2025.

Middelen

3.2 Gebiedsopgaven	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	4.889	6.508	7.489	4.085	3.403
Baten	-1.671	-407	-407	-1.203	796
Saldo	**3.219**	**6.101**	**7.082**	**2.882**	**4.199**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Amsterdam Lelystad Airport/OMALA	454	454	0
2. Flevokust Haven	-138	-138	0
3. Programma 'Zuiderzeelijngelden'	1.428	1.428	0
4. Programma 'Regio Deal NF'	1.604	1.604	0
Overige kleine verschillen	55	55	0
Totaal lasten	**3.403**	**3.403**	**0**
Baten			
2. Flevokust Haven	773	608	165
3. Programma 'Zuiderzeelijngelden'	14	14	0
4. Programma 'Regio Deal NF'	9	9	0
Totaal Baten	**796**	**631**	**165**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Amsterdam Lelystad Airport/OMALA
- In 2021 zijn er bijna geen lasten geweest voor de beschikbaar gestelde bijdragen vanuit het luchthavenfonds (€ 0,248 mln. lager), als gevolg van de uitgestelde opening van de luchthaven. De middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Zuiderzeelijngelden'.
- Het procesgeld voor Luchthaven Lelystad en OMALA (€ 0,285 mln.) is € 0,206 mln. lager dan begroot doordat er minder activiteiten nodig waren. Eén van de oorzaken daarvan is dat er nog geen besluit is over de openstelling voor commercieel gebruik van de luchthaven.

2. Flevokust Haven
- De lasten waren € 0,45 mln. hoger, wat voornamelijk wordt veroorzaakt door de boekhoudkundige verwerking van de kapitaallasten (€ 0,21 mln.) waar ook hogere baten tegenover staan voor hetzelfde bedrag (per saldo dus geen resultaatseffect).
- De lasten voor beheer en onderhoud waren € 0,04 mln. hoger.
- Van het budget voor procesgeld € 0,2 mln. is uiteindelijk € 0,087 mln. besteed voor de gebiedsontwikkeling en verkenning naar samenwerking met gebiedspartners.
  In de businesscase voor de haven was nog niet gerekend met inkomsten vanuit het tweede terrein, vanwege het toegepaste ingroeimodel. Toch is de haven voor een groot deel van het jaar volledig bezet

geweest en heeft de provincie aanvullende huurinkomsten kunnen realiseren. Dit leidt tot een aanvullende inkomst van € 0,41 mln.

3. Programma 'Zuiderzeelijngelden'

Er is voor € 1,43 mln. is door vertraging minder besteed voor het programma 'Zuiderzeelijngelden'. De lasten zijn gebaseerd op de gedeclareerde bijdragen door de uitvoerende partijen. In samenhang hiermee zijn de baten voor cofinanciering € 0,013 mln. lager. Alle beschikbare middelen (in de reserve) zijn geprogrammeerd.

4. Programma 'Regio Deal NF'

De van het Rijk ontvangen middelen zijn in 2021 besteed aan de programmalijnen 'Innovatie' en 'Talent'. Ondanks dat het programma voorspoedig loopt, is er in 2021 voor € 1,597 mln. minder besteed. De uitvoering in 2021 heeft nog niet tot volledige besteding van de (begrote) middelen geleid, in 2021 zijn vooral de voorbereidingen hiervan getroffen. Deze middelen zijn wel geprogrammeerd en zullen in komende jaren tot besteding komen. Daarnaast heeft het ministerie van LNV een aanvullende bijdrage voor de IJsselmeervisserij (scholingsfonds) gegeven, waarvan € 0,009 mln. is besteed. Het restant daarvan is op de balans opgenomen onder de overlopende passiva.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
3.2.1 Amsterdam Lelystad Airport/OMALA	92	0	92
3.2.2 Flevokust Haven	1.115	-1.130	-15
3.2.3 Noordelijk Flevoland	2.583	-73	2.511
3.2.4 Overige gebiedsprogramma's	295	0	295
Totaal	**4.085**	**-1.203**	**2.882**

x € 1.000

3.3 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
3.1 Economisch programma	Lasten	5.527	5.151	7.831	5.763	2.069
	Baten	-1.889	-1.058	-1.470	-720	-750
	Saldo	3.637	4.093	6.362	5.043	1.319
3.2 Gebiedsopgaven	Lasten	4.889	6.508	7.489	4.085	3.403
	Baten	-1.671	-407	-407	-1.203	796
	Saldo	3.219	6.101	7.082	2.882	4.199
Totaal programma 3	Lasten	**10.416**	**11.659**	**15.320**	**9.848**	**5.472**
	Baten	**-3.560**	**-1.465**	**-1.877**	**-1.923**	**46**
	Saldo	**6.856**	**10.193**	**13.443**	**7.925**	**5.518**

x € 1.000

4. Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving

4.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste ontwikkelingen beschreven die bijdragen aan de promotie van de culturele en toeristische-recreatieve sectoren en voorzieningen.

Verhaal van Flevoland

In de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' hebben PS beschreven hoe belangrijk het is om het 'Verhaal van Flevoland' beter en gezamenlijk uit te dragen. Het 'Verhaal van Flevoland' verdient het met verve te worden verteld, zodat de eigenheid en culturele identiteit van Flevoland duidelijk wordt. Meer aandacht voor Het 'Verhaal van Flevoland' helpt de Flevolandse inwoners het zich verder eigen maken en trots uit te dragen. Dit heeft op zijn beurt weer invloed op beeldvorming over Flevoland buiten Flevoland. Het gedachtegoed van het verhaal van Flevoland wordt zichtbaar gemaakt in kunst, cultuur, erfgoed, natuurbeleving, recreatie en toerisme, zoals in dit programmaonderdeel verder uitgewerkt wordt. Daarnaast speelt landschappelijke kwaliteit ook een belangrijke rol bij het 'Verhaal van Flevoland'.

Recreatie en vrijetijdssector

De vrijetijdssector in ons land is de afgelopen jaren gegroeid en dat biedt kansen voor Flevoland om in mee te groeien. De provincie faciliteert bij publiekstrekkers en grootschalige evenementen met als doel recreanten en toeristen vaker te laten komen, langer te laten verblijven en meer te laten besteden, waarbij we gebruik maken van de ruimtelijke kwaliteiten van Flevoland. Met het Beleidsplan Toerisme en Recreatie Flevoland is ingezet op betere benutting van het unieke en onderscheidende karakter van Flevoland. We hebben het Verhaal van Flevoland uitgedragen, zowel in promotie als in ons vrijetijdsaanbod en we laten het een onderdeel zijn bij het ontwikkelen van nieuwe producten en verschillende routes. Via Visit Flevoland hebben we bijgedragen aan een verbeterde bekendheid in binnen- en buitenland van Flevoland als toeristisch-recreatieve bestemming. Samen met onze partners versterken we zo de profilering van de Flevolandse vrijetijdssector.
De vrijetijdseconomie is bijzonder hard geraakt door de beperkende voorwaarden in het kader van het coronavirus. Er is sprake van omzetverlies door de sluitingsmaatregelen met name bij de contactrijke activiteiten die plaatsvinden zowel in verblijf als vermaak.

Cultuur en erfgoed

Cultuur en erfgoed hebben een grote maatschappelijke betekenis en zorgen voor verbinding in de samenleving. We hebben als provincie een bijdrage geleverd in het samenspel met andere overheden om gezamenlijk zorg te dragen voor een breed en divers cultureel klimaat. In lijn met de vorige beleidsperiode zijn we in het eerste jaar van de 'Cultuurnota 2021-2024' blijven inzetten op (aandacht voor) het ontstaan, groeien en verrijken van de Flevolandse identiteit en het versterken van de Flevolandse culturele infrastructuur; 'Het Verhaal van Flevoland' is daarbij gebruikt als onderlegger. In het kader van de opgave 'Krachtige Samenleving' is het onderwerp 'Laaggeletterdheid' opgepakt.
De cultuursector is ook in 2021 hard geraakt door de coronamaatregelen. De samenwerking met andere overheden om de gevolgen voor de culturele infrastructuur in Flevoland zoveel mogelijk te beperken, hebben we daarom voortgezet. De provincie heeft in dat verband de coronaregelingen 2020 ook in 2021 beschikbaar gesteld. Met het 'Erfgoedprogramma' hebben we net als in 2020 verder gebouwd aan het erfgoed van Flevoland: aan het beschermen en verrijken en bovenal het uitdragen van en inzetten van erfgoed als inspiratiebron voor toekomstige ontwikkelingen.

Krachtige Flevolandse samenleving

Het afgelopen jaar zijn mooie stappen gezet binnen de opgave 'Krachtige Samenleving' als onderdeel van de 'Uitwerkingsagenda 2020 – 2025 Omgevingsvisie Flevoland Straks'. Het netwerk en de activiteiten voor een positief gezond Flevoland (WEL in Flevoland), uitgevoerd door Flever en de GGD, zijn ondanks corona gecontinueerd. In het voorjaar hebben de Staten extra middelen beschikbaar gesteld voor de regionale Zorgtafel Flevoland, waarmee de provincie samen met Zilveren Kruis zorgt voor de facilitering van de Zorgtafel en projecten of nieuwe initiatieven ondersteunt. In samenwerking met Flever en team economie is gewerkt aan het opstellen van de 'Human Capital Agenda Zorg & Welzijn'. Gezien de tekorten op de arbeidsmarkt in de zorg is dit een belangrijke stap en we zijn blij dat meer dan 30 organisaties deze agenda eind 2021 ondertekend hebben. De nieuwe regeling Leefbaar Platteland is opengesteld en de eerste aanvragen zijn in behandeling genomen. Ook is meegedacht met de woonagenda – thema 'langer thuis wonen met zorg' - en is in het najaar, een paar maanden vertraagd door corona, de regionale aanpak Eenzaamheid van start gegaan.

Sport

We zien de maatschappelijke waarde van sport in het bevorderen van participatie en sociale samenhang. Via Sportservice Flevoland hebben we uitvoering gegeven aan het Flevolandse sportbeleid, gericht op talentontwikkeling, sportevenementen en aangepast sporten. Ook creëren we mogelijkheden voor actieve buitensportbeoefening. Zo dragen we bij aan een sportieve, gezonde leefstijl. Het Nationaal Preventieakkoord en het Nationaal Sportakkoord bieden mogelijkheden voor een coördinerende rol van de provincie.
De volle linie van sport- en beweegsector is vanaf 2020 grotendeels stil gevallen door de coronacrisis. Onder andere trainingen, competities, sportevenementen, sportscholen, zwemlessen, talentprogramma's, bewegingsonderwijs; slechts de jeugd kon nog beperkt bewegen in georganiseerd verband. In december 2020 is aan Sportservice Flevoland opdracht gegeven tot uitvoering van een ondersteuningspakket Sport & Corona Flevoland met de looptijd van 2 jaar. Dit eenmalige steunpakket is gericht op activiteitsniveau van sportaanbieders en organisaties van (lokale) sportmanifestaties en/of sportevenementen in Flevoland. Door de overweldigende vraag naar ondersteuning hebben PS via de Zomernota 2021 het steunpakket eenmalig aangevuld.

Maatschappelijk effect

In provincie Flevoland is het goed wonen, werken en recreëren met een versterkte Flevolandse identiteit en een verbeterd imago.

Effect van ons beleid

De promotie van de culturele en toeristisch-recreatieve voorzieningen heeft geleid tot grotere bekendheid en hogere bezoekersaantallen en meer kansen voor ondernemers.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021*
Recreatie en Toerisme	Visit Flevoland:					
	• Bereik (x 1 mln.)	150	154	55	n.b.	n.n.b.**
	• Mediawaarde (x € 1.000)	500	5.700	370	n.b.	n.n.b.
	Bezoekers:					
	• Aantal vrijetijdsactiviteiten (x 1 mln.) *(meting eens in de drie jaar)*	95	95	95	n.b.	n.n.b.
	• Aantal overnachtingen (x 1 mln.)	2,31	2,4	1,9	n.b.	2,22
	Economische impact:					
	• Aantal banen	11.920	12.490	12.180	n.b.	11.450
	• Omvang bestedingen (x € 1 mld.)	1,5	1,5	1,4	n.b.	n.n.b.
	Bron:					
Culturele kracht en identiteit	Totaal aantallen bezoekers van voorstellingen, festivals, culturele instellingen en -evenementen die met provinciale middelen mogelijk gemaakt zijn (incl. Batavialand) *Bron: Provincie Flevoland, Subsidiebeschikkingen* *Toelichting: Doorgaans zijn in juli de cijfers over het voorgaande jaar beschikbaar*	273.080	261.998	53.016	n.b.	n.n.b.***
	Aantallen bezoekers Batavialand	110.473	94.653	40.945	n.b.	34.506
Sport	Realisatie grootschalige (inter-) nationale sportevenementen	8	9	2	5	3
	Realisatie en/of verlenging Regionale trainingscentra	4	5	5	5	5

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021*
	Sportdeelname: percentage mensen met een beperking dat minimaal 2,5 uur per week matig intensief beweegt. *Bron: Provincie Flevoland/Rapportage Onbeperkt in Beweging*	41%	n.b.	n.b.	≥ 41%	51%
Krachtige Samenleving ****	Ervaren gezondheid (percentage volwassenen dat zijn/haar gezondheid als (zeer) goed ervaart) Bron: GGD/RIVM/CBS	74,3%	74,3%	78,1%	n.b.	78,1%
	Spanningsindicator arbeidsmarkt Zorg & Welzijn Bron: UWV	gemiddeld (0,97)	Krap (2,02)	Krap (1,66)	n.b.	Krap (3,39)

** Ook in 2021 heeft de coronacrisis een grote impact op de recreatieve en culturele sector gehad. Deze sectoren werden hard geraakt door de crisis, en hebben te maken gehad met gedwongen sluiting, afgelasting van evenementen en vraaguitval. De realisatiecijfers die reeds beschikbaar zijn over 2021, vallen daarom vaak lager uit dan in pré-corona jaren.*
*** Data over 2021 voor veel indicatoren bij Recreatie en Toerisme komt in de loop van Q2 beschikbaar. In de programmabegroting 2023 wordt hierover gerapporteerd. De indicator 'aantal overnachtingen' is in verband met een nieuwe meetmethode niet te vergelijken met eerdere jaren.*
**** Het totaal aantal bezoekers wordt gebaseerd op de subsidieverantwoordingen over 2020, die per juni 2021 binnen zijn. Het realisatiecijfer 2021 is daarom op dit moment nog niet bekend. In de programmabegroting 2023 wordt hierover gerapporteerd.*

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Restauratie -volume	Gebouwde rijksmonumenten (exclusief functie woonhuis): staat van het casco, categorie 'matig' en 'slecht' Bron: Monumentenwacht/Provincie Flevoland					
	1. Percentage	9,1%	9,1%	6,8%	6,8%	6,8%
	2. Kubieke meters *Bron: Monumentenwacht*	1.675	1.675	1.271	1.271	1.271

Toelichting: In 2021 waren er totaal 44 rijksmonumenten zonder woonfunctie in Flevoland, daarvan vallen er 3 in de categorie 'matig' of 'slecht' voor wat betreft de staat van onderhoud van het casco.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
4. Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	4.1 Recreatie en toerisme	Flevoland is aantrekkelijk als regio, waarbij het aandeel van recreatie, toerisme en evenementen is gegroeid en de bekendheid van de identiteit is verbeterd
	4.2 Cultuur en erfgoed	Goede bekendheid van de Flevolandse geschiedenis en draagvlak voor cultureel erfgoed
		De bescherming van erfgoed op basis van een erfgoedprogramma
	4.3 Krachtige samenleving	De samenleving van Flevoland is gezond, welvarend en betrokken (iedereen doet mee en hoort erbij)

Verbonden partij(en)
Sportservice Flevoland BV heeft uitvoering gegeven aan het sportbeleid in Flevoland. Zij droeg daarmee bij aan het doel: de sport in Flevoland is onderscheidend, draagt bij aan de Flevolandse identiteit en leidt tot grotere bekendheid en aantal bezoekers.

Visit Flevoland BV ontvangt subsidie voor het promoten van vrijetijdsaanbod (onder andere ruimte, natuur, landschapskunst, cultuur, sport en archeologie) van Flevoland. Hierbij is het unieke en onderscheidende karakter van Flevoland onder de aandacht gebracht bij de diverse kansrijke (inter)nationale doelgroepen. Zij draagt daarmee bij aan het doel: een versterkte profilering van het onderscheidende karakter van Flevoland als unieke vrijetijdsbestemming.

4.1 Recreatie en toerisme

Portefeuillehouder
J.A. Fackeldey
H.J. Hofstra (Ontwikkeling Oostrand)

Doel (2019-2023)
Flevoland is aantrekkelijk als toeristisch-recreatieve bestemming, waarbij het vrijetijdsaanbod en de beleving is toegenomen en de bekendheid van de bestemming is gegroeid

Doelrealisatie
We hebben het 'Beleidsplan Recreatie & Toerisme Flevoland' in 2021 uitgevoerd. Daarnaast hebben we samen met gemeenten en samenwerkingspartners een uitvoeringsdocument opgesteld genaamd Perspectief Bestemming Flevoland 2030. Samen geven we bij ontwikkeling en promotie richting aan hoe het verhaal van Flevoland verder vorm te geven, zichtbaarder te maken en uit te dragen. Onderstaande uitvoeringsactiviteiten hebben bijgedragen aan een versterkte profilering en de regionale kracht van Flevoland als vrijetijdsbestemming.

Activiteiten 2021
- We hebben samen met Visit Flevoland en de Flevolandse gemeenten uitvoering gegeven aan het provinciale 'Beleidsplan Recreatie en Toerisme Flevoland'.
- Vanuit de nationale visie 'Perspectief Nederland 2030' en bijbehorende spreidingsopgave van grote stromen toeristen hebben we samen met de Flevolandse gemeenten ingezet op een versteviging van de unieke recreatieve kracht van de regio via een regionale doorvertaling van de landelijke visie; 'Perspectief Flevoland 2030'. Door gezamenlijk toerisme in te zetten als middel bij diverse maatschappelijke vraagstukken, is de ambitie dat iedere Flevolander in 2030 profijt kan hebben van toerisme. We zetten de komende jaren gezamenlijk in op de verdere ontwikkeling en promotie van de vrijetijdsbestemming Flevoland als 'Nieuw Land op de zeebodem' met de thema's 'Watererfgoed', 'Nieuwe natuur', 'Agro & Food', 'Vernieuwend Ontwerp', 'MRA' en 'IJsselmeerdistrict'.

- Er ligt een projectplan over hoe scheepswrakken op een aantal locaties (maximaal 6) beter recreatief te beleven zijn en beter aangesloten kunnen worden op diverse bestaande Flevolandse bezienswaardigheden.
- Ook in 2021 is de vrijetijdssector zwaar getroffen door de diverse noodmaatregelen vanwege corona. Er is gezamenlijk gekeken naar hoe een snel herstel van de gewenste (inter)nationale vraag en bestedingen (verdienvermogen) voor de vrijetijdssector gefaciliteerd kon worden onder andere door extra campagne-inzet en aandacht.
- Vanuit gebiedsbranding Flevoland is in 2021 ingezet op het versterken van het platform inflevoland.nl, de promotiecampagne 'Flevoland, Duidelijk Anders', deelname aan het themajaar 'Ode aan het Landschap' en de samenwerking met en ondersteuning van gebiedsprojecten. De “onbrand” projecten zorgen voor het uit te dragen van Flevoland als aantrekkelijk regio om te leven, te werken/studeren en te bezoeken (Benelux tour, Team Flevo OS Tokyo, Logistiek cluster Flevoland, Smaakzoekers, etc.). Tevens is een start gemaakt met de uitvoering van het project 'Floriade in de regio'.
- We hebben subsidie verleend voor het maaien van waterplanten in het IJ- en Markermeer en in de Randmeren, en samen met Noord-Holland bijgedragen aan de optimalisatie van de Waterplantmelder-applicatie, om voor de waterrecreatie de bevaarbaarheid te verbeteren. Ook is er een gezamenlijk lobbydocument geschreven wat moet leiden tot meer nationale aandacht voor het recreatief bevaarbaar houden van de meren.
- Met een aantal provincies blijven we inzet plegen voor aandacht en behoud van het varend erfgoed van Nederland (Bruine Vloot).
- Er is een Floriade in de regio programma geschreven en toegekend aan Visit Flevoland en Branding Flevoland waarbij er in 2021 en 2022 inzet gepleegd wordt op een nadrukkelijkere verbinding tussen Floriade Expo en bestemming Flevoland. Via educatie, ambassadeurs en recreatieve arrangementen wordt ingezet om de Flevolandse inwoner meer te verbinden op Floriade expo en de thematiek.
- De bekendmaking is geweest dat Flevoland gastvrouw is van de Nationale Toerisme Top. Deze zal in september 2022 gehouden worden op het Floriade terrein.

Middelen

4.1 Recreatie en toerisme	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	1.448	1.472	1.782	1.288	494
Baten	0	-28	-28	-38	10
Saldo	**1.448**	**1.444**	**1.754**	**1.250**	**504**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		**Reserve**	**Rekening-saldo**
1. Coronamaatregelen	249	0	249
2. Waterplantenproblematiek	93	0	93
3. Recreatieve benutting van monumenten	57	57	0
Overige kleine verschillen	95	0	95
Totaal lasten	**494**	**57**	**437**
Baten			
Overige kleine verschillen	10	0	10
Totaal baten	**10**	**0**	**10**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Coronamaatregelen
Begin juni 2020 is € 0,4 mln. uit het Corona Noodfonds beschikbaar gesteld voor de gastvrijheidssector van Flevoland. € 0,26 mln. is geraamd voor coronamaatregelen in 2021. Er is in 2021 geen nieuwe regeling vormgegeven. Behoudens wat nagekomen kosten voor regeling uit 2020 zijn er in 2021 geen kosten gemaakt.
2. Waterplantenproblematiek
Binnen de 'Samenwerkingsovereenkomst waterplanten in het zuidelijk IJsselmeergebied' (2018) is door de overheden, belangenbehartigers en de sector afgesproken dat er voor vijf jaar gezamenlijk een structurele oplossing gezocht wordt voor de waterplantenproblematiek in het zuidelijk IJsselmeergebied, waarbij de belangen van natuur en waterrecreatie in balans zijn. De provincie Flevoland heeft aanvullend op de toegezegde financiële bijdrage in het regionale aanbod (voor het maaien) een bedrag van € 0,05 mln. voor 2018 en jaarlijks € 0,18 mln. voor de jaren 2019 tot en met 2022 toegezegd.
In 2021 is een gezamenlijk lobbydocument opgesteld en is er opdracht gegeven om een verkenning te doen naar “Potentiële meekoppelkansen aanpak waterplanten Zuidelijk IJsselmeergebied”. Deze verkenning wordt in de eerste helft van 2022 opgeleverd. Niet alle extra middelen zijn in 2021 besteed en worden doorgeschoven naar 2022.
3. Recreatieve benutting van monumenten
De uitvoering van het project 'Vergane Schepen' kent een langere voorbereiding dan verwacht. Het beoogde doel is om scheepswrakbelevingen in iedere Flevolandse gemeente te realiseren. In verband met gemeentelijke besluitvorming omtrent het design en geschikte locaties vergt dit een langere doorlooptijd. Hierdoor vindt de uitvoering plaats in 2022. De middelen blijven beschikbaar in het oormerk dat hiervoor is aangebracht in de 'Brede bestemmingsreserve'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.1.1 Recreatie, toerisme en gebiedspromotie	1.288	-38	1.250
Totaal	**1.288**	**-38**	**1.250**

x € 1.000

4.2 Cultuur en erfgoed

Portefeuillehouder

M.A. Rijsberman

Doel (2019-2023)

De huidige cultuurnota (2017-2020) is herijkt en geactualiseerd in samenspraak met culturele (ondersteunings)instellingen en gemeenten.

Doelrealisatie

Starten met de uitvoering van de cultuurnota 2021-2024 ‘Flevoland, ruimte voor cultuur’, waarbij we een sterk cultureel klimaat van hoge artistieke waarde realiseren, waarvan maker en publiek, maatschappij, economie en ruimtelijke omgeving profiteren. Het huidige beleid gaat uit van de twee routes ‘Cultuur maken’ en ‘Cultuur beleven’ en richt zich vanuit verschillende pijlers op het verder versterken van de Flevolandse identiteit en culturele infrastructuur. Het 'Verhaal van Flevoland' is daarbij de ‘onderlegger’ van het gehele beleid. Voor Erfgoed bestaat sinds begin 2020 een apart programma; zie verder hieronder.

Activiteiten 2021

We hebben de eerste onderdelen van de 'Cultuurnota 2021–2024' uitgevoerd. Enkele voorbeelden:

- Ter voorbereiding op het 'Flevolands Fonds voor culturele ontwikkeling' (voorheen 'Fonds voor artistieke en culturele ontwikkeling') zijn in 2021 de hoofdlijnen beeld- en oordeelsvormend gepresenteerd en besproken in de Statencommissie EMS; de ontwerpen van de twee nadere regels binnen het fonds zijn ter inzage gelegd.
- De 'Nadere regels Innovatiefonds Bibliotheekfunctie' zijn aangepast op basis van de evaluatie.
- Er is gewerkt aan de voorbereiding van het kunstpaviljoen als voorloper van het kunstmuseum in oprichting; in dat verband is gestart met het onderzoek om de collectie landschapskunst en de

activiteiten van de stichting Land Art Flevoland duurzaam binnen het museum onder te brengen. Ook is gestart met de voorbereidingen van de grootschalige verbeterslag van de collectie, c.q. Impuls beheer en onderhoud landschapskunstwerken.
- De 'Nadere regels Impuls Klassieke Muziek 2022' is ontwikkeld en vastgesteld en het Platform Klassieke Muziek ingesteld.
- Naar aanleiding van een motie zijn de 'Nadere regels Talentontwikkeling Podiumkunst' ontwikkeld en vastgesteld.
- We bieden makers in de podiumkunsten subsidie conform de nadere regels Podiumkunsten. De regeling is uitgebreid met de mogelijkheid van tweejarige subsidies.
- De provincie verstrekt met rijksmiddelen een meerjarige subsidie voor het project 'FlevoLAB', waarvan StrandLAB de penvoerder is. Doel van deze subsidie is het geven van een tijdelijke, extra impuls aan de culturele infrastructuur in Flevoland. FlevoLAB sluit aan bij de prioriteit in de huidige cultuurnota om een netwerkstructuur voor podiumkunsten in Flevoland op te zetten.

Daarnaast is meegewerkt aan de herdenkingsactiviteiten rond de Short Stirling (documentaire, Flevolandse dag voor de nabestaanden).

Vanwege de landelijke coronamaatregelen hebben verschillende (publieks)activiteiten niet kunnen plaatsvinden. GS hebben besloten om voor projecten in 2021 coulance te verlenen.

Eind 2021 is in het kader van de evaluatie van de provinciale 'Corona Noodmaatregelen Cultuur' een enquête gehouden onder de Flevolandse culturele instellingen die van een of meer regelingen gebruikgemaakt hebben. De uitkomsten van de enquête zijn naar verwachting in februari 2022 bekend.

Doel (2019-2023)

De bescherming van het Flevolands erfgoed is verstevigd en bouwen we verder aan de beleving van en de kennis over het Flevolands erfgoed op basis van het Erfgoedprogramma.

Doelrealisatie

Het Erfgoedprogramma Flevoland ‘Erfgoed van de Toekomst’ is begin 2020 vastgesteld. De bescherming van het Flevolands erfgoed is verstevigd en we bouwen verder aan de beleving van en kennis over het Flevolands erfgoed onder andere door de verdere ontwikkeling van Batavialand te steunen.

Activiteiten 2021

- We hebben vervolg gegeven aan de activiteiten en onderdelen van het 'Erfgoedprogramma'. Vanwege de coronamaatregelen is er veel minder gedaan aan publieksactiviteiten.
- We hebben een integrale bijdrage geleverd vanuit erfgoed, recreatie en toerisme en natuur aan de doorontwikkeling van Werelderfgoed Schokland, onder andere door deelname aan de siteholdersgroep.
- Er is samen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de gemeente Lelystad en stichting Erfgoedpark Batavialand gewerkt aan de doorontwikkeling van Batavialand tot Nationaal Scheepsarcheologisch Depot. Hiervoor is in opdracht van de provincie door een externe kwartiermaker een concept plan van aanpak opgesteld.
- Vanuit de middelen Restauratie Rijksmonumenten heeft de provincie bijgedragen aan de restauratiewerkzaamheden van de Poldertoren.
- In 2021 is gestart met het traject Interbestuurlijke Samenwerking erfgoed samen met de Flevolandse overheden.
- De Scheepswrakkenpaspoorten zijn gerealiseerd en worden in het voorjaar van 2022 gepresenteerd.
- Er zijn subsidies verleend voor het beleefbaar maken van het Flevolands erfgoed en aanvullend archeologisch onderzoek.
- In 2021 is de Erfgoed Deal Campagne Kusten van het IJsselmeer van start gegaan.

Middelen

4.2 Cultuur en erfgoed	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	5.880	6.121	8.101	6.573	1.528
Baten	-9	-10	-304	-185	-119
Saldo	**5.871**	**6.111**	**7.797**	**6.388**	**1.409**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Speerpunt landschapskunst	550	250	300
2. Coronamaatregelen	324	0	324
3. Regionale Culturele infrastructuur	124	0	124
4. Batavialand	187	0	187
5. Kwaliteitsborging erfgoed in de regio	89	0	89
6. Cultureel evenement	60	60	0
Overige kleine verschillen	194	74	120
Totaal lasten	**1.528**	**384**	**1.144**
Baten			
3. Regionale Culturele infrastructuur	-124	0	-124
Overige kleine verschillen	5	0	5
Totaal Baten	**-119**	**0**	**-119**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Speerpunt landschapskunst

- Reparatie Tong:
  In de Najaarsnota 2020 is in 2021 € 0,2 mln. beschikbaar gesteld voor de restauratie van het kunstwerk de Tong. in 2021 zijn onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op de restauratie. De daadwerkelijke restauratie vindt plaats in 2022.
- Restauratie Landschapskunst:
  In 2021 en 2022 is in totaal € 0,5 mln. beschikbaar gesteld voor het grondige herstel en de verbetering van de publieke toegankelijkheid en beleefbaarheid van de collectie landschapskunstwerken, waarvan € 0,375 mln. in 2021 op de begroting is gezet. De kosten blijken volledig in 2022 te vallen; in 2021 zijn er geen kosten gemaakt voor dit onderwerp. € 0,25 mln. daarvan is gedekt uit de reserve 'Artistieke experimenten' en blijven beschikbaar in de reserve.

2. Coronamaatregelen

De coronaregelingen Cultuur bestaan in 2021 uit 4 nadere regels (amateurkunstvereniging (€ 0,03 mln.), culturele instellingen (€ 0,15 mln.) en balkonsceneregeling (€ 0,2 mln.) en de cofinancieringsregeling (€ 0,33 mln.). De middelen voor de balkonsceneregeling zijn volledig ingezet. De nadere regels amateurkunstverenigingen en culturele instellingen zijn niet volledig ingezet en kennen een onderschrijding van in totaal € 0,056 mln. De cofinancieringregeling betreft een doorlopende regeling.

3. Regionale culturele infrastructuur

De provincie heeft een meerjarige specifieke uitkering ontvangen voor activiteiten die bijdragen aan de versterking van de regionale culturele infrastructuur. Voor de uitvoering hiervan is een meerjarige subsidie verstrekt aan Stichting StrandLAB Almere. De gemaakte kosten in 2021 zijn lager dan oorspronkelijk geraamd. Het opstarten van het programma heeft iets meer tijd gekost dan vooraf was gepland. Deze subsidie heeft in 2021 derhalve geleid tot lagere lasten voor de provincie.

4. Batavialand
Voor 2021 is € 0,3 mln. beschikbaar gesteld voor de aanpak ontwikkeling Batavialand. Een deel van deze kosten is in 2021 besteed aan de inhuur van een kwartiermaker en het uitvoeren van onderzoeken.
5. Kwaliteitsborging erfgoed in de regio
In 2021 is het traject 'Interbestuurlijke Samenwerking Erfgoed' van start gegaan om met de gemeenten en het waterschap te komen tot afspraken rondom kwaliteitsborging erfgoed in de regio, dit deels ter vervanging van de steunfunctie Archeologie en Monumenten. Gebleken is dat dit traject meer tijd nodig heeft dan vooraf bedacht en zal in 2022 tot afspraken komen.
6. Cultureel evenement
Het in het najaar 2021 geplande evenement 'Cultuur & Techniek' is verplaatst naar het voorjaar 2022. De voorbereidingen hebben wel in 2021 plaatsgevonden.

Relatie met de productenrealisatie
De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.2.1 Cultuur	3.908	-172	3.735
4.2.2 Erfgoed	2.665	-12	2.653
Totaal	**6.573**	**-185**	**6.388**

x € 1.000

4.3 Krachtige samenleving

Portefeuillehouder
J.A. Fackeldey (Krachtige samenleving)
H.J. Hofstra (Sport en Leefbaar Platteland)

Doel (2019-2023)
De samenleving van Flevoland is gezond, welvarend en betrokken (iedereen doet mee en hoort erbij).

Doelrealisatie
- De vier programmalijnen binnen Krachtige Samenleving (vastgesteld in september 2020) - 'Een gezond en veerkrachtig Flevoland (gericht op preventie en positieve gezondheid)', 'Leefbaar Platteland', 'Toekomstbestendige Gezondheidszorg' en 'Arbeidsmarkt & Participatie' – zijn in uitvoering en dragen bij aan het versterken van de infrastructuur en arbeidsmarkt gezondheidszorg, positieve benadering van eigen invloed op gezondheid en stimuleren van inwonersinitiatieven.
- We hebben een verbindende rol vervuld tussen gemeenten, zorgaanbieders en Rijk als het gaat om (gezondheids)zorg. Dit doen we voornamelijk via het vehikel ‘regionale Zorgtafel Flevoland’ en overleggen met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), NZa en Zorgverzekeraar. Ook Flever (voorheen CMO Flevoland) speelt hierbij een actieve rol.
- We hebben een bijdrage geleverd aan de sociale acceptatie, veiligheid en gelijke behandeling van LHBTIQ+'s in Flevoland, waar nodig hebben we de samenwerking met relevante maatschappelijke organisaties en gemeenten opgezocht.

Activiteiten 2021
In 2021 hebben we de activiteiten uit 2020 doorgetrokken en uitgebreid.

<u>Een gezond en veerkrachtig Flevoland</u>
- Het netwerkplatform WEL in Flevoland (gericht op preventie en positieve gezondheid) draait en er zijn digitale en hybride werkvormen ontwikkeld om ook tijdens coronabeperkingen de vaart erin te houden. Het netwerk is verder uitgebreid met onder andere de Flevolandse Patiëntenfederatie en via de Preventiecoalitie (zie hieronder) is ook Zilveren Kruis aangehaakt. Ook is contact gelegd naar verschillende vrijwilligers- en welzijnsorganisaties. Naast de WEL nieuwsbrief is de eerste aflevering van een podcastserie opgenomen.
- Getrokken door de GGD en gefinancierd door de provincie is een monitor positieve gezondheid ontwikkeld. De monitor is bijna afgerond en wordt in het eerste kwartaal van 2022 gelanceerd.

- Samen met partners als FPF, Zorgbelang, MEE en GGD is een eerste stap gezet om behoeften van inwoners in kaart te brengen.
- Ondersteuning onderzoek, experimenten en initiatieven die op regionaal niveau een gezonde leefstijl en (positieve) gezondheid bevorderen, onder andere door bijdrage aan de Werkplaats Sociaal Domein (Windesheim), bijvoorbeeld op het gebied van laaggeletterdheid.
- Voorbeelden van uitgevoerde activiteiten: ondersteuning lokale netwerken bij 3 gemeenten - waaronder ondersteuning in gemeente NOP bij de uitvoering van het lokale preventieakkoord, werksessies natuur en positieve gezondheid en bevordering cultuurparticipatie kwetsbare groepen.

Leefbaar platteland
- De nadere regels 'Fonds Leefbaar Platteland 2021 - 2023' zijn in de eerste helft van 2021 voorbereid, ter inzage gelegd en vastgesteld. Deze nadere regels zijn op 15 juni 2021 in werking getreden. Met deze subsidieregeling geven we een impuls aan de versterking van de sociale cohesie van het Flevolandse platteland.
- In de eerste helft van 2021 is de 'Adviescommissie Fonds Leefbaar Platteland 2021-2023' benoemd die advies uitbrengt over subsidieaanvragen die zijn ingediend. Deze commissie is in 2021 tweemaal bijeen geweest.

Toekomstbestendige Gezondheidzorg
- Op 17 februari 2021 heeft PS ingestemd met een intensievere rol van de provincie voor ondersteuning van de Zorgtafel en de koers voor de komende jaren. De Zorgtafel heeft als doel om, na het faillissement van het ziekenhuis in 2018, het zorgaanbod in de regio te herstellen en op peil te brengen en vervolgens te werken aan een toekomstbestendige zorginfrastructuur. De urgentie hiertoe is in de huidige coronatijd alleen maar toegenomen.
- De provincie faciliteert in samenwerking met Zilveren Kruis de Zorgtafel (voorzitter en projectbureau) en onderhoudt een actief netwerk met de deelnemers, het ministerie van VWS, woordvoerders TK en landelijke partners zoals de NZa. De provincie nam ook deel aan het Voortgangsoverleg met het ministerie van VWS en hield vinger aan de pols ten aanzien van opvolging van Tweede Kamermoties.
- Naast de verschillende nieuwsupdates van de Zorgtafel zijn de Staten in september in een beeldvormende sessie bijgepraat door een aantal partners van de Zorgtafel (Zilveren Kruis – preventiecoalitie, Woonzorg Flevoland – Tijdelijk Verblijf Lelystad en Gezondheidscentrum Emmeloord) over de stand van zaken.
- Voor de ontwikkeling van het Tijdelijke Verblijf Lelystad (TvL) heeft de provincie ondersteund door twee onafhankelijke procesbegeleiders in te zetten. Oplevering van het inrichtingsvoorstel voor de bestuurders van de zorgorganisaties vindt begin 2022 plaats. Parallel hieraan is een uitgebreide lobby richting landelijke politiek ingezet om dit project (aanvullend) gefinancierd te krijgen.
- Andere projecten die de provincie heeft ondersteund zijn: Gezondheidsplein Noordelijk Flevoland, OZO verbindzorg (digitaal communicatie platvorm voor inwoners, mantelzorgers en zorgaanbieders) en de projectaanvraag bij het ministerie VWS: ‘Preventiecoalitie’. In de Preventiecoalitie trekken zorgverzekeraar, gemeenten, provincie, zorgaanbieders en GGD samen op om sector overstijgende kansen of knelpunten regionaal aan te pakken en zodoende krachtiger in te zetten op preventie.

Arbeidsmarkt & participatie
- Op 30 september 2021 is de 'Human Capital Agenda Zorg & Welzijn Flevoland (2021-2025)' door ruim 30 partijen ondertekend. In deze agenda staan twaalf concrete doelstellingen om het tekort aan personeel in zorg en welzijn aan te pakken. Werkgevers in zorg en welzijn, onderwijsorganisaties, de zes gemeenten, provincie Flevoland en het UWV gaan samen de agenda uitvoeren. Bij de totstandkoming van deze HCA is nauw samengewerkt met het economisch beleid (zie programma 3, par 3.1).
- (Kleinschalige) initiatieven met regionale potentie op het gebied van arbeidsmarkt & participatie zijn ondersteund, waaronder de opschaling van het project 'Academische Verpleeg(t)huiszorg' en het project 'Buurtconciërges' (een project waarin langdurig werklozen een baan aangeboden krijgen waarmee zij maatschappelijke waarde creëren door de leefbaarheid in buurten te vergroten).

Overige activiteiten
- Eind 2021 heeft CMO de transitie die zij de laatste jaren (zowel intern als extern) heeft doorgemaakt afgerond met een naamswijziging: Flever. Met het Meerjarenplan 2021-2024 hebben provincie en Flever er gezamenlijk op ingezet dat de activiteiten van Flever bijdragen aan de opgave Krachtige samenleving. Hiervoor heeft Flever drie programmalijnen ontwikkeld: 'Positieve Gezondheid',' Arbeidsmarkt & Onderwijs' en 'Versterken Inwoners'. Het Jaarplan 2021 is het eerste uitvoeringsplan ‘nieuwe stijl’ en

ondanks corona is er veel werk verzet. Als uitvoeringsorganisatie en strategische partner van het programma Krachtige Samenleving heeft Flever haar positie versterkt en draagt bij aan een betaalbare, goede en toegankelijke Flevolandse sector zorg en welzijn.
- Met een incidentele subsidie aan Bibliotheeknetwerk Flevoland (BNF) heeft de provincie bijgedragen aan het versterken van het provinciale netwerk om laaggeletterdheid te bestrijden (cross-over thema dat ook onderdeel is van 'de Cultuurnota'). Vanaf 2022 zet BNF verder in op laaggeletterdheid, vanuit hun eigen reserve.
- We hebben twee verschillende jeugddebatten (Op Weg Naar Het Lagerhuis (OWNHL) en het Provinciaal Jeugddebat) gefaciliteerd, ter bevordering van de kennis van jongeren over democratie en de provinciale organisatie. Vanwege de maatregelen rondom de coronacrisis werden de debatten in hybride vorm of volledig online uitgevoerd.
- Flevoland als Regenboogprovincie is op verschillende manieren vormgegeven, bijvoorbeeld bij Orange The World (een mondiale beweging tegen geweld tegen vrouwen) door het provinciehuis van 25 november tot 10 december oranje aan te lichten. Daarnaast worden in het schooljaar 2021/2022 in 18 klassen lessen uitgevoerd waarbij thema's als diversiteit, respect en anti-discriminatie bespreekbaar worden gemaakt. Ook is een incidentele subsidie verstrekt aan Bureau Gelijke Behandeling Flevoland (BGBF) voor een provinciale meldingscampagne, is er aandacht geweest voor de jaarlijkse Coming Out Week en is op 11 oktober de regenboogvlag gehesen.

Regionale aanpak Eenzaamheid (gefinancierd uit het coronamaatregelen pakket):
- De coronapeilingen, uitgevoerd in opdracht van de provincie, laten zien dat de coronapandemie en -maatregelen de eenzaamheid onder inwoners versterkt. Via een aantal mededelingen hebben we de Staten geïnformeerd over uitkomsten van de coronapeilingen en de activiteiten van de regionale aanpak.

Doel (2019-2023)
De samenleving van Flevoland is gezond, welvarend en betrokken (iedereen doet mee en hoort erbij).

Doelrealisatie
We hebben organisaties geholpen om gebiedsoverstijgende sportactiviteiten als sportevenementen, kernsporten en aangepast sporten in Flevoland te versterken.

Activiteiten 2021
- We hebben samen met Sportservice Flevoland B.V. uitvoering gegeven aan de Provinciale Sportnota 'Samenspel rendeert in Flevoland 2019 - 2023'. Hiervoor zijn we onder meer opdrachtgever en aandeelhouder van sportservice Flevoland B.V.
- We hebben (bovenregionale en internationale) sportevenementen ondersteund. Als gevolg van corona hebben veel evenementen echter geen doorgang kunnen of mogen vinden. Samen met organisaties is naar passende oplossingen gezocht.
- We hebben sporttalenten ondersteund en bijgedragen aan de toegankelijkheid en zichtbaarheid van aangepast sporten/gehandicaptensport door geld beschikbaar te stellen voor onder andere de 'maand van het aangepast sporten'.
- We hebben bijgedragen aan de ontwikkeling en uitwerking van het Nationaal sportakkoord.
- We hebben de sportinfrastructuur versterkt door stimulering van partners binnen lokale sportakkoorden, kennisuitwisseling en afstemming binnen watersport en triatlon. kennisuitwisseling en afstemming binnen watersport, wielersport en triatlon.

Middelen

4.3 Krachtige samenleving	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	2.676	2.240	2.945	2.743	202
Baten	-30	0	0	-18	18
Saldo	**2.646**	**2.240**	**2.945**	**2.725**	**220**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		**Reserve**	**Rekening-saldo**
1. Krachtige Samenleving	89	89	0
2. Sport Service Flevoland	68	29	39
Overige kleine verschillen	45	0	45
Totaal lasten	**202**	**118**	**84**
Baten			
1. Krachtige Samenleving	12	12	0
Overige kleine verschillen	6	0	6
Totaal baten	**18**	**12**	**6**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Krachtige Samenleving

'Krachtige Samenleving' is een meerjarig programma. Er is in 2021 volop gewerkt aan de realisatie van de programmalijnen. De programmering van de uitgaven sloot niet helemaal aan bij de activiteiten in 2021, grotendeels als gevolg van corona / lock down maatregelen. Hierdoor is de start van onder andere de preventiecoalitie en de uitvoering van de 'Aanpak Eenzaamheid' doorgeschoven. Daarnaast is een aantal opdrachten uitgezet in 2021 (bijvoorbeeld op het gebied van digitale gezondheid), waarvan de uitvoering voor het grootste gedeelte in 2022 plaatsvindt. De niet bestede middelen uit 2021 blijven beschikbaar in de reserve 'Krachtige Samenleving' voor de uitvoering van het programma in de komende jaren.

2. Sportservice Flevoland

Sportservice Flevoland heeft in 2 tranches een 2-jarige subsidie ontvangen voor het steunpakket 'Corona en Sport'. De uitvoering in 2021 loopt iets achter. Een deel van de subsidie schuift door naar 2022. De totale beschikking wordt niet hoger. Tranche 1 is gedekt uit de reserve 'Sport' en blijft in de reserve beschikbaar; tranche 2 is gedekt in de stelpost 'Nieuw beleid'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
4.3.1 Krachtige samenleving	1.795	-18	1.777
4.3.2 Sport	948	0	948
Totaal	**2.743**	**-18**	**2.725**

x € 1.000

4.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
4.1 Recreatie en toerisme	Lasten	1.448	1.472	1.782	1.288	494
	Baten	0	-28	-28	-38	10
	Saldo	1.448	1.444	1.754	1.250	504
4.2 Cultuur en erfgoed	Lasten	5.880	6.121	8.101	6.573	1.528
	Baten	-9	-10	-304	-185	-119
	Saldo	5.871	6.111	7.797	6.388	1.409
4.3 Krachtige samenleving	Lasten	2.676	2.240	2.945	2.743	202
	Baten	-30	0	0	-18	18
	Saldo	2.646	2.240	2.945	2.725	220
Totaal programma 4	Lasten	**10.004**	**9.833**	**12.828**	**10.604**	**2.224**
	Baten	**-39**	**-38**	**-332**	**-241**	**-91**
	Saldo	**9.966**	**9.794**	**12.496**	**10.363**	**2.133**

x € 1.000

5. Energie, duurzaamheid en milieu

5.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste ontwikkelingen beschreven die bijdragen aan de stappen naar duurzame energie en het behouden van de goede uitgangspositie op gebied van bodem- en luchtkwaliteit, veiligheid en geluid.

Regionale Energie Strategie

GS hebben met een mededeling begin dit jaar aangegeven bij vervolgstappen op het gebied van energie de reductie van broeikasgassen als belangrijkste kapstok te zien.1 Denken in lijn met het klimaatakkoord betekent een bredere focus dan energieverbruik en -opwek. Hiertoe stellen GS een provinciaal klimaatplan op. Met de uitvoering van het huidige beleid blijven GS inzetten op een energieneutraal Flevoland exclusief mobiliteit in 2023, en inclusief mobiliteit in 2030. Dit betekent dat we binnen de provincie net zoveel hernieuwbare energie opwekken als er aan totale energie wordt verbruikt. Uit onderzoek is gebleken dat het doel voor 2023 wel, en het doel voor 2030 niet haalbaar is met de huidige beleidsinspanningen. Naast het uitvoeren van het bestaande beleid, zal mogelijk aanvullende beleidsinzet over de gehele breedte van het Klimaatakkoord onderdeel zijn van het genoemde provinciaal klimaatplan. 2

Als koploper in de productie van hernieuwbare energie draagt Flevoland bij aan het behalen van de nationale doelstellingen van het Klimaatakkoord. Het uitgangspunt daarbij is dat de aanpak van de klimaatopgaven haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar moet zijn. Net als alle andere regio's hebben we samen met onze gebiedspartners een Regionale Energie Strategie (RES) opgesteld. Hierin is aangegeven hoeveel duurzame energie met wind en zon we gaan produceren in 2030 en hoe we in 2050 gebouwen niet meer met aardgas verwarmen. Met de uitvoering van het Regioplan Windenergie en de structuurvisie Zon komt Flevoland uit op een bod van 5,81TWh in 2030.

Energie Expertise Centrum Flevoland (EEF)

Vanaf 1 september 2020 voert Stichting DE-on de naam 'Energie Expertisecentrum Flevoland' afgekort 'EEF'. EEF is opgericht om de energietransitie te versnellen en specifiek daar waar sprake is van markt-falen. Het 'EEF fonds' is volledig belegd en de middelen komen vanwege het revolverende karakter later vrij. Zo nodig stellen we nieuw investeringskapitaal beschikbaar.

Wind

In 2021 hebben we verder gewerkt aan de uitvoering van het 'Regioplan' en 'Omgevingsprogramma voor wind'. 2021 is een omslagjaar, van plannen naar realisatie. We hebben doorgewerkt aan de windplanontwikkeling van projectgebied West en we hebben verder gewerkt aan opschalen en saneren. Dit wordt ook snel zichtbaar omdat de kleine verspreide molens worden weggehaald en vervangen door grotere molens die in lijn in het landschap staan. Daarnaast hebben we samen met alle andere windparken het onderzoek voortgezet naar het beperken van de hinderbeleving als gevolg van obstakelverlichting. Voor de vergunde windparken zijn afstemmingsafspraken (over vergoedingen en participatie) nader uitgewerkt. We hebben waar nuttig en nodig bijgedragen aan het draagvlak en acceptatie van windenergie en hebben juridische procedures begeleid.

Zon

We hebben samen met de gemeenten de uitvoering van de structuurvisie zon voortgezet. Eind 2021 is besloten, op grond van de evaluatie en aanbevelingen van de eerste tranche van 500 hectare, om de besluitvorming voor de openstelling van de tweede tranche van 500 hectare voor te bereiden.

Duurzaamheid en circulaire economie

Het is onze ambitie om in 2030 grondstoffenleverancier te zijn voor de circulaire economie, met als dragers groene grondstoffen, gebruikte materialen en het geven van het goede voorbeeld door de provinciale organisatie. We hebben het Platform Circulair Flevoland en keteninitiatieven gefaciliteerd waarin partijen

---

[1]) Mededeling "Energieneutraliteit in Flevoland", 20 april 2021, te raadplegen via: https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomen-stukken/DOCUVITP-2629403-v17-MededelingEnergieneutraliteit-in-Flevoland.PDF.

[2]) Mededeling "Inzet Klimaatakkoord", 28 september 2021, te raadplegen via: https://stateninformatie.flevoland.nl/documenten/ingekomGn-stukken/DOCUVITP-2831666-v7-MededelingPS-lnzet-Klimaatakkoord.PDF.

samenwerken aan businesscases en het oplossen van belemmeringen. Zo stimuleren we zowel de productie als het gebruik van circulaire materialen en producten.

Door de beperking van de coronamaatregelen zijn er minder contactmomenten met bedrijven en partners geweest dan voorzien. Desondanks zijn er bijeenkomsten gehouden over circulair inkopen, kunststoffen en voedselverspilling. Ook zijn er een aantal verkenningen geweest, keteninitiatieven uitgevoerd en heeft de samenwerking met partners en mede-overheden verder vorm gekregen. Er is subsidie verstrekt aan Horizon om business development verder te ontwikkelen.

Milieu: lucht, bodem en geluid

In Flevoland is het een groot goed dat schone lucht vanzelfsprekend is. Tegelijkertijd zien we wel verarming van de bodem en afname van de biodiversiteit en luchtkwaliteit. Het is de ambitie dat Flevoland de huidige kwaliteit op het gebied van milieu en gezondheid behoudt. De wettelijke kaders opgelegd door Rijksoverheid zijn voor ons leidend. Dat betekent dat we nieuwe ontwikkelingen zorgvuldig hebben ingepast, zodat zij zo min mogelijk ten koste gaan van de kwaliteit van de leefomgeving. Er is bijvoorbeeld samen met de gemeenten een nieuwe bodemkwaliteitskaart voor Flevoland opgesteld waarin de achtergrondwaarden voor Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) is opgenomen. Verder is er in verband met het vervallen van de Wet Bodembescherming nieuw beleid ontwikkeld voor grondwatersanering, die in werking treedt bij de start van de Omgevingswet.

Omgevingsdiensten

In 2019 hebben we samen met de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) een start gemaakt met een heldere koppeling tussen het strategische/operationele beleid van de provincie en de uitvoering van taken door de OFGV. Deze koppeling komt voort uit de wens om inzichtelijk te krijgen hoe de uitgevoerde taken door de OFGV zich verhouden tot het beleid van de provincie. Door vooraf in het uitvoeringsprogramma een koppeling te maken met het provinciaal beleid kan bij de tussentijdse verantwoording van de door de OFGV uitgevoerde taken worden aangegeven hoe dit zich verhoudt tot de gestelde doelen en kunnen ook de juiste prioriteiten en doelen worden gesteld. Deze werkwijze is ook bij de opdrachtverlening voor 2021 voortgezet.

Het SchoneLuchtAkkoord en het jaar 2021

Algemeen

Flevoland heeft van meet af aan het belang van het SchoneLuchtAkkoord (SLA) ingezien. Schone lucht is voor iedereen een basisbehoefte. Het probleem met lucht is dat de verontreinigingen meestal niet te zien zijn. Dat maakt ze extra verraderlijk. Gelukkig weten we er wel steeds meer van.
Het SLA richt zich in hoofdzaak op stikstof en fijnstof.
Omdat stikstof zich niet aan provinciegrenzen houdt willen we ook in Flevoland de uitstoot ervan terugdringen door het zelf zo min mogelijk uit te stoten.
De schadelijkheid van fijnstof is minder lang bekend en zeker de mate waarin het uitgestoten wordt en schadelijk is. Het leeuwendeel wordt uitgestoten door mobiliteit. Als provincie zijn we actief betrokken bij het terugdringen van de uitstoot hiervan, onder andere door het inzetten op elektrisch vervoer. Los van de mobiliteit wordt toch nog altijd zo'n 25% van de totale uitstoot veroorzaakt door huishoudens. Dat gebeurt door alle praktische (openhaarden), gezellige (barbecues) en vreugdevolle (vreugdevuren) huiselijke activiteiten. De provincie helpt mee aan bewustwording van de gevolgen ervan.

Coalitie

Naast de uitvoering van de afgesproken SLA-maatregelen zet Flevoland zich in om Flevogemeenten, die nog geen deelnemer zijn aan het SLA, over de streep te trekken zich aan te sluiten.

Scholieren betrekken bij luchtkwaliteit

Daarnaast proberen we jonge mensen te betrekken bij dat wat ze 15 keer per minuut doen: inademen van lucht. Dat doen we door contact met scholen te leggen en leerlingen aan te bieden met zelf te bouwen elektronica fijnstof te gaan meten en de metingen beschikbaar te stellen aan het RIVM.
Ook zijn stappen gezet om andere flevolandse burgers/inwoners te betrekken bij dit soort activiteiten.

Ankerstation
We zijn andere provincies (met name Zeeland) heel dankbaar die ons goed hebben geholpen om 'citizen science' voor scholieren vorm te geven. Ook hun hulp om de weg te vinden naar het toevoegen van een professioneel meetstation (ankerstation) in onze provincie was meer dan welkom. Inmiddels weten we wat we willen en is de voorbereiding voor een extra professioneel meetstation/ankerstation ingang gezet.

Samenwerking in de Regio
Gelukkig werken we in de provincie heel plezierig samen op allerlei terreinen. Ook op het gebied van mobiliteit kunnen we elkaar in regioverband uitstekend vinden. Voor een provincie met de kenmerken van Flevoland, verdient mobiliteit de meeste aandacht als het om de verbetering van de kwaliteit van de lucht gaat.

Het SchoneLuchtAkkoord op de Floriade
Wat is een betere plek voor het congres dan juist daar waar 'leefbaarheid' het grote thema is van deze iconische tuinbouwtentoonstelling.
Flevoland is trots op het feit dat het ministerie van I&W uit alle aanbiedingen Almere/Flevoland heeft uitgekozen om haar jaarlijkse congres in 2022 te organiseren. Natuurlijk zal de Floriade-locatie daarbij een grote rol gespeeld hebben. Het was overigens wethouder Jan Hoek van Almere die ons op deze mogelijkheid wees en met wie wij dit samen gaan doen.
De provincie is als spin in het web nauw betrokken om van dit congres iets moois te maken.
De voorbereidingen zijn in volle gang.

Maatschappelijk effect

De bewoners en bedrijven van provincie Flevoland profiteren van de energietransitie, de CO2-uitstoot vermindert en de Flevolandse leefomgevingskwaliteit blijft behouden.

Effect van ons beleid

Provincie Flevoland produceert in 2023 evenveel hernieuwbare energie als door bewoners, bedrijven en instellingen exclusief transport aan energie wordt verbruikt, initiatiefnemers hebben de eerste stappen gezet op weg naar energieneutraliteit in 2030 inclusief transport en de leefomgevingskwaliteit is goed afgewogen bij nieuwe ontwikkelingen in de ruimte.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Energie*	Percentage hernieuwbare energie ten opzichte van het totale energieverbruik door bewoners, bedrijven en instellingen, exclusief transport Bron: *Klimaatmonitor*	50,7%	55,7%	n.n.b.	n.b. (100% in 2023)**	n.n.b.
	Verbruikte energie totaal in terrawattuur (voertuigbrandstoffen, elektriciteit, warmte) Bron: *Klimaatmonitor*	10,69	10,63	n.n.b.	n.b.	n.n.b.
	Verbruik warmte en elektriciteit in terrawattuur Bron: *Klimaatmonitor*	6,29	6,23	n.n.b.	n.b.	n.n.b.
	Totale productie hernieuwbare energie in terrawattuur (biobrandstof vervoer, hernieuwbare warmte, hernieuwbare elektriciteit) Bron: *Klimaatmonitor*	3,19	3,49	n.n.b.	n.b.	n.n.b.
	Afspraak met het Rijk over productief vermogen windenergie in megawatt (MW op 31/12) *Bron: RVO/Klimaatmonitor/Provincie Flevoland*	1.189,5	1.147	1.133,7	1.215,9	n.n.b

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
	Bewoners en ondernemers in Flevoland krijgen gelegenheid financieel te participeren bij nieuwe windmolens *Bron: provincie Flevoland*	ja	ja	ja	ja	ja
Milieu	Luchtkwaliteit (aantal inwoners dat is blootgesteld aan hogere waarden dan toegestaan) *Bron: waarstaatjeprovincie.nl; Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)*	0	0	0	0	0
	Aantal woningen met hoge geluidbelasting langs provinciale wegen *Toelichting: Indicator komt uit het Actieplan Geluid* *Bron: provincie Flevoland*	n.b.	1.072	n.b.	n.b.	n.n.b.***

** Voor getallen bij de indicatoren met betrekking tot energie maakt de provincie veelal gebruik van de 'Klimaatmonitor', een landelijke monitor opgezet door Rijkswaterstaat. De 'Klimaatmonitor' is de landelijke standaard voor energiemonitoring en zorgt voor continuïteit in de datastroom. Het verzamelen en bewerken van data neemt tijd in beslag waardoor de getallen in de monitor enige tijd achterlopen. De meeste cijfers voor 2020 zijn daarom nog niet bekend (n.n.b.). Streefcijfers voor 2021 zijn in de meeste gevallen niet bepaald (n.b.). We werken aan het verbeteren van de actualiteit van deze indicatoren, zowel in IPO-verband als via het landelijke project 'Verbetering Informatievoorziening Energietransitie (VIVET)'.*

*** Uit onderzoek blijkt dat 100% energieneutraliteit in 2030 met de huidige beleidsinspanningen niet haalbaar is. GS hebben met de mededeling "Energieneutraliteit in Flevoland" (april 2021) aangegeven bij vervolgstappen op het gebied van energie de reductie van broeikasgassen als belangrijkste kapstok te zien. Denken in lijn met het 'Klimaatakkoord' betekent een bredere focus dan energieverbruik en -opwek. Hiertoe stellen GS een provinciaal 'Klimaatplan' op.*

**** Het aantal woningen met een hoge geluidbelasting is voor 2021 niet bekend. Dit wordt om de 5 jaar gemonitord conform de wettelijke verplichting om iedere 5 jaar geluidbelastingkaarten te maken. Hierbij komen de aantallen geluidbelaste woningen aan bod. De verwachting is dat het aantal van 1.072 is afgenomen. Zo is aan 10 woningen subsidie verstrekt om de geluidwering van hun woning te verbeteren. Voor maart en april 2022 staat bovendien de bouw van een geluidsscherm in Almere gepland. Tot slot is relevant dat het percentage volwassenen in Flevoland dat ernstige geluidshinder ervaart van wegen met een rijsnelheid boven de 50 km/uur is gedaald van 2,5% in 2016 naar 2,1% in 2020 (Gezondheidsmonitor 2021, CBS/RIVM/GGD).*

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Emissie broeikas-gassen	Totale emissie broeikasgassen (uitgedrukt in CO2 equivalenten) in absolute aantallen (in tonnen)	2.650.900	2.503.900	n.n.b.	n.b.	n.n.b.
Energie-neutraliteit	Totale productie van hernieuwbare energie uitgedrukt in petajoule (PJ) (biobrandstof vervoer, hernieuwbare warmte, hernieuwbare elektriciteit) *Bron: Klimaatmonitor*	11,48	12,56	n.n.b.	n.b.	n.n.b.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
5. Energie, duurzaamheid en milieu	5.1 Regionale energiestrategie	De gezamenlijke inzet voor het behalen van de nationale klimaatdoelen is vastgelegd in een Regionale Energie Strategie (RES)
		Een integraal ruimtelijk/landschappelijk beleid voor alle vormen van energieopwekking en -opslag is opgesteld
		Een Regioplan Zon opstellen
	5.2 Duurzaamheid & circulaire economie	Flevoland staat bekend als grondstoffenleverancier voor de nieuwe circulaire economie
		Ons inkoop- en aanbestedingsbeleid is verder verduurzaamd
	5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	De kwaliteit van onze leefomgeving is in Flevoland behouden, zodanig dat gerichte aandacht is besteed aan gezondheid, bodem, water, lucht en geluid

Verbonden partij(en)

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek heeft uitvoering gegeven aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Zij droeg daarmee bij aan het behoud van een goede uitgangspositie van de omgevingskwaliteit.

Het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland beheert de financiële middelen voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Daarmee droeg zij bij aan het behoud van een goede uitgangspositie voor de omgevingskwaliteit.

Afvalzorg Holding N.V. beheert de stortplaatsen in Flevoland. De provincie Flevoland heeft een belang van 10% in Afvalzorg. Tweemaal per jaar vindt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders plaats.

Alliander is het energienetwerkbedrijf dat verantwoordelijk is voor de levering van gas en elektriciteit naar inwoners en bedrijven in een groot deel van Nederland. Alliander is het netwerkbedrijf van het vroegere Nuon. Het is in 2009 afgesplitst van Nuon. De aandelen worden gehouden door provincies en gemeenten.
EEF heeft, met behulp van een lening van de provincie, duurzame-energieprojecten mede mogelijk gemaakt. Daarmee heeft zij bijgedragen aan energieneutraliteit in 2030 en het duurzaam benutten van de ondergrond.

5.1 Regionale energiestrategie

Portefeuillehouder

J.A. Fackeldey

Doel (2019-2023)

Samen met onze gebiedspartners is de gezamenlijke inzet voor het behalen van de nationale klimaatdoelen vastgelegd in een Regionale Energie Strategie (RES). Volgens de huidige planning betekent dit RES 1.0 in 2021 en elke 2 jaar daaropvolgend een volgende RES.

Doelrealisatie

Samen met onze gebiedspartners is in 2021 de gezamenlijke inzet voor het behalen van de nationale klimaatdoelen vastgelegd in een 'Regionale Energie Strategie (RES) 1.0'.

Activiteiten 2021

- We hebben RES 1.0 gezamenlijk met partners opgesteld en vastgesteld.
- Het netwerk van de 'Flevolandse Energie Agenda (FEA)' is voornamelijk in digitale vorm bijeengekomen Er zijn 8 FEA kenniscafe's gehouden: met Liander, gemeente Almere, Liander, Innax en Tennet, verduurzaming en Sport, EEF, met Gooimeer en Bareau, woningcorporaties Centrada, OFW en Mercatus en Geohita en Startblock.
- Het netwerk is uitgebreid met 7 leden. Zie www.fea.nl.

- Het veldwerk van het seismisch onderzoek in de MRA is uitgevoerd. Met de bewerking van de ruwe data is eind 2021 begonnen. Het aantal partijen in de Samenwerkingsovereenkomst Versnelling Aardwarmte in de MRA is uitgebreid, met een aantal gemeenten (waaronder Almere) en marktpartijen. We werken samen met de provincies Noord-Holland, Energiebeheer Nederland (EBN) en de andere SOK-partijen aan een routekaart en handreiking voor gemeenten. Met als doel het stimuleren en versnellen van de inzet van warmte uit de diepe ondergrond bij het verwarmen van woningen en andere gebouwen.

Doel (2019-2023)
Een integraal ruimtelijk/landschappelijk beleid voor alle vormen van energieopwekking en -opslag is opgesteld, waarbij de kansen voor de energietransitie in beeld zijn gebracht.

Doelrealisatie
De ruimtelijke inpassing zal onderdeel zijn van RES 2.0.

Activiteiten 2021
We hebben verder uitvoering gegeven aan het regioplan 'Windenergie oostelijk en zuidelijk Flevoland'. Naast de afronding van de begeleiding van een aantal juridische procedures van de windplannen Zeewolde, Blauw en Groen stond 2021 vooral in het teken van het afronden van een aantal dossiers. Denk daarbij aan afspraken over gebiedsfondsen en participatiemogelijkheden. Via kennisuitwisselingsbijeenkomsten zijn gemeenten en windparken geïnspireerd over omgevingsmanagement. Over de uitvoering van het Regioplan is periodiek voortgang gemeld aan PS.

Op basis van de 'Structuurvisie Zon', die in juli 2018 in werking is getreden, was eind 2021 circa 456 hectare in procedure genomen, waarvan 394 hectare Zon op land vergund. Omdat de grens van eerste tranche van 500 hectare in zicht kwam, is in 2021 - conform de omgevingsverordening - de evaluatie over de eerste tranche uitgevoerd en aan PS gezonden. Op basis van de aanbevelingen van deze evaluatie is de voorbereiding gestart voor besluitvorming over openstelling van de tweede tranche van 500 hectare.

Doel (2019-2023)
Op basis van een tussenbalans van ons beleid voor zon op land na realisatie van de eerste 500 ha, Provinciale Staten een besluit laten nemen over het al dan niet vrijgeven van de volledige ruimte van 1000 ha. In 2020 is samen met de gemeenten geconstateerd dat er géén behoefte is aan ruimtelijk kader in de vorm van een Regioplan zon met daarin een uitwerking van de aansluiting op het net. Er wordt wel een netimpactanalyse opgesteld voor zon op land.

Doelrealisatie
De tussenbalans zon op land is afgerond en is vastgesteld door PS.

Activiteiten 2021
- We hebben uitvoering gegeven aan de structuurvisie 'Zon op Land' voor de eerste tranche van 500 hectare.
- De evaluatie van de eerste tranche van 500 hectare 'Zon op Land' is afgerond.

Middelen

5.1 Regionale energiestrategie	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	2.809	2.550	4.345	3.289	1.056
Baten	-295	-85	-1.161	-805	-356
Saldo	**2.514**	**2.465**	**3.184**	**2.484**	**700**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Energietransitie	204	169	35
2. Windenergiebeleid	88	0	88
3. Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	346	0	346
4. Regionale Energie Strategieën	245	245	0
5. Opgave Duurzame energie	124	124	0
Overige kleine verschillen	49	0	49
Totaal lasten	**1.056**	**538**	**518**
Baten			
3. Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	-346	0	-346
Overige kleine verschillen	-10	0	-10
Totaal baten	**-356**	**0**	**-356**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Energietransitie

Binnen het programma 'Energietransitie' is er op de diverse onderdelen een onderbesteding van in totaal € 0,2 mln. Niet alle opdrachten van energie hebben geleid tot uitgaven in 2021, omdat een deel van de opdrachten over het jaar heen zijn getild. Externe factoren hebben ertoe geleid dat opdrachten niet voor het einde van het jaar zijn afgerond. Verder zijn vanwege corona veel bijeenkomsten online vormgegeven of niet doorgegaan. De afronding van deze opdrachten vinden plaats in 2022. Van het verschil wordt € 0,17 toegevoegd aan de reserve ‘Duurzame energie’ volgens de nota Reserves & Voorzieningen 2022-2023.

2. Windenergiebeleid

De kosten voor juridische ondersteuning van de saneringsopgave, die doorloopt tot 2026, zijn voor het jaar 2021 lager dan begroot. Er is geen goede voorspelling te maken van de jaarlijkse juridische kosten. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat nog niet duidelijk is hoeveel molens jaarlijks niet vrijwillig gesaneerd zullen worden.

3. Verduurzamen maatschappelijk vastgoed

Vanaf 2021 kunnen kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren voor het verduurzamen van hun gebouwen gebruik maken van advies en ondersteuning vanuit het ontzorgingsprogramma binnen de provincie. Hiervoor heeft het ministerie van Buitenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gelden (specifieke uitkering) ter beschikking gesteld aan de provincies. De onderbesteding op dit budget komt door aanbestedingsvoordeel, gefaseerd aantrekken van externe deskundigheid, niet alle begrote functies zijn ingevuld en minder inzet van vaste medewerkers van de provincie. Het programma heeft een looptijd van drie jaar. Door de gefaseerde opstart ligt het zwaartepunt van de uitgaven in 2022 en 2023.

4. Regionale Energie Strategieën

2021 was het eerste jaar binnen de formele samenwerkingsovereenkomst van de RES-Flevoland. De eerste helft van 2021 was gericht op het afronden en aansluitend regionaal vaststellen van de RES 1.0 die 1 juli vastgesteld diende te zijn. Aansluitend is de RES 1.0 ingeleverd bij het NP-RES en van hieruit naar het PBL voor de algehele doorrekening. Dit vroeg een gerichte inzet waardoor vervolgopdrachten en/of onderzoeken vanuit de bouwstenen pas in de 2e helft van 2021 konden worden uitgedacht en uitgezet. Met name 2022 zal hierin een grote rol spelen. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Duurzame energie'.

5. Opgave Duurzame energie

De geraamde middelen voor de subsidieregelingen 'Zon voor Asbest' en 'Kleinschalige Energie-initiatieven' zijn niet geheel uitgenut in 2021. Enkele subsidieaanvragen zijn eind 2021 ontvangen, die aanvragen worden in 2022 afgehandeld. Van de regeling 'Zon voor Asbest' is de looptijd verlengd naar 31 december 2022. Deze middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Duurzame energie'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.1.1 Energietransitie (incl. DE-ON)	3.289	-805	2.484
Totaal	**3.289**	**-805**	**2.484**

x € 1.000

5.2 Duurzaamheid en circulaire economie

Portefeuillehouder

C.W. Smelik
J.N.J. Appelman (tevens circulaire economie)

Doel (2019-2023)

Flevoland staat in 2030 bekend als grondstoffenleverancier voor de nieuwe circulaire economie en een deel van de het provinciale economisch instrumentarium is toegespitst op het stimuleren van de circulaire economie.

Doelrealisatie

Er is een start gemaakt met het aanpassen van het provinciale economisch instrumentarium.

Activiteiten 2021

- We hebben gewerkt aan het maken van een voortgangsrapportage ‘Circulaire Economie’, voor de periode 2020-2021; deze wordt begin 2022 opgeleverd.
- In 2021 hebben we een aantal Platform- en themabijeenkomsten georganiseerd; onder meer over circulair inkopen (webinar), kunststoffen en voedselverspilling. Ook zijn er keteninitiatieven gestart, voorbeelden zijn Houtmijn en Reuzenberenklauw. Verkenningen die zijn uitgevoerd zijn: groene reststromen voor bodemverbeteringen, verwaarding voedselstromen, bouwkringloop en biobased (ver)bouwen. In het algemeen hebben we in 2021 relatief veel aandacht besteed aan meewerken aan subsidie aanvragen van anderen, het is afwachten of deze ook gehonoreerd gaan worden.
- Samenwerken met partners is een belangrijk onderdeel van ons werk, zo werken we met Almere aan de ontwikkeling van PRICE en nemen we deel aan netwerken als Cirkelstad en de City Deal.
- We hebben actief meegewerkt aan de 'IPO Kansen en Krachtenkaart CE' die is aangeboden staatssecretaris en Tweede Kamerleden. Ook doen we actief mee aan de MRA GreenDeals, een voorbeeld hiervan is de 'GreenDeal Houtbouw'.
- Met de OFGV zijn afspraken gemaakt over inzet op CE; zij werken in MRA verband en met andere omgevingsdiensten aan kennisopbouw rondom VTH & CE. Op IPO niveau wordt verkend of er toegewerkt kan worden naar meer uniformiteit en samenwerking tussen provincies hierin (onderdeel van de IPO krachtenkaart CE).
- Horizon heeft een subsidie ontvangen voor het uitvoeren van business development voor de periode 2021-2023. Er is op dit moment een klein team dat actief ondernemers ondersteund op gebied van groene en grijze stromen binnen het vraagstuk circulariteit.

Doel (2019-2023)

Ons inkoop- en aanbestedingsbeleid is verder verduurzaamd, zodat de CO2-voetafdruk van aan ons te leveren diensten, werken en producten één van de afwegingscriteria is, de belasting van het milieu wordt geminimaliseerd en zodat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden betrokken.

Doelrealisatie

In de uitvoering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid voor onze provinciale organisatie is CO2-reductie en duurzaamheid toegepast.

Activiteiten 2021

- Ook in 2021 is bij aanbestedingen, waar mogelijk, de toepassing van hernieuwbare energie, de bio- en circulaire economie gestimuleerd.
- Meer specifiek per aanbesteding:

- mag voor glasbewassing enkel gebruik gemaakt worden van duurzame schoonmaakmiddelen, moeten eindproducten zoveel mogelijk worden gerecycled en wordt aandacht besteed aan efficiënt gebruik van water;
- is bij schoonmaak onder andere de nadruk gelegd op 100% circulair en energieneutraal werken per 2029;
- is bij warme drankenvoorziening – naast Fairtrade – bijvoorbeeld extra aandacht besteed aan energie- en CO2 neutraliteit;
- is bij kerstgeschenken de nadruk gelegd op duurzaamheid en circulariteit door gedeeltelijke inzet van lokale kerstgeschenken.

- De afdeling Infra neemt structureel duurzaamheidseisen op in haar bestekken, waardoor deze bij al haar aanbestedingen van toepassing zijn, een en ander is ook in lijn met de afspraken binnen de MRA.
- Bij verschillende projecten zijn pilots uitgevoerd met nieuwe innovatieve duurzame materialen, zoals bijvoorbeeld de rotonde aan de Dronterweg en het gebruik van moeilijk recyclebaar plastic (van Save Plastics) in een damwand bij Almere in de Hoge Vaart. Ook zijn een aantal dienstvoertuigen vervangen voor volledig elektrische voertuigen.
- Zowel binnen de MRA en interprovinciaal wordt steeds nauwer samengewerkt en informatie gedeeld.

Middelen

5.2 Duurzaamheid en circulaire economie	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	653	1.150	1.213	677	536
Baten	-206	0	-63	-41	-22
Saldo	**447**	**1.150**	**1.150**	**636**	**514**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		**Reserve**	**Rekening-saldo**
1. Circulaire Economie	514	0	514
Overige kleine verschillen	22	0	22
Totaal lasten	**536**	**0**	**536**
Baten			
Overige kleine verschillen	-22	0	-22
Totaal baten	**-22**	**0**	**-22**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Lagere lasten Circulaire Economie

In 2021 hadden we te maken met dezelfde omstandigheden als in 2020; door de pandemie hebben we minder contactmomenten kunnen hebben met ondernemers en andere partners. Deze partijen zijn voor ons heel belangrijk om te bouwen aan nieuwe verkenningen en keteninitiatieven. Doordat we in mindere mate contact hadden met deze partijen zijn er minder kosten hierin gemaakt dan voorzien. Ook hadden we het voornemen om in 2021 een subsidieregeling te ontwikkelen voor stimulering van Circulaire Economie. Door verminderde personele inzet heeft dit niet kunnen plaatsvinden.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.2.1 Duurzaamheid & circulaire economie	677	-41	636
Totaal	**677**	**-41**	**636**

x € 1.000

5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid

Portefeuillehouder
C.W. Smelik

Doel (2019-2023)
De kwaliteit van onze leefomgeving is in Flevoland behouden, zodanig dat gerichte aandacht is besteed aan gezondheid, bodem, water, lucht en geluid.

Doelrealisatie
De duurzame bescherming en benutting van de ondergrond en de kwaliteit van onze leefomgeving is verbeterd op basis van het beleid in de Omgevingsvisie, -programma en -verordening.

Activiteiten 2021
- Er is samen met de gemeenten een nieuwe bodemkwaliteitskaart voor Flevoland opgesteld waarin de achtergrondwaarden voor Poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS) is opgenomen. De consequenties van het Handelingskader PFAS is met alle regiopartijen besproken.
- We hebben een eerste aanzet gemaakt voor het bodemprogramma voor de provincie Flevoland voor de periode 2021 en verder en zijn betrokken bij de landelijke discussies hierover. Op basis van de bodemgerelateerde opgaven en ambities zijn stappen gezet om tot een uitbreiding van de personele bezetting te komen en door het aanstellen van een bodemtrainee. Ook zijn er in het uitvoeringsprogramma voor 2022 afspraken met de OFGV gemaakt over verdere verschuiving van taken in hun richting.
- We hebben in verband met het vervallen van de Wet Bodembescherming bij het in werking treden van de Omgevingswet nieuw beleid ontwikkeld voor grondwaterverontreinigingen. Dit beleid is opgenomen in het regionale waterprogramma en in de omgevingsverordening. In 2021 zijn de beleidsstukken vastgesteld en is een start gemaakt met het doorontwikkelen en evalueren van het beleid.
- We hebben een start gemaakt met het beoordelen van alle locaties in BIS op overgangsrecht. In 2021 zijn alle locaties aan het overgangsrecht getoetst. In 2022 wordt dit aangevuld met overige situatie die volgens de door het Rijk in het najaar van 2021 uitgebrachte redeneerlijn onder het overgangsrecht vallen. Begin 2022 worden de lijsten met locaties die onder de Omgevingswet onder bevoegdheid van gemeenten komen te vallen met de gemeenten besproken.
- In provincie Flevoland zijn we goed op schema met het afronden van de spoedlocaties. In 2021 is:
  - Voor locatie Wijk 8-12 in Urk is de eindevaluatie in 2021 afgerond.
  - Voor locatie Houtwijk in Dronten is er nog sprake van een doorlopende monitoring.
- In 2021 is het monitoringsplan opgesteld voor de Lange Nering 69 en is de eerste monitoringsronde uitgevoerd. De verontreiniging bij Lange Nering 24 heeft een stabiele eindsituatie bereikt. In 2022 zal de eindevaluatie worden ingediend.

Er is een bodemcommunity ingericht waarin de provincie samen met de gemeenten een duurzaam gebruik van de bodem wordt bevorderd. In dit overleg is ook de warme overdracht van de bodemtaken in het kader van de Omgevingswet op een constructieve wijze voorbereid.

Middelen

5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	4.907	6.389	6.727	5.842	885
Baten	-560	-473	-473	-491	19
Saldo	**4.347**	**5.916**	**6.254**	**5.351**	**903**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Omgevingsdiensten	346	0	346
2. Duurzaam Gebruik Ondergrond	111	111	0
3. Subsidie verbeteren van de geluidwering van woningen	376	0	376
Overige kleine verschillen	52	0	52
Totaal lasten	**885**	**111**	**774**
Baten			
Overige kleine verschillen	19	0	19
Totaal baten	**19**	**0**	**19**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Omgevingsdiensten
Vanaf 2021 is structureel € 0,3 mln. beschikbaar gesteld voor vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van de Flevolandse aanpak Stikstof. Het proces om te komen tot afspraken hierover is in 2021 gestart en wordt voorjaar 2022 afgerond. De middelen worden ingezet vanaf medio 2022. Het rekeningresultaat van OFGV over 2021 is gestort naar de partners. Het Flevolandse deel in het resultaat is € 0,097 mln.
2. Lagere lasten programma 'Duurzaam Gebruik Ondergrond'
Aanvankelijk zou er extra capaciteit ingekocht worden die maar beperkt in 2021 is ingevuld. Ook de inhuur van een bodemtrainee liep vertraging op waardoor deze pas in het najaar in plaats van zomer gestart is. Tot slot viel een geschatte raming voor een monitoring van een spoedlocatie gunstiger uit. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in de reserve 'Bodem'.
3. Subsidie verbeteren van de geluidwering van woningen
De subsidieregeling uit 2019 is in 2021 geëvalueerd. Om het animo te laten toenemen is de regeling op details aangepast. Ook de belangrijkste doelgroep (300 brieven) is geattendeerd op de mogelijkheid van subsidie. Echter omdat nog steeds de regeling een aantal eisen stelt en de eigen bijdrage tot € 0,01 mln. kan oplopen, is er dit jaar beperkt aantal aanvragen ontvangen.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.3.1 Milieu en leefomgeving	1.646	-476	1.169
5.3.2 Omgevingsdiensten	4.197	-15	4.182
Totaal	**5.842**	**-491**	**5.351**

x € 1.000

5.4 Klimaatakkoord

Portefeuillehouder

J.A. Fackeldey

Doel (2019-2023)

Een provinciaal Klimaatplan, waarin we aangeven op welke manier de provincie en haar maatschappelijke partners willen bijdragen aan de doelstellingen van het in 2019 vastgestelde nationale Klimaatakkoord, met inbegrip van activiteiten, menskracht en middelen.

Doelrealisatie

Wij hebben op een adequate manier invulling gegeven aan de doelen van het Klimaatakkoord.

Activiteiten 2021

- Wij hebben onze bijdragen aan de doelen van het Klimaatakkoord in beeld gebracht.

- Wij hebben een extern bureau opdracht gegeven cijfermatig te onderbouwen hoe Flevoland bijdraagt aan de doelen van het Klimaatakkoord.
- Wij zijn gestart met de voorbereidingen voor de uitwerking van een provinciaal klimaatplan.

Middelen

5.4 Klimaatakkoord	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	0	0	50	19	31
Baten	0	0	0	0	0
Saldo	**0**	**0**	**50**	**19**	**31**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
Overige kleine verschillen	31	31	0
Totaal lasten	**31**	**31**	**0**
Baten			
Overige kleine verschillen	0	0	0
Totaal baten	**0**	**0**	**0**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Niet van toepassing

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
5.4.1 Klimaatakkoord	19	0	19
Totaal	**19**	**0**	**19**

x € 1.000

5.5 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
5.1 Regionale energiestrategie	Lasten	2.809	2.550	4.345	3.289	1.056
	Baten	-295	-85	-1.161	-805	-356
	Saldo	2.514	2.465	3.184	2.484	700
5.2 Duurzaamheid & circulaire economie	Lasten	653	1.150	1.213	677	536
	Baten	-206	0	-63	-41	-22
	Saldo	447	1.150	1.150	636	514
5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	Lasten	4.907	6.389	6.727	5.842	885
	Baten	-560	-473	-473	-491	19
	Saldo	4.347	5.916	6.254	5.351	903
5.4 Klimaat akkoord	Lasten	0	0	50	19	31
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	0	0	50	19	31
Totaal programma 5	Lasten	**8.370**	**10.089**	**12.335**	**9.827**	**2.508**
	Baten	**-1.062**	**-557**	**-1.697**	**-1.338**	**-359**
	Saldo	**7.308**	**9.532**	**10.639**	**8.490**	**2.149**

x € 1.000

6. Mobiliteit

6.0 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste activiteiten beschreven die hebben bijgedragen aan de verbetering van de bereikbaarheid van Flevoland.

Programma Mobiliteit en Ruimte

De 'Mobiliteitsvisie Flevoland' heeft het jaar 2030 als horizon. Innovatieve verkeersoplossingen en duurzaamheid zijn belangrijke thema's. De snelle ontwikkelingen in onze samenleving vragen ook bij verkeer om een flexibele planvorming, maar wel met duidelijke uitgangspunten en doelen. Dit biedt ruimte om in de programmering in te kunnen spelen op actuele ontwikkelingen en kansen. De opgaven zijn in het 'Programma Mobiliteit en Ruimte 2018' uitgewerkt. Daarnaast is een nieuw 'Ontwerp Programma Mobiliteit en Ruimte' opgesteld en ter inzage gelegd.

Waar het gaat om onze provinciale infrastructuur hebben we (de voorbereiding van) een aantal (grote) infrastructuurprojecten uitgevoerd, waarbij we invulling hebben gegeven aan de ambities uit het collegeakkoord. Ondanks corona, is het mogelijk gebleken om veel van onze plannen volgens planning uit te voeren. We hebben verkenningen uitgevoerd zowel naar de verbetering van de ontsluiting van Urk als naar de mogelijkheden voor realisatie van de Laan van Nieuwland. We hebben een onderzoek gedaan naar knelpunten tot 2030 op kruispunten van de ringen van Almere en we zijn in overleg getreden met gebiedspartners om een plan op te stellen voor het verbeteren van het (snel)fietspadennet. Ten aanzien van de geplande netwerkstudie naar onder andere de snelwegaansluitingen rondom Lelystad is besloten deze uit te stellen naar 2022. We hebben investeringsprojecten uitgevoerd van het 'Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport' (p-MIRT jaarschijf 2021) en de 'Maatregelenlijst 2021-2025', waarbij flinke vorderingen zijn gemaakt met onder andere de reconstructies van de N307, de Hogering, de reconstructie van de Gooiseweg x Knardijk en het groot onderhoud van Bruggen en Sluizen. De aansluiting van de Anthony Fokkerweg op de A6 is afgerond. Het geluidreducerend asfalt bij een gedeelte van de Tussenring is aangebracht. We hebben de bestaande (vaar)wegen en fietspaden kwalitatief op peil gehouden.

Innovatie openbaar vervoer

Met de lopende aanbesteding van het openbaar vervoer (OV) voor concessie IJssel-Vecht voor de periode vanaf december 2023, de OV-visie die PS in 2015 hebben vastgesteld en die is vertaald naar het 'Regionaal OV Toekomstbeeld', ligt er een goede basis voor de bereikbaarheid met het OV binnen de financiële kaders. Er zijn gesprekken gestart met gemeente Dronten en relevante stakeholders om te zoeken naar een mobiliteitsoplossing die beter past bij de lokale vervoervraag en een effectievere inzet van de subsidie oplevert. Ook werken we aan plannen voor de verbetering van de verbindingen met omliggende regio's bijvoorbeeld door te participeren in een studie over de Gooilijn en onze inbreng te leveren voor het 'Deltaplan Noord Nederland'.

Openbaar vervoer

De coronapandemie heeft in 2021 weer een flinke invloed gehad op het gebruik van het openbaar vervoer. Hoopten we in de zomer van 2021 weer op herstel van reizigersaantallen en reizigersopbrengsten, de beperkende maatregelen in het najaar uitmondend in een lock-down hebben dit voorzichtige herstel grotendeels weer teniet gedaan. Dankzij de Beschikbaarheidsvergoeding van de Rijksoverheid kan het openbaar vervoer-aanbod in stand blijven en zijn de versoberingsmaatregelen uit het Transitieplan niet allemaal nodig. Het is nog onzeker of en hoe er vanaf september 2022 nog sprake zal zijn van een rijksbijdrage. Vanaf september 2021 is provincie Flevoland zelf de opdrachtgever voor de concessie Lelystad, de delegatie aan de gemeente Lelystad is beëindigd. Met de vervoerder zijn afspraken gemaakt over een verlenging van de concessie tot december 2023. Concessie Lelystad gaat dan onderdeel uitmaken van de concessie IJssel-Vecht 2023-2035. De aanbesteding van de concessie IJssel-Vecht 2023-2025 is in volle gang. Drie vervoerders hebben ingeschreven op deze concessie. In april 2022 beslissen GS van de provincies Gelderland, Flevoland en Overijssel welke vervoerder de concessie mag gaan uitvoeren.

Duurzame Mobiliteit

In de Klimaatwet en het Klimaatakkoord zijn en worden ambitieuze doelen gesteld voor het terugdringen van de uitstoot van het broeikasgas CO2. Ten opzichte van 1990 betreft dit een reductie van 49% in 2030 en 95% in 2050. Het belangrijkste deel van de maatregelen uit het Klimaatakkoord moet worden gerealiseerd op nationaal en Europees niveau. Daarop aansluitend wordt ook regionaal en lokaal inzet gevraagd om de doelen

van het Klimaatakkoord te halen. Om de regionale uitvoering van het Klimaatakkoord vorm te geven, is met het Rijk afgesproken per regio 'Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's)' op te zetten. Het regionaal mobiliteitsprogramma is voor zover het Flevoland betreft verwerkt in het ontwerp van het nieuwe 'Programma Mobiliteit en Ruimte'. Hiermee blijft het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' het integrale kader.
We hebben voortgebouwd op de activiteiten die al liepen en eerder vastgesteld beleid, zoals deelname aan het programma 'MRA-Elektrisch', de visie duurzaam goederenvervoer, eisen aan de verduurzaming van het busmaterieel bij de aanbesteding van de nieuwe OV-concessie IJssel-Vecht en de aanbesteding van de regiotaxi en diverse activiteiten op het gebied van smart mobility, verduurzaming eigen infrastructuur en eigen mobiliteit. Voor het wegwerken van ontbrekende schakels in het (snel)fietspadennetwerk is samen met gemeenten, natuurorganisaties en de Fietsersbond een 'Fietspadenplan' opgesteld met daarin opgenomen het Kernnetwerk Fiets Flevoland en de aanpak van de fietsknelpunten. Vanaf 2022 wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma 'Fietspadenplan' voor de komende jaren. Reeds gestart is de verkenning van de snelfietsroute Almere-Lelystad in 2021. De afronding van deze verkenning volgt eerste halfjaar 2022.

Maatschappelijk effect

Provincie Flevoland is goed bereikbaar, zowel voor regionaal, inkomend als uitgaand verkeer en via openbaar vervoer. Vlotte en veilige bereikbaarheid draagt bij aan de economie en aan de deelname van Flevolanders aan het maatschappelijke leven.

Effect van ons beleid

De bereikbaarheid van provincie Flevoland (ook via openbaar vervoer) is op een duurzame manier verbeterd, waardoor betere randvoorwaarden zijn ontstaan voor wonen, werken en recreëren.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2018		2019		2020		Streef-cijfer 2021	Rekening 2021	
Openbaar vervoer	Stiptheid: % ritten van de concessie IJsselmond dat voldoet aan stiptheidsnormen *Toelichting: De norm van ≥ 85% is vastgelegd in de concessieovereenkomst voor de gehele contractperiode* *Bron: OV-Oost/MIPOV*	90,3%		91,3%		93%		≥ 85%	91,7%	
Doorstroom-tijden provinciale wegen	De norm is een reistijd tijdens de spits die maximaal 1,25 keer de reistijd in de dalperiode is. De reistijden worden gemonitord op de drukste provinciale wegen in Flevoland:									
		OS	AS	OS	AS	OS	AS	<1,25	OS	AS
	• N301 - Nijkerkerweg ri Nijkerk	1,09	1,12	1,10	1,10	1,01	1,05	<1,25	0,96	1,04
	• N301 - Nijkerkerweg ri Almere	1,05	1,06	1,04	1,06	1,03	1,03	<1,25	1,01	0,99
	• N302 - Ganzenweg ri Harderwijk	0,99	1,44	1,00	1,40	0,97	1,08	<1,25	0,96	1,26
	• N302 - Ganzenweg ri Lelystad	1,04	1,04	1,08	1,03	1,01	0,99	<1,25	0,97	0,98
	• N302 - Larserweg ri Harderwijk	1,00	1,02	1,02	1,05	0,99	1,01	<1,25	0,97	0,99
	• N302 - Larserweg ri Lelystad	0,99	1,03	1,05	1,09	0,91	0,93	<1,25	1,00	1,04
	• N305 - Waterlandseweg ri A27	1,00	1,02	1,02	1,04	1,02	1,05	<1,25	0,98	1,00
	• N305 - Waterlandseweg ri Almere	1,03	0,98	1,02	1,01	0,99	1,01	<1,25	1,00	1,01
	• N305 - Gooiseweg ri Dronten	1,03	1,32	1,02	1,30	1,02	1,09	<1,25	0,97	1,11
	• N305 - Gooiseweg ri A27	1,03	1,00	1,06	0,99	1,01	1,00	<1,25	0,99	0,98
	• N307 - Dronten - Roggebotsluis	1,01	1,43	1,03	1,50	0,98	1,27	<1,25	0,85	1,18
	• N307 - Roggebotsluis - Dronten	1,01	1,01	1,04	1,01	1,02	1,01	<1,25	0,90	0,87
	• N702 - Hogering ri A6	1,09	1,01	1,10	1,03	1,04	1,02	<1,25	1,03	1,02
	• N702 - Hogering ri Buitenring	1,01	1,16	1,02	1,09	1,00	1,06	<1,25	1,03	1,07
	• N702 - Buitenring ri A6	0,98	1,05	0,99	1,00	1,02	1,03	<1,25	0,95	0,96
	• N702 - Buitenring ri Binnenring	1,00	0,98	0,96	0,95	1,01	1,02	<1,25	0,95	0,96

Indicator	Omschrijving	2018		2019		2020		Streef-cijfer 2021	Rekening 2021	
	• N703 - Tussenring ri A6	1,04	1,05	1,05	1,05	1,02	1,02	<1,25	1,03	1,02
	• N703 - Tussenring ri N702	1,02	1,04	1,01	1,04	1,01	1,03	<1,25	1,01	1,04
	Toelichting: OS = Gemiddelde ochtendspits, AS = Gemiddelde avondspits; ri = richting *Bron: NDW*									
Ernstige verkeers-slachtoffers	Aantal mensen dat door een verkeersongeval op provinciale wegen wordt opgenomen in een ziekenhuis of overlijdt. In dit verband wordt onderscheid gemaakt tussen									
	• Aantal verkeersgewonden *(in ziekenhuis opgenomen)*	58		62		56		<56	50	
	• Aantal verkeersdoden *Toelichting: Het relatief lage aantal maakt het lastig een trend waar te nemen* *Bron: ViaStat*	4		5		4		<4	6	
Onderhouds - toestand	De provinciale wegen hebben ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau B	93%		94%		100%		90%	91%	
	De provinciale kunstwerken hebben ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau B	98%		98%		97%		90%	100%	
	De provinciale oeverconstructie heeft ten minste het door Provinciale Staten vastgestelde onderhoudsniveau B *Toelichting: in 2019 is een nieuwe vijfjaarlijkse inspectie uitgevoerd. Een gedeelte van de oevers die vijf jaar eerder nog aan niveau B voldeden zijn inmiddels niveau C*	95%		94%		79%		79%	86%	
Technische beschikbaar-heid	De beschikbaarheidsgraad van gerenoveerde bruggen en sluizen *Toelichting in 2020 wordt de eerste gerenoveerde brug/sluis opgeleverd. Vanaf 2021 kan de technische beschikbaarheid van gerenoveerde bruggen en sluizen gemeten worden.*	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	n.v.t.	
	De beschikbaarheidsgraad van verkeerslichten	n.v.t.		n.v.t.		99,3%		98%	98,5%	
	De provinciale wegen zijn bij gladheid preventief gestrooid binnen de normtijden van het CROW *Bron: Provincie Flevoland*	98%		100%		100%		98%	100%	

Beleidsindicatoren BBV

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Waardering openbaar vervoer	Klantenwaardering concessie IJsselmond	7,6	7,7	7,7	8,0	7,7
	Klantenwaardering concessie Lelystad*	7,9	7,8	n.b.*	7,5	8,1
	Bron: CROW-KPVV *Toelichting: het streefcijfer voor de concessie IJsselmond gaat uit van het landelijk gemiddelde (LG). In 2020 was het landelijk gemiddelde 7,8. In de concessie Lelystad staat een 7,5 als doelstelling.*					

* Vanaf september 2021 is provincie Flevoland de concessieverlener voor de concessie Lelystad. In 2020 is alleen in Q1 een meting gehouden, waardoor er voor Lelystad geen betrouwbare uitspraak te doen is over heel 2020. Voor 2021 is de meting ook niet significant. Vergelijking tussen 2021 en eerdere jaren moet met enige voorzichtigheid gebeuren vanwege de andere reizigerspopulatie.

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
6. Mobiliteit	6.1 Openbaar vervoer	Onderzoeken van verbeteringen in toekomstig openbaar vervoer
		Nachttreindienst realiseren
		Bereikbaarheid Nationaal Park Nieuwe Land
		Kleine kernen blijven bereikbaar door slim maatwerk OV
	6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Reizigers kunnen snel, betrouwbaar en veilig reizen en kunnen kiezen tussen vervoermiddelen
		Oplossen van knelpunten buiten Flevoland die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Flevoland
		Stimuleren Smart Mobility
		Regionale mobiliteitsprogramma Flevoland integreren in het omgevingsprogramma
	6.3 Infrastructuur	De bereikbaarheid van Flevoland is verbeterd t.b.v. het goed kunnen functioneren van onze samenleving
		De kwaliteit van onze wegen is op peil en we hebben maatregelen getroffen die de (sociale)verkeersveiligheid verbeteren

Verbonden partij(en)

Door de 15 leden, waaronder provincie Flevoland, is de rechtspersoon Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. te Utrecht opgericht. De coöperatie heeft ten doel het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer. Uiteindelijk doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger.

6.1 Openbaar vervoer

Portefeuillehouder

J. de Reus

Doel (2019-2023)
De mogelijkheden voor realisatie van snelle (rail)verbindingen tussen Flevoland en de andere delen van het land zijn onderzocht.

Doelrealisatie
In 2021 is onderzoek gedaan en/of bijgedragen aan onderzoek naar de realisatie of verbetering van openbaar-vervoerverbindingen met de omliggende regio's.

Activiteiten 2021

- Als MRA-partner hebben we meegewerkt aan de studie: 'inventarisatie Gooilijn'. Het doel van deze studie is om duidelijk te maken welke ambities er zijn rondom de Gooilijn en hoe deze op korte of lange termijn mogelijk zijn. Vanuit Flevoland hebben wij onze ambitie voor een snellere OV-verbinding Almere-Utrecht met een hogere frequentie ingebracht. NS heeft toegezegd een optimalisatiestudie naar de Gooilijn te doen, deze zal in 2024 plaatsvinden.
- Provincie Flevoland is actief betrokken geweest bij een verdiepend onderzoek in het kader van het Deltaplan Noord Nederland en heeft vanuit het OV-perspectief aangegeven dat een nieuwe spoorlijn Lelystad-Groningen (Lelylijn) een goede bijdrage kan leveren aan de ontsluiting van de provincie en een verbetering is voor het landelijk OV-netwerk. De Lelylijn mag echter geen negatieve consequenties hebben voor de bestaande reizigers op de Flevo- en Hanzelijn en voor de bediening van station Lelystad Centrum met intercity's.
- Provincie Flevoland is actief betrokken geweest bij het opstellen van het Multimodaal Toekomstbeeld MRA 2040, waaronder de werkstromen HUB's en OV.
- Provincie Flevoland heeft actief bijgedragen om de gemaakte afspraken in het kader van PHS-SAAL in 2029 te realiseren.

Doel (2019-2023)
De nachtelijke bereikbaarheid van zowel Schiphol als Amsterdam Lelystad Airport is verbeterd

Doelrealisatie
Geen wijzigingen ten opzichte van 2020.

Activiteiten 2021
Voor dit project zijn in 2021 geen activiteiten uitgevoerd omdat over de datum van de openstelling van Lelystad Airport nog geen besluit is genomen. Een andere reden is dat de aanbesteding IJssel-Vecht 2023-2035, de overdracht van de concessie Lelystad naar de provincie en het instandhouden van het openbaar vervoer gedurende de coronapandemie veel ambtelijke capaciteit heeft gevraagd.

Doel (2019-2023)
De bereikbaarheid van Nationaal Park Nieuw Land is verbeterd.

Doelrealisatie
De bereikbaarheid van Nationaal Park Nieuw Land per openbaar vervoer is in 2021 gelijk gebleven.

Activiteiten 2021

- In 2021 heeft het opstellen van de ontwikkelagenda tijdelijk stilgelegen doordat NS acuut wilde acteren op overlast op en rond het spoor. In het najaar van 2021 is vervolgens het opstellen van de ontwikkelagenda voortgezet waarbij ontsluiting van NP Nieuw Land een belangrijk aandachtspunt heeft.
- In 2021 is onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een busverbinding tussen Enkhuizen en Lelystad. Voorlopig zijn deze plannen niet tot uitvoering gebracht vanwege de teruggelopen reizigersaantallen in het gehele OV-systeem.
- In 2021 is de onderzoeksopdracht naar de haalbaarheid van een nieuwe station Lelystad-Zuid uitgewerkt en in de markt gezet, waarbij de onderzoeksfase in 2022 zal plaatsvinden.

Doel (2019-2023)
De bereikbaarheid van de kleine kernen is door slim maatwerk-OV op peil gehouden.

Doelrealisatie
Als gevolg van de coronapandemie zijn de reizigersaantallen van het openbaar vervoer begin 2021 sterk teruggelopen. Dit heeft ertoe geleid dat gedurende een deel van het jaar een beperktere dienstregeling is gereden. De bereikbaarheid van kernen en steden is gegarandeerd door wel op (nagenoeg) alle lijnen vervoer te blijven aanbieden.

Activiteiten 2021
De uitkomsten van het marktonderzoek naar de behoefte aan vraaggericht vervoer en een platform waar vervoer geboekt en betaald kan worden in de gemeente Noordoostpolder, zijn gedeeld met gemeente Noordoostpolder. De gemeente gaat begin 2022 beslissen of zij op basis van dit onderzoek een aanbesteding willen starten voor een MaaS-pilot (Mobility as a Service).

Middelen

6.1 Openbaar vervoer	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	32.822	37.022	36.899	35.232	1.667
Baten	-7.779	-8.312	-8.666	-7.554	-1.112
Saldo	**25.043**	**28.710**	**28.233**	**27.677**	**555**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		**Reserve**	**Rekening-saldo**
1. Openbaar streekvervoer	1.391	1.391	0
2. Afwikkelingsverschillen	196	196	0
Overige kleine verschillen	80	80	0
Totaal lasten	**1.667**	**1.667**	**0**
Baten			
1. Openbaar streekvervoer	-1.335	-1.335	0
2. Afwikkelingsverschillen	291	291	0
Overige kleine verschillen	-68	-68	0
Totaal baten	**-1.112**	**-1.112**	**0**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting
1. Openbaar streekvervoer
De budgettaire verschillen met betrekking tot het openbaar streekvervoer vloeien voornamelijk voort uit de reguliere concessieovereenkomst IJsselmond, in relatie tot de voorwaarden die verbonden zijn aan de 'Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021'. Omdat de ter bepaling van de (netto) exploitatiebijdrage pre-corona geschatte opbrengsten in 2021' niet volledig zijn gerealiseerd, heeft hiervoor in lijn met de voorwaarden van het ministerie een per saldo kostenneutrale aanpassing (verlaging van de verantwoorde lasten én baten) plaatsgevonden ten bedrage van € 1,01 mln. Daarnaast zijn in de jaarrekening de meest recente inschattingen met betrekking tot de uitvoering van de Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021 verwerkt (kostenneutraal). Hiervoor hebben de concessiehouders naar de situatie per balansdatum op verzoek van de provincie een tussentijdse opgave gedaan, voor de provincie leidend tot lagere lasten (uit hoofde van subsidieverstrekkingen ten bedrage van € 0,48 mln.) én tegelijkertijd lagere baten (uit hoofde van de specifieke uitkering van het Rijk). Ten slotte heeft het samenwerkingsverband van de veertien decentrale OV-autoriteiten (DOVA) eind december 2021 de definitieve Landelijke Bijdrage-Index 2021 (LBI) vastgesteld en gecommuniceerd. Als gevolg hiervan is het tarief per dienstregelingsuur (DRU) in 2021 gestegen ten opzichte van de septemberramingen, welke waren verwerkt in de provinciale begroting. Het financieel effect van deze

niet begrote prijsontwikkeling (€ 0,36 mln.) is op basis van de meest recente gegevens in de jaarrekening 2021 verwerkt. Deze additionele middelen zijn onttrokken aan bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.
2. Afwikkelingsverschillen
Het totaal budgettair voordeel ten bedrage van € 0,49 mln. is voornamelijk gevormd doordat in 2021 de vaststellingsovereenkomst met Keolis inzake de concessie IJssel-Vecht is ondertekend en tot uitkering is gekomen. Provincie Flevoland heeft uit de door de provincies totaal ontvangen vergoeding van € 2,90 mln. een compensatie ontvangen ten bedrage van € 0,48 mln. Het totaal budgettair voordeel van € 0,49 mln. is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

Relatie met de productenrealisatie
De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.1.1 Openbaar vervoer	35.232	-7.554	27.677
Totaal	**35.232**	**-7.554**	**27.677**

x € 1.000

6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit

Portefeuillehouder
J. de Reus

Doel (2019-2023)
Reizigers kunnen snel, betrouwbaar en veilig reizen en kunnen kiezen tussen vervoermiddelen.

Doelrealisatie
We zijn gestart met het aanpakken van de urgente knelpunten die staan in het p-MIRT (2020 - 2023).

Activiteiten 2021
- We hebben het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' geactualiseerd en als bijlage gevoegd bij de programmabegroting ter vaststelling.
- We hebben een nieuw 'Ontwerp Programma Mobiliteit en Ruimte' opgesteld en hebben deze ter inzage gelegd.
- We hebben de activiteiten uit het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' uitgevoerd.

Doel (2019-2023)
Knelpunten buiten Flevoland, die van invloed zijn op de bereikbaarheid van Flevoland, zijn opgelost of er zijn voorbereidingen getroffen voor het oplossen ervan.

Doelrealisatie
Het doel is (groten)deels behaald. Aangezien er vaak sprake is van afhankelijkheid van en draagvlak bij andere gebiedspartners en van de Rijksoverheid gaat is het een zaak van de lange adem.

Activiteiten 2021
- Eind 2020 hebben Rijk en regio een Ontwikkelstrategie voor Amsterdam Bay Area vastgesteld met daarin de (tussen) resultaten en conclusies van het MIRT-onderzoek. Daarin onderschrijven partijen de noodzaak en uitgangspunten voor woningbouw in Almere, waarbij de IJmeerverbinding als kansrijke oplossing wordt gezien. Gezien een aantal vragen naar aanleiding van de ontwikkelstrategie liep het onderzoek door in 2021 en is eind 2021 afgerond.
- Eind 2020 hebben Rijk en regio naar aanleiding van een uitgevoerd onderzoek gezamenlijk afgesproken een MIRT-verkenning te starten naar de capaciteitsuitbreiding van de A27 tussen knooppunt Eemnes en de aansluiting Almere Haven. In 2021 is door de provincie gezocht naar extra financiële bronnen voor de dekking van de regionale bijdrage. Het Rijk heeft aangegeven begin 2022 eerst een actualisatie van de kostenraming te willen doen alvorens te kunnen starten met de verkenning.
- Bij het Rijk en andere gebiedspartners hebben wij verder aangedrongen op besluitvorming die voor de bereikbaarheid van Flevoland essentieel is:
    - de verbreding van de N50 tussen Kampen-Zuid en Hattemerbroek;
    - de verbreding van de sluis, bruggen en vaargeulen bij Kornwerderzand.

- Ten aanzien van de verbetering van de doorstroming op de N301 tussen de Nijkerkerbrug en de A28 is met de Provincie Gelderland afgesproken dat de situatie de komende jaren zal worden gemonitord
- De doelen en opgaven uit het 'Programma Mobiliteit en Ruimte' zijn vertaald naar concrete activiteiten.
- We nemen deel aan het Rijksregioprogramma 'Samen Bouwen aan Bereikbaarheid'.

Doel (2019-2023)
Bereikbaarheid in Flevoland is verbeterd door de inzet van smart mobility.

Doelrealisatie
De bereikbaarheid in provincie Flevoland is door de inzet van Smart Mobility deels verbeterd.

Activiteiten 2021
- We hebben het beleid voor smart mobility vernieuwd (Fundament Smart Mobility Flevoland 2021 – 2025), gericht op het vergroten van de inzet van smart mobility in Flevoland om de bereikbaarheid te verbeteren.
- In april 2021 is gestart met een innovatiecompetitie Smart Mobility, waarbij de markt uitgedaagd is om Smart Mobility-diensten of-producten te ontwikkelen die de bereikbaarheid van de directe omgeving van het Walibi-evenemententerrein verbeteren en tegelijkertijd ook een bijdrage leveren aan een integrale en nieuwe vorm van samenwerking op het gebied van bereikbaarheid tijdens evenementen. Van de acht partijen met wie de competitie is gestart zijn er eind 2021 nog vier over.

Doel (2019-2023)
De mobiliteit is verduurzaamd als bijdrage aan het Klimaatakkoord volgens de principes van haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar (Rijksopdracht).

Doelrealisatie
De onderstaande activiteiten zijn ingezet ter verduurzaming van de mobiliteit. Behoudens enkele quick wins die binnen de directe invloedsfeer van de provincie liggen, is dit vooral een proces van lange adem dat samenwerking vraagt met een groot aantal externe partners. Dit proces is opgestart.

Activiteiten 2021
- We hebben samen met regionale partners een eerste regionaal mobiliteitsprogramma opgesteld, waarin we hebben uitgewerkt hoe we, ter uitvoering van het Klimaatakkoord, met alle regionale partijen samen invulling geven aan de verandering en verduurzaming van de mobiliteit. De hoofdlijnen hebben we geïntegreerd in het Ontwerp van het nieuwe 'Programma mobiliteit en ruimte'.
- In het verlengde van het Regionaal mobiliteitsprogramma hebben we een menukaart laten ontwikkelen, die inzicht geeft in de verwachte effectiviteit van verschillende maatregelen, en onderzoek laten doen naar de verwachte effectiviteit van lopende en geplande maatregelen in het RMP gebied (Flevoland en Noord-Holland samen).
- We hebben nieuwe duurzaamheidseisen opgenomen in onze aanbestedingen en bestaande duurzaamheidseisen aangescherpt: we hebben een plafondwaarde opgenomen ten aanzien van de milieu-impact van de toe te passen asfalt- en betonmengsels.
- We hebben een aantal duurzame projecten gerealiseerd: we hebben een damwand geplaatst in de Hoge Vaart, gemaakt van moeilijk recyclebaar plastic. We hebben een rotonde gerealiseerd van duurzaam beton, waarbij de stalen wapening is vervangen door kunststof vezels. Bij dit project zijn verkeersborden geplaatst waar vezels van de reuzenberenklauw in zijn verwerkt.
- We hebben 12 dienstvoertuigen (einde lease contract) vervangen door 12 volledig elektrische voertuigen. Deze voertuigen kunnen vanaf november op alle drie de vestigingen middels provinciale laadpalen geladen worden.
- Binnen het project 'MRA-Elektrisch' werken we met o.a. Noord-Holland en Utrecht samen om elektrisch vervoer te stimuleren en een netwerk van publieke oplaadpunten te realiseren. Afgelopen jaar (2021) zijn vanuit het project 'MRA-Elektrisch' ruim 215 (publieke) laadpalen (is 430 laadpunten) geplaatst in de provincie Flevoland. Het grootste deel is geplaatst in de gemeente Almere, gevolgd door de gemeente Lelystad. In totaal zijn vanuit dit project ondertussen al ruim 550 (publieke) laadpalen in Flevoland in bedrijf gesteld.

- Voor het wegwerken van ontbrekende schakels in het (snel)fietspadennetwerk zijn we samen met gemeenten, natuurorganisaties en de Fietsersbond gestart met het definiëren van een Kernnetwerk Fiets Flevoland en een inventarisatie van knelpunten. Op basis daarvan stellen we in 2021 een uitvoeringsprogramma fietspaden vast voor de komende jaren. Daarnaast zijn we gestart met de verkenning van de snelfietsroute Almere-Lelystad. Afronding volgt eerste halfjaar 2021.

Risico

Minder prioriteit voor verkeersveiligheid bij de politie kan leiden tot daling van de handhavingsdruk.

Middelen

6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	1.317	2.463	4.508	2.146	2.362
Baten	0	0	-1.697	-341	-1.356
Saldo	**1.317**	**2.463**	**2.811**	**1.805**	**1.006**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Fietsmaatregelen	2.273	2.273	0
Overige kleine verschillen	89	89	0
Totaal lasten	**2.362**	**2.362**	**0**
Baten			
1. Fietsmaatregelen	-1.350	-1.350	0
Overige kleine verschillen	-6	-6	0
Totaal baten	**-1.356**	**-1.356**	**0**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Fietsmaatregelen

Aan de gemeente Almere is in 2020 een meerjarige projectsubsidie beschikt ten behoeve van de aanleg van twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofdfietsroute Spoorbaanpad. Ter gedeeltelijke dekking van de hiermee samenhangende lasten heeft de provincie van het ministerie van IenW een specifieke uitkering ontvangen. De uitvoering van het project is vertraagd en de gemeente heeft de beschikt gekregen subsidie nog niet besteed. Het tijdelijk budgettair voordeel van per saldo € 0,92 mln. (als gevolg van herprogrammering van het project) is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.2.1 Mobiliteit en verkeer	2.146	-341	1.805
Totaal	**2.146**	**-341**	**1.805**

x € 1.000

6.3 Infrastructuur

Portefeuillehouder

J. de Reus

Doel (2019-2023)
De bereikbaarheid van Flevoland is verbeterd t.b.v. het goed kunnen functioneren van onze samenleving;

Doelrealisatie
Oplossingen van de knelpunten in de bereikbaarheid van provincie Flevoland zijn voorbereid.

Activiteiten 2021
- In 2021 is (samen met de gemeenten Urk en Noordoostpolder) een verkenning uitgevoerd naar een nieuwe ontsluitingsweg Urk en hierover heeft in het college besluitvorming plaatsgevonden.
- Er is een onderzoek gedaan naar de doorstroming op kruispunten van de ringen van Almere met als tijdshorizon 2030.
- We hebben grote stappen gezet in de uitvoering van investeringsprojecten van het 'Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport' (p-MIRT jaarschijf 2021) en de 'Maatregelenlijst 2021-2025'. De belangrijkste:
    - 'Aansluiting A6 en Anthony Fokkerweg': in 2021 is de aansluiting op de A6 en de Anthony Fokkerweg succesvol afgerond en in gebruik genomen. In de loop van het jaar zijn de restpunten afgewerkt en heeft oplevering aan RWS plaatsgevonden. Alleen de grondoverdracht moet nog in 2022 plaatsvinden.
    - 'Reconstructie Hogering': deze stond in 2021 in het teken van de aanleg van de twee tunnelbakken. De werkzaamheden zijn volgens planning verlopen. Het project ligt op schema voor openstelling in februari 2023.
    - De realisatie van de Fietsbrug Waterlandseweg is nagenoeg afgerond.
    - 'Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen': afgelopen jaar zijn de Tollebekerbrug, de Elburgerbrug, de Zwolsebrug, de Kampersluis en de Ketelsluis gerenoveerd. Hiermee zijn acht van de 16 locaties omgebouwd naar het nieuwe bedieningssysteem. De wijze waarop het vervangen van de remming- en geleidewerken en de wachtsteigers op een aantal locaties in de primaire waterkering veilig en efficiënt kan gebeuren is in nauw overleg met Waterschap Zuiderzeeland onderzocht.
    - Het project 'N307 Roggebot-Kampen', onderdeel van het 'IJsseldelta Fase 2 programma', is volop in uitvoering. Nadat in het voorjaar de voorbereidende werkzaamheden zijn begonnen, is in het najaar gestart met de bouw van de nieuwe brug over het Drontermeer en worden de eerste contouren van het infrawerk zichtbaar.
    - 'Renovatie Gooiseweg x Knardijk': in 2021 is de aannemer buiten aan de slag gegaan met het grondwerk. Een eerste mijlpaal werd begin september bereikt met de feestelijke opening van de fietsonderdoorgang in aanwezigheid van gedeputeerde Jan de Reus.
    - 'Laan van Nieuw Land' en 'de Verlengde Westerdreef': er is een verkenning opgesteld. Op basis van deze verkenning hebben PS en de Gemeenteraad van Lelystad een voorkeursoplossing vastgesteld en zijn middelen beschikbaar gesteld. Daarnaast is voor de vervolgfase een samenwerkingsovereenkomst getekend tussen de provincie en de gemeente. De provincie is in nauw overleg met de gemeente gestart met de planvoorbereiding.
    - 'Vervanging oeverconstructies': door de explosieve stijging van de bouw- en materiaalkosten is er een fors tekort op het beschikbare budget, waardoor de aanbesteding niet kon worden opgestart. Daarom is een inventarisatie uitgevoerd naar de meest risicovolle trajecten waarbij onderhoud niet verder kan worden uitgesteld. Deze staan gepland voor najaar 2022.
- We hebben afspraken gemaakt met de gebiedspartners over het verbeteren van het (snel)fietspadennetwerk als onderdeel van het Fietspadenplan en uitvoeringsagenda.

Risico
In de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' is aandacht voor de (financiële) risico's die we lopen op enkele infrastructurele projecten en de daarbij behorende beheersmaatregelen.

Doel (2019-2023)
De kwaliteit van onze wegen is op peil en we hebben maatregelen getroffen die de (sociale) verkeersveiligheid verbeteren.

Doelrealisatie
We hebben de kwaliteit van onze wegen op peil gehouden volgens de vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Activiteiten 2021

- We hebben jaarschijf 2021 van het 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur (MBVI)' uitgevoerd.
  2021 was een uitzonderlijk druk uitvoeringsjaar waarin een groot aantal reguliere infraprojecten uitgevoerd. Het gaat hier om vervanging van wegen en fietspaden, kleinere reconstructies zoals de aanleg van rotondes, voorsorteervakken voor afslagen maar ook verkeerslichten, beplanting en aanleg van walbeschoeiing, natuurvriendelijke oevers en dergelijke. De uitvoering van een aantal projecten is (deels) doorgeschoven naar 2022. Dit om uiteenlopende redenen als de beschikbaarheid van materialen, overlastbeperking in de uitvoering, nader onderzoek (droogteschade), scopewijzigingen, discussie met ‘omgeving’ over verkeersveiligheid, gewenste uitvoering en dergelijke. In algemene zin kan opgemerkt worden dat we bij de realisering van onze projecten in toenemende mate te maken hebben met een ‘mondige omgeving’. Uiteenlopende wensen en kansen die gedurende de voorbereiding worden ingebracht vragen steeds meer aandacht. Uiteindelijk komt dit het draagvlak en kwaliteit van de gekozen oplossingen ten goede maar het legt ook een behoorlijk beslag op onze capaciteit en planning. De verwachting is dat deze trend zich de komende jaren zal doorzetten en vraagt om een intensivering en heroriëntatie van de inzet en bemensing van onze projectteams.
- We hebben het 'MBVI 2022' opgesteld en de 'Maatregelenlijst' voor de periode 2022-2026 is voorbereid.
- We hebben verbeteringen van de veiligheid van provinciale wegen, fietspaden en oversteekvoorzieningen voor fietsers en voetgangers uit het p-MIRT jaarschijf 2021 uitgevoerd. Deze uitvoering hebben we gekoppeld aan groot onderhoud.
- Maatregelen voor de fiets voor het p-MIRT 2022-2026 geprogrammeerd. Zo is medio 2021 gestart met een verkenning naar een snelfietspad tussen Almere en Lelystad, als ontbrekende schakel in het fietsnetwerk binnen de Metropolitane Regio Amsterdam.
- We hebben met de regionale partners in 2021 risicoanalyses uitgevoerd en afgerond. Deze zullen de basis zijn voor het Uitvoeringsprogramma Verkeersveiligheid. Met de minister is afgesproken dat de decentrale overheden eind 2022 hun Uitvoeringsprogramma gereed hebben.
- We zijn gestart met de legalisering van beheerstroken langs provinciale wegen. In verband met onderhoud pakt de provincie het permanent oneigenlijk gebruik van stroken grond als tuin of parkeerplek door bewoners aan. De focus ligt op Noordelijk Flevoland, omdat, door de ligging van woningen direct aan wegen of fietspaden, vooral hier sprake is van oneigenlijk gebruik. Beoordeeld is per woonadres of de provincie gaat handhaven of afspraken gaat maken met de bewoner.

Middelen

6.3 Infrastructuur	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	27.554	23.482	23.098	22.174	925
Baten	-723	-474	-474	-1.771	1.297
Saldo	**26.831**	**23.008**	**22.624**	**20.403**	**2.222**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Bijdragen aan gemeenten	459	459	0
2. Gladheidsbestrijdingen	-743	-645	-98
3. Jaarlijks onderhoud wegen	823	441	382
4. Kapitaallasten	386	386	0
Totaal lasten	**925**	**641**	**284**
Baten			
2. Gladheidsbestrijdingen	145	145	0
3. Jaarlijks onderhoud wegen	1.152	252	900
Totaal baten	**1.297**	**397**	**900**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Bijdragen aan gemeenten

Vanuit dit budget zijn de per Flevolandse gemeente gemaximeerde, gelabelde subsidies in het kader van de Nadere regels subsidiëring verkeer en vervoer (infrastructurele werken, educatie en communicatie over verkeer en vervoer, intensivering van het fietsbeleid en impuls aan het wegennet) verstrekt. Uitnutting van dit budget is afhankelijk van de mate waarin gemeenten gebruik wensen te maken van het per gemeente gereserveerde subsidieplafond en de mate van gemeentelijke realisatie/voortgang van gesubsidieerde prestaties in het betreffende boekjaar. Het budgettair voordeel van € 0,46 mln. is gestort in de bestemmingsreserve 'Mobiliteit'.

2. Gladheidsbestrijdingen

De gladheidsbestrijding heeft een overschrijding van € 0,74 mln. De hoogte van de uitgaven zijn afhankelijk van weersomstandigheden. De hogere lasten in 2021 zijn een gevolg van veel sneeuwval in combinatie met veel wind. In seizoen 2020/2021 was er sprake van 40 strooibeurten. In seizoen 2019/2020 waren er 11 à 12 strooibeurten.

Naast de hogere lasten waren de baten eveneens hoger, als gevolg van het hoge aantal strooibeurten. Deze strooibeurten worden doorberekend aan andere gemeenten en provincies waarmee afspraken zijn gemaakt. Aan de reserve 'Gladheidsbestrijding' is € 0,5 mln. onttrokken, waarmee het saldo van deze reserve ultimo 2021 nihil is. Omdat de onttrekking uit deze reserve onvoldoende ruimte biedt voor de dekking van de uitgaven zal een € 0,1 mln. ten laste van het rekeningresultaat worden gebracht.

3. Jaarlijks onderhoud wegen – lasten

Onderschrijdingen en overschrijdingen binnen Jaarlijks Onderhoud (en eveneens gladheidsbestrijdingen) worden voor een groot deel bepaald door onvoorziene, niet planbare omstandigheden. Voorbeelden hiervan zijn weersomstandigheden en herstel van schades. In 2021 heeft Jaarlijks Onderhoud een onderschrijding aan de lastenkant gehad van € 0,82 mln. Deze onderschrijding is ontstaan door de volgende onderdelen (x € 1 mln.):

A.	Verharding van wegen	-0,34	(weersomstandigheden)
B.	Maaien oevers	-0,26	(weersomstandigheden)
C.	Wegbermen en kavelsloten	-0,37	(eenmalig aanbestedingsvoordeel)
D.	Herstel schade	0,27	(niet-planbaar)
E.	Overige lasten	-0,12	

Totaal onderschrijdingen		-0,82	

De onderschrijding wordt hierna nader uiteengezet:

A. Verhardingen van wegen. Door gunstige (niet planbare) weersomstandigheden gedurende het lente- en zomerseizoen in 2021 waren er minder verkeersmaatregelen en transportkosten nodig. Dit heeft tot een onderschrijding geleid van € 0,34 mln.
B. Maaien oevers. Door slechte (niet planbare) weersomstandigheden (sneeuw/ijs en de lage temperatuur) in de maanden januari - maart 2021 (de winter is vanuit ecologie de beste tijd om deze werkzaamheden uit te voeren) konden werkzaamheden niet worden uitgevoerd conform het beheerplan. Deze werkzaamheden de uitgaven € 0,26 mln. zijn nu verschoven naar het 1e kwartaal 2022.

C. Wegbermen en kavelsloten. De uitgaven zijn lager uitgevallen met € 0,37 mln. door met name een gunstige aanbesteding ten aanzien van werkzaamheden met betrekking tot wegbermen en kavelsloten. Door de toenemende prijsstijgingen worden er in 2022 geen gunstige aanbestedingen meer verwacht. Dit wordt aangemerkt als een eenmalig voordeel, gezien de huidige toenemende prijsstijgingen.
D. Herstel schade: De herstelkosten wegens schade bedroegen € 0,27 mln. meer dan begroot. Deze uitgaven zijn niet planbaar. Conform de raamovereenkomst wordt er door de leverancier een inzet van personeel en materieel € 0,05 mln.
E. Overige lasten. De onderschrijding van de overige lasten bedraagt per saldo € 0,12 mln.

3. Jaarlijks onderhoud wegen – baten

In 2021 heeft Jaarlijks Onderhoud een overschrijding aan de batenkant gehad van € 0,41 mln. Deze overschrijding is ontstaan door de volgende onderdelen (x € 1 mln.):

A.	Verkoop actiewagens	0,03	(eenmalig)
B.	Schade-uitkeringen	0,15	(niet-planbaar)
C.	Overige baten	0,07	

Totaal overschrijdingen		0,25	

Nagenoeg de gehele overschrijding is het gevolg van eenmalige en niet-planbare baten.
De overschrijding wordt hierna nader uiteengezet:
De baten zijn € 1,3 mln. hoger dan begroot. De grootste overschrijden kunnen als volgt worden verklaard:

A. Verkoop actiewagens. In 2021 zijn een aantal oude actiewagens verkocht. De opbrengst uit verkoop bedraagt € 0,03 mln.
B. Schade-uitkeringen. De schade-uitkeringen zijn afhankelijk van gehonoreerde schadeclaims. Dit bedrag valt niet goed te voorspellen. In 2021 is € 0,15 mln. meer ontvangen dan in 2020. In een aantal gevallen is ook het schadejaar en het uitkeringsjaar niet gelijk aan elkaar.
C. De realisatie van de Halve aansluiting A6 is gefinancierd met een bijdrage van het Rijk. In de getekende realisatieovereenkomst heeft het Rijk hiervoor een bijdrage beschikbaar gesteld van € 19,6 mln. (inclusief btw) en een aantal aanvullende bijdragen. In de realisatieovereenkomst is opgenomen dat eventuele mee- en tegenvallers volledig ten bate respectievelijk ten laste van de provincie komen. Per eind 2021 resteert er nog een restantbudget van € 2,2 mln. Het project zal naar verwachting in 2022 worden afgerond. Binnen de verplichtingen van de overeenkomst zal er naar de huidige verwachting € 1,3 mln. nog worden uitgegeven, maar zekerheid hierover bestaat nadat het project is afgerond. Daarmee valt het resterende bedrag van € 0,9 mln. vrij ten gunste van het jaarresultaat. Voorgesteld wordt om dit bedrag te bestemmen in de 'Brede Bestemmingsreserve' met als oormerk 'Realisatie Halve Aansluiting'.
D. Overige baten. De overschrijding van overige baten bedraagt per saldo € 0,07 mln.
Per saldo wordt er € 0,7 mln. toegevoegd aan de Egalisatiereserve Jaarlijks Onderhoud waarmee het maximumbedrag van deze reserve van € 0,75 mln. wordt bereikt.

4. Kapitaallasten

Op basis van de jaarstukken 2021 heeft een herberekening plaatsgevonden van kapitaallasten van investeringen in Infrastructuur , die er toe leidt dat deze in 2021 € 0,39 mln. lager uitvallen dan verwacht werd bij de begroting 2021. De lagere lasten van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen komen volgens de gebruikelijke werkwijze ten gunste van de reserve 'Activering Vervangingsinvesteringen'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
6.3.1 Investering provinciale infrastructuur	3.703	0	3.703
6.3.2 Instandhouding en realisatie provinciale infrastructuur	18.470	-1.771	16.699
Totaal	**22.174**	**-1.771**	**20.403**

x € 1.000

6.4 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
6.1 Openbaar vervoer	Lasten	32.822	37.022	36.899	35.232	1.667
	Baten	-7.779	-8.312	-8.666	-7.554	-1.112
	Saldo	25.043	28.710	28.233	27.677	555
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	Lasten	1.317	2.463	4.508	2.146	2.362
	Baten	0	0	-1.697	-341	-1.356
	Saldo	1.317	2.463	2.811	1.805	1.006
6.3 Infrastructuur	Lasten	27.554	23.482	23.098	22.174	925
	Baten	-723	-474	-474	-1.771	1.297
	Saldo	26.831	23.008	22.624	20.403	2.222
Totaal programma 6	Lasten	**61.694**	**62.967**	**64.506**	**59.552**	**4.954**
	Baten	**-8.503**	**-8.786**	**-10.837**	**-9.666**	**-1.171**
	Saldo	**53.191**	**54.181**	**53.668**	**49.885**	**3.783**

x € 1.000

7. Vernieuwend Bestuur

7.0 Inleiding

Algemeen

Het vertrouwen in de overheid is een graadmeter voor de kwaliteit van het openbaar bestuur. Ook het democratisch gehalte van ons land is niet op alle vlakken op orde, zoals de Raad van Europa in kaart heeft gebracht. Toch is het belang van een goed ingerichte overheid belangrijk voor het vertrouwen in het openbaar bestuur. In deze tijd van onzekerheid en crisis is de waarde van een betrouwbare overheid en goed bestuur aangetoond. Duidelijkheid, voorspelbaarheid en draagvlak zijn daarbij kernwoorden. Het schommelende vertrouwen van de samenleving in de overheid in het algemeen heeft ook ons als provincie bezig gehouden. Een demissionair kabinet, de verkiezingen voor de Tweede Kamer en vorming van een nieuw kabinet beïnvloeden ook onze mogelijkheden, contacten en gesprekken. In veel gevallen wordt besluitvorming uitgesteld totdat een nieuw kabinet daarover beslissingen kan nemen. In deze periode hebben we in bestuurlijk opzicht onze relaties kunnen onderhouden en uitbreiden in Den Haag, in de regio's om ons heen en binnen onze eigen provincie.

Bestuurlijke vernieuwing

Deze Statenperiode willen we de relatie tussen de inwoners en de provinciale overheid verstevigen. En dat gaat verder dan alleen het bieden van de gebruikelijke inspraak. Met PS is hierover van gedachten gewisseld en is met externe deskundigen inspiratie opgedaan. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat in een vroegtijdig stadium, bijvoorbeeld in het voorbereidingsproces op besluitvorming, ruimte wordt gevonden om initiatieven, alternatieven en belangen naar voren te brengen. Meer sturing aan de voorkant is ook voorbereid en daarvoor hebben we een pilot gestart (economisch beleid). De ambitie om langs verschillende sporen bestuurlijke vernieuwing toe te passen is op gang gebracht en wordt gestructureerd aangepakt. In dat kader noemen we de Statenwerkgroepen 'Bestuurlijke Vernieuwing' en 'Dialoog' die voor de Staten activiteiten ontwikkelen en nieuwe inzichten verzamelen.

In het programma Bestuurlijke vernieuwing worden drie relaties onderscheiden:

1. Relatie Flevoland met inwoners
Bij deze relatie draait het om het bevorderen van de relatie van de provincie met de samenleving: inwoners, belangenbehartigers, ondernemers en instellingen. In Nederland is de omgang met burgerparticipatie en maatschappelijke initiatieven voor overheden een steeds belangrijker thema. Ook Flevoland wil aansluiten bij de energie van de samenleving. Deze participatie is allereerst een houding, een denkwijze, waarbij medewerker en bestuurder (zowel PS als GS-lid) van de provincie in verbinding staat met de samenleving.

2. Relatie Flevoland en medeoverheden
Het motto ‘Samen maken we Flevoland’, de ondertitel van de Omgevingsvisie FlevolandStraks, impliceert al dat we het als provincie niet alleen doen in het gebied. De relatie tussen provincie en mede-overheden is dus volop in ontwikkeling.

3. Relatie PS en GS (en organisatie)
PS hebben de afgelopen bestuursperiode de wens te kennen gegeven vroegtijdig betrekken te willen worden bij beleid. Kaderstelling vinden PS belangrijk. Bovendien willen PS de eigen agenda bepalen, bijvoorbeeld door een selectie van majeure thema’s die een strategische agenda moeten vormen (bestuurlijke vernieuwing is één van de thema’s). Verder willen de Staten de onderlinge relatie (o.a. coalitie en oppositie) verbeteren door Dialoogbijeenkomsten te houden.

Regionale samenwerkingsverbanden

Onze provincie is gelegen in het hart van Nederland. Onze ligging zorgt ervoor dat we bij uitstek een verbindende rol kunnen spelen tussen verschillende regio’s. Een rol die we serieus nemen en waar we het afgelopen jaar actief invulling aan hebben gegeven. Niet voor niets is regionale samenwerking een belangrijke ambitie uit ons coalitieakkoord.

We hebben nieuwe stappen gezet om regionale samenwerking nog concreter te maken. Daarbij zijn onze inhoudelijke doelstellingen overigens altijd richtinggevend. En hanteren we duidelijke principes over de manier waarop we willen samenwerken, zoals wederkerigheid en complementariteit. Onze regionale positionering en profilering is daardoor het afgelopen jaar zichtbaarder en scherper geworden. Met de mede-

overheden in Flevoland hebben we intensieve contacten en werken we aan een Samenwerkingsagenda met het Rijk.

Samen met de drie noordelijke provincies hebben we bij de Rijksoverheid aandacht gevraagd voor de aanleg van de Lelylijn. Onze inspanningen op dit vlak zijn niet zonder resultaat gebleven. De Lelylijn heeft namelijk een prominente plaats gekregen in het regeerakkoord van Rutte IV. Daarmee is de komst van de spoorlijn tussen Lelystad, Emmeloord, Heerenveen, Drachten en Groningen een stap dichterbij. Het nieuwe kabinet reserveert € 3 miljard om, met aanvullingen vanuit Europese en regionale fondsen, de Lelylijn aan te leggen. De Lelylijn is onderdeel van het Deltaplan voor het Noorden en is bedoeld om de regionale sociaaleconomische structuur van de noordelijke provincies te versterken. Voor de inwoners van onze provincie betekent de komst van de Lelylijn een betere en snellere ontsluiting van en naar Noord-Nederland. Met de samenwerkingspartners in de Metropoolregio Amsterdam hebben we nieuwe afspraken gemaakt over de governance. Zo geven we een nieuwe impuls aan onze regionale samenwerking en werken we slagvaardiger en effectiever aan de leefbaarheid van onze regio. Want die staat onder druk door de diverse ruimteclaims. Om onze regio toekomstbestendig te maken is dit jaar een verstedelijkingsstrategie opgesteld. Het vormt het gemeenschappelijke kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze regio voor de middellange en lange termijn, waarbij ieders kracht en identiteit benut wordt. Leefbaarheid en sociale inclusiviteit zijn onlosmakelijk onderdeel van de verstedelijkingsstrategie.

Ook oostwaarts hebben we onze bestuurlijke relaties versterkt. Sinds oktober zijn we deelnemer aan het samenwerkingsverband Regio Zwolle. Samen met de gemeenten Dronten, Urk en Noordoostpolder zien we kansen voor onze inwoners en bedrijven op het gebied van economie, human capital, woningbouw en mobiliteit/bereikbaarheid. Een nog aan te trekken medewerker detacheren we bij bureau Regio Zwolle. Op die manier willen we concreet bijdragen aan de uitvoering van de verstedelijkingsstrategie en bijbehorend investeringsprogramma van dit samenwerkingsverband.

Samen met provincie Gelderland ondersteunen we actief de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde bij het opstellen van een gebiedsagenda. De gemeenten vormen samen een daily rural system en vanuit dat besef hebben zij besloten om de krachten te bundelen door een gezamenlijke gebiedsagenda op te stellen. 'Wonen' en 'Werklocaties' vormen daarin de belangrijkste thema's waar we op korte termijn mee aan de slag gaan. Een vaste-oeververbinding tussen de drie gemeenten is als stip op de horizon voor de lange termijn opgenomen.

Samen werken in Flevoland

De coronacrisis heeft veranderingen teweeg gebracht. Fysieke contacten hebben plaatsgemaakt voor digitale ontmoetingen. Naast nadelen heeft digitaal overleg ook voordelen: afstanden worden sneller overbrugd en een frequenter contact is mogelijk. Een intensieve uitwisseling van gedachten en verdieping worden bemoeilijkt. Toch zijn we erin geslaagd in het kader van 'Samen Maken We Flevoland' interessante bijeenkomsten te organiseren, waarin interactie en samenspraak tot steviger samenwerkingsrelaties in Flevoland hebben geleid. Naast periodiek bestuurlijk overleg zijn twee bijeenkomsten belegd voor de leden van de raden en Staten in Flevoland. Op deze samenwerking in Samen Maken We Flevoland is in Programma 1.1 al ingegaan, bijvoorbeeld over de inhoudelijke aspecten van de (fysieke) leefomgeving.

Vanuit deze bestuurlijke regionale samenwerking is een proces op gang gekomen waarin we als regio met het Rijk in gesprek zijn over de toekomst van Flevoland. Daarbij is het uitgangspunt dat de overheden als gelijkwaardige partners samenwerken aan de opgaven in dit gebied. De één overheidsgedachte ligt daaraan ten grondslag. De verwachting is dat een eerste concept van deze 'Samenwerkingsagenda Rijk-Regio' begin 2022 wordt afgerond. Een structurele samenwerkingsvorm om daarmee aan de slag te gaan, zal moeten worden opgezet om de afspraken tussen Rijk en Regio te realiseren.

Inhoudelijk is daarbij aangesloten bij de thema's uit het regionale manifest 'Wij zijn Flevoland (2020)'. Daarin is namens de Regio een aanbod gedaan aan het Rijk om landelijke opgaven in Flevoland aan te pakken. En daarmee beogen wij een duurzame doorontwikkeling van Flevoland mogelijk te maken, een samenleving te bouwen en de bijpassende voorzieningen te garanderen voor onze inwoners. Het gaat immers niet om de bouw van woningen, maar een samenleving in al haar facetten. Er moet daarom rekening worden gehouden met achterstanden in bestaande wijken, met toekomstbestendige energie-infrastructuur, met duurzame energie en een toekomstbestendige arbeidsmarkt en werkgelegenheid. Hiermee geven wij invulling aan de randvoorwaarden die PS hebben verbonden aan een kwalitatieve doorontwikkeling van provincie Flevoland om duurzaam te investeren in Flevoland als samenleving. Flevoland heeft duidelijk gemaakt dat het gaat om

het creëren van een duurzame, aangename en aantrekkelijke leefomgeving voor huidige en nieuwe Flevolanders.

Europa

Europa is voor provincie Flevoland een belangrijke partner. We hebben de afgelopen periode veel bestuurlijke inzet gepleegd in de lobby voor Europese fondsen. Dat heeft ertoe geleid dat Flevoland de komende zeven jaar opnieuw gebruik kan maken van Europese structuurfondsen. Maar ook op tal van andere Europese fondsen, zoals het 'Brexit Fonds (BAR)' en de herstelfondsen 'REACT-EU' en de 'Recovery and Resilience Facility (RRF)' is het afgelopen jaar geïntervenieerd in EU besluitvorming.
Daarnaast presenteerde de Europese Commissie in 2021 in het kader van de Europese Green Deal het 'Fit for 55' pakket. Dit is een breed en ambitieus plan met als doel de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 55 procent te verminderen. Samen met andere voorstellen uit de Green Deal zoals de 'Farm to Fork Strategy', de 'Europese mobiliteitsstrategie' en de 'Bodemstrategie' raken deze EU voorstellen het beleid van de provincie op het gebied van regionale ontwikkeling, energie, landbouw, biodiversiteit, natuur mobiliteit en ruimtelijke ordening. Provincies vervullen een belangrijke rol bij de uitvoering van EU beleid zowel wat betreft nieuwe regelgeving, financiële steunmaatregelen als het leggen van dwarsverbanden tussen verschillende dossiers. In algemene zin behartigen we de Flevolandse belangen rechtstreeks bij de Europese instellingen of via netwerken waar Flevoland lid van is (Europees Comité van de Regio's, Conference of Periphere and Maritime Regions en Assembly of European Regions en het Huis van de Nederlandse provincies). Flevoland is daarnaast actief in de Raad van Europa. De commissaris van de Koning vervult voor een periode van 2½ jaar de functie van president van het Congres van Lokale en Regionale Overheden van de Raad van Europa.

Bestuursstijl

Ook de afgelopen tijd hebben wij als doel voor ogen gehad om onze Flevolandse inwoners een goede en veilige samenleving te bieden. De periode van de coronapandemie heeft beperkingen en andere gevolgen gehad voor het besturen van de provincie. Fysieke ontmoeting, gesprek en debat hebben we grotendeels ingewisseld voor digitale besprekingen en besluitvorming. Het besluitvormingsproces heeft zijn voortgang gehad, zij het in een wat andere gedaante. De gevolgen van deze crisis voor de samenleving, voor ondernemers en inwoners, zijn niet eenvoudig te schetsen. Ondernemers, maar ook werknemers en kwetsbaren hebben te maken gekregen met de gevolgen van de coronacrisis. Met de Coronamonitor hebben we zo goed mogelijk inzicht geboden in de ontwikkelingen in deze periode en we blijven dit in de gaten houden.

Om als provinciale overheid betrouwbaar en open te zijn moeten we ons voortdurend bewust zijn van en ons inspannen om de transparantie te vergroten. Ook zijn we ons bewust van de lessen die uit de landelijke gebeurtenissen kunnen worden gehaald en proberen we in bestuurlijk en politiek handelen onze openheid te bevorderen en betrokkenheid te vergroten. Met PS hebben we dit gedaan door te investeren in de samenwerkingsrelatie tussen politiek en bestuur via de dialoog en door in te zetten op 'voorkantsturing'; dit doen we in overleg met werkgroepen in PS. We zijn voortdurend op zoek naar de optimale informatievoorziening, naar samenwerking met de mede-overheden, binnen de regio, met omringende gebieden en met het Rijk. Het afgelopen jaar is bij herhaling gebleken dat het belang van de regionale schaal voor de aanpak van grote maatschappelijke opgaven, in onze situatie de provincie, van grote toegevoegde waarde is. Die kwaliteiten van Flevoland hebben we zo veel mogelijk benut.

Provinciale Staten/Statengriffie

Voor Provinciale Staten en de Statengriffie stond 2021 in het teken van de (voorbereiding op) grote landelijke opgaven en regionale ontwikkelingen en de rol die de provincie daarin neemt. In toenemende mate neemt Provinciale Staten positie in bij onder andere regionale en interprovinciale samenwerkingen door middel van rapporteurs en gefaciliteerd vanuit de Statengriffie. Daarnaast is in 2021 ingezet op voorkantsturing door Provinciale Staten in het kader van bestuurlijke vernieuwing. De voorkantsturing, de komst van de omgevingswet en landelijke en regionale opgaven en ontwikkelingen zien we terug in een toename op de vergaderdruk. Meer dan voorheen neemt de procedurecommissie haar positie in om te komen tot adequate behandeling in de commissies ondersteund door de Statengriffie. Hiermee wordt ruimte gegeven voor de politiek t.b.v. besluitvorming door Provinciale Staten. De procedurecommissie heeft haar werkwijze helder vastgelegd, haar communicatie verder geoptimaliseerd en de samenwerking met het college bestendigd. Naast de toename van de vergaderdruk is in 2021 overwegend digitaal vergaderd als gevolg van corona. De Statengriffie faciliteert digitaal vergaderen met toepassing van haar kernwaarden Vernieuwingsgericht-Betrouwbaar-Toegankelijk-Dienstverlenend-Deskundig en Sprankelend. Risico van de hoge vergaderdruk en

vergaderingen in digitale vorm is dat het onderliggende debat verhardt. Met dialoogsessies is ingezet op het behoud van een goede relatie tussen Provinciale Staten onderling en met het college. Daarbij hoort de ambitie om in toenemende mate de Flevolandse samenleving te betrekken in de dialoog.

Maatschappelijk effect

De ruimtelijke economische structuur is versterkt door integrale grootschalige gebiedsprogramma's.

Indicatoren Flevoland

Indicator	Omschrijving	2018	2019	2020	Streef-cijfer 2021	Rekening 2021
Gemeenten onder preventief financieel toezicht	Aantallen gemeenten onder preventief toezicht	0	0	0	0	0
Opkomst bij verkiezingen	De opkomstcijfers van verkiezingen Tweede Kamer/Provinciale Staten/ gemeenteraden weergegeven in percentage kiezers/ stemgerechtigden	51,1% (GR)	53,6% (PS)	n.v.t.	n.v.t.	75,4 (TK)

Doelenboom

Programma	Programmaonderdeel	Doelen
7 Vernieuwend bestuur	7.1 Bestuur	Versterkte belangenbehartiging
		Flevoland als actieve partner in de EU
		Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur
	7.2 Provinciale Staten/ Statengriffie	Optimaal gefaciliteerde Staten in kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol
		Optimaal ondersteunde besluitvorming door Provinciale Staten
		Door de Statengriffie uitgevoerde going concern taken conform haar kernwaarden
	7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Een solide financieel beleid en een efficiënte begroting
	7.4 Bedrijfsvoering	IT-systemen veilig en op orde
	7.5 Reserves	

Verbonden partij(en)

Via onze participatie in de verbonden partijen OMALA N.V. en Airport Garden City C.V. hebben wij directe invloed gehouden op de ontwikkelingen rondom Amsterdam Lelystad Airport om de economische, infrastructurele en duurzaamheidsdoelstellingen van deze ontwikkeling te realiseren.

7.1 Bestuur

Portefeuillehouder

L. Verbeek (rijkstaken, veiligheid)
C. Smelik (bestuurlijke vernieuwing)
J. Fackeldey (bestuurlijke zaken)
M.A. Rijsberman (Europa, INTERREG)

Doel (2019-2023)

De mogelijkheden om, in samenwerking met andere overheden, de belangenbehartiging van de provincie Flevoland te versterken zijn benut.

Doelrealisatie

Provincie Flevoland heeft haar beïnvloedingskanalen in Europa, Den Haag en regionaal optimaal ingezet om de ontwikkeling van Flevoland te bevorderen, de Flevolandse samenleving te verbeteren, schade te voorkomen en te herstellen. Daarbij is regionale samenwerking en belangenbehartiging ingezet om de zichtbaarheid van Flevoland te verbeteren en de ruimtelijk-economische structuur van Flevoland te versterken.

Activiteiten 2021

- Voor belangenbehartiging in Den Haag hebben we in 2021 digitale communicatie breed ingezet. Bestuurlijk en ambtelijk hebben we intensief de Flevolandse belangen onder de aandacht gebracht. Rond de verkiezingen van de Tweede Kamer hebben we onze relaties aangehaald en nieuwe contacten gelegd. De woonopgave, met name de bouw van 100.000+ woningen en ons aanbod als regio om een bijdrage te leveren aan nationale opgaven hebben veel overleg met zich mee gebracht. Vanuit de integrale benadering van bouwen aan een samenleving is veel aandacht besteed aan noodzakelijke randvoorwaarden: bereikbaarheid, inzet van het Rijksvastgoedbedrijf, werkgelegenheid. Over het Europese cohesiebeleid is veel afstemming geweest met Den Haag. Bovendien zijn contacten gelegd met (nieuwe) leden van Eerste en Tweede Kamer. Ook met departementen worden intensieve relaties onderhouden bijvoorbeeld op actuele dossiers als stikstof en woningbouw. Diverse werkbezoeken vanuit de Tweede Kamer hebben plaatsgevonden. Voor diverse terreinen is gezamenlijk of regionaal de belangenbehartiging georganiseerd via IPO, MRA (infra, mobiliteit MIRT) en Deltaplan Noordelijk Nederland. Tijdens het Flevo Event in Nieuwspoort in september) hebben we als provincie en regio Flevoland goed onder de aandacht kunnen brengen.
- In de Europese lobby heeft Flevoland zich met name ingespannen voor Europese investeringsfondsen voor regionale (economische) ontwikkeling. Voor deze lobby is Flevoland in Brussel namens de 12 provincies bestuurlijk dossierhouder. De lobby heeft erin geresulteerd dat Flevoland, met de status als transitieregio, voor de periode 2021-2027 gebruik kan maken van EU-steun voor regionaal economische ontwikkeling. Ook op andere fondsen die in het kader van het Corona-herstelplan en vanwege Brexit beschikbaar zijn gekomen is een actieve lobby gevoerd. Zo heeft de portefeuillehouder Europa meerdere lobbyacties geïnitieerd zowel gericht op Brussel als op Den Haag met als doel om provincies meer te betrekken bij de uitvoering van het de 'Brexit Adjustment Reserve' (BAR) en de 'Recovery & Resilience Facility' (RRF); tot nog toe heeft dit er niet toe geleid dat provincies worden betrokken bij het RFF.
- In het kader van de Europese doelstellingen voor een duurzame en digitale transitie heeft de Europese Commissie in 2021 een breed en ambitieus pakket aan nieuwe voorstellen gepresenteerd dat de komende tijd nog verder wordt uitgewerkt. Om goed te kunnen inspelen op nieuwe Europese beleidsinitiatieven is het van belang om in een vroeg stadium geïnformeerd te zijn over nieuwe ontwikkelingen.
- Samen met de Randstad-provincies is de Europese agenda over de volle breedte gevolgd en zijn de 4 provincies geïnformeerd door middel van signaliseringsberichten. Dit zijn beknopte duidingen die de relevantie voor het provinciale beleid aangeven. In dit verband dienen in ieder geval genoemd te worden het 'Fit for 55 pakket', de 'Europese Digitaliseringsstrategie', de 'Nulvervuiligingsambitie', de 'Farm to Fork Strategie', de 'Hernieuwbare Energie Richtlijn', de 'Strategie voor Slimme en Duurzame mobiliteit', de 'Bossenstrategie' en de 'Bodemstrategie'.
- In Randstadverband is een webinar georganiseerd om PS hierover te informeren aangezien het werkbezoek geen doorgang kon vinden vanwege corona.
- Op beleidsthema’s die niet gezamenlijk met de Randstad worden opgepakt, zoals bijvoorbeeld de visserij, heeft Flevoland zelf gelobbyd.
- Verder is een 'Actieplan Europa 2022' opgesteld dat de agenda van nieuwe EU-beleidsinitiatieven voor komend jaar omvat.
- In IPO-verband hebben we voor de nieuwe kabinetsperiode een ambitieus voorstel gedaan in "Voor een krachtig groen herstel" aan het te vormen kabinet. De provincies bieden aan een sleutelpositie te vervullen voor de aanpak van de grote opgaven en transities in ons land. Zoals het woningentekort, de stikstofproblematiek, de energietransitie, mobiliteitsvraagstukken, etcetera.
- We hebben in IPO-verband intensief overleg met de VNG in verband met het in haar opdracht opgestelde conceptwetsvoorstel Decentraal Bestuur. In het maatschappelijk debat is de democratische legitimiteit van regionale netwerken steeds meer een onderwerp. Terwijl de provincie bij uitstek de democratische gelegitimeerde regionale bestuurslaag is.
- We hebben in IPO-verband met de Rijksoverheid overlegd over diverse wetgevingsprocessen, zoals de 'grondwetswijziging verkiezing Eerste Kamer', 'participatieverordening en uitdaagrecht', de 'Wet digitale overheid' en de 'verbetering bereikbaarheid zorg voor jeugdigen'.

- We bouwen in het regionaal verband van de MRA aan de toekomstige ontwikkeling van onze provincie. Onze Commissaris van de Koning heeft als lid van de Transitiecommissie gewerkt aan een nieuwe governance. Als gevolg daarvan is de bestuurlijke samenwerking met de deelregio Almere-Lelystad versterkt en heeft deze een structureler karakter gekregen. Ook zijn verschillende gezamenlijke bijeenkomsten georganiseerd voor gemeenteraden en PS.
- We zijn daarnaast veelvuldig in overleg met de bestuurders van de deelregio Almere Lelystad over de verstedelijkingsstrategie.
- In oktober vond onder leiding van gedeputeerde Smelik de succesvolle 'Duurzaamheid Top 2021' plaats. Met als concreet resultaat afspraken over circulaire houtbouw, circulair textiel, het stimuleren van fietsgebruik, de toepassing van circulaire plastics en circulair inkopen.
- We hebben besloten we om actief deel te nemen aan de regio Zwolle. Onze bestuurders gaan met ingang van het nieuwe jaar actief deelnemen aan diverse bestuurlijke overleggen. Het afgelopen jaar is al op incidentele basis deelgenomen. Daarbij zoeken we steeds actief de afstemming en samenwerking met de gemeenten Dronten, Urk en Noordoostpolder.
- Ook aan het opstellen van de gebiedsagenda Ermelo, Harderwijk en Zeewolde hebben we bestuurlijk en ambtelijk een bijdrage geleverd. Hoewel de gemeenten primair aan zet zijn, hebben we het proces actief ondersteund. Waarbij we gezamenlijk zijn opgetrokken met de provincie Gelderland. Onze activiteiten maken eens te meer duidelijk dat onze provincie een belangrijke schakel vormt tussen diverse regio's.

Doel (2019-2023)

Flevoland is een actieve regionale partner in Europese instellingen, Europese regionale netwerken en samenwerkingsverbanden.

Doelrealisatie

Flevoland heeft op het Europese niveau haar belangen behartigd en thema's onder de aandacht gebracht en politieke en bestuurlijke invloed uitgeoefend op besluitvorming op Flevolandse onderwerpen. Daarnaast is Flevoland als regionale partner opgetreden en Flevoland als gebied onder de aandacht gebracht.

Activiteiten 2021

- We hebben in diverse EU-instituten en netwerken geparticipeerd om Flevolandse belangen onder de aandacht te brengen. In het Europees Comité van de Regio's (CvdR) is Flevoland lid van de commissie voor Investeringsfondsen en Transport en is Flevoland vicevoorzitter van de Brexit Group.
- We hebben waar nodig beleidsinitiatieven en wetgeving beïnvloed. In onze lobby hebben we ons met name gericht op Europees regionaal beleid (EU-investeringsfondsen), de Europese strategie voor slimme en duurzame mobiliteit en Europees visserijbeleid. Via de Randstadsamenwerking in Brussel hebben we de Europese beleidsagenda in haar volle breedte gevolgd.
- Het Europees netwerk CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions) heeft Flevoland een goed platform geboden voor haar lobby voor visserijbelangen, mobiliteit, fondsen en Brexit. Flevoland is voorzitter van de CPMR Noordzee Brexit Taskforce. Ook de Assembly of European Regions (AER) heeft Flevoland relevante kennis en netwerken geboden op de terreinen Meerjaren Financieel Kader, nieuwe EU-fondsen, de Green Deal en slimme en duurzame mobiliteit.
- Vanwege de coronamaatregelen heeft het werkbezoek van PS tijdens de 'European Week of the Regions' geen doorgang gevonden, net als het werkbezoek van GS. Als alternatief is voor PS een webinar gehouden over nieuwe Europese beleidsinitiatieven zoals 'Fit for 55', de 'Nulvervuiligingsambitie', de 'Farm to Fork Strategie', de 'Hernieuwbare Energie Richtlijn', de 'Strategie voor Slimme en Duurzame mobiliteit' en de 'Bossenstrategie'.
- De belangenbehartiging in Den Haag en in Brussel wordt geleidelijk omgevormd richting een Public Affairs gerichte benadering waarin de nadruk meer komt op de strategische betrekkingen van Flevoland. Dit veranderingsproces is in 2021 in gang gezet en zal komend jaar verder ingevoerd worden.

Doel (2019-2023)

Een versterkte effectiviteit van het openbaar bestuur.

Doelrealisatie

Door te investeren in de regionale bestuurlijke samenwerking, een open bestuursstijl en betrokkenheid van partners, veiligheid en weerbaarheid in Flevoland is de kwaliteit en effectiviteit van het bestuur verbeterd.

Activiteiten 2021

- Met het oog op de ontwikkeling van Flevoland op de lange termijn hebben we aan een intensievere bestuurlijke samenwerking in Flevoland gewerkt. We hebben een basis gelegd om onze ambities uit de Omgevingsvisie en de grote maatschappelijke vraagstukken van vandaag en morgen in regionale samenwerking aan te pakken. Op de regionale schaal hebben de provincie en het waterschap de bovenlokale belangen in te brengen. Diverse thema's worden aan regionale tafels geagendeerd en aangepakt. Ook hebben wij onze netwerken en onze contacten bij het Rijk en in Europa gebruikt om Flevoland onder de aandacht te brengen. Vanuit diverse sporen, het manifest 'Wij zijn Flevoland!'/ 'Samen Maken We Flevoland', de 'Routekaart 100.000+', de ' verstedelijkingsagenda', de 'Omgevingsagenda Noord West', Omgevingstafels Omgevingswet, de 'MRA', de 'Regio Zwolle' en het 'Deltaprogramma van het Noorden' hebben we afspraken gemaakt of in voorbereiding voor de integrale en duurzame ontwikkeling van onze regio.
- We hebben in het kader van bestuurlijke vernieuwing en participatie deelgenomen aan een onderzoek naar verbetermogelijkheden voor de democratie en voorstellen gedaan voor participatiebeleid. In het kader van de (uitgestelde) invoering van de Omgevingswet hebben we aangegeven hoe wij de betrokkenheid van de inwoners van Flevoland bij de beleid en uitvoering willen vergroten. Het onderzoek wordt verdiept in 2022 door middel van gesprekken met inwoners en organisaties.
- We hebben de invoering van de Wet Open Overheid die tot doel heeft de transparantie van de overheid te verbeteren verkend en hebben de voorbereidingen ter hand genomen om deze wet te kunnen implementeren. Waar dat zinvol is, hebben we ons aangesloten bij de interprovinciale aanpak en samenwerking op dit terrein.
- Als Rijksheer heeft de Commissaris van de Koning het onderwerp integriteit besproken in de overleggen met burgemeesters in het bijzonder gericht op screening van kandidaatsraadsleden en bestuurders in kader van komende gemeenteraadsverkiezingen. Er is input gegeven op het wetsvoorstel bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur.
- We hebben Bibob-onderzoeken uitgevoerd bij aanbestedingen INFRA en omgevingsvergunningen.
- Om de bewustwording bij PS rond ondermijning te vergroten, hebben we in januari 2021 een Statenacademie aan gewijd.
- We hebben in mei 2021 samen met de gemeenten de Flevolandse norm voor de van bestuurlijke aanpak ondermijning vastgesteld. Er is een ambtelijke werkgroep ingesteld die gezamenlijk werkt aan de voortgang. We hebben een training voorbereid voor specifieke doelgroepen om bewust te zijn van signalen voor ondermijning. Die wordt in 2022 uitgevoerd.
- We hebben de gemeenten een incidentele bijdrage gegeven om aan te sluiten op Meld Misdaad Anoniem (MMA). Alle gemeenten hebben zich aangesloten; dit levert inmiddels bruikbare signalen op.
- We hebben in het kader van de Regiodeal Noordelijk Flevoland samen met gemeenten, overige gebiedspartners en de NSOB een checklist ondermijning voor nieuwe bedrijventerreinen opgesteld. Hierdoor kan al in de ontwerpfase nagedacht worden over preventie.
- We hebben wat betreft veiligheid de focus gelegd op de gevolgen en impact van corona. We hebben deelgenomen aan de overleggen van het regionaal beleidsteam (RBT) voor het bestrijden van de pandemie en PS en GS op de hoogte gehouden van de voortgang.
- In de organisatie heeft de directie "Veiligheid" aangewezen als concernportefeuille, zodat veiligheidsvraagstukken organisatiebreed worden benaderd en geborgd.

Middelen

7.1 Bestuur	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	1.677	2.124	2.405	1.017	1.388
Baten	-37	-27	-27	-143	116
Saldo	**1.640**	**2.097**	**2.378**	**874**	**1.504**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Lagere lasten voor ondermijning / ondermijning vakantieparken	299	0	299
2. Lagere lasten door vrijval voorziening 'APPA'	738	0	738
3. Lagere lasten representatie GS	145	0	145
4. Lagere lasten voor fiscale compensatie dienstauto's	84	0	84
Overige kleine verschillen	122	0	122
Totaal lasten	**1.388**	**0**	**1.388**
Baten			
5. Hogere baten door nog te verzorgen doorbelasting	104	0	104
Overige kleine verschillen	12	0	12
Totaal baten	**116**	**0**	**116**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Lagere lasten voor ondermijning / ondermijning vakantieparken
De gemeenten hebben vrijwel geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid voor een bijdrage in de aanpak van (eventuele) problematiek op vakantieparken. Voor de bestuurlijke aanpak van ondermijning waren onder andere diverse in- en externe bewustwordingsbijeenkomsten en trainingen beoogd. Door de coronabeperkingen hebben die niet kunnen plaatsvinden. Daarnaast is gebleken dat een opgavegerichte aanpak van ondermijning nodig is met de bijbehorende inzet en capaciteit.
2. Lagere lasten vrijval door voorziening 'APPA'
Jaarlijks wordt op balansdatum bepaald in hoeverre een storting of vrijval aan de voorziening 'APPA' (pensioenen (oud) GS-leden) gedaan dient te worden om de toekomstige verplichtingen te kunnen dekken. Een externe pensioenuitvoerder stelt op basis van actuariële berekeningen vast in hoeverre een storting of vrijval noodzakelijk is. Er bleek ruim € 0,4 mln. te kunnen vrijvallen waar ruim € 0,3 mln. als storting geraamd was. Dit is een financieel gevolg van het overlijden van 2 oud-Gedeputeerden.
3. Lagere lasten representatie GS
Mede vanwege corona zijn de GS-representatie kosten flink lager dan in 2020 en daarvoor. Veel zaken worden digitaal of anders gedaan dan voorheen, waardoor bijvoorbeeld reis- en verblijfkosten lager zijn. Het is lastig in te schatten hoe deze kosten zich de komende jaren ontwikkelen.
4. Lagere lasten voor fiscale compensatie dienstauto's
Bij privé-gebruik van de dienstauto hebben de GS-leden recht op een fiscale compensatie. In 2021 is hier nauwelijks gebruik van gemaakt.
5. Hogere baten door nog te verzorgen doorbelasting
De provincie Flevoland is penvoerder voor de Kring van Commissarissen. De lasten hiervoor worden voor 11/12e deel aan de 11 overige provincies doorbelast. Deze post is als nog te ontvangen middelen op de balans verantwoord.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.1.1 Kabinet, openbare orde & veiligheid en toezicht	72	0	72
7.1.2 Bestuurlijke samenwerking	1.007	-104	904
7.1.3 Gedeputeerde Staten	-62	-39	-101
Totaal	**1.017**	**-143**	**874**

x € 1.000

7.2 Provinciale Staten

Portefeuillehouder
N.v.t.

Doel (2019-2023)
Faciliteren van de nieuwe Staten, gericht op de kaderstellende, volksvertegenwoordigende en controlerende rol.

Doelrealisatie
De Staten zijn gefaciliteerd in de drie voor haar relevante rollen met onder meer strategische advisering op regionale samenwerkingen, diverse onderwerpen in de nieuwsbrief aan de Staten en advisering over Stateninstrumenten (o.m. moties & amendementen en agenderingsverzoeken).

Activiteiten 2021
De Statengriffie heeft:

- In 2021 is strategisch geadviseerd over onder meer het IPO (ondersteuning van AV-leden en IPO werkgroep Planning & Control en vertaling leidraad best practices voor Provinciale Staten), Metropoolregio Amsterdam (halen statenopdracht rapporteur en ondersteuning in MRA deelregio Lelystad/Almere), Regio Zwolle (halen statenopdracht rapporteur en ondersteuning aan rapporteur in bijdrage voor klankbordgroep Raden en Staten), OFGV (ondersteuning rapporteur OFGV en advisering op motie vreemd voor versterken informatiepositie van statenleden m.b.t. OFGV) Zorg in Regio Flevoland (begeleiden informanten in de evaluatie Zorgtafel) omgevingswet/omgevingsvisie (strategische ondersteuning klankboardgroep) en advisering op en andere strategische dossiers zoals de RES en stikstof.
- Voorbereidingen getroffen om een strategische lange termijnagenda concreet te vertalen in een sturingsinstrument en monitor welke aansluit bij de Planning & Control-cyclus.
- Uitvoering gegeven het communicatieplan door onder andere actief gebruik gemaakt van social media en de publicatie van de jaarrekening en begroting in regionale weekbladen. Het educatieprogramma is vormgegeven met het provinciespel voor jongeren welke gezien de corona niet kon doorgaan. Daarnaast is de democratie gericht op jongeren verder structureel ingebed met een initiatiefvoorstel om een jongerenraad op te richten.
- De vertaling van de participatiewet en de voorbereidingen van de participatieverordening zijn betrokken in de werkgroep bestuurlijke vernieuwing. Dit heeft geresulteerd in een de Startnotitie Bestuurlijke vernieuwing en participatie(verordening) welke in november 2021 beeldvormend is behandeld.

Doel (2019-2023)
Herijking en inrichting van de gewenste ondersteuning t.b.v. besluitvorming door Provinciale Staten.

Doelrealisatie
In 2021 zijn er 12 Statenvergaderingen, 26 commissievergaderingen en 27 beeldvormende sessies en 6 integrale commissievergaderingen georganiseerd. Deze vergaderingen hebben grotendeels digitaal plaatsgevonden. In 2021 is het Reglement van Orde en de verordening ambtelijke bijstand herzien en heeft Provinciale Staten gevraagd onderzoek te verrichten naar verrijking van de ondersteuningsmogelijkheden op het gebied van burgerleden.

Activiteiten 2021
De Statengriffie heeft:

- De digitale ondersteuning van het besluitvormingsproces gecontinueerd en diverse testwerkzaamheden uitgevoerd in voorbereiding op de implementatie van de module digitale moties en amendementen. De spreektijdenklok is in gebruik genomen en de aanbesteding van de webcast dienstverlening is afgerond.
- Geadviseerd in de evaluatie van regionale samenwerking in de MRA en regio Zwolle. Beide evaluaties hebben het formaliseren van de rapporteur tot gevolg en deelname aan de MRA-raadtafel en de klankbordgroep Raden & Staten van de regio Zwolle. De MRA-evaluatie is ook opmaat geweest voor de hernieuwing van samenwerkingsafspraken met de MRA.

- Het reglement van orde Provinciale Staten herzien inclusief de verordening ambtelijke bijstand. In navolging van besluitvorming en moties door Provinciale Staten is onderzoek gestart naar de mogelijkheden tot verrijking ondersteuningsmogelijkheden op het gebied van burgerleden.
- In samenwerking met de ambtelijke organisatie in februari een statenvoorstel voorbereid om tot schriftelijk bekrachtigen en opheffen van geheimhouding over te gaan. Hierna is het werkproces van geheimhouding geoptimaliseerd en met de procedurecommissie besproken. Aansluitend zijn er voorbereidingen getroffen om eerder opgelegde geheimhouding op te heffen.
- Dialoogsessies georganiseerd om de relatie tussen Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de Flevolandse samenleving te versterken en voorbereidingen getroffen voor een masterclass dialoog. Ook is een bijdrage geleverd in de werkgroep bestuurlijke vernieuwing resulterend in de voorkantsturing door Provinciale Staten in het nieuwe economisch beleid.
- De werking van de procedurecommissie geëvalueerd, resulterend in de implementatie van een toetsingskader, een structureel overleg met het college over de lange termijnplanning en een versterking in de communicatie vanuit de Procedurecommissie. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de evaluatie van het vergadermodel. De evaluatie is met instemming van het seniorenconvent verplaatst naar 2022 gezien de beperkte ervaringen met het vergadermodel in fysieke vorm als gevolg van de beperkingen van corona.

Doel (2019-2023)
De dienstverlening van de Statengriffie in overeenstemming te brengen met haar kernwaarden.

Doelrealisatie
Ondanks de beperkingen van het digitaal en op afstand werken is de dienstverlening van de Statengriffie door ontwikkeld en dichter bij haar kernwaarden gekomen (vernieuwingsgericht, betrouwbaar, toegankelijk, dienstverlenend, deskundig en sprankelend).

Activiteiten 2021
De Statengriffie heeft:
- Het opleidingsplan Statengriffie opgesteld en besproken met de werkgeverscommissie.
- De optimalisatie van het kennisdelen geeffectueerd aan de hand van strategische advisering en via nieuwsbrieven. Het verder peilen van de kennisbehoefte onder Provinciale Staten dient nog te worden opgestart.
- Vooruitlopende op de geplande Statenconferentie in 2021 een (digitale) bijpraat conferentie georganiseerd in april 2021. Als gevolg van de coronabeperkingen is de tweede statenconferentie echter uitgesteld en uiteindelijk is de conferentie geannuleerd door het ontbreken van voldoende animo.

Middelen

7.2 Provinciale Staten	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	1.642	1.825	1.680	1.492	187
Baten	-1	0	0	0	0
Saldo	**1.641**	**1.825**	**1.680**	**1.492**	**187**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Reis- en verblijfkosten Staten-, fractie- en burgerleden	47	0	47
2. Cateringkosten Staten	42	0	42
3. Afwikkelingsverschillen	22	0	22
Overige kleine verschillen	76	0	76
Totaal lasten	**187**	**0**	**187**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1. Reis- en verblijfkosten Staten-, fractie- en burgerleden
en
2. Cateringkosten Staten
Het product 'Provinciale Staten' onderschrijdt de begroting met een bedrag van € 0,19 mln. Deze onderschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de onderuitputting van de budgetten die dienen ter verantwoording van de lasten samenhangend met reis-, verblijf- en cateringkosten van Staten-, fractie- en burgerleden. De hieraan toe te rekenen onderschrijding ten bedrage van € 0,09 mln. wordt verklaard door het feit dat er in 2021 als gevolg van de wereldwijde coronapandemie minder fysieke vergaderingen en bijeenkomsten hebben plaatsgevonden waarmee reis-, verblijf- en cateringkosten gepaard gingen. Hier was bij het opstellen van de begroting geen rekening mee gehouden. Dit budgettair voordeel valt vrij ten gunste van het rekeningsaldo.
3. Afwikkelingsverschillen
Het budgettair voordeel is gevormd doordat zich in 2021 incidentele meevallers over eerdere jaren hebben voorgedaan, waaronder ontvangst van Flevolands aandeel in het financieel resultaat van de Randstedelijke Rekenkamer over 2020. Het budgettair voordeel valt vrij ten gunste van het rekeningsaldo.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.2.1 Provinciale Staten	1.492	0	1.492
Totaal	**1.492**	**0**	**1.492**

x € 1.000

7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten

Portefeuillehouder

H.J. Hofstra

Doel (2019-2023)

Een degelijk en solide financieel beleid zodanig dat er jaarlijks een sluitende begroting wordt aangeboden en dat onze reserves op een verantwoord niveau blijven.

Doelrealisatie

We hebben een degelijk en solide financieel beleid gevoerd, waardoor we een sluitende meerjarenbegroting hebben kunnen aanbieden. De weerstandsratio valt binnen de daarvoor vastgestelde bandbreedte.

Activiteiten 2021

We hebben de veertien 'bestuurlijke afspraken op financieel gebied' toegepast die zijn opgenomen in het Coalitieakkoord 2019-2023.

Middelen

7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	28	5.812	3.395	-12	3.407
Baten	-175.334	-170.747	-172.317	-177.100	4.784
Saldo	**-175.306**	**-164.935**	**-168.922**	**-177.113**	**8.191**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening - saldo
1. Onvoorziene uitgaven	140	0	140
2. Loon en prijsontwikkeling	477	0	477
3. Nieuw beleid	746	0	746
4. Onzekerheden perspectiefnota	1.948	0	1.948
Overige kleine verschillen	96	0	96
Totaal lasten	**3.407**	**0**	**3.407**
Baten			
5. Provinciefondsuitkering	4.649	0	4.649
6. Opcenten MRB	- 844	0	-844
7. Vrijval voorziening 'Garantstelling personeel NLE'	1.009	0	1.009
Overige kleine verschillen	-30	0	-30
Totaal baten	**4.784**	**0**	**4.784**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

Lasten

1. Onvoorziene uitgaven

Jaarlijks is in de begroting een bedrag geraamd voor onvoorziene uitgaven. Hiervan is in 2021 geen gebruik gemaakt.

2. loon en prijsontwikkeling

Het geraamde bedrag was bedoeld voor de kosten van een nieuwe CAO voor het provinciaal personeel. Omdat deze CAO pas in het najaar van 2021 definitief is geworden, is geen begrotingswijziging meer gemaakt. De kosten van de CAO zijn integraal verwerkt in de post 'Salarissen' binnen het onderdeel 'Bedrijfsvoering'.

3. Nieuw beleid

Dit budget was beschikbaar voor nieuwe initiatieven. Daarbinnen waren enkele oormerken opgenomen voor specifieke onderwerpen die nog nadere uitwerking of besluitvorming behoefden. Het beschikbare budget is niet volledig ingezet.

De beschikbare ruimte voor nieuw beleid is uiteindelijk voor een bedrag van € 0,75 mln. niet ingezet in 2021.

4. Onzekerheden perspectiefnota

De stelpost 'Onzekerheden perspectiefnota' was met name bedoeld als risicobuffer voor tegenvallende opbrengsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting bij toenemende elektrificering van het voertuigenbestand. Dit risico is ook opgetreden, waardoor de inkomsten uit opcenten MRB € 0,84 mln. zijn achtergebleven bij de raming. Omdat de werkelijke omvang pas aan het einde van het jaar blijkt, is hiervoor geen begrotingswijziging meer gemaakt.

5. Provinciefondsuitkering

De geraamde provinciefondsuitkering is voor het laatst bijgesteld bij de Zomernota 2021 en was gebaseerd op de septembercirculaire 2020. Nadien zijn de mei-, september- en decembercirculaire 2021 verschenen. De effecten van deze circulaires zijn niet meer in de begrotingsraming verwerkt. Uiteindelijk is de uitkering circa € 4,6 mln. hoger uitgevallen dan de raming. Deze toename wordt:

- voor € 1,6 mln. veroorzaakt door de uitbetaling van overschotten op het Btw-compensatiefonds in 2020 en 2021;
- voor € 1,1 mln. veroorzaakt door bijstellingen van met name inwonertallen, maar deels ook andere maatstaven;
- voor € 0,9 mln. veroorzaakt door nieuwe (decentralisatie-)uitkeringen, met name voor natuur (SNL);
- voor € 1,0 mln. veroorzaakt door de (verwachte) nacalculatie van de belastingcapaciteit over 2021.

De nacalculatie van de uitkering op basis van de gerealiseerde belastingcapaciteit (die in 2022 plaatsvindt) leidt naar verwachting tot een hogere uitkering, omdat het verdeelmodel provinciefonds rekening houdt met de werkelijke belastingopbrengst en de belastingcapaciteit in de provincie Flevoland heeft zich in 2021 ten opzichte van de andere provincies ongunstiger ontwikkeld.

6. Opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB)
De begrotingsraming (€ 57,0 mln.), zoals bijgesteld bij de Zomernota 2021, was gebaseerd op het voertuigenoverzicht van 1 januari 2021. Uiteindelijk is de opbrengst uitgekomen op € 56,2 mln. Het verschil wordt veroorzaakt door een teruglopend aantal belastbare voertuigen in de loop van 2021, vooral als gevolg van een verdere toename van het aantal elektrische voertuigen. Elektrische voertuigen zijn vrijgesteld van (opcenten) motorrijtuigenbelasting.
7. Vrijval voorziening 'Garantstelling personeel NLE'
In 2017 is een voorziening gevormd voor eventuele regelingen voor personeel van het Nieuw Land Erfgoedcentrum bij overgang naar Batavialand. Hieraan was een einddatum verbonden van 1 mei 2022. Naar huidige inzichten is er geen reden meer deze voorziening nog aan te houden.

Relatie met de productenrealisatie
De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.3.1 Algemene dekkingsmiddelen	-12	-177.100	-177.113
7.3.2 Onvoorzien en stelposten	0	0	0
Totaal	**-12**	**-177.100**	**-177.113**

x € 1.000

7.4 Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder
J. de Reus (Personeel & Organisatie)
C.W. Smelik (Inkoop- en aanbestedingsbeleid)
J.N.J. Appelman (Facilitaire zaken)
J.A. Fackeldey (Communicatie & ICT)
H.J. Hofstra (Financiën)

Doel (2019-2023)
De IT-systemen voor de informatievoorziening zijn beter en veiliger en het beheer daarvan is op orde.

Doelrealisatie
In 2021 zijn alle noodzakelijke en essentiële stappen gezet voor de vernieuwing, beheer en (betere) beveiliging van de informatiesystemen van de provincie Flevoland.

Activiteiten 2021
- Het faciliteren van het -als gevolg van de coronamaatregelen- (verplicht) thuiswerken van de medewerkers van de provincie heeft ook in 2021 de nodige aandacht gevraagd; positief was dat de in 2019 uitgerolde mobiele werkplekken hiervoor een uitstekende basis boden.
- In het kader van de informatiestrategie 2021-2024, waarbij op basis waarvan de (verdere) ontwikkeling van de informatiesystemen, het beheer daarvan en de informatieveiligheid kunnen worden geborgd, is in 2021 de aanbesteding van een nieuw financieel systeem gestart.
- In de interprovinciale samenwerking heeft via het programma 'IDA' (Interprovinciale Digitale Agenda) verder gestalte gekregen; daarbij wordt ook ingespeeld op nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen op landelijk niveau. Het uitvoeringsplan IDA 2021 is in uitvoering genomen; alle provincies nemen daar aan deel. De provincie Flevoland speelt een actieve rol bij deze interprovinciale samenwerking.
- Bij de toenemende (afhankelijkheid van) digitalisering nemen ook de risico's op het gebied van informatieveiligheid en privacy toe. Hiervoor zijn de benodigde maatregelen getroffen; daarbij wordt de nieuwe Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) gevolgd. Voor meer details wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Risico
Het niet tijdig en/of goed aansluiten op de digitale ontwikkelingen zal leiden tot gebrekkige ICT-voorzieningen bij alle afdelingen met alle risico's van dien. Bijvoorbeeld onvoldoende dienstverlening (aan bedrijven en ketenpartners), verstoorde processen, gebrekkige (kwaliteit van) data en/of inbreuk in systemen. Ondanks het

feit dat de informatievoorziening van de provincie Flevoland nu aanzienlijk beter op orde is, blijven er risico's bestaan gezien de snelle en ingrijpende ontwikkelingen op het gebied van digitalisering. De nieuwe informatiestrategie en de interprovinciale samenwerking bieden de nodige handvatten om deze risico's te beheersen; na de overgang naar clouddienstverlening is voltooid, zal het risicoprofiel met betrekking tot informatievoorziening opnieuw worden gewogen.

Middelen

7.4 Bedrijfsvoering	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	52.543	54.340	56.490	55.271	1.219
Baten	-3.880	-2.987	-3.394	-3.843	449
Saldo	**48.663**	**51.353**	**53.096**	**51.428**	**1.668**

x € 1.000

Waardoor wijkt het af	Verschil	Waarvan effect op:	
Lasten		Reserve	Rekening-saldo
1. Lagere salarislasten	661	180	481
2. Lagere lasten voor inhuur	276	0	276
3. Hogere lasten voor participatiewet	-106	-106	0
4. Lagere kosten voor financiële en juridische adviezen	203	0	203
5. Lagere facilitaire lasten	100	0	100
6. Hogere kapitaallasten door schattingswijziging	-445	0	-445
Overige kleine verschillen	531	432	99
Totaal lasten	**1.219**	**506**	**714**
Baten			
7. Hogere inkomsten door inkomsten salarissen derden	328	0	328
Overige kleine verschillen	120	0	120
Totaal baten	**448**	**0**	**448**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting

1 en 2. Lagere personele lasten dan begroot
Binnen de provincie Flevoland zijn in 2021 88 vacatures opengesteld geweest. Dit komt neer op circa 20% van alle totale functies. Doordat tussen uitdiensttreding en indiensttreding soms enige periode van frictie zit ontstaan lagere lasten.
3. Hogere lasten voor uitvoering participatiewet
In 2021 heeft de provincie Flevoland 20,21 FTE aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst gehad. De quotumwet schrijft voor dat dit minimaal 15,84 FTE had moeten zijn. Vanuit het oogpunt van een maatschappelijke voorbeeldrol en vanwege het feit dat een aantal bepaalde-tijdscontracten in 2021 omgezet zijn naar onbepaalde-tijdscontracten is er in 2021 meer uitgegeven dan geraamd. Het tekort wordt gedekt uit de reserve 'Personeel', waar middelen voor dit specifieke doel in aanwezig zijn.
4. Lagere kosten voor financiële en juridische adviezen
De provincie Flevoland kent een aantal ad-hoc budgetten voor financieel en juridisch advies voor bijvoorbeeld procesvertegenwoordiging of quick-scans. Deze zijn in 2021 minder benut dan geraamd.
5. Lagere facilitaire lasten
Mede vanwege corona zijn de lasten voor de postkamer, trafficmanagement en repro lager uitgevallen dan voorgaande jaren.
6. Hogere kapitaallasten door schattingswijziging
In 2021 is de nieuwe financiële verordening vastgesteld waarbij afschrijvingstermijnen zijn aangepast. Dit leidt in 2021 tot een hogere afschrijvingslast van € 0,45 mln. ten opzichte van de begroting. Vanaf 2022 zijn deze aangepaste afschrijvingen in de begroting verwerkt.

7. Hogere inkomsten voor salarisvergoedingen van derden
De inkomsten vanuit detacheringen waren € 0,15 mln. hoger dan geraamd. Daarnaast heeft de doorbelasting van salarissen aan de Randstedelijke Rekenkamer € 0,1 mln. meer opgebracht dan geraamd. De overige verschillen betreffen meer dan geraamde ontvangen ziekte- en zwangerschapsgelden.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.4.1 Personeel en organisatie	44.442	-2.918	41.524
7.4.2 Financiën, communicatie en jur.zaken	262	0	262
7.4.3 Facilitaire zaken	5.015	-925	4.090
7.4.4 Informatievoorziening	5.552	0	5.552
Totaal	**55.271**	**-3.843**	**51.428**

x € 1.000

7.5 Reserves

Portefeuillehouder

H.J. Hofstra

Middelen

7.5 Reserves	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	74.417	23.170	41.402	46.883	-5.480
Baten	-71.791	-30.417	-55.674	-45.664	-10.010
Saldo	**2.626**	**-7.247**	**-14.272**	**1.219**	**-15.491**

x € 1.000

Stortingen in reserves	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil	Waarvan effect op rekening-saldo
Algemene reserve	1.220	1.231	-11	0
Personeel	900	1.413	-513	0
Monumentenzorg	286	323	-37	0
Brede Bestemmingsreserve	7.273	7.312	-39	0
Sport	209	209	0	0
Technische bijstand Europa	82	0	82	0
Procesgelden gebiedsontwikkeling	1.000	1.000	0	0
p-PMJP /POP	1.880	1.880	0	0
Bodem	0	0	0	0
Egalisatie gladheidsbestrijding	0	0	0	0
Cofinanciering EU-projecten 14-20	900	900	0	0
Nieuwe Natuur	0	0	0	0
Activering vervangingsinvesteringen	2.800	3.107	-307	0
Almere 2.0	6.700	6.700	0	0
Jaarlijks onderhoud infrastructuur	0	694	-694	0
Mobiliteit	9.336	11.396	-2.060	0

Stortingen in reserves	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil	Waarvan effect op rekening-saldo
Beheer en ontwikkeling natuur	574	574	0	0
Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Doorgeschoven activiteiten	397	397	0	0
Economisch programma	2.703	3.948	-1.245	0
Duurzame energie	0	169	-169	0
Regiodeal Noordelijk Flevoland	0	0	0	0
Artistieke Experimenten	2.143	2.143	0	0
Krachtige Samenleving	350	350	0	0
Fonds Vitaal Platteland	0	0	0	0
Informatiestrategie	0	486	-486	0
Flevoland Natuurinclusief	2.650	2.650	0	0
Totaal stortingen	**41.402**	**46.883**	**-5.480**	**0**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting stortingen

Een aantal reserves kent een hogere storting ten opzichte van de begroting na wijziging. De hogere stortingen passen binnen het door PS vastgestelde beleid ten aanzien van de desbetreffende reserves, zoals is vastgelegd in de nota 'Reserves & Voorzieningen 2020-2023' of nadien genomen (instellings-)besluiten. Hieronder is een toelichting opgenomen op alle reserves met een verschil > € 0,1 mln.

1. Personeel

De onderschrijding van € 0,5 mln. wordt onder meer veroorzaakt door storting van restantbudget 'Duurzame inzetbaarheid' (€ 0,14 mln.), restantbudget 'POB' (€ 0,23 mln.), restantbudget 'Participatiewet' (-/- € 0,11 mln.) en risicoafdekking van toekomstige WW-lasten door tijdelijke aanstellingen (€ 0,18 mln.). Deze bedragen zijn toegevoegd aan de reserve 'Personeel' (zie programmaonderdeel 7.4).

2. Activering vervangingsinvesteringen

Op basis van de jaarstukken 2021 heeft een herberekening plaatsgevonden van kapitaallasten van investeringen in Infrastructuur , die er toe leidt dat deze in 2021 € 0,39 mln. lager uitvallen dan verwacht werd bij de begroting 2021. De lagere lasten van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen komen volgens de gebruikelijke werkwijze ten gunste van deze reserve.

3. Jaarlijks onderhoud infrastructuur

Onderschrijdingen en overschrijdingen binnen Jaarlijks Onderhoud (en eveneens gladheidsbestrijdingen) worden voor een groot deel bepaald door onvoorziene, niet planbare omstandigheden. Het verschil tussen de beschikbare middelen voor het jaarlijks onderhoud infrastructuur en de daaruit te dekken lasten wordt conform bestaand beleid geëgaliseerd via deze reserve (zie programmaonderdeel 6.3). Per saldo wordt er € 0,7 mln. toegevoegd aan de egalisatiereserve 'Jaarlijks Onderhoud' waarmee het maximum bedrag van deze reserve van € 0,75 mln. wordt bereikt.

4. Mobiliteit

Het verschil tussen de beschikbare middelen voor het openbaar vervoer en fietsmaatregelen (die via het Provinciefonds en via een specifieke uitkering worden ontvangen) en de daaruit te dekken kosten en investeringen wordt conform bestaand beleid geëgaliseerd via deze reserve (zie programma 6).

5. Economisch programma

De niet bestede middelen voor het 'Economisch Programma' zijn conform bestaand beleid toegevoegd aan deze reserve (zie programmaonderdeel 3.1).

6. Duurzame energie

Binnen het programma 'Energietransitie' is er op de diverse onderdelen een onderbesteding van in totaal € 0,2 mln. Niet alle opdrachten van energie hebben geleid tot uitgaven in 2021, omdat een deel van de opdrachten over het jaar heen zijn getild. Verder zijn vanwege corona veel bijeenkomsten online vormgegeven of niet doorgegaan. De afronding van deze opdrachten vinden plaats in 2022. De middelen blijven beschikbaar in de reserve ‘Duurzame energie’.

7. Informatiestrategie
De hogere storting betreft een overboeking van het restant saldo van de reserve ‘Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering’ naar de reserve ‘Informatiestrategie’ conform door PS vastgesteld beleid.

Voor een gedetailleerd inzicht in de reserves wordt verwezen naar bijlage 1 'Overzicht reserves en voorzieningen'.

Onttrekkingen aan reserves	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil	Waarvan effect op rekening-saldo
Algemene reserve	-2.247	-2.247	0	0
Personeel	-1.589	-1.562	-27	0
Monumentenzorg	-177	-177	0	0
Brede Bestemmingsreserve	-14.235	-11.101	-3.134	0
Sport	-160	-132	-29	0
Zuiderzeelijngelden	-2.261	-571	-1.690	0
Technische bijstand Europa	0	-2	2	0
Procesgelden gebiedsontwikkeling	-1.407	-1.006	-401	0
p-MJP / POP	-2.770	-1.818	-952	0
Bodem	-805	-396	-409	0
Egalisatie gladheidsbestrijding	0	-500	500	0
Cofinanciering EU-projecten 14-20	-299	-86	-214	0
Nieuwe Natuur	-7.600	-6.667	-933	0
Egalisatie activering vervangingsinvesteringen	-34	0	-34	0
Almere 2.0	-9.021	-8.971	-50	0
Jaarlijks onderhoud infrastructuur	0	0	0	0
Mobiliteit	0	0	0	0
Beheer en ontwikkeling natuur	-207	-267	60	0
Meerjaren aanpak bedrijfsvoering	0	-486	486	0
Doorgeschoven activiteiten	-2.220	-2.220	0	0
Dekking afschrijvingslasten	0	0	0	0
Economische programma	-3.135	-3.117	-18	0
Duurzame energie	-1.682	-1.343	-339	0
Regiodeal Noordelijk Flevoland	-3.000	-1.508	-1.492	0
Artistieke Experimenten	-250	0	-250	0
Krachtige Samenleving	-768	-602	-166	0
Fonds Vitaal platteland	-705	-90	-615	0
Informatiestrategie	-1.100	-795	-305	0
Totaal onttrekkingen	**-55.674**	**-45.664**	**-10.010**	**0**

x € 1.000, - = nadeel

Toelichting onttrekkingen
De aanwending van bestemmingsreserves is veelal afhankelijk van projectvoortgang en de daarmee gemoeide uitgaven. Hierdoor ontstaan verschillen in de onttrekkingen aan de reserves (indien minder is uitgegeven hoeft minder onttrokken te worden aan de reserves). De verklaringen zijn opgenomen bij de desbetreffende programmaonderdelen in deze jaarstukken. Een aantal reserves kent een overschrijding ten opzichte van de begroting na wijziging (meer onttrokken dan begroot). Deze hogere onttrekkingen passen binnen het door PS vastgestelde beleid ten aanzien van de desbetreffende reserves, zoals is vastgelegd in de nota 'Reserves & Voorzieningen 2020-2023' of nadien genomen (instelling-)besluiten. Hieronder is een toelichting opgenomen op alle reserves met een verschil > € 0,1 mln.

1. Brede Bestemmingsreserve
De onttrekking aan de 'Brede Bestemmingsreserve' is lager dan geraamd doordat de voortgang van een aantal projecten lager was dan vooraf verwacht. Voor een gedetailleerd overzicht van de gerealiseerde onttrekkingen wordt verwezen naar de toelichting op de 'Brede bestemmingsreserve' zoals opgenomen in bijlage 1 van deze jaarstukken.
2. Zuiderzeelijngelden
In 2021 is voor € 1,43 mln. minder besteed voor het programma 'Zuiderzeelijngelden'. De lasten zijn gebaseerd op de gedeclareerde bijdragen door de uitvoerende partijen. In samenhang hiermee zijn de baten voor cofinanciering € 0,013 mln. lager. Daarnaast zijn er bijna geen lasten geweest voor de beschikbaar gestelde bijdragen vanuit het Luchthavenfonds (€ 0,248 mln. lager). De middelen blijven beschikbaar in deze reserve. Alle beschikbare middelen (in deze reserve) zijn geprogrammeerd.
3. Procesgelden gebiedsontwikkeling
Dit betreft de onttrekking aan deze reserve ter dekking van de procesgelden voor Noordelijk Flevoland, Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (oormerk), Amsterdam Lelystad Airport en Markermeer/IJmeer. De lagere onttrekking wordt veroorzaakt door een lagere besteding op de genoemde onderdelen (zie programma 3).
4. p-MJP/POP
Het saldo van de uitvoeringskosten POP en de provinciale cofinanciering is € 0,95 mln. lager dan begroot. De onderbesteding wordt verrekend met de reserve 'p-MJP/POP', waardoor er per saldo minder is onttrokken.
5. *Bodem*
Voor bodemdaling is afgelopen jaar - onder leiding van gebiedsregisseur – hard gewerkt om tot een gedragen gebiedsproces te komen. Ondanks de belangrijke stap van een intentieverklaring is, is het gebiedsproces minder ver gevorderd ten aanzien van uitbouw en daadwerkelijke invulling van de verschillende sporen en daardoor is hier minder budget aan besteed. De leidt tot een lagere onttrekking van € 0,3 mln. aan deze reserve. Daarnaast zou aanvankelijk extra capaciteit ingekocht worden die maar beperkt in 2021 is ingevuld. Tot slot viel een geschatte raming voor een monitoring van een spoedlocatie gunstiger uit. De niet bestede middelen van € 0,1 mln. blijven beschikbaar in de reserve 'Bodem'.
6. Egalisatie gladheidsbestrijding
De gladheidsbestrijding heeft een overschrijding van € 0,74 mln. De hogere lasten in 2021 zijn een gevolg van veel sneeuwval in combinatie met veel wind. Naast de hogere lasten waren de baten eveneens hoger, als gevolg van het hoge aantal strooibeurten. Deze strooibeurten worden doorberekend aan andere gemeenten en provincies waarmee afspraken zijn gemaakt. Aan deze reserve 'Gladheidsbestrijding' is € 0,5 mln. onttrokken, waarmee het saldo van de reserve ultimo 2021 nihil is.
7. Cofinanciering EU-projecten 14-20
De lasten voor cofinanciering zijn € 0,353 mln. lager dan begroot. Dit betreft de cofinanciering van de het Kansen voor West en het INTERREG programma, voor projecten van externe organisaties in de provincie en projecten waar de provincie partner in is. Deze middelen zijn wel geprogrammeerd (vastgelegd in subsidiebeschikkingen) en zullen in volgende jaren alsnog tot besteding komen. Deze gelden blijven beschikbaar in deze reserve.
8. Nieuwe natuur
De totale lasten van het programma zijn € 0,6 mln. lager dan begroot en de baten € 0,3 mln. hoger. In 2021 zijn nog enkele percelen voor het programma 'Nieuwe Natuur' aangekocht en weer verkocht. Het saldo van de baten en lasten is € 0,2 mln. Daarnaast is door tijdelijke verpachting in 2021 nog voor € 0,02 mln. aan aanvullende inkomsten gerealiseerd. Tot slot was een last van € 2,2 mln. begroot voor bijdragen, waarvan € 0,68 mln. is gerealiseerd. Dit betreft de bijdragen aan de projecten, op basis van de voortgang die de uitvoerende organisaties hebben gerealiseerd. Hierdoor is er ook een lagere bate van € 0,5 mln., aangezien de compensatiemiddelen niet ingezet hoefden te worden.
9. Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering
De hogere onttrekking betreft een overboeking van het restant saldo van de reserve ‘Informatiestrategie’ naar de reserve ‘Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering’.
10. Duurzame energie
Binnen het programma 'Energietransitie' is er op de diverse onderdelen een onderbesteding van in totaal € 0,2 mln. Niet alle opdrachten van energie hebben geleid tot uitgaven in 2021, omdat een deel van de opdrachten over het jaar heen zijn getild. De afronding van deze opdrachten vinden plaats in 2022. Daarnaast was 2021 het eerste jaar binnen de formele samenwerkingsovereenkomst van de RES-Flevoland. De RES 1.0 is ingeleverd bij het NP-RES en van hieruit naar het PBL voor de algehele doorrekening. Dit vroeg een gerichte inzet waardoor vervolgopdrachten en/of onderzoeken vanuit de bouwstenen pas in de 2e helft van 2021 konden worden

uitgedacht en uitgezet. Met name 2022 zal hierin een grote rol spelen. De middelen van € 0,25 mln. blijven beschikbaar in deze reserve. Tot slot zijn de geraamde middelen voor de subsidieregelingen 'Zon voor Asbest' en 'Kleinschalige Energie-initiatieven' niet geheel uitgenut in 2021. Deze middelen van € 0,13 mln. blijven beschikbaar in deze reserve.

11. Regiodeal Noordelijk Flevoland

De van het Rijk ontvangen middelen zijn in 2021 besteed aan de programmalijnen 'Innovatie' en 'Talent'. Ondanks dat het programma voorspoedig loopt, is er in 2021 voor € 1,597 mln. minder besteed. Deze middelen zijn wel geprogrammeerd en zullen in komende jaren tot besteding komen.

12. Artistieke Experimenten

In de Najaarsnota 2020 is in 2021 € 0,2 mln. beschikbaar gesteld voor de restauratie van het kunstwerk de Tong. in 2021 zijn onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op de restauratie. De daadwerkelijke restauratie vindt plaats in 2022. Daarnaast is in 2021 en 2022 is in totaal € 0,5 mln. beschikbaar gesteld voor het grondige herstel en de verbetering van de publieke toegankelijkheid en beleefbaarheid van de collectielandschapskunstwerken. De kosten blijken volledig in 2022 te vallen; in 2021 zijn er geen kosten gemaakt voor dit onderwerp. De niet bestede middelen blijven beschikbaar in deze reserve.

13. Krachtige Samenleving

De programmering van de uitgaven sloot niet helemaal aan bij de activiteiten in 2021, grotendeels als gevolg van corona / lock down maatregelen. De niet bestede middelen uit 2021 blijven beschikbaar in deze reserve voor de uitvoering van het programma in de komende jaren.

14. Vitaal platteland

Eind mei 2021 zijn de 'Nadere regels Fonds Leefbaar Platteland' door GS vastgesteld, met een openstelling vanaf de zomer en een subsidieplafond van € 0,53 mln. voor 2021. Het beroep op de nadere regels in 2021 is beperkt gebleven door corona en verlate openstelling. Ook de middelen voor de cofinancieringsregeling en communitybuilding kennen een onderschrijding. De middelen blijven beschikbaar in deze reserve en zullen worden geherprogrammeerd in de resterende looptijd van het programma.

15. Informatiestrategie

De lagere onttrekking aan deze reserve (€ 0,3 mln.) wordt veroorzaakt doordat de inschatting voor de onttrekking in november is gemaakt, waarna bleek dat al een deel van de kosten van 2022 abusievelijk in 2021 waren geboekt. Daarnaast is een aantal verplichtingen niet tot volledige uitnutting zijn gekomen.

Voor een gedetailleerd inzicht in de reserves wordt verwezen naar bijlage 1 'Overzicht reserves en voorzieningen'.

Relatie met de productenrealisatie

De middelen van dit programmaonderdeel zijn opgebouwd uit de onderstaande producten:

Product	Lasten	Baten	Saldo
7.5.1 Reserves	46.883	-45.664	1.219
Totaal	**46.883**	**-45.664**	**1.219**

x € 1.000

7.6 Totale lasten en baten

Hieronder zijn per programmaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen.

Programmaonderdeel	L/B/H	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
7.1 Bestuur	Lasten	1.677	2.124	2.405	1.017	1.388
	Baten	-37	-27	-27	-143	116
	Saldo	1.640	2.097	2.378	874	1.504
7.2 Provinciale Staten	Lasten	1.642	1.825	1.680	1.492	187
	Baten	-1	0	0	0	0
	Saldo	1.641	1.825	1.680	1.492	187
7.3 Algemene dekkingsmiddelen & stelposten	Lasten	28	5.812	3.395	-12	3.407
	Baten	-175.334	-170.747	-172.317	-177.100	4.784
	Saldo	-175.306	-164.935	-168.922	-177.113	8.191
7.4 Bedrijfsvoering	Lasten	52.543	54.340	56.490	55.271	1.219
	Baten	-3.880	-2.987	-3.394	-3.843	449
	Saldo	48.663	51.353	53.096	51.428	1.668
7.5 Reserves	Lasten	74.417	23.170	41.402	46.883	-5.480
	Baten	-71.791	-30.417	-55.674	-45.664	-10.010
	Saldo	2.626	-7.247	-14.272	1.219	-15.491
Totaal programma 7	Lasten	**130.308**	**87.270**	**105.372**	**104.651**	**721**
	Baten	**-251.044**	**-204.178**	**-231.412**	**-226.751**	**-4.661**
	Saldo	**-120.736**	**-116.908**	**-126.040**	**-122.100**	**-3.940**

x € 1.000

III Paragrafen

De indeling van de provinciale begroting is voor een belangrijk deel voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) inclusief een zevental verplichte paragrafen. In de paragrafen worden onderwerpen behandeld (als dwarsdoorsnede van het jaarverslag) die van belang zijn voor het inzicht.

De paragrafen bevatten de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en de lokale heffingen. Ook de onderwerpen die in de afzonderlijke paragrafen beschreven moeten worden, zijn in belangrijke mate voorgeschreven in het BBV. Het gaat om de volgende paragrafen:

1. Lokale heffingen;
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. Onderhoud kapitaalgoederen;
4. Financiering;
5. Bedrijfsvoering;
6. Verbonden partijen;
7. Grondbeleid.

1 Lokale heffingen

1.1 Beleid ten aanzien van heffingen

De provincie kende in 2021 de volgende heffingen:
- Algemene heffing: Opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB).
- Bestemmingsheffingen: Leges, Grondwaterheffing en Nazorgheffing.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting
De provincie heft een opslag (de zogenoemde opcenten) op de MRB. Het Rijk stelt jaarlijks de maximale hoogte vast. Dit maximumtarief wordt jaarlijks geïndexeerd. Het maximumtarief voor 2021 bedroeg 116,8 opcenten. De provincie bepaalt met inachtneming hiervan zelf het tarief. Het tarief voor de opcenten kan jaarlijks worden aangepast. In 2021 bedroeg het tarief in Flevoland 81,4 opcenten. De gerealiseerde opbrengst in 2021 is € 56,2 mln.

De zogeheten onbenutte belastingcapaciteit voor 2021 is € 24,4 mln. Dat is het verschil tussen de opbrengst bij het feitelijke tarief en de opbrengst bij het maximaal toegestane tarief. Voor de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' wordt voor de beschikbare belastingcapaciteit overigens uitgegaan van het verschil tussen het Flevolandse tarief en het landelijk gemiddelde en niet van het wettelijk maximum.

Leges
De provincie heft leges voor diverse diensten en producten (op basis van de Legesverordening provincie Flevoland 2016). Bij de tariefstelling in de legesverordening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:
- De leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn zoveel mogelijk gebaseerd op het gemiddeld tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers.
- Bij de berekening van de tarieven wordt maximaal een percentage van 100% kostendekkendheid gehanteerd, zodat de ter zake geraamde baten niet hoger zijn dan de geraamde lasten.
- De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd (aangepast aan loon- en prijsontwikkelingen).
- Naast de indexering van de tarieven wordt er, indien dat nodig wordt geacht, aanvullend getoetst op kostendekkendheid.

De provincie heft en int de leges deels zelf en heeft hiervoor deels mandaat gegeven aan Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), samenwerkingsverband BIJ12 en de Rijksdienst voor het Wegverkeer (RDW).

Grondwaterheffing
De provincie belast het onttrekken van grondwater aan de bodem op basis van de Grondwaterheffingsverordening 2010. Deze verordening heeft de Waterwet als wettelijke grondslag. De provincie belast onttrekkingen vanaf 20.000 m³, waarvan de eerste 10.000 m³ is vrijgesteld van heffing. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen. Sinds 1 januari 2010 bedraagt het tarief € 1,41 per 100 m³.

Voor zover de gerealiseerde opbrengst uit de grondwaterheffing afwijkt van de daaraan toerekenbare kosten, is het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening 'Grondwaterbeheer'. In paragraaf 3.3.2 van de Toelichting op de balans (onderdeel IV Jaarrekening) is het verloop van deze voorziening weergegeven.

Nazorgheffing

De provincie heeft een ‘eeuwigdurende’ nazorgplicht voor afvalstortplaatsen die zijn gesloten (afgedicht). Voor dit doel is het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen (hierna Nazorgfonds) opgericht. In Flevoland zijn drie afvalstortplaatsen die vallen onder het Stortbesluit, te weten:

1. Het Friese Pad (Emmeloord);
2. Zeeasterweg (Lelystad), en
3. Braambergen (Almere).

Jaarlijks ontvangen de exploitanten van de stortplaatsen een aanslag voor nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in het Nazorgfonds gestort. Het college van GS vormt het algemeen bestuur van dit fonds (zie ook de paragraaf 'Verbonden partijen'). Het is de bedoeling dat het fonds op het moment dat de afvalstortplaats wordt gesloten, voldoende financiële middelen heeft om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaats te kunnen bekostigen. Alleen voor Zeeasterweg is in 2021 nazorgheffing opgelegd van € 0,4 mln.

De hoogte van de nazorgheffing is afhankelijk van het benodigde doelvermogen en de beleggingsresultaten van het Nazorgfonds. Het benodigde doelvermogen wordt gebaseerd op de kosten die voortvloeien uit de door de stortplaatsexploitanten ingediende nazorgplannen, waar GS mee dienen in te stemmen. De nazorgheffing is een voorlopige heffing. Voorafgaand aan de sluiting (overdracht aan de provincie) van een stortplaats wordt de definitieve heffing berekend en opgelegd, om zeker te stellen dat het doelvermogen is bereikt. Tot het moment van definitieve sluiting ligt het (financiële) risico bij de exploitant.

Het Friese Pad is een gesloten stortplaats waarvoor geen nazorgheffing meer wordt ontvangen. Voor Braambergen is inmiddels het doelvermogen bereikt en wordt geen heffing meer opgelegd. Hoewel hier geen afval meer wordt gestort is deze stortplaats, vanwege deelname aan de landelijke pilot Introductie Duurzaam Stortbeheer (IDS), nog niet gesloten. Hierdoor kan er voor deze stortplaats nog wel een eindheffing plaatsvinden.

1.2 Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent een zogenaamde hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van GS tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening kunnen voordoen.

1.3 Overzicht tarieven

Tabel 1.1: Heffingstarieven

Lokale heffing	Tarief	2017	2018	2019	2020	2021
Opcenten MRB	per 1-1 (aantal)	78,20	79,00	79,80	80,6	81,4
Grondwaterheffing	per 100 m3	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
Nazorgheffing	Zeeasterweg	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000

1.4 Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies. Voor de opcenten MRB is de situatie in 2021 weergegeven in onderstaande tabel 1.2.

Tabel 1.2: Provinciale opcenten MRB

Provincie	2021
Noord-Holland	67,9
Utrecht	74,9
Limburg	77,9
Noord-Brabant	78,4
Overijssel	79,9
Flevoland	**81,4**
Friesland	87,0
Zeeland	89,1
Gelderland	89,5
Zuid-Holland	90,4
Drenthe	92,0
Groningen	93,3
Gemiddeld	**83,5**

Van laag naar hoog gerangschikt nam provincie Flevoland in 2021 de zesde plaats in voor wat betreft het tarief van de opcenten MRB. In 2021 bedroeg het landelijke gemiddelde tarief 83,5 opcenten.

Voor de grondwaterheffing lopen de tarieven tussen de provincies uiteen van € 0,50 per 100 m³ tot € 3,24 per 100 m³. Het tarief in provincie Flevoland bedraagt per 1 januari 2021 € 1,41 per 100 m³, waarmee provincie Flevoland van laag naar hoog gerangschikt de zesde plaats inneemt. De hoogte van de uiteindelijk opgelegde heffing is niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijk minimumbedrag en vrijstellingen. In provincie Flevoland is geen minimumbedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing.

Voor interprovinciale vergelijking zijn alleen de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/of de hoogte van de heffing. De activiteiten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending provinciale documenten) verschillen tussen de provincies, waardoor vergelijking niet goed mogelijk is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies evenmin zinvol.

1.5 Opbrengst van de lokale heffingen

Tabel 1.3: Opbrengst lokale heffingen

	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Opcenten MRB	-57.991	-59.100	-57.000	-56.156	-844
Leges; mandaat OFGV	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges; mandaat BIJ12	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Leges; mandaat RDW	-16	-14	-14	-17	3
Leges; heffing door provincie	-21	-24	-24	-18	-6
Grondwaterheffing	-457	-470	-470	-468	-2
Nazorgheffing	-400	-400	-400	-400	0
Totaal	**-58.885**	**-60.008**	**-57.908**	**-57.059**	**-849**

x € 1.000

Toelichting opcenten MRB
Door mutaties in omvang en samenstelling van het wagenpark (waaronder de toegenomen elektrificering) is de uiteindelijke opbrengst over 2021 circa € 0,8 mln. lager dan ten tijde van de Zomernota 2021 was geraamd. In de zomernota was dit risico reeds voorzien en was hiervoor een risicobuffer van € 1,55 mln. opgenomen binnen de stelpost 'Begrotingsonzekerheden'. Deze buffer blijkt toereikend te zijn geweest.
Omdat de belastingopbrengst in Flevoland zich in 2021 minder gunstig heeft ontwikkeld dan in de rest van Nederland, staat tegenover deze lagere opbrengst overigens een hogere uitkering uit het provinciefonds.

Toelichting leges OFGV en BIJ12
Conform afspraak wordt aan de gemeenschappelijke regelingen OFGV en BIJ12 een bijdrage verstrekt onder aftrek van de legesopbrengst. Deze heffing komt daarom niet in de begroting en jaarstukken van de provincie tot uitdrukking.

Toelichting leges RDW
Van de RDW wordt in het kader van het aan hen gegeven mandaat op grond van artikel 149b 7e lid van de Wegenverkeerswet 1994 jaarlijks een afdracht ontvangen.

Kostendekkendheid leges in 2021
In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de kostendekking van de geheven leges in 2021.

Tabel 1.4: Kostendekkendheid leges

	Opbrengsten 2021	Kosten 2021	Kosten-dekkendheid 2021
3.1 Ontgronden (heffing door OFGV)	-94.660	94.660	100%
5.1 Wet Natuurbescherming (heffing door BIJ12)	-4.800	n.b.	n.b.
6.1 Wegenverkeerswet 1994 (heffing door RDW)	-16.672	n.b.	n.b.
6.1 Wegenverkeerswet 1994 (heffing door provincie)	0	0	100%
6.2 Fysieke leefomgeving (heffing door provincie)	-17.629	17.629	100%
Totaal (exclusief heffingen door BIJ12 en RDW)	**-112.289**	**112.289**	

x € 1

Voor de aan BIJ12 en RDW gemandateerde heffing en inning van leges geldt het tarievenbeleid van BIJ12 respectievelijk RDW, waardoor kostendekkendheid niet bekend is.

Bij de legestarieven die door de provincie worden bepaald kunnen in de praktijk jaarlijks afwijkingen optreden van de 100% kostendekking, omdat het volume en de complexiteit van vergunningen kan afwijken van de uitgangspunten bij de gehanteerde tarieven, die gebaseerd zijn op gemiddelden. Hiervan was in 2021 geen sprake.

Bij de nacalculatie van de tarieven voor de bepaling van de kostendekkendheid over 2021 is gerekend met de begrote gemiddelde kosten per eenheid (er vindt geen nacalculatie van de werkelijke kosten plaats).

2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.1 Algemeen

De provincie heeft ambities geformuleerd en wil haar doelstellingen realiseren. In een aantal gevallen zijn er risico's en onzekerheden die ervoor kunnen zorgen dat die doelen niet, niet geheel, of alleen tegen hogere kosten kunnen worden gerealiseerd. Deze risico's zijn opgenomen in deze jaarstukken. In deze paragraaf wordt beschreven in welke mate de financiële positie van de provincie toereikend is om de financiële effecten van de risico's die de provincie loopt op te kunnen vangen. Risico's waarvoor voorzieningen zijn getroffen of waarmee al rekening is gehouden binnen specifieke reserves of stelposten, worden in deze paragraaf buiten beschouwing gelaten. De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' wordt tweemaal per jaar (voor de begroting en de jaarstukken) geactualiseerd.

Korte samenvatting
Het actief toepassen van risicomanagement draagt bij aan het lerend vermogen (risico's worden sneller geïdentificeerd en beter ingeschat) en maakt ook dat er meer aandacht wordt besteed aan het beheersbaar maken en houden van risico's. Deze ontwikkelingen kunnen zowel een opwaarts als een neerwaarts effect hebben op de hoogte van het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de hoogte van de financiële risico's, zoals deze zijn weergegeven in het risicoprofiel. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.

Deze paragraaf betreft een actualisatie van de versie, die was opgenomen in de Programmabegroting 2022. Vergeleken met de Begroting 2022 is het risicoprofiel toegenomen van ca. € 9,5 mln. tot ca. € 9,9 mln. De weerstandscapaciteit is tevens toegenomen van ca. € 14,6 mln. tot ca. € 15,3 mln. Per saldo blijft de weerstandsratio gelijk (1,5) en binnen de door PS vastgestelde bandbreedte van 1,1 tot 2,0 (bron: nota 'Risico en weerstandsvermogen 2021').

PS hebben in februari 2022 de nota 'Risico en weerstandsvermogen 2021' vastgesteld, waarin de uitgangspunten voor het risicomanagement voor komende 4 jaar opnieuw zijn vastgelegd. Deze nota vervangt de nota 'Risicomanagementbeleid 2017'. De geactualiseerde nota vormt het vertrekpunt voor de verdere uitwerking in deze paragraaf.

2.2 Risicobeleid en risicomanagement

Risicomanagement maakt integraal onderdeel uit van beleidsvoorbereiding, besluitvorming en uitvoering. Met als uitgangspunt dat risico's op een verantwoorde manier in de besluitvorming worden betrokken. De provincie wil bewust met risico's omgaan en ze dus zo vroeg mogelijk in beeld brengen. Om goed zicht te hebben op de mate waarin de risico's worden beheerst, worden bij de risico's ook de gehanteerde beheersmaatregelen in beeld gebracht.

Voornaamste uitgangspunten van risicomanagement
Begin 2022 hebben PS de nota 'Risico en weerstandsvermogen 2022' vastgesteld. Daarin zijn de voornaamste uitgangspunten en kaders opgenomen:

- Alleen de strategische risico's worden opgenomen. Dit zijn risico's die niet (enkel) binnen de financiële middelen van een beleidsveld kunnen worden afgedekt.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele risico's.
- Structurele risico's kennen een vermenigvuldigingsfactor van drie. Er wordt voldoende incidentele weerstandscapaciteit aangehouden om, als het risico zich aandient, de financiële effecten daarvan gedurende drie jaar te kunnen opvangen. Indien risico's structurele gevolgen kunnen hebben voor de exploitatie/financiële positie, dan wordt er vanuit gegaan dat 3 jaar voldoende tijd is om een oplossing binnen de begroting te vinden om het financieel gevolg te kunnen dekken.
- Ook niet financiële risico's kunnen een onderdeel vormen van de paragraaf 'Risico en weerstandsvermogen'.
- De weerstandsratio bevindt zich tussen de factor 1,1 en 2,0.

- Om te voorkomen dat de weerstandsratio zich langdurig boven de bovengrens van 2,0 bevindt, wordt deze (indien van toepassing) afgeroomd tot factor 2.
- Indien de weerstandsratio kleiner is dan 1,1 wordt de weerstandscapaciteit aangevuld. Er wordt gewerkt conform de watervalsystematiek, waarbij het rekeningresultaat eerst wordt benut om een eventueel tekort in de weerstandscapaciteit aan te vullen.
- Een beroep op het weerstandsvermogen vindt plaats nadat eerst is beoordeeld of bijstelling van ambities of bezuinigingen mogelijk zijn (integrale afweging).

Proces
De inventarisatie, actualisatie en uitwerking van risico's vindt plaats in afstemming tussen de risico-eigenaar, controller en risicomanager. Dit vindt (in ieder geval) tweemaal per jaar plaats bij het opstellen van de begroting en jaarrekening. De rolverdeling tussen GS en PS op het vlak van risicomanagement is opgenomen in de 'Nota Risico en weerstandsvermogen 2021'.

2.3 Risicoprofiel

Het risicoprofiel is een actueel overzicht van verschillende strategische risico's die de provincie onderkent. Het is altijd een momentopname, omdat de risico's in de loop van de tijd veranderen. Het geschetste risicoprofiel is een actualisatie van het risicoprofiel uit de Programmabegroting 2022.

De omvang van de risico's wordt bepaald door de combinatie van kans en financiële impact, of met behulp van een probabilistische raming (Monte Carlo-methode). Op deze wijze worden de risico's gekwantificeerd, waarna er op basis van omvang een volgorde in de risicolijst wordt aangebracht. Dit leidt tot een opsomming van risico's met een substantiële financiële impact. De kwantificering is een instrument om gewicht te geven aan de genoemde risico's en dit af te zetten tegen de weerstandscapaciteit. Als de risico's zich daadwerkelijk voordoen, zal van geval tot geval worden bezien wat de daadwerkelijke financiële impact is en op welke wijze hiermee wordt omgegaan. Dit kan leiden tot bijstelling van de ambities, het opvangen van de financiële effecten binnen de bestaande budgetten of het inzetten van de weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel 2.1 is de onderverdeling in kanspercentages weergegeven.

Tabel 2.1: Classificatieschema kans

Score kans	Percentage
Zeer klein	10%
Klein	25%
Matig	50%
Groot	75%
Zeer groot	90%

De kwantificering van de financiële (maar ook niet financiële) impact van de risico's is gebaseerd op het classificatieschema zoals weergegeven in tabel 2.2.

Tabel 2.2: Classificatieschema impact

Score impact	Schades (financieel/ juridisch)	Imago (het bereik ervan)	Informatieveiligheid	Veiligheid (letsel)	Proces
1 Zeer klein	< € 250.000	Enkele personen binnen de provincie	Openbaar: alle informatie die algemeen toegankelijk is voor eenieder. Er is geen schending van deze classificatie mogelijk.	EHBO	Weinig tot geen vertraging in het proces
2 Klein	≥ € 250.000 – < € 500.000	Gehele provincie	Bedrijfsvertrouwelijk: informatie die toegankelijk mag of moet zijn voor alle medewerkers van de eigen organisatie(s).	Gering letsel	Lichte vertraging in het proces

Score impact	Schades (financieel/ juridisch)	Imago (het bereik ervan)	Informatieveiligheid	Veiligheid (letsel)	Proces
			Vertrouwelijkheid is gering. Schending van deze classificatie kan enige (in)directe schade toebrengen.		
3 Matig	≥ € 500.000 – < € 3.000.000	Plaatselijke pers	Vertrouwelijk: informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor een beperkte groep gebruikers. De informatie wordt ter beschikking gesteld op basis van vertrouwen. Schending van deze classificatie kan serieuze (in)directe schade toebrengen	Blijvend invalide	Hinderlijke vertraging in het proces
4 Groot	≥ € 3.000.000 – < € 7.500.000	Regionale pers	Zeer vertrouwelijk: dit betreft gevoelige informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor de direct geadresseerde. Schending van deze classificatie kan zeer grote schade toebrengen.	Catastrofaal (enkel persoon)	Ernstige vertraging in het proces
5 Zeer groot	≥ € 7.500.000	Landelijke pers	Geheim: dit betreft zeer gevoelige informatie die alleen toegankelijk mag zijn voor de direct geadresseerde. Schending van deze classificatie kan catastrofale schade toebrengen.	Catastrofaal (meerdere personen)	Het proces stopt

In tabel 2.3 zijn de belangrijkste financiële risico's opgenomen. Een nadere toelichting op deze risico's is terug te vinden in paragraaf 2.5.

Tabel 2.3: Risicoprofiel

Nr	Omschrijving risico	Financiële impact	Kans	Incidenteel/ structureel (factor 3)	Risicobedrag (kans x impact x factor) Jaarverslag 2021	Risicobedrag (kans x impact x factor) Begroting 2022	Opmerking
1.	Maritieme Servicehaven (MSNF)	n.v.t. (MC)	n.v.t.	n.v.t.	€ 4,0	€ 4,0	
2.	Flevokust Haven	n.v.t. (MC)	n.v.t.	n.v.t.	€ 1,5	€ 1,7	(1)
3.	Innovatie paviljoen Floriade	€ 1,4	75%	Incidenteel	€ 1,1	€ 1,1	
4.	Grote Infrastructurele projecten	n.v.t. (MC)	n.v.t.	Structureel	€ 1,0	€ 1,0	
5.	Informatie veiligheid	€ 3,0	20%	Incidenteel	€ 0,6	€ 0,0	(2)
6.	Nazorgfonds	€ 0,8	50%	Incidenteel	€ 0,4	€ 0,6	(3)
7.	Persoonsgegevens (AVG)	€ 1,0	30%	Incidenteel	€ 0,3	€ 0,1	(4)
8.	OMALA	€ 2,6	10%	Incidenteel	€ 0,3	€ 0,1	(5)

Nr	Omschrijving risico	Financiële impact	Kans	Incidenteel/ structureel (factor 3)	Risicobedrag (kans x impact x factor) Jaarverslag 2021	Risicobedrag (kans x impact x factor) Begroting 2022	Opmerking
9.	APPA (Algemene Pensioenwet politieke Ambtsdragers)	€ 0,5	50%	Incidenteel	€ 0,3	€ 0,3	
10.	Overige risico's	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	€ 0,6	€ 0,4	
	Totaal				**€ 9,9**	**€ 9,5**	

x € 1 mln.

Het actuele risicoprofiel van provincie Flevoland is (afgerond) ca. € 9,9 mln. In vergelijking met de Begroting 2022 een toename van ca. € 0,4 mln.

De weging van de risico's in tabel 2.3 is bepaald door de verwachtingswaardemethode. Uitzonderingen zijn Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF), Flevokust Haven en Grote Infrastructurele Projecten, die voornamelijk zijn gebaseerd op een Monte Carlo simulatie. Bij de verwachtingswaarde methode wordt gerekend met de formule: kans x impact. Indien het een structureel risico betreft wordt de uitkomst van de kans x impact vermenigvuldigd met de factor 3, overeenkomstig de vastgestelde nota 'Risico en weerstandsvermogen 2021'.

Mutaties
De (voornaamste) mutaties van de risico's (nieuwe en bestaande) ten opzichte van de Begroting 2022 zijn:
- Het risico Flevokust haven is afgenomen als gevolg van gunstige marktontwikkelingen.
- Op grond van een nieuwe weging van de risico's op het gebied van informatievoorziening is het risico van informatieveiligheid als een separaat risico opgenomen.
- Het risico met betrekking tot het nazorgfonds is afgenomen als gevolg van de beleggingsrendementen, die de afgelopen drie jaar relatief gunstig waren.
- Het risico op persoonsgegevens (AVG) is toegenomen omdat is gebleken dat de borging van privacy meer aandacht en acties vraagt.

Het risico OMALA is toegenomen door een toename van de uitstaande leningen OMALA.
De post 'Overige risico's' betreft de som van de overige financiële risico's.

Voor risico's, waarop de provincie voldoende invloed heeft, worden passende beheersmaatregelen genomen. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen de mate waarin het risico kan worden beperkt en de kosten hiervan.

2.4 Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen geeft de relatie weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de hoogte van de financiële risico's, zoals deze zijn weergegeven in het risicoprofiel.

Beschikbare weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Deze is op te delen in incidentele en structurele middelen.

Incidentele weerstandscapaciteit
De incidentele weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen, die eenmalig beschikbaar zijn om financiële effecten van risico's en onzekerheden af te dekken en bestaat nu uit de 'Algemene reserve' (voor zover niet geoormerkt).

Structurele weerstandscapaciteit
De structurele weerstandscapaciteit geeft inzicht in de middelen die op structurele wijze beschikbaar kunnen komen om financiële effecten van risico's en onzekerheden af te dekken en bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit en de stelpost voor onvoorziene uitgaven.

De weerstandscapaciteit wordt in het begrotingsjaar per 1 januari en in de jaarstukken per 31 december weergegeven.

Tabel 2.4: Weerstandscapaciteit

	JV 2017	PB 2019	JV 2018	PB 2020	JV 2019	PB 2021	JV 2020	PB 2022	JV 2021
Incidenteel									
Algemene reserve (vrij deel)	21,1	21,4	21,4	20,8	20,4	15,5	21,3	22,2	22,5
Oormerk autoleasemaatschappijen	0	0	0	-9,6	-10,3	-9,8	-9,1	-8,6	-8,4
Incidentele weerstandscapaciteit	**21,1**	**21,4**	**21,4**	**11,2**	**10,1**	**5,7**	**12,2**	**13,5**	**14,1**
Structureel (jaarlijks)									
Belastingcapaciteit	1,5	1,4	1,4	1,5	1,8	1,5	1,5	1,0	1,0
Onvoorzien	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1
Structurele weerstandscapaciteit	**1,7**	**1,6**	**1,6**	**1,7**	**2,0**	**1,7**	**1,6**	**1,1**	**1,1**
Totaal	**22,8**	**23,0**	**23,0**	**12,9**	**12,1**	**7,5**	**13,8**	**14,6**	**15,3**

x € 1 mln.

Weerstandsvermogen
Het risicoprofiel is in Jaarrekening 2021 toegenomen ten opzichte van de Begroting 2022 (van € 9,5 mln. tot € 9,9 mln.) en dit geldt tevens voor de weerstandscapaciteit (van € 14,6 mln. tot € 15,3 mln.). Per saldo blijft weerstandsratio gelijk (1,5). Deze bevindt zich daarmee binnen de bandbreedte van 1,1 tot 2,0, zoals vastgelegd in de nota 'Risico- en weerstandsvermogen 2021'.

Tabel 2.5: Weerstandsvermogen

	JV 2017	PB 2019	JV 2018	PB 2020	JV 2019	PB 2021	JV 2020	PB 2022	JV 2021
Risicoprofiel (A)	16,4	16,4	16,5	10,9	9,7	10,4	9,3	9,5	9,9
Weerstandscapaciteit (B)	22,8	23,0	23,0	12,9	12,1	7,5	13,8	14,6	15,3
Weerstandsvermogen (=B-A)	6,4	6,8	6,5	2,0	2,4	-2,9	4,6	5,0	5,4
Weerstandsratio (=B/A)	1,4	1,4	1,4	1,2	1,2	0,7	1,5	1,5	1,5

x € 1 mln.

2.5 Toelichting op de risico's

1. Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF)

PS hebben in juli 2017 besloten om de buitendijkse ontwikkeling van de Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) risicodragend te ontwikkelen en in december 2018 onder voorwaarden het investeringskrediet
verhoogd. In juni 2019 hebben PS de Servicehaven een maatschappelijke functie toegekend.

Wij onderkennen een aantal risico's in de ontwikkeling van de MSNF. In december 2019 heeft de Raad van State het provinciaal inpassingsplan vernietigd, vanwege de nieuwe inzichten omtrent stikstofdepositie. Er is daarom een nieuw inpassingsplan opgesteld. Voordat de opdracht tot realisatie aan een aannemer gegund kan worden moet eerst het inpassingsplan onherroepelijk zijn. Daarnaast zijn de marktomstandigheden gewijzigd, mede door de stikstofcrisis, schaarste in grondstoffen en krapte op de arbeidsmarkt.

De stikstofproblematiek is helaas hardnekkig en een belangrijk argument waarop opnieuw bezwaar is gemaakt op het inpassingsplan. Het onzeker wanneer het inpassingsplan onherroepelijk zal worden. Dit zorgt voor onzekerheid voor de maritieme ondernemers met het risico dat partijen zullen afhaken.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
n.v.t.	Incidenteel	n.v.t.	€ 4,0 mln.

De omvang en impact van de risico's is gebaseerd op een Monte Carlo risicoanalyse (2020). Deze is gebaseerd op het huidige geaccordeerde businessmodel.

Beheersmaatregelen
De onderstaande beheersmaatregelen worden (onder meer) getroffen:

Aanbestedingsfase, voorafgaand aan de gunning dient aan de volgende voorwaarden te zijn voldaan:
- Er zijn juridisch bindende grondovereenkomsten met het Rijk, Waterschap en gemeente Urk.
- Met de bedrijven binnen het consortium MSNF zijn juridische bindende overeenkomsten over langjarige afname gesloten.
- Er moet sprake zijn van een onherroepelijk inpassingsplan.
- Er wordt een geactualiseerde raming gemaakt, wat kan leiden tot een hernieuwd kredietbesluit, met nieuwe risicoanalyse.
- Er zal niet gegund worden bij een aanbestedingsresultaat dat boven budget is.

Realisatie- en exploitatiefase:
- Begeleiding realisatie door afdeling INFRA en uitvoering binnen de projectbeheerssystemen van deze afdeling.
- Periodieke rapportage over de voortgang van de realisatie van het project 'MSNF' aan GS en PS.

2. Flevokust Haven

PS hebben in 2014 besloten om te investeren in de buitendijkse ontwikkeling van de multimodale overslaghaven Flevokust. De ontwikkeling (bouw) van de haven is eind 2016 gestart en de haven is het derde kwartaal van 2018 in gebruik genomen.

Wij onderkennen een aantal risico's inzake de exploitatiefase vanaf 2019. Dit betreft de onderhoudskosten en het kan zijn dat de verwachte opbrengsten uit de exploitatie niet kostendekkend zijn als gevolg van (eventuele) gedeeltelijke leegstand.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
n.v.t.	Incidenteel	n.v.t.	€ 1,5 mln.

De omvang en impact van de risico's is gebaseerd op een Monte Carlo risicoanalyse.

Hierin is ook het effect van de in 2019 doorgevoerde duurzame waardevermindering betrokken. De risico's betreffen exploitatierisico's, enkele resterende risico's betreffende oplevering en te maken afspraken over beheer en onderhoud.

Het risicobedrag is ten opzicht van de begroting 2022 naar beneden bijgesteld. Reden is dat de markt voor gebruik van de haven zich positief heeft ontwikkeld, mede door de uitgifte van vrijwel het gehele bijbehorende industrieterrein aan ondernemingen met voor een belangrijk deel haven-gebonden activiteiten. Gevolg is dat de haven voor een deel voor een lange periode is verpacht. En voor het andere deel onderhandelingen zijn gestart om eveneens voor een lange periode te verpachten.

Beheersmaatregelen
De onderstaande beheersmaatregelen worden (onder meer) getroffen:

Realisatie- en exploitatiefase:

- Intensief samenwerken met de gemeente Lelystad in positionering en profilering van Flevokust Haven bij private en publieke partijen;
- het plegen van acquisitie in netwerk verband voor het vinden van aanvullende exploitanten;
- het monitoren van de financiële dekkendheid van exploitatie;
- periodieke rapportage over de voortgang van de realisatie van het project Flevokust aan GS en PS.

3. Innovatiepaviljoen (Floriade)

PS hebben in 2014 besloten om te investeren in een Innovatiepaviljoen op het Floriadeterrein. Vervolgens zijn zowel het ontwerp als de berekening voor de benodigde investering opgesteld. Uit die berekening bleek dat het oorspronkelijk beschikbare krediet niet toereikend was. In december 2017 is door PS besloten om het investeringskrediet te verhogen. Tevens is vastgesteld dat een risicoreservering van € 1,1 mln. benodigd is, gebaseerd op de uitgevoerde risicoanalyse. In 2019 heeft de aanbesteding van de bouw plaatsgevonden. De bouw van het Innovatiepaviljoen is medio 2020 gestart, de oplevering en ingebruikname vond plaats in juni 2021.

Wij onderkennen nog risico's die betrekking hebben op de exploitatiefase en de fase na afloop van de Floriade. De voornaamste risico's zijn:

- Afhankelijk van het toekomstige gebruik van het pand bestaat het risico dat de omzetbelasting over de bouwkosten (deels) niet verrekenbaar of compensabel is (kostenverhoging).
- Er is een risico op gedeeltelijke leegstand wat een lagere opbrengst tot gevolg kan hebben. Door de latere oplevering (2021 ten opzichte van 2017) is de exploitatieduur verkort en dus is het risico voor de provincie afgenomen (maar nog wel aanwezig).
- De bestuurlijke intentie is om het gebouw na afloop van de Floriade aan te houden. Wanneer in de toekomst zou blijken dat er geen behoefte meer is aan het maatschappelijk gebruik van het gebouw, is het mogelijk om te besluiten dat het gebruik wordt gewijzigd of om te gaan verkopen. Het opgenomen risico ziet er op toe dat een dergelijke beslissing financiële consequenties kan hebben.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
75%	Incidenteel	€ 1,4 mln.	€ 1,1 mln.

Beheersmaatregelen
Voor de specifieke risico's zijn beheersmaatregelen getroffen, zoals:

- Eisen voor het kwaliteitsniveau zijn hoog, om de aantrekkelijkheid voor potentiële gebruikers te vergroten.
- Periodiek wordt de businesscase voor de exploitatieperiode van 2021-2023 geactualiseerd en in de meerjarige provinciale begroting verwerkt. De berekening komt uit op een totale last van circa € 0,5 mln., inclusief de kapitaallasten over die jaren. Deze lasten worden gefinancierd vanuit het daarvoor geoormerkte bedrag van € 0,7 mln. in de 'Brede Bestemmingsreserve'.
- Door de corona beperkingen waren inkomsten de laatste maanden lager, maar de uitgaven konden daar grotendeels op aangepast worden.
- Wij rapporteren jaarlijks aan PS over de voortgang van het project, vanuit het programma 'Floriade Werkt!'.
- Regelmatig wordt de risicoanalyse herhaald en geactualiseerd.
- Het paviljoen wordt (met behulp van externe expertise) zo veel mogelijk aangesloten op de marktbehoefte.
- In de exploitatieberekening is bij de beoordeling van de haalbaarheid al uitgegaan van een gedeeltelijke leegstand.
- Een deel van de exploitatie kan worden gefinancierd vanuit het programma 'Floriade Werkt!'.

4. Grote infrastructurele projecten

Het risico van omvangrijke infrastructurele projecten wordt voorzien van een risicoberekening, waarvan de uitkomst wordt vergeleken met het beschikbaar gestelde budget. Indien de uitkomst van de raming hoger is, dan wordt het verschil betrokken in de risicoberekening op concern niveau.
In deze jaarstukken zijn de risico's van de programma's 'Hogering Almere', 'Groot Onderhoud bruggen en sluizen (GOBS)' en 'Roggebot/Kampen N307' geactualiseerd. Verder wordt kort ingegaan op het in komende

maanden nog te kwantificeren risico 'Meerjarenprogramma Oeveronderhoud' en overige grote geplande projecten.

In de begroting 2022 was op concernniveau voor het project '*Capaciteitsuitbreiding Hogering Almere*' een risicoreservering van ca. € 2,4 mln. opgenomen. Het project bevindt zich nog in dezelfde fase als bij de Programmabegroting 2022. Een aantal stappen binnen deze fase zijn afgehandeld, waardoor het risicobedrag verlaagd kan worden naar ca. € 1,2 mln.

In de Jaarrekening 2020 was voor het programma 'Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen' (GOBS)' een risicoreservering van ca. € 5,7 mln. opgenomen, die op basis van een Monte Carlo analyse is opgesteld tijdens de aanbestedingsfase in 2017/2018. De installaties van de bruggen en sluizen in Flevoland zijn gedateerd en gebouwd in de tijd van de drooglegging van Flevoland 1940-1955. Het programma 'GOBS' heeft als doel deze objecten toekomstbestendig te maken inclusief de mogelijkheid om de installaties optimaal veilig en centraal te bedienen. Met als gevolg het aantal storingen te verminderen, de veiligheid te bevorderen en een kwaliteitsimpuls te creëren voor de beroeps en recreatievaart. De planning loopt van 2017 tot en met 2023. De 16 projecten worden ingepland afhankelijk van de prioriteit en dienen met zo min mogelijk overlast te worden uitgevoerd binnen een totaal krediet van € 59,8 mln.

Het programma 'GOBS' heeft in 2021 een aantal financiële tegenslagen moeten incasseren. Er zijn risico's opgetreden en er hebben zich nieuwe risico's geopenbaard. De tegenvallers tijdens realisatie van het programma 'GOBS' zetten het programma fors onder druk. Na het renoveren van 6 van de 16 locaties dreigt er een indicatief financieel tekort van ca. € 9.6 mln. Het tekort is toe te schrijven aan ontwikkelingen, die van tevoren niet voorzien konden worden. Coronamaatregelen, het grondstoffentekort en de daarmee samenhangende prijsstijgingen, nieuwe aanvullende wet- en regelgeving, betonrot en de gewijzigde uitvoeringseisen voor de steigers, remming- en geleidewerken spelen hierbij een rol. Op dit moment worden de resultaten van een proef met trillingvrij remmingwerken onderzocht. Bij de volgende actualisering van het risico worden deze verwerkt.

Het programma 'Roggebot/N307' bestaat uit het infradeel Overijssel, het watergerelateerde deel dat voor rekening komt van het Rijk en het infradeel Flevoland. De besluitvorming heeft in september 2020 plaatsgevonden in de PS-en van Flevoland en Overijssel en door de minister van IenW. Het infradeel Flevoland (16,5 mln.) en Overijssel (13,8 mln.) heeft in totaal een krediet van ca. € 30,3 mln. De risico's van beide infraprojecten worden gedragen door Flevoland en Overijssel (50%/50%) en bedraagt voor Flevoland ca. € 2,4 mln.

In totaal wordt risicoreservering opgenomen van ca. € 13,2 mln. (ten opzichte van € 13,8 mln. in de Begroting 2022). De hieruit voortvloeiende structurele extra kapitaallasten bedragen ca. € 0,33 mln. Vermenigvuldigd met de factor 3 (conform beleid structurele risico's) leidt dit tot een risicobedrag van ca. € 1,0 mln.

Het is goed om hierbij op te merken dat in de loop van 2022 mogelijk nog een aantal grote infrastructurele projecten wordt opgestart, die een beroep (kunnen) doen op de risicoparagraaf op concernniveau. De hoogte van deze risicoreservering wordt duidelijk na aanbesteding van deze projecten. Het gaat hier om de 'Rondweg Lelystad', 'Rondweg Urk' en het 'Meerjarenprogramma Oeveronderhoud Flevoland'.

Het Meerjarenprogramma Oeveronderhoud Flevoland heeft als doel om grootschalig onderhoud uit te voeren aan 47 kilometer oevers, verspreid over Flevoland. De uitvoering staat gepland voor eind 2022 en loopt door tot en met 2025. Momenteel zitten we in de planvoorbereidingsfase waarin we een probabilistische raming opstellen. Aan de hand daarvan zal het risicobedrag worden bepaald en verwerkt in de Begroting 2023.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
n.v.t.	Structureel	n.v.t.	€ 1,0 mln.

Beheersmaatregelen
De onderstaande beheersmaatregelen worden (onder meer) getroffen:
- Een grondige (integrale) voorbereiding met stakeholders zorgt voor een beheerste voorbereiding en uitvoering van de projecten.
- Daarnaast worden de projecten gestuurd met inachtneming van de risico's en zijn ervaren projectteams geformeerd om de projecten voor te bereiden en te realiseren.

5. Informatieveiligheid

Door de toenemende digitalisering - in de bedrijfsvoering, maar steeds meer in de primaire processen- worden de risico's op het gebied van informatieveiligheid groter. Als basisnorm hanteert de provincie de (verplichte) Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Deze geldt als integraal kader voor alle overheden. Voor de borging van informatieveiligheid heeft de organisatie de beschikking over een 'Corporate Information Security Officer' (CISO) en een 'Information Security Officer' (ISO). Er heeft in 2021 een audit plaatsgevonden om de voortgang van de nieuwe, verplicht in te voeren, BIO inzichtelijk te maken. Een van de aandachtspunten is een goedwerkend 'Information Security Management System'. De organisatie heeft daarnaast in 2021 de risico volle processen in kaart gebracht. In 2022 komt meer focus te liggen op de beleidsmatige inrichting van informatieveiligheid binnen de provincie.

Invoering van nieuwe wet- en regelgeving heeft ook impact op informatievoorziening en digitalisering van de provincie. De Wet digitale overheid (Wdo) is een kaderwet met vooralsnog focus op toegangsbeveiliging en het gebruik van (open) standaarden, maar zal snel worden uitgebreid. Deze wet heeft grote impact op de wijze waarop de provincie haar processen uitvoert, inclusief de daarvoor benodigde informatiesystemen. Deze ontwikkelingen zijn in de 'Informatiestrategie 2021-2024' voorzien en vragen de komende jaren de aandacht en mogelijk extra investeringen.

Het aantal informatiebeveiligingsincidenten is in 2021 toegenomen. Te noemen oorzaken hebben betrekking op wereldwijde cyberdreigingen, softwarematige kwetsbaarheden en onbewust/onbekwame medewerkers. In het bijzonder vraagt geheime informatie binnen de organisatie (die alleen toegankelijk mag zijn voor de geautoriseerde) de aandacht.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
20%	Incidenteel	€ 3,0 mln.	€ 0,6 mln.

De kans op het risico is 20%, gezien de snelle ontwikkelingen, implementatie voortgang en de aanhoudende dreiging van cybercriminaliteit.

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen ingevoerd:
- (Verdere) implementatie van 'baseline informatieveiligheid overheid' (BIO).
- Implementatie van het internationale normenkader ISO 27001.
- Informatiebeveiliging nader uitwerking in de Informatiestrategie.

6. Nazorgfonds

Op basis van de wet Milieubeheer is de provincie verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Via bij de exploitant opgelegde heffingen wordt vermogen opgebracht om deze nazorg te bekostigen. Dat vermogen is ondergebracht in het Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland (Nazorgfonds) en dient voldoende te renderen om de dekking van toekomstige uitgaven zeker te stellen. Het Nazorgfonds heeft (langjarig) een doelrendement van gemiddeld 4,4%. Wij onderkennen een risico dat het werkelijke rendement lager is, waardoor het vermogen van het Nazorgfonds niet toereikend zal zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Dit risico is tweeledig en ziet toe op de:
1. lange termijn (eeuwigdurend);
2. korte termijn (meerjarige begrotingshorizon tot 5 jaar).

Indien op lange termijn de rendementsdoelstelling niet haalbaar is, moet er een kapitaalstorting plaatsvinden om ervoor te zorgen dat het vermogen over de totale looptijd toereikend is om de onderhoudskosten te dekken. Voor de reeds gesloten stortplaatsen (nu alleen Het Friese Pad) is de provincie risicodrager voor dergelijke tekorten. Het uitgangspunt is een gemiddeld rendement van 4,4% over de lange termijn, namelijk een eeuwigdurende beleggingshorizon. Vooralsnog hanteren wij het uitgangspunt dat dit op de (zeer) lange termijn gemiddeld gerealiseerd kan worden, waardoor dit risico niet in onderstaand risicobedrag is meegenomen.

Voor de korte termijn kunnen lagere rendementen leiden tot (tijdelijke) verliezen en daarmee tot een negatief eigen vermogen van het fonds. De rendementsinkomsten zijn dan ontoereikend om de jaarlijkse nazorgkosten

en/of de benodigde aangroei van de 'langlopende schulden' (vooruit ontvangen bedragen) te dekken. Gezien de huidige kapitaalmarkt bestaat het risico dat het doelrendement niet kan worden gerealiseerd, waardoor de provincie het eigen vermogen van het Friese Pad dient aan te vullen. In 2021 wordt het beleggingsrendement op 9% ingeschat, waardoor het jaarresultaat naar verwachting positief zal zijn. Voor het kwantificeren van het risico wordt voor de jaren 2022 tot en met 2026 uitgegaan van een te realiseren rendement van gemiddeld 2% (in plaats van de rekenrente van 4,4%). Dit komt neer op een financiële impact van circa € 0,28 mln. per jaar, waarvan de kans van optreden op 50% is geschat. Ultimo 2026 zou dan het eigen vermogen € 0,8 mln. negatief zijn.

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
50%	Incidenteel	€ 0,8 mln.	€ 0,4 mln.

Het risico is afgenomen ten opzichte van begroting 2022 (van € 0,6 mln. tot € 0,4 mln.). Dit heeft vooral te maken met de beleggingsrendementen die de afgelopen drie jaar relatief gunstig waren.

Beheersmaatregelen
Het vermogensbeheer is uitbesteed aan een externe vermogensbeheerder (ABN Amro MeesPierson). Samen met deze vermogensbeheerder wordt, binnen de (wettelijke) kaders die gesteld zijn aan het beleggingsprofiel en risico, gezocht naar een optimale samenstelling van de beleggingsportefeuille, om gegeven de huidige marktomstandigheden een optimaal rendement te realiseren.

Er wordt een onderzoek uitgevoerd door een externe partij om te komen tot een goed systeem om de rekenrente te bepalen. Dit is mede op verzoek van het IPO en wordt landelijk gedragen. De verwachting is dat het onderzoek leidt tot een lagere rekenrente, waardoor de kans op het behalen van die rekenrente groter wordt. Het toepassen van een lagere rekenrente vergt wel een (incidentele) storting in het eigen vermogen van het fonds.

7. Persoonsgegevens (AVG)

Alle organisaties moeten aan de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) voldoen. Hierop wordt toezicht gehouden door de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). De maximale boete, bij het niet naleven van de wet, is substantieel en afhankelijk van het omzetniveau en soort overtreding. De provincie houdt (als middenbestuur) in beperkte mate persoonsgegevens bij van burgers. De gegevensverwerkingen hebben met name betrekking op medewerkers, aanvragers en verzoekers van provinciale diensten en relaties. De kans op het risico is gestegen van 10% tot 30% omdat in 2021 is gebleken dat de borging van privacy nog om meer aandacht en acties vraagt.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
30%	Incidenteel	€ 1,0 mln.	€ 0,3 mln.

De bewustwording met betrekking tot de omgang van persoonsgegevens moet onderdeel zijn van onze dagelijkse werkzaamheden en de projecten met een informatiehuishoudingscomponent.

De provincie heeft diverse beheersmaatregelen ingevoerd:
- De in AVG genoemde processen zijn geïmplementeerd en vastgesteld binnen de provincie en de informatiehuishouding is in beeld gebracht. In geval van risicovolle processen (zoals cameratoezicht bruggen en sluizen) wordt een Data Protection Impact Assessment (risicoanalyse) uitgevoerd.
- Op alle kernprocessen van de afdelingen/eenheden zijn Business Impact Analyses uitgevoerd en basis beveiligingsniveaus vastgesteld.
- Er worden verwerkersovereenkomsten afgesloten met derden, die in opdracht van de provincie taken uitvoeren waarbij persoonsgegevens worden verwerkt.
- Er worden ook samenwerkingsovereenkomsten gesloten wanneer er sprake is van een gedeelde of gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- De geïdentificeerde verwerkingen van persoonsgegevens zijn vastgelegd in het (wettelijk voorgeschreven) register (Verwerkingsregister).
- De rechtmatigheid van verwerkingen wordt regelmatig gecontroleerd.
- Tijdige melding en afhandeling van (potentiële) datalekken binnen de provincie is ingeregeld conform het protocol melding datalekken; de werkwijze is binnen de organisatie gecommuniceerd.

De bewustwording met betrekking tot de omgang van persoonsgegevens moet onderdeel zijn van onze dagelijkse werkzaamheden en de projecten met een informatiehuishoudingscomponent.

8. OMALA

OMALA N.V. is een verbonden partij van provincie Flevoland. De handelsnaam is Lelystad Airport Businesspark (LAB). De provincie heeft twee financiële belangen, namelijk het verstrekte aandelenkapitaal en de verstrekte leningen voor de financiering van het werkkapitaal. De ontwikkeling van LAB is in het verleden vertraagd door de latere besluitvorming omtrent het luchthavenbesluit en door de landelijke economische situatie. De ontwikkeling betreft zowel de verwerving als de ontwikkeling en verkoop van gronden.

Wij onderkennen het risico dat er een negatief resultaat kan ontstaan in de grondexploitatie van de ontwikkelingsmaatschappij doordat:
- de verkoop van de gronden niet, later of tegen een lagere prijs wordt gerealiseerd;
- de kosten voor de ontwikkeling hoger blijken te zijn dan geraamd.

Wanneer het risico zich voordoet kan het gevolg daarvan zijn dat de waardering van het door de provincie verstrekte kapitaal en de leningen naar beneden moet worden bijgesteld vanwege incourantheid of lagere marktwaarde.

De kans is geschat op basis van de voortgang van de grondexploitatie. Door de verkoop van een grote hoeveelheid grond is de achterstand in de grondexploitatie voor een groot deel ingehaald. De samenwerking met Schiphol Real Estate (SRE) in de ontwikkeling van het gebied is bekrachtigd door een getekende overeenkomst. Dit betekent dat de realisatiekans van de kavel Flight District (tegenover de terminal) ook verder is toegenomen. Het besluit over het in operationeel gebruik nemen van Amsterdam Lelystad Airport voor groot handelsverkeer heeft alleen invloed op de grondexploitatie Flight District. Het aandelenkapitaal, dat door de provincie is verstrekt, bedraagt in totaal ca. € 1,0 mln. In 2021 is één lening (€ 0,5 mln.) afgelost en zijn twee nieuwe leningen (samen € 1,6 mln.) verstrekt. De omvang van de uitgezette middelen (op peildatum 31 december 2021) is daardoor toegenomen (€ 2,6 mln.).

Kans	Incidenteel / structureel	Financiële impact	Risicobedrag
10%	Incidenteel	€ 2,6 mln.	€ 0,26 mln.

Beheersmaatregelen
Om risico's te beperken zijn de volgende beheersingsmaatregelen ingesteld:
- De bedrijventerreinen rond Amsterdam Lelystad Airport hebben de status 'bijzonder terrein' gekregen, waardoor er ruimere mogelijkheden zijn voor ontwikkeling.
- Er zijn concrete beheersingsafspraken gemaakt tussen de betrokken aandeelhouders. Zo moeten alle investeringsbeslissingen betreffende grondverwerving en bouwrijp maken, vooraf worden goedgekeurd door de aandeelhouders.
- De kosten in de grondexploitatie zijn versoberd, onder andere voor het onderdeel bedrijfsvoering.
- De grondexploitatie wordt periodiek (met behulp van externe deskundigen) geactualiseerd en vervolgens door de bestuurders en aandeelhouders geëvalueerd.
- Voor het verstrekken van leningen is een plafond overeengekomen.
- Per kwartaal wordt er door OMALA gerapporteerd aan de aandeelhouders over de voortgang en de financiële positie. Deze rapportages worden zowel ambtelijk als bestuurlijk geëvalueerd en besproken.
- SRE heeft een aandeel overgenomen in Flight District, wat leidt tot risicobeperking voor de provincie.

9. Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers (APPA)

Het risico bestaat dat de middelen in de voorziening 'APPA' (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) niet toereikend zijn om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen. Jaarlijks wordt door Loyalis een actuariële berekening van de benodigde middelen in de voorziening 'APPA' ten behoeve van de jaarrekening opgesteld. De onderliggende variabelen zijn onder meer de rente, de levensverwachting van en het aantal bestuurders, de huidige leeftijd van de uitkeringsgerechtigde en het behaalde rendement op de uitzettingen. Omdat deze variabelen constant aan verandering onderhevig zijn fluctueert het benodigde bedrag met als mogelijk gevolg dat er een extra storting moet plaatsvinden in de voorziening 'APPA' om deze op peil te houden. Dit heeft zich in afgelopen jaren meerdere malen voorgedaan.

Kans	Incidenteel/structureel	Financiële impact	Risicobedrag
50%	Incidenteel	€ 0,5 mln.	€ 0,3 mln.

Het risico is ongewijzigd ten opzichte van de Begroting 2022.

Bij het opstellen van de Jaarstukken is de hoogte van de benodigde voorziening opnieuw berekend.

Beheersmaatregel
De frequentie van jaarlijkse actualisatie voorkomt grote schommelingen.

10. Overige risico's

De resterende financiële risico's bedragen ca. € 0,6 mln.

Risicovolle ontwikkelingen met (mogelijk) een financiële impact

Onder meer de volgende risicovolle ontwikkelingen kunnen worden genoemd zonder dat deze kunnen of worden gekwantificeerd:

Oorlog in Oekraïne
De oorlog in Oekraïne kan, naast al het humanitair leed, ook (financiële) gevolgen hebben voor de provincie en
is inmiddels als een nationale crisis ingeschaald. Er wordt rekening gehouden met minimaal 50.000 vluchtelingen. Verder ontstaat wellicht een snellere realisatie van de ambitie van energietransitie (minder fossiele brandstoffen), een hogere inflatie en mogelijk een krimp van de economie.
Het is op dit moment te vroeg dit verder uit te werken. De komende periode zal een en ander duidelijker worden.

Dossier Stikstof
De Raad van State heeft op 29 mei 2019 beslist dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet gebruikt mag worden als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten (door GS of het rijk), die leiden tot een stikstoftoename op stikstofgevoelige habitattypen en soorten in Natura 2000-gebieden.

Deze beslissing heeft consequenties voor ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw, de aanleg van infrastructuur (onder andere vaar-, spoor-, en autowegen), de bouw van nieuwe bedrijven en agrarische activiteiten, die kunnen leiden tot een toename van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden. Meldingen onder de PAS hebben hun rechtskracht verloren.

Nu het ecologisch onderzoek (“de passende beoordeling”) van het PAS niet meer als basis voor toestemmingverlening kan worden gebruikt, is voor veel ruimtelijke ontwikkelingen, ook op grote afstand van Natura 2000-gebieden, nodig dat zij op een andere manier gaan aantonen, dat hun project of plan (zoals een 102 bestemmingsplan) op voorhand geen significant schadelijke effecten heeft op de Natura 2000-gebieden. Pas daarna kan toestemming worden verleend.

Voor projecten betekent dit dat moet worden beoordeeld of (alsnog) een natuurvergunning is vereist. GS (en in een aantal gevallen het ministerie van LNV) zijn het bevoegde gezag voor deze vergunning. Zij dienen te beoordelen of voor een project een natuurvergunning is vereist. Voor bestemmingsplannen geldt weliswaar geen natuurvergunningsplicht, maar ook zij moeten ook aan de eisen van de Wet natuurbescherming voldoen. Bij de voorbereiding van een bestemmingsplan moet daarom beoordeeld worden of de met het bestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkelingen significant negatieve effecten zouden kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied. Ook dan moet er een passende beoordeling worden gemaakt.

De commissie Remkes heeft in haar rapport 'Niet alles kan' advies gegeven over de maatregelen, die genomen kunnen worden om stikstof depositie te verminderen. Op landelijke niveau worden bestuurlijke afspraken gemaakt over de acties van gemeenten, provincies en het rijk op de korte middellange en lange termijn. Flevoland heeft daarin een bijzondere positie omdat wij geen voor stikstof gevoelige N2000 gebieden hebben. We moeten echter wel een bijdrage leveren aan de vermindering van deposities op de ons omliggende N2000 gebieden en moeten daarom de Flevolandse emissies van ammoniak en stikstofoxiden terugdringen. Dit heeft met name een substantieel effect op de landbouw. Door middel van de gebiedstafels wordt met de

verschillende sectoren in Flevoland nagedacht wat voor Flevoland de beste maatregelen en oplossingen kunnen zijn. Dit alles is van belang omdat de uitspraak veel belangrijke ontwikkelingen zoals Lelystad Airport, MSNF, MITC, dijkversterking, woningbouw en bedrijfsverplaatsingen raakt. Er moet rekening mee worden gehouden dat plannen met een substantiële uitstoot alleen door kunnen gaan als daar stikstofruimte voor wordt gevonden; dan wordt intern en extern salderen cruciaal. Deze stikstofruimte moet vaak aangekocht worden. Dat brengt kosten met zich mee, vraagt tijd, zorgt voor juridische complicaties en er is niet altijd stikstofruimte genoeg. De provincie heeft inmiddels een stikstofdepositiebank opgericht om stikstofruimte te kunnen opslaan en benutten voor prioritaire projecten van de provincie. De omvang van dit probleem is zo groot dat ook op landelijk niveau wordt gekeken naar het schadeaspect. Hier kan op dit moment nog geen inschatting van worden gegeven.

De Tweede Kamer heeft door middel van een amendement in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering geborgd dat PAS-meldingen en activiteiten die onder het PAS vrijgesteld waren van een vergunning alsnog stikstofruimte en een vergunning krijgen. De provincie zal de aanvragen moeten verifiëren en een vergunning moeten verlenen zodra het Rijk voor de benodigde stikstofruimte heeft gezorgd. Daarnaast zien we een toename in het aantal handhavingsverzoeken betreffende deze categorie.

Beheersmaatregelen
In maart 2020 heeft PS extra budgetten beschikbaar gesteld. Dit betrof een structureel budget voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (ca. € 0,3 mln.), een incidenteel budget maatwerkgesprekken bv. verduurzamingsmaatregelen en stikstofreductie (ca. € 1,5 mln.) en een incidenteel budget voor innovatie bv. pilots die leiden tot stikstofreductie (ca. € 1,5 mln.).

COVID-19
De gevolgen van de coronacrisis zijn ook in 2021 groot geweest. De langdurige sluiting van horeca, detailhandel en cultuursector waren ingrijpend, maar tegelijkertijd lijkt de toename van de werkloosheid en economische krimp relatief beperkt. De vraag naar personeel in de drie tekortsectoren 'Techniek', 'Transport&Logistiek' en 'Zorg&Welzijn' was ook in 2021 onverminderd groot en is alleen maar toegenomen. En ondanks veel onzekerheid en sectorale verschillen zijn er aanwijzingen dat Flevoland de coronacrisis ook in 2021 goed heeft doorstaan. We constateren dat mobiliteit en vervoersbewegingen weer toenemen. De mate en snelheid van herstel van de OV-sector is lastig te voorspellen. De werkgelegenheid groeit door, en het aantal faillissementen is in 2021 lager geweest dan voorgaande jaren. Doordat de coronacrisis langer aanhoudt, moeten we voor de middellange termijnrekening rekening houden veranderingen op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld door verdere digitalisering. Ook moeten we zicht houden op structurele gedragsveranderingen, de mentale en fysieke gezondheid van Flevolanders en de verscherping van een tweedeling in de samenleving.

Beheersmaatregelen
- Als provincie hebben we ook in 2021 verder uitvoering gegeven aan de maatregelen zoals in 2020 vastgesteld in het Noodfonds en het Coronamaatregelenpakket. Met deze maatregelen bestrijden we de negatieve effecten van de crisis en investeren we in de samenleving. Van deze regelingen is ook in 2021 goed gebruik gemaakt. In een bijlage bij de Jaarrekening 2021 is een evaluatie van deze maatregelen opgenomen.
- De schade ten gevolge van de coronacrisis doet zich vooral voor in de sectoren openbaar vervoer, cultuur en economie. Voor de compensatie van de schade in het openbaar vervoer en in de culturele sector zijn met het Rijk afspraken gemaakt.
- Flevoland monitort de crisis periodiek op een groot aantal aspecten, via onder meer de Coronamonitor [https://www.flevoland.nl/dossiers/coronacrisis/covid-19-impact-monitor] en de Coronapeiling [te vinden via https://feitelijkflevoland.nl/dashboard/dashboard-covid/]
- Ten slotte zien we dat de crisis leidt tot innovaties en dat kansrijke initiatieven worden ondernomen.

Woningopgave
In ons land is een tekort aan woonruimte. De Tweede Kamer en de regering hebben Flevoland gevraagd ruimte te bieden aan woningbouw. Het proces over de realisatie van de bouw van tenminste 100.000 woningen in Flevoland is gestart. Deze ontwikkeling biedt allerlei mogelijkheden om Flevoland verder te ontwikkelen. Ook het nieuwe coalitieakkoord en het kabinet Rutte IV hebben de focus op woningbouw. Voor Flevoland geldt als uitgangspunt dat diverse randvoorwaarden, waaronder bereikbaarheid en voorzieningen, op peil moeten blijven of worden gebracht om deze ontwikkeling van de Flevolandse samenleving mogelijk te maken. Bij een dergelijke grootschalige ontwikkeling zullen zich risico's in een breed spectrum voordoen voor de korte en

lange termijn. Naast financiële, juridische en andere technische aspecten, kunnen maatschappelijke en fysieke knelpunten naar voren komen en moeten bestuurlijke en organisatorische risico's worden afgewogen. Bij de verdere uitwerking van dit proces met de regio en met het Rijk houden we met dergelijke risico's rekening.

Openbaar vervoer

De maatregelen die het kabinet heeft afgekondigd ter bestrijding van het coronavirus zijn met ingang van medio maart 2020 van grote invloed op de exploitatie van het openbaar vervoer in Nederland. Onder andere de angst voor het virus en de oproep om zoveel mogelijk thuis te werken hebben de reizigersaantallen drastisch doen dalen. Tegelijkertijd is de sector als "vitale functie" aangemerkt, met als gevolg dat dienstregelingen grotendeels in stand zijn gehouden om mensen met vitale beroepen te kunnen vervoeren van en naar hun werk. Binnen de OV-concessie IJsselmond is de provincie Flevoland opbrengstverantwoordelijk. Mee- en tegenvallers in de reizigersinkomsten komen daarmee in beginsel voor rekening en risico van de provincie als concessieverlener. Vanaf 4 september 2021 is de provincie Flevoland ook verantwoordelijk voor concessie Lelystad, waarin de opbrengstverantwoordelijkheid bij de vervoerder ligt.

Beheersmaatregelen

Over de periode 15 maart 2020 tot en met 31 augustus 2022 heeft het Rijk in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer tijdens de coronapandemie een landelijke compensatieregeling (ter gedeeltelijke dekking van de gederfde opbrengsten) opengesteld. Voorwaarden daarbij zijn onder andere dat de provincie haar (pre-corona berekende en geïndexeerde) exploitatievergoedingen in het kader van haar OV-concessies IJsselmond en concessie Lelystad volledig aan de vervoerders betaalt en dat de provincie en vervoerders voor 2021 een nulresultaat garanderen en voor 2022 streven naar een nulresultaat. Momenteel vinden er landelijk in het NOVB (Nationaal Openbaar vervoer beraad) nog gesprekken plaats om de BVOV2022 te verlengen tot 31 december 2022.

De gemaakte afspraken ter naleving van deze voorwaarden en beperking van de financiële risico's zijn voor de concessie IJsselmond vastgelegd in het opgestelde transitieplan. Voor de concessie Lelystad zijn afspraken hierover vastgelegd in de verlengingsovereenkomst van de concessie. Tussen decentrale overheden en vervoerders is afgesproken dat er in 2022 een herijking van de concessies zal plaatsvinden met als doel om de sector toekomstbestendig te maken. Voor de concessies IJsselmond en Lelystad zal de herijking beperkte gevolgen hebben. Gezien de looptijd van beide concessies (tot medio december 2023) wordt er naar gestreefd om het huidige voorzieningenniveau op peil te houden.

Hoe hoog het restrisico voor Flevoland zal zijn is met name afhankelijk van hoelang het virus zich nog blijft verspreiden en de mate waarin reizigers, die vóór corona frequent gebruikt maakten van het openbaar vervoer, terugkeren. Het uitblijven van het reizigersherstel zou kunnen leiden tot het nemen van meer ingrijpende maatregelen zoals vastgelegd in het transitieplan. Voor het afdekken van de provinciale financiële risico's in het openbaar vervoer is binnen de 'Brede Bestemmingsreserve' bij het vaststellen van de Najaarsnota 2020 een bedrag van € 2,25 mln. geoormerkt. Of het Rijk ook na 1 september 2022 nog bereid is om de sector financieel te ondersteunen is op dit moment onduidelijk.

Overige ontwikkelingen

- In de huidige meerjarenraming (2022-2025) zijn de accressen uit de meicirculaire 2021 verwerkt. Uit de latere circulaires en het regeerakkoord uit 2021 blijkt dat accressen nog zullen toenemen. De omvang van deze accressen is nog wel onzeker. Deze onzekerheid bestaat uit het gegeven dat jaarlijks bijstelling plaats zal vinden op basis van de gerealiseerde uitgaven door het Rijk. Daarnaast moeten met het nieuwe kabinet afspraken worden gemaakt over de ontwikkeling van het Provinciefonds (en ook het Gemeentefonds). Nu worden de accressen bepaald volgens de trap op, trap af methode maar eventueel komt er een andere methode voor terug.
- Zoals bekend zijn elektrische voertuigen vrijgesteld van MRB en derft Flevoland daarover de opcenten. Het aantal elektrische voertuigen neemt gestaag toe. Als beheermaatregel is hiervoor meerjarig een risicobuffer in de begroting opgenomen. Tweemaal per jaar wordt gemonitord of deze buffer toereikend is. Er is een rapport opgesteld door het ROB (april 2020) op basis waarvan de provincies menen dat het Rijk zou moeten compenseren voor het effect van dit rijksbeleid. Bij de berekening van de hoogte van de buffer is uitgegaan van een gedeeltelijke compensatie van de derving. Door het nieuwe kabinet is besloten om de gederfde inkomsten in 2022 tot en met 2024 te compenseren en wij verwachten dat de elektrische voertuigen weer (gedeeltelijk) belast zullen gaan worden. De verdeling van de

compensatiemiddelen over de provincies is nog niet bekend, daarover zal nog besluitvorming plaats moeten vinden.
- Er vinden onderzoeken plaats naar een aanpassing van het verdeelmodel Provinciefonds, alsmede naar eventuele alternatieven voor het provinciaal belastinggebied (ter vervanging van de provinciale opcenten MRB op termijn). Beide trajecten kunnen kan van invloed zijn op de provinciale inkomsten in de komende jaren.
- Met de beleggingen van het Nazorgfonds zou op de lange termijn 4,4% rendement gehaald moeten worden, namelijk de rekenrente die als uitgangspunt voor het doelvermogen wordt gebruikt. Het gemiddelde beleggingsrendement in de laatste jaren ligt onder deze norm. Het is onzeker of op de lange termijn dit rendement daadwerkelijk kan worden behaald. In 2021 is gestart met een landelijk onderzoek naar de berekening van de rekenrente. Het doel van het onderzoek is te bepalen hoe de methodiek beter aan kan sluiten bij de werkelijke rendementen. Daardoor kunnen zowel de provincies als de exploitanten van de stortplaatsen duidelijkheid krijgen over de berekening van de op te leggen nazorgheffing.
- De Omgevingswet, die in juli 2022 moet worden ingevoerd, gaat gepaard met een grote uitdaging dit kwantitatief en kwalitatief te organiseren. Hier hebben de gemeenten mee te maken, maar ook de provincie. Met het risico dat lokaal gewenste resultaten niet worden gehaald.

2.6 Niet financiële risico's

Naast de hiervoor beschreven financiële risico's zijn er ook bestuurlijk relevante niet-financiële risico's te identificeren. Bij het opstellen van de jaarrekening 2021 zijn deze opnieuw geïnventariseerd.

Beheer grote grazers/dierenwelzijn

De Oostvaardersplassen zijn een internationaal vogelnatuurreservaat. In de Oostvaardersplassen leven ook grote grazers (heckrunderen, konikpaarden en edelherten) ten dienste van het vogelnatuurreservaat. Staatsbosbeheer is als eigenaar van de Oostvaardersplassen belast met de uitvoering van het beheer waaronder het beheer van de grote grazers. GS zijn – met inachtneming van de toepasselijke regelgeving - verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van dierenwelzijn en zien toe op de uitvoering van het beheer van de grote grazers.

GS voeren het Beleidskader Beheer Oostvaardersplassen uit, dat in juli 2018 door PS is vastgesteld. In de afgelopen jaren is – conform het beleidskader – verder gewerkt aan de afronding en implementatie van de korte termijn maatregelen zoals deze in het beleidskader zijn opgenomen en in 2018/2019 in gang zijn gezet: de reset van de grote grazers, het realiseren van beschutting en de moeras-reset. Inmiddels zijn diverse juridische procedures inzake de edelherten gevoerd en is de reset gestart. Daarnaast lopen er diverse juridische procedure gericht op de grote grazers en inzake (fysieke) maatregelen in het gebied. Afhankelijk hoe de winter zich zal ontwikkelen kan het onderwerp bijvoeren en de aandacht voor deze procedures mogelijk weer leiden tot maatschappelijke onrust. Dit kan leiden tot imagoschade voor het gebied, Staatsbosbeheer en de provincie. De kans op impact is verlaagd van 50% tot 40%.

Kans	Impact (korte termijn)
40%	Groot

Op de langere termijn, nadat de populatie dieren is verminderd en de beschutting in het gebied weer is toegenomen, zal naar verwachting sprake zijn van een lager risico en een lagere impact.

Kans	Impact (lange termijn)
10%	Beperkt

Beheersmaatregelen
De onderstaande beheersmaatregelen zijn/worden (onder meer) getroffen:
- De provincie Flevoland zorgt ervoor dat de communicatie ten aanzien van het beleid helder, volledig, tijdig en juist is en wordt afgestemd met Staatsbosbeheer, die communiceert over het beheer.
- Er in 2020 en 2021 voortvarend wordt gewerkt aan de verdere implementatie van de maatregelen uit het beleidskader, specifiek de maatregelen voor de korte termijn.

- Er door Staatsbosbeheer een meerjarenplan voor het beheer van het Oostvaardersplassengebied op basis van het beleidskader is vastgesteld.

Informatievoorziening

Zowel op het gebied van persoonsgegevens (AVG), informatieveiligheid alsmede informatiebeheer kunnen zich incidenten voordoen met een gevolg voor de reputatie van de provincie.

Kans	Impact
30%	Groot

Beheersmaatregelen
Hier wordt verwezen naar de beheersmaatregelen genoemd onder financiële risico's.

Amsterdam Lelystad Airport

Een eventueel verder uitstel van de openstelling van Amsterdam Lelystad Airport kan leiden tot schade voor Flevoland. Daarnaast zal het een nadelige invloed hebben op de economische groei in de provincie. Verwezen wordt verder naar programma 3.

2.7 Financiële kengetallen BBV

Onderstaand zijn de op grond van het BBV voorgeschreven financiële kengetallen weergegeven en van een nadere duiding voorzien. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de provincie. Vanwege de uniform voorgeschreven berekeningswijze kunnen de waarden worden vergeleken met die van andere provincies.

Tabel 2.6: Financiële kengetallen BBV

	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Rekening 2021
Netto schuldquote	-58%	12%	-38%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-71%	2%	-53%
Solvabiliteitsratio	77%	78%	76%
Grondexploitatie	0%	0	0%
Structurele exploitatieruimte	6%	3%	5%
Opcenten	98%	98%	97%

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen.
Het geeft daarmee aan in hoeverre de provincie in staat is haar schulden terug te betalen (hoe lager, hoe beter). De netto schuldquote van de provincie Flevoland bedraagt 38% negatief in 2021. Doordat de provincie geen netto schuld heeft (vorderingen zijn hoger dan schulden), is het percentage negatief. Na correctie voor de verstrekte leningen ligt het percentage op 53% negatief. Het percentage is licht gedaald ten opzichte van 2020, voornamelijk door een afname van het rekening-courant saldo bij het Rijk (schatkistbankieren), doordat de investeringen hoger zijn dan voorgaand jaar.

Solvabiliteit
De solvabiliteit is de verhouding van het eigen vermogen (reserves) ten opzichte van het totale vermogen, uitgedrukt in een percentage. Dit weerspiegelt de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter deel van de activa gefinancierd is met eigen middelen. Voor provincie Flevoland is het solvabiliteitspercentage nagenoeg gelijk gebleven met 76%. De oorzaak hiervan ligt met name in zowel een toename van het eigen vermogen als een toename van de vlottende passiva als gevolg van vooruit ontvangen doeluitkeringen in 2021. De vooruit ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Grondexploitatie
In het kengetal voor grondexploitatie dienen gronden te worden opgenomen die als ‘voorraad’ bouwgronden op de balans zijn opgenomen. Dit om inzicht te geven in de terug te verdienen boekwaarde van de gronden bij verkoop of exploitatie. De provincie Flevoland voert zelf geen bouwgrondexploitatie uit. Het kengetal heeft daarom de waarde 0. De gronden van de provincie Flevoland die op de balans staan, zijn overeenkomstig de verslaggevingsregels opgenomen als materiële vaste activa. Deze zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, welke lager is dan de huidige marktwaarde.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en de inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel/meerjarig beleid, om bedrijfsvoerings- en kapitaallasten. Stortingen in en onttrekkingen aan reserves zijn in beginsel incidenteel en hebben alleen een structureel karakter wanneer ze bedoeld zijn om structurele lasten te dekken of wanneer de reserve een egaliserende functie of een financieringsfunctie voor investeringen heeft. Uit het kengetal (5%) blijkt dat de structurele baten in 2021 hoger waren dan de structurele lasten.

Opcenten
Dit kengetal is het percentage opcenten dat de provincie heft ten opzichte van het landelijk gemiddelde percentage. Het geeft aan hoeveel relatieve ruimte de provincie heeft om de inkomsten uit de opcenten te verhogen om zo de structurele baten te verhogen (onbenutte belastingcapaciteit ten opzichte van het landelijk gemiddelde). Uit het percentage blijkt dat de hoogte van de opcenten van de provincie relatief dicht bij het gemiddelde ligt. Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf 'Lokale heffingen'.

3 Onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Algemeen

Kapitaalgoederen zijn bezittingen waarin de provincie heeft geïnvesteerd en die een maatschappelijke waarde vertegenwoordigen. De maatschappelijke waarden van de provinciale infrastructuur zijn mobiliteit, bereikbaarheid, doorstroming, veiligheid en leefbaarheid. Naast de infrastructuur beschikt de provincie over andere kapitaalgoederen, waaronder het provinciehuis en de overige vestigingen (steunpunten wegbeheer). Om de waarde van de kapitaalgoederen gedurende de levensduur te behouden, worden deze doelmatig, duurzaam en kostenefficiënt beheerd.

De provincie is verantwoordelijk voor het beheer en in stand houden van de provinciale infrastructuur. Deze infrastructuur omvat wegen, fietspaden, kunstwerken inclusief beweegbare bruggen en sluizen, vaarwegen, groen, verkeersregelinstallaties (verkeerslichten) en openbare verlichting. De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor deze kapitaalgoederen. Het provinciale areaal omvat onder andere:

Tabel 3.1: Provinciaal areaal

Wegen	Weg	595 km
	Fietspad	371 km
	Bruggen (civiele kunstwerken)	99 stuks
	Duikers (civiele kunstwerken)	106 stuks
	Verkeerslicht locaties	39 stuks
	Lichtmasten	2.312 stuks
Water	Vaarweg	158 km
	Beweegbare bruggen	13 stuks
	Sluizen	11 stuks
	Passantensteigers	29 stuks
	Oeverconstructies,	349 km
	waarvan natuurlijke oevers	74 km
Groen	Bermen, vlak en talud	1.062 ha
	Landschappelijke beplanting	106 ha
	Fauna voorzieningen (locaties)	43 stuks
	Bomen	32.700 stuks

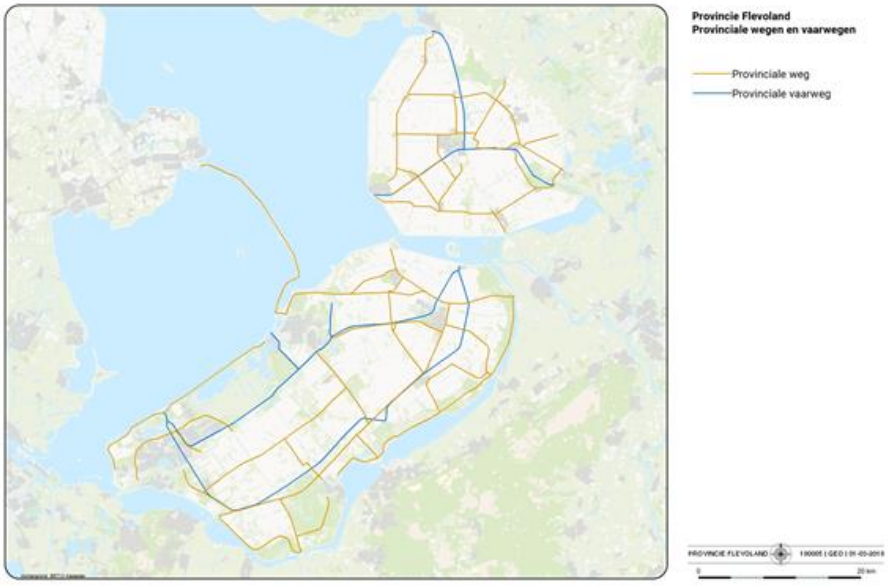

3.2 Beleidskader ten aanzien van het onderhoud

Infrastructuur

Strategisch Uitvoeringsprogramma beheer en onderhoud infrastructurele kapitaalgoederen 2020-2023 Flevoland (SUP 2.0)
Het beleidskader voor het beheer en onderhoud van de infrastructurele kapitaalgoederen is vastgelegd in de SUP 2.0. Deze is in 2019 door PS vastgesteld. De SUP 2.0 geeft inzicht in het areaal en het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur en de daarvoor benodigde budgetten.
Om het kwaliteitsniveau van de infrastructurele kapitaalgoederen te bepalen zijn in hoofdlijnen de normen van het landelijk instituut Stichting CROW gevolgd, die een vijfpuntsschaal hanteert van niveau A+ (oplever kwaliteit) tot niveau D (zodanig slecht dat kapitaalvernietiging optreedt).
Algemeen gangbaar is kwaliteitsniveau B. Dit is het niveau dat het meest kostenefficiënt is: de inrichting is functioneel, de technische staat van het areaal is zodanig dat de verkeersveiligheid niet in gevaar komt en de kans op claims of imagoschade klein is. Alleen waar deze risico's niet aan de orde of aanmerkelijk lager zijn, is gekozen voor een lager uitvoeringsniveau: niveau C. Het gaat om onderhoud aan duikers, sierbeplanting en landschappelijke beplanting.
Op de volgende punten is, op verzoek van PS, een plus op niveau B opgenomen:

- Bij het maaibeheer van de bermen vergroting van de aandacht voor bijen.
- Beperking van lange wachttijden bij bruggen en sluizen in het hoogseizoen.

We beheren onze wegen en vaarwegen volgens de systematiek van assetmanagement. Hiermee kunnen we ons beheer en onderhoud plannen op basis van een vastgesteld kwaliteitsniveau. We inspecteren onze assets regelmatig om te zien of het gewenste kwaliteitsniveau aanwezig is. Wanneer assets onder dat kwaliteitsniveau dreigen te zakken, plannen we beheer en onderhoud in en voeren dat uit.
We maken onderscheid in drie vormen van beheer en onderhoud: jaarlijks onderhoud (kleine reparaties aan wegdek of kunstwerken i.v.m. veiligheid, maaien bermen en ander groen onderhoud, gladheidbestrijding, storingsonderhoud installaties etc.), niet jaarlijks onderhoud (grote reparaties die eens in de 5-15 jaar plaats vinden zoals het vernieuwen van de bovenlaag van een weg, van brugleuningen, van armaturen voor lantarenpalen etc.) en vervangingsinvesteringen (integrale vervanging van assets aan het einde van de technische levensduur).

Indicatoren op het gebied van beheer en onderhoud infrastructuur
De indicatoren in deze jaarstukken over 2021 zijn vastgesteld in de SUP 2.0. In hoofdstuk 6. Mobiliteit staan de scores op deze indicatoren.

Provinciehuis en vestigingen

In 2017 is het Meerjaren Onderhoudsplan Provinciehuis (MJOP) voor de periode 2018 tot en met 2021 vastgesteld. Met dit plan wordt gewaarborgd dat het gebouw, en de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een goede wijze worden beheerd, geëxploiteerd en onderhouden. In het plan zijn een drietal zaken geïnventariseerd, namelijk het jaarlijks onderhoud, het meerjaren ofwel niet-jaarlijks onderhoud en de vervangingsinvesteringen.

Het jaarlijks onderhoud is nodig om de bedrijfszekerheid van het gebouw en de installaties te waarborgen, de veiligheid te kunnen garanderen en de uitstraling van het gebouw in stand te houden. Tevens wordt dit onderhoud uitgevoerd om te voldoen aan wet- en regelgeving (bijvoorbeeld ARBO en NEN) en verzekerd te zijn van ondersteuning van de leverancier (bijvoorbeeld garantiebepalingen).

Het meerjaren onderhoud betreft het niet reguliere en groot onderhoud aan het gebouw, de installaties, apparatuur en inrichting. Dit onderhoud omvat onder andere schilderwerk, vervanging verlichtingsarmaturen, zonwering en dakbedekking. De uitvoering vindt plaats variërend tussen vijf en twintig jaar, afhankelijk van de voorgeschreven vervangingstermijn. De normering die de Rijksgebouwendienst hanteert voor dit type gebouwen is hierbij de leidraad. In 2019 is een groot deel van het pand heringericht. De eventuele gevolgen

voor (de fasering van) het onderhoud worden meegenomen in de eerstvolgende actualisatie van het onderhoudsplan.

In het MJOP zijn de vervangingsinvesteringen meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn de vervanging van de audiovisuele installaties, meubilair en apparatuur voor de repro en keuken. De vervanging is begroot op basis van de economische levensduur (afschrijvingstermijn), maar op het beslismoment van de feitelijke vervanging wordt ook bezien of het investeringsgoed langer mee kan. De afschrijvingstermijnen voor de investeringen zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2021'.

De lasten van het jaarlijks onderhoud zijn opgenomen in de exploitatie. Het meerjaren onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de daarvoor gevormde voorziening gebracht. Om de voorziening op het juiste peil te houden, worden hieraan jaarlijks middelen toegevoegd. Op basis van het MJOP 2018-2021 wordt jaarlijks € 0,5 mln. toegevoegd aan deze voorziening. Het jaarlijks onderhoud aan het provinciehuis, alsmede de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening 'NJO Provinciehuis', maken onderdeel uit van de kosten van de bedrijfsvoering.

Voor de komende jaren (2022 tot en met 2025) is bij de begroting 2022 een nieuw MJOP vastgesteld dat zowel het provinciehuis als de vestigingen als het pand aan de Oostvaardersdijk ('Voormalig Nieuw Land Erfgoedcentrum') omhelst. Vanaf de jaarrekening 2022 zal op basis van dit geactualiseerde MJOP worden gerapporteerd.

Vestigingen
Bij de Perspectiefnota 2017-2021 is met betrekking tot het onderhoud van de vestigingen in Zeewolde, Dronten en Emmeloord een planmatige aanpak naar analogie van het provinciehuis vastgesteld. Voor het niet jaarlijks onderhoud is een voorziening ingesteld, gebaseerd op het in 2016 vastgestelde meerjarig onderhoudsplan. Bij instelling van deze voorziening in 2017 is hier incidenteel een bedrag in gestort (€ 0,7 mln.). Jaarlijks wordt hier € 0,1 mln. aan toegevoegd.

Voormalig Nieuw Land Erfgoedcentrum

De provincie heeft in 2016 besloten een deel van het vastgoed van het Nieuw Land Erfgoedcentrum (NLE), gelegen aan de Oostvaardersdijk te Lelystad, over te nemen van de Gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land. Om de conditie van dit vastgoed te waarborgen is een voorziening gevormd voor het uitvoeren van het niet-jaarlijks onderhoud (voorziening 'NJO NLE'). Deze is bij de overname van het vastgoed gevoed met € 0,6 mln., dat is overgekomen uit de hiervoor bestemde voorziening bij de latende partij. Daarnaast wordt jaarlijks € 0,2 mln. aan deze voorziening toegevoegd.

Flevokust Haven

In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Wij hebben een berekening laten maken voor de beheer- en onderhoudskosten van het haventerrein, de kade en de toegangsweg. Het onderhoud en beheer is deels verlegd naar de exploitanten die gebruik maken van de haven en andere partijen. Het jaarlijkse onderhoud, wat nu voor rekening van de provincie komt, is in de begroting opgenomen in de exploitatie van de haven op het desbetreffende budget. Er is nog geen onderhoudsplan vastgesteld. In is 2021 besloten om geen Havenbedrijf op te richten met de gemeente Lelystad. Daarom zal worden onderzocht hoe de exploitatie en beheer & onderhoud (inclusief onderhoudsplan) van Flevokust Haven binnen en/of buiten de provinciale organisatie en binnen de financiële en propositie kaders te borgen. Zie ook de activiteiten in de programmaverantwoording, onderdeel '3.2 Gebiedsopgaven'.

3.3 Middelen

In onderstaande tabellen is weergegeven welke kosten geraamd en gerealiseerd zijn voor de instandhouding van de kapitaalgoederen van de provincie. De ramingen zijn gebaseerd op de daaraan ten grondslag liggende onderhoudsplannen.

Jaarlijks onderhoud
Het jaarlijks onderhoud komt ten laste van de jaarlijks daartoe in de exploitatie opgenomen onderhoudsbudgetten.

Tabel 3.3: Jaarlijks onderhoud (ten laste van de exploitatie)

	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil	Begroting 2022
Landwegen* **	8.019	7.920	7.702	7.809	-107	8.079
Vaarwegen**	1.755	1.544	1.761	1.603	158	1.651
Provinciehuis	237	439	439	466	-27	339
Vestigingen	81	106	106	136	-30	49
Voormalig NLE	128	112	112	154	-42	83
Flevokust Haven	42	46	577	624	-47	47
Totaal	**10.262**	**10.167**	**10.697**	**10.792**	**-95**	**10.248**

x € 1.000

*De lasten Gladheidsbestrijding zijn opgenomen onder het Jaarlijks onderhoud Landwegen.
**Dit betreffen de bruto lasten, dus exclusief bijdragen derden (totaalbedrag daarvan bedraagt € 0,9 mln.).

Niet jaarlijks onderhoud (NJO)
Voor de bekostiging van het NJO wordt jaarlijks ten laste van de exploitatie een bedrag toegevoegd aan de onderhoudsvoorzieningen NJO (dotatie). De kosten van het niet jaarlijks onderhoud worden vervolgens conform het BBV rechtstreeks ten laste van deze voorzieningen gebracht.

Tabel 3.4: Ontwikkeling voorziening 'NJO Infrastructuur'

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1/1	**17.955**	**18.096**	**16.250**	**10.009**	**6.715**	**6.145**
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	10.448	8.633	10.066	10.066	9.556	9.556
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-10.307	-10.479	-16.307	-13.360	-10.126	-8.766
Stand per 31/12	**18.096**	**16.250**	**10.009**	**6.715**	**6.145**	**6.935**

x € 1.000

In tabel 3.4 is het verloop weergegeven van de voorziening 'NJO Infrastructuur' op basis van de vastgestelde financiële kaders van het MBVI/PMIRT 2022-2026. Op basis van de actuele prognoses en de extra dotatie in 2021 en 2022 van totaal € 5,45 mln. (uit de resultaatbestemming 2018) en de extra dotaties van € 0,5 mln. in 2022 en € 0,5 mln. in 2023 (Perspectiefnota: 'Versnellen CO2 reductie projecten beheer en onderhoud') is het geprognosticeerde saldo van de voorziening aan het einde van ieder jaar toereikend.

In 2021 is er sprake van minder gerealiseerde onderhoudskosten ten laste van de voorziening dan geraamd doordat veel geplande projecten weliswaar technisch zijn uitgevoerd, maar een gedeelte nog financieel moet worden afgehandeld. De verwachting is dat dit in de komende jaar zal worden afgerond. De onderhoudskosten ten laste van de voorziening over de jaren 2022-2025 geeft de raming weer zoals in de begroting 2022 is opgenomen. Het saldo ultimo 2025 wordt aangehouden ten behoeve van nader te programmeren projecten en ten behoeve van risico's.

Tabel 3.5: Ontwikkeling voorziening 'NJO Provinciehuis'

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1/1	**1.994**	**2.495**	**2.503**	**2.434**	**2.136**	**2.371**
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	629	472	472	472	472	472
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-128	-464	-541	-770	-237	-84
Stand per 31/12	**2.495**	**2.503**	**2.434**	**2.136**	**2.371**	**2.759**

x € 1.000

Tabel 3.6: Ontwikkeling voorziening 'NJO Vestigingen'

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1/1	**585**	**470**	**449**	**198**	**208**	**207**
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	86	86	100	100	100	100
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-201	-108	-351	-90	-101	-166
Stand per 31/12	**470**	**449**	**198**	**208**	**207**	**141**

x € 1.000

Tabel 3.7: Ontwikkeling voorziening 'NJO NLE'

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Stand per 1/1	**757**	**563**	**467**	**217**	**256**	**144**
Dotatie aan voorziening t.l.v. exploitatie	183	183	100	100	100	100
Onderhoudskosten t.l.v. voorziening	-377	-279	-350	-61	-212	-47
Stand per 31/12	**563**	**467**	**217**	**256**	**144**	**197**

x € 1.000

4 Financiering

4.1 Algemeen

De Wet Financiering decentrale overheden (Wet fido) en de ministeriële Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) stellen voorwaarden aan het financieringsgedrag van provincies. Deze regelgeving is vertaald in het door PS vastgestelde 'Treasurystatuut provincie Flevoland 2014'.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de treasuryfunctie van de provincie. Treasury is gericht op de financiering van de activiteiten die binnen de provincie worden uitgevoerd ter realisatie van het beleid en de bedrijfsvoering. De belangrijkste activiteit van de treasuryfunctie is het uitzetten van overtollige of het aantrekken van benodigde middelen. De basis hiervoor vormt een (meerjarige) liquiditeitenplanning.
De (aanhoudend) zeer lage geboden rentetarieven van de afgelopen periode hebben het gemaakt dat er geen activiteiten ten aanzien van het uitzetten van middelen zijn geweest.

4.2 Ontwikkelingen

Door het jaar heen worden de actuele zaken en ontwikkelingen binnen het vakgebied gevolgd. Dit vindt onder andere plaats door digitale deelname aan het interprovinciale Vakberaad Treasury Provincies. Op deze wijze staan wij open voor (toegestane) mogelijkheden die zich aandienen. Op dit punt zijn er geen (relevante)ontwikkelingen te melden. De huidige rentetarieven en de verwachting dat deze voorlopig nog op een zeer laag niveau zullen blijven dragen hieraan mede bij.

In het Coalitieakkoord 2019-2023 'Ruimte voor de Toekomst' zijn hoge ambities opgenomen voor deze jaren. Indien al deze ambities doorgang zullen vinden kan er in de komende jaren een moment komen waarop financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken ter voorkoming van liquiditeitsproblemen. Dat moment was dit jaar (nog) niet aan de orde.

Schatkistbankieren: drempelbedrag
In de beleidsdoorlichting schatkistbankieren van juli 2019 is onder meer geconstateerd dat decentrale overheden kampen met administratieve lasten bij schatkistbankieren. Het kabinet heeft in de beleidsdoorlichting het probleem erkend dat met name decentrale overheden die structureel rood staan en slechts incidenteel overtollige middelen hebben met hogere administratieve lasten te maken hebben dan gewenst is. Met een eventuele verhoging dan wel een andere berekening van het drempelbedrag wilde het kabinet aan deze bezwaren tegemoet komen. Na een overleg traject met alle betrokken partijen is er overeenstemming bereikt om het drempelbedrag te verhogen. Dit akkoord is bevestigd in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van april 2021.
Het drempelbedrag dat is vastgelegd in artikel 7 lid 2 van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden is aangepast op onderstaande punten:

- een verhoging van de ondergrens van € 250.000,-- naar € 1.000.000,--
- een verhoging van het percentage begrotingstotaal t/m € 500.000.000,-- van 0,75% naar 2,00%

Op verzoek van de geconsulteerde decentrale overheden en de koepelorganisaties is de aanpassing van de regeling z.s.m. doorgevoerd. De wijziging is dan ook per 1 juli 2021 ingegaan.
Dit betekent dat provincies, gemeenten en waterschappen op basis van hun verantwoordingsvoorschriften voor 2021 twee drempelbedragen moeten hanteren;

- een drempelbedrag voor het eerste halfjaar (oude situatie)
- een drempelbedrag voor het tweede halfjaar (nieuwe situatie)

4.3 Performance en uitzettingen

Tabel 4.1: Middelen, opbrengst en rendement (treasury-functie)

	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021
Middelen op 31 december (x € 1 mln.)	134	64	64	91
Middelen gemiddeld (x € 1 mln.)	132	89	89	101
Opbrengst (x € 1.000)	102	87	87	79
Rendement (%)	0,08%	0,10%	0,10%	0,08%

Onder het begrip Middelen wordt verstaan de gelden die in rekening courant worden aangehouden bij de Schatkist (het schatkistbankieren) en de leningen die zijn verstrekt aan gemeenten (het onderling lenen aan openbare lichamen).

Omvang middelen 2021 (per jaareinde en gemiddeld)
In 2021 zien we een afname van de middelen van € 134 mln. eind 2020 naar € 91 mln. eind 2021.
Het gemiddelde daalt van € 132 mln. in 2020 naar € 101 mln. in 2021. Beide afnamen zijn voornamelijk het gevolg van investeringen en het verstrekken van bijdragen in grote projecten. In beide gevallen was deze terugloop overigens minder dan waarvan in de Programmabegroting 2021 was uitgegaan.

Omvang opbrengst 2021
Er is in de Programmabegroting 2021 uitgegaan van de opbrengst over de op dat moment reeds verstrekte leningen aan gemeenten. Vanwege de lage tarieven hebben er geen nieuwe uitzettingen plaatsgevonden. Over de middelen die waren ondergebracht bij de schatkist bedroeg de rentevergoeding zoals verwacht 0%.

Rendement 2021
Het rendement (0,08%) is fractioneel lager dan het geraamde percentage in de Programmabegroting 2021.

Trend 2017-2021
Er is sinds 2017 sprake van een (steeds forsere) afname van de omvang van de middelen (zie grafiek 4.1).

Grafiek 4.1: Gemiddelde omvang middelen

Grafiek 4.2: Behaald rendement

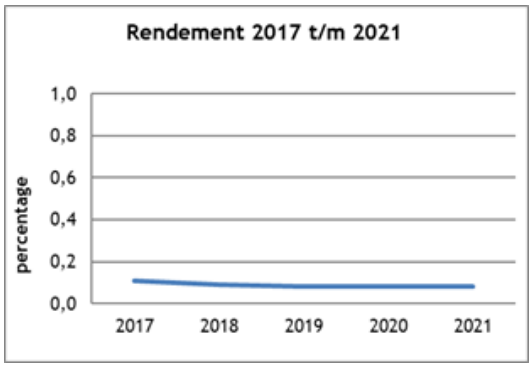

Grafiek 4.2 toont het verloop van het behaalde rendement over de jaren 2017-2021 en laat zien dat het rendement de laatste jaren maar net boven de 0% ligt.

Activiteiten vermogensbeheerder
Het afgelopen jaar waren er weinig contactmomenten met de vermogensbeheerder en zijn er geen nieuwe uitzettingen geweest.

ASR Vermogensbeheer heeft, op verzoek van de provincie, de volgende huidige tarieven per einde 2021 afgegeven:
- Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 2 jaar: -0,31%.
- Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 5 jaar/fixe: -0,04%.

- Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 10 jaar/fixe: 0,39%.
- Rente Onderhandse Leningen Publieke Sector looptijd 10 jaar/lineair: 0,28%.

Als gevolg van het oplopen van de inflatie en het terugdraaien van de stimuleringsmaatregelen is de verwachting dat in 2022 de rente enkele tienden van procenten zal oplopen.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de per balansdatum (31 december 2021) verstrekte leningen in het kader van het onderling lenen. Het behaalde rendement over de uitgezette leningen bedroeg in 2021 totaal 0,62% over een gemiddeld uitstaand bedrag van € 12,5 mln.

Tabel 4.2: Onderling verstrekte leningen aan gemeenten

Gemeente	Oorspronkelijke hoofdsom (x € 1 mln.)	Oorspronkelijke looptijd (maanden)	Rentepercentage (%)	Restant lening per 31-12-2021 (x € 1 mln.)	Einddatum
Gorinchem	8,0	96	1,100	1,0	17-07-2022
Heemskerk	7,0	120	0,495	2,8	10-03-2025
Veenendaal	11,0	120	0,590	4,4	27-05-2025
Meierijstad	5,0	120	0,695	2,5	05-01-2026
Totaal				**10,7**	

4.4 Risicobeheer

Het vigerende beleid binnen de provincie Flevoland geeft aan dat wij prudent omgaan met de financiële middelen. Wij trekken geen gelden aan om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren). De provincie heeft geen leningen aangetrokken en een positief rekening courant saldo. In het huidige treasurystatuut worden vier risico's onderkend waarbij de volgende maatregelen zijn getroffen:

Tabel 4.3: Risico's en maatregelen

Risico	Omschrijving	Maatregel
Renterisico	De kans dat rentewijzigingen nadelige financiële gevolgen hebben.	Dit gebeurt door gedurende het jaar de ruimte boven/onder de limiet te monitoren. Kasgeldlimiet: 7% van de omvang van de Programmabegroting 2021 bedraagt € 19,3 mln. Kasgeldoverschot: gemiddelde omvang vlottende middelen, dit bedraagt € 101,0 mln. Dit bedrag plus de kasgeldlimiet van € 19,3 mln. levert een ruimte onder de limiet op van € 120,3 mln. Gezien deze ruimte is er van een risico nagenoeg geen sprake. Renterisiconorm: niet van toepassing omdat er geen gelden worden geleend.
Valutarisico	Positieve dan wel negatieve gevolgen van koersschommelingen wanneer er gehandeld wordt met andere munteenheden dan de euro.	Er wordt uitsluitend gehandeld met de euro als munteenheid. Dit risico is dan ook uitgesloten.
Krediet-risico	De kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/of een faillissement.	Al onze middelen, op een bedrag van max. € 0,25 mln. na, worden aangehouden bij de schatkist dan wel zijn/worden deze in het kader van onderling lenen uitgeleend aan medeoverheden. Het risico van niet terugbetalen is hierbij (nagenoeg) nihil. Voor reguliere debiteuren wordt een adequate incassoprocedure toegepast. Waar zich financiële risico's voordoen worden deze tijdig afgedekt.
Liquiditeit-risico	De kans dat er op korte en/of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen	Er is ook dit jaar gewerkt met een (meerjarige) liquiditeitenplanning voor de komende jaren. Hierin zijn de uitgaven en inkomsten (vertaald naar

Risico	Omschrijving	Maatregel
	voldoen aan de betalingsverplichtingen.	geldstromen) zoveel als mogelijk in kaart gebracht. De planning laat zien dat zich de komende jaren een mogelijk liquiditeitsrisico kan voordoen. Deze ontwikkeling wordt dan ook extra nauwkeurig gemonitord om, wanneer de omstandigheden dit vragen, tijdig de nodige maatregelen te kunnen nemen.

4.5 Renteschema

Conform voorschriften uit het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) wordt met onderstaand renteschema inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Omdat de provincie thans niet over (rentedragende) externe financiering beschikt beperkt dit overzicht zich tot de rentebaten.

Tabel 4.4: Renteschema

Omschrijving	Bedragen	Bedragen
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		0
De externe rentebaten (idem)		-/- 79
Saldo rentelasten en rentebaten		-/- 79
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	0	
De rente van de projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		0
Rente over eigen vermogen		0
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		-/- 79
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		0
		-/- 79
Renteresultaat op het taakveld Treasury in 2021		

x € 1.000

Externe rentebaten
Het betreft hier rentebaten uit leningen verstrekt aan gemeenten en uit leningen verstrekt vanuit de publieke taak. De overige componenten zijn niet van toepassing.

5 Bedrijfsvoering

5.1 Algemeen

Met de vaststelling van de Programmabegroting 2021 hebben PS opdracht verleend om met de inzet van beschikbare middelen de doelen en activiteiten uit te voeren. In deze paragrafen bieden we inzicht en leggen we verantwoording af over de uitvoering van deze opdracht. Het inhoudelijke gedeelte is verteld in de programma's. In deze paragraaf wordt met name ingegaan op de organisatie en bedrijfsvoering. Veel aspecten en werkzaamheden zijn minder zichtbaar, cruciaal en onontbeerlijk. We kunnen over het afgelopen jaar vele voorbeelden geven. In het oog springend zijn de prestaties die er voor hebben gezorgd dat medewerkers, bestuur en politiek hebben kunnen functioneren ondanks de pandemie. De overgang naar het thuiswerken en online vergaderen heeft in de afgelopen twee jaar kunnen plaatsvinden. Nieuwe vormen zijn toegepast en sommige daarvan worden ‘gewoon’. Het democratisch proces, de provinciale overheid heeft - weliswaar anders - kunnen functioneren en presteren. De investeringen in de informatievoorziening, in de software en de hardware van de afgelopen jaren kwamen daarbij goed van pas. Ondanks de coronacrisis heeft de organisatie haar werk kunnen continueren en hebben GS en PS hun rol kunnen vervullen. Daarover gaan de hierna volgende onderdelen van deze paragraaf.

Om als organisatie goed te kunnen functioneren moeten de concernzaken op orde zijn en blijven. Steeds weer zien we dat er aanpassingen en investeringen nodig zijn, bijvoorbeeld op het gebied van informatiebeveiliging. Naast kwaliteit is doelmatigheid van belang; onze organisatie is een middel om de bestuurlijke en politieke ambitie waar te maken. En ze legt daarbij geen groter beslag op de beschikbare middelen dan noodzakelijk. In dit jaarverslag geeft het directieteam aan wat het heeft gedaan. Onder leiding van de algemeen directeur is een aantal veranderingen in gang gezet om de organisatie te optimaliseren. Naast het tijd- en plaatsbewustwerken en op afstand sturen zijn diverse ontwikkelingen te noemen die veranderingen teweeg brengen bij onze provinciale inbreng en onze organisatie. Wij informeren u in deze paragraaf over deze ontwikkelingen in de organisatie, de aandachtspunten en de wettelijke verplichtingen.

5.2 Sturing en beheersing

Interne beheersing en rechtmatigheid
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) streeft naar een invoering van een rechtmatigheidsverantwoording door het college met ingang van verslagjaar 2022. Voor de invoering is een wetswijziging onderhanden. Dit wetsvoorstel is inmiddels ingediend bij de Tweede Kamer. Tot nu toe is het gebruikelijk dat de accountant in zijn controleverklaring zekerheid geeft over de financiële rechtmatigheid en getrouwheid van de jaarrekening. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording geeft de accountant in zijn controleverklaring niet langer een oordeel over de rechtmatigheid van de jaarrekening. In plaats daarvan moeten GS in de jaarrekening verantwoording over de rechtmatigheid afleggen. De accountant stelt vervolgens vast of de verantwoording van het college een getrouw beeld geeft. De aanleiding voor deze wijziging vloeit voort uit de voorstellen van de commissie Depla, in het rapport ‘Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten’.
De zekerheid die het college verkrijgt om de verantwoording af te kunnen leggen over de rechtmatigheid, komt voort uit interne controles die zijn ingeregeld op basis van de Financiële verordening 2021. In de verordening is geregeld dat het college zorg draagt voor een periodieke interne controle ten behoeve van het getrouwe beeld en de rechtmatigheid van de jaarrekening.

De verbijzonderde interne controles worden gestructureerd uitgevoerd en beslaan tenminste de grootste geldstromen binnen de provinciale begroting (subsidies, inkoop en personele lasten) aangevuld met een controle op begrotingswijzigingen en periodiek wisselende onderwerpen. De wijze waarop deze controles zijn vormgegeven vloeit voort uit beleid omtrent de verbijzonderde interne controle dat het college heeft vastgesteld. De werkwijze volgend uit het beleid is op hoofdlijnen al meerdere jaren van kracht en wordt tevens als voorbeeld genoemd in de handreiking van de VNG en IPO voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

Het verslagjaar 2021 wordt gebruikt om proef te draaien met de rechtmatigheidsverantwoording. Aan de hand van het proefdraaien doet het college en de interne controlefunctie ervaring op bij het afgeven van de verantwoording en worden eventuele aandachtspunten blootgelegd voor de feitelijke invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. De rechtmatigheidsverantwoording maakt in het proefjaar nog geen onderdeel uit van de jaarrekening.

Ten slotte is bij dit onderwerp te vermelden dat de 'Financiële verordening 2021' en de 'Nota Risico en Weerstandsvermogen 2021' zijn geactualiseerd en door PS vastgesteld. Daarmee hebben PS beleidsinstrumenten en kaders om de inzet van financiële middelen in relatie tot de provinciale ambities te kunnen doseren, alloceren en beheersen.

Rechtmatigheid - *Geconstateerde onrechtmatigheid Europese aanbestedingen*
Tijdens de uitgevoerde controlewerkzaamheden over 2021 heeft de accountant geconstateerd dat twaalf opdrachten zijn verstrekt in afwijking van de Europese aanbestedingsrichtlijnen. De contractwaarde van deze opdrachten in 2021 en volgende jaren bedraagt cumulatief € 2,5 mln. De accountant heeft zich in zijn tweede controlejaar niet alleen gericht op de gebeurtenissen in jaarschijf 2021, maar ook op de inkooptrajecten in de jaren daarvoor die hebben geleid tot een last in 2021 en later. De geconstateerde afwijkingen hebben daarom ook (deels) een oorsprong van voor 2021. Derhalve is de controle in abstracto ruimer dan louter de grenzen van jaarschijf 2021. De onrechtmatigheden hebben betrekking op de onderdelen 'Externe inhuur van personeel', 'Licenties IT-applicaties' en 'Inkoop overige leveringen en diensten':

- Externe inhuur van personeel: € 0,9 mln.
- Licenties IT-applicaties: € 0,9 mln.
- Inkoop overige leveringen en diensten: € 0,7 mln.

In de bestuurlijke reactie op het accountantsverslag hebben we een uitgebreide toelichting opgenomen op de bovenstaande fouten als ook de getroffen en de te treffen beheermaatregelen.

Rechtmatigheid - *Geconstateerde onrechtmatigheid kredietoverschrijding*
De accountant heeft in het accountantsverslag over de overschrijding van het investeringskrediet Food Forum Floriade gerapporteerd. Het college heeft in haar vergadering van 14 december 2021 kennisgenomen van de overschrijding van het bouwkrediet van Food Forum met € 0,48 miljoen, inclusief de verwachting dat deze overschrijding geheel of gedeeltelijk kan worden inverdiend door onder uitputting in de besteding van de € 10 miljoen provinciale cofinanciering en de exploitatie van Food Forum. De overschrijding is ook opgenomen in de voortgangsrapportage Floriade Werkt!, die via een mededeling aan PS is aangeboden. In die mededeling wordt expliciet gewezen op de overschrijding. Doordat de besluitvorming over het meerwerk en de schikking pas eind 2021 bekend werden was er nog onvoldoende tijd om daarvoor een formele kredietverhoging te vragen aan PS.

Wet Open Overheid (WOO)
De Wet open overheid (Woo) heeft tot doel overheden en semi-overheden transparanter te maken. De kern is dat overheidsorganisaties verplicht worden om meer categorieën documenten actief openbaar te maken op een landelijk platform (Platform open overheidsinformatie, hierna ‘PLOOI’)). Met deze openheid probeert de overheid de relatie tussen samenleving en overheid te verbeteren door informatiedrempels weg te nemen. Daarmee past dit onderwerp ook bij de ontwikkeling van de stijl van bestuur die we in onze provincie graag willen bevorderen en toepassen. De Woo moet ervoor zorgen dat overheidsinformatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is. Deze Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo is echter breder dan de Wob. De wet treedt vanaf 1 mei 2022 gefaseerd in werking. De fasering voor de actieve openbaarmaking van de provinciale bestuurslaag is nog niet bekend. Per bestuurslaag wordt de fasering vastgelegd in een meerjarenplan.

Als gevolg van onder andere het rapport van de Parlementaire ondervragingscommissie kindertoeslag is de vraag naar transparantie van overheden enorm toegenomen. Dat zien we aan berichten in de pers en ook binnen onze organisatie aan het sterk toenemende aantal (en complexiteit/omvang van) Wob-verzoeken. In 2021 zijn we gestart met het verbeteren van het Wob-proces. In 2022 werken we verder aan de optimalisatie van het proces en de uitvoering van Wob-verzoeken in voorbereiding op de Woo.

Iedere overheidsorganisatie moet haar handelen voor, tijdens en na afloop van het maken/ uitvoeren van beleid en wetgeving kunnen verantwoorden en motiveren. Een goede informatievoorziening aan PS, burgers,

bedrijven en journalisten is noodzakelijk in de democratische rechtstaat. Dat maakt dat de informatiehuishouding duurzaam toegankelijk moet zijn ingericht én geschikt om op zeer korte termijn informatie te publiceren conform daartoe geldende richtlijnen (AVG, digitaal toegankelijk, standaarden). In 2021 hebben we de consequenties van de Woo uitgewerkt in een impactanalyse. De Woo heeft flinke financiële en personele gevolgen voor de organisatie. Het aanstellen van een of meerdere contactpersonen voor het beantwoorden van externe vragen is verplicht. We zullen de informatiehuishouding aanzienlijk moeten aanpassen om aan de eisen en termijnen van openbaarmaking te voldoen. Medewerkers moeten bijvoorbeeld hun documenten anders gaan opstellen en schrijven. En daarvoor is bewustwording en opleiding noodzakelijk Daarnaast zijn wijzigingen in processen, sjablonen en systemen én is de aanschaf van een anonimiseringstool nodig. We hebben een concernbreed programma voorbereid om vanaf 2022 de Woo te implementeren. De invoering van de Wet open overheid gaat meerdere jaren duren. Hierbij werken we op basis van een plateaubenadering met jaarlijkse uitvoeringsplannen om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de (nog niet vastgestelde) fasering.

Interprovinciaal is in 2021 een werkgroep, waaraan ook Flevoland bijdraagt, gestart met het opstellen van een meerjarenplan en het inventariseren van samenwerkingsmogelijkheden. Alle overheden zijn verplicht om de elf informatiecategorieën actief openbaar te maken op het landelijk platform PLOOI. Dat maakt dat andere eisen aan de ontwikkeling van dit platform worden gesteld, dan oorspronkelijk door de leverancier is ingeschat. Hierdoor kunnen lokale overheden waarschijnlijk pas in een later stadium aansluiten. Het IPO houdt dit nauwlettend in de gaten en is hierover in gesprek met zowel de leverancier van PLOOI als het verantwoordelijke ministerie.

Afronding programma 'Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering'
In 2020 zijn een aantal projecten uit de 'MAB' doorgeschoven naar 2021. De aansluiting op het Digitaal Stelsel Omgevingswet is wederom landelijk uitgesteld naar 1 juli 2022. De overgang naar het Hybrid Cloud Datacenter heeft helaas nog niet plaatsgevonden als gevolg van een probleem tijdens het migratieweekend in oktober 2021. De migratie is uitgesteld naar het 1e kwartaal van 2022. Voor het project 'Digivaardig', gericht op de ontwikkeling van de digitale vaardigheden van de medewerkers van de provincie, zijn een 4-tal e-learnings beschikbaar gekomen:

- Digitaal samenwerken: Microsoft365
- Datamanagement: Wereld van data
- Informatieveiligheid & privacy: Waarborgen van betrouwbare informatie
- Informatiebeheer: Grip op informatie.

Tevens zijn er diverse workshops gegeven behorende bij deze e-learning. Digivaardig blijft een belangrijk thema komende jaren en zal zoveel mogelijk meegenomen worden in de projecten en ook meer onderdeel worden van onze dagelijkse werkzaamheden vanuit de Wet open overheid en datagedreven werken. Daarnaast is dit in 2021 een nieuwe programmalijn binnen IDA geworden waardoor ook hier de interprovinciale samenwerking is opgestart.

Informatiestrategie 2021-2024
In 2020 is de Informatiestrategie 2020-2024 vastgesteld. De ambitie van de provincie Flevoland met betrekking tot digitalisering is:

- De provincie Flevoland werkt digitaal in de volle breedte;
- De beleid-/besluitvorming bij provincie Flevoland is data-gedreven en 'evidence based';
- De informatie en data van Flevoland zijn digitaal duurzaam, toegankelijk en open.

Er is hard gewerkt aan het Dataplatform om het verzamelen, ontsluiten en delen van data voor een brede doelgroep mogelijk te maken. Dit platform zal begin 2022 in productie komen. Verder is in 2021 de start gemaakt met het moderniseren van het applicatielandschap. Dit betekent dat de voorbereidingen lopen voor vervanging van het financiële systeem, een noodzakelijke upgrade van het (huidige) document managementsysteem, de (her-)aanbesteding van het huidige HR-systeem, de invoering van de digitale paraaf/handtekening, de basale inrichting van Microsoft365 voor interne samenwerking, een(gedeeltelijke) invoering van relatiemanagement (CRM) op een Microsoft Azure omgeving en de verdere digitalisering van het inkoopproces.

Interprovinciale Digitale Agenda 2.0
Vanuit het IDA uitvoeringsplan 2021 is er op de diverse sporen, Data, Bedrijfsvoering, Dienstverlening, Innovatie en de nieuwe programmalijn "Digivaardige organisatie" een goede samenwerking ontstaan met

mooie resultaten. Er is een 8-delige webinarserie gemaakt over diverse thema's van de digitalisering agenda. De vakgroep Data en Monitoring Energietransitie heeft het afgelopen jaar hard gewerkt aan de ontwikkeling van een kernset indicatoren voor de energietransitie bij provincies. Ook is binnen IDA dit jaar een project op het gebied van Cyber Security gestart. Cyber Crime houdt zich niet aan provinciegrenzen. Het is daarom belangrijk om dit als provincies zo goed mogelijk gezamenlijk op te pakken en onze cyber weerbaarheid gezamenlijk te vergroten.

In navolging op een quick scan Data Governance bij de twaalf provincies is adviesbureau VKA in 2021 gestart met een traject om "best practices" op het gebied van Data Governance bij provincies te identificeren en te beschrijven. In het project Data Governance is gekeken naar dataprojecten binnen de Interprovinciale Digitale Agenda en wordt aansluiting gezocht bij de Interbestuurlijke Datastrategie die begin 2020 is ontwikkeld. Inmiddels leidt dit tot de eerste concrete resultaten. Een belangrijk resultaat betreft de beste manier om in interbestuurlijke samenwerking goed te sturen op datagedreven werken in de maatschappelijke opgaven. Tot slot is er vanuit IDA stevig gelobbyd bij het Rijk om digitalisering serieus te nemen en themaoverstijgend aan te pakken. Dat heeft zijn vruchten afgeworpen. In het nieuwe regeerakkoord is er ruim voldoende aandacht voor de opgaven rondom digitalisering. We staan als provincies goed gepositioneerd om onze rol te pakken en samen als één overheid de kansen van digitalisering op te pakken.

Datamanagement
In 2021 is datasturing en Evidence Based Beleid inmiddels bijna een vast onderdeel bij de ontwikkeling van nieuw beleid en het monitoren van de beleidsrealisatie. Op steeds meer beleidsterreinen wordt het beleid onderbouwd met feiten en cijfers en zijn monitors ontwikkeld, voorbeelden hiervan zijn onder meer de 'monitor Duurzame Energie', de 'monitor Circulaire Economie' en de 'COVID-19 monitor'. Ook aan het dashboard Feitelijk Flevoland zijn verschillende tegels toegevoegd. Daarnaast worden verschillende subsidieregelingen gemonitord zoals bijvoorbeeld het Scholingsfonds. In het realiseren van het Dataplatform zijn grote stappen gezet, het in gebruik nemen van de productieomgeving heeft echter vertraging opgelopen vanwege de afhankelijkheid van de migratie van het datacenter.

Voor de Flevolandse aanpak Stikstof is veel gebruik gemaakt van data om de stikstofdeposities op Natura2000-gebieden te bepalen en gevolgen van mogelijke maatregelen in de gebiedsgerichte aanpak door te rekenen. De Provincie heeft zich in 2021 in samenwerking met gemeente Almere en externe partijen aangesloten bij de Flevolandse fieldlab Digital Twin grootschalige woningbouw. In het fieldlab wordt de ambitie van Flevoland integraal in digitale beelden zichtbaar gemaakt; scenario's kunnen worden doorgerekend en gevisualiseerd. In het kader van implementatie van de basisregistratie Ondergrond (BRO) zijn flinke stappen gezet. Met de OFGV zijn procesafspraken gemaakt voor aanleveren gegevens bronhouderportaal BRO. Daarnaast heeft geoinformatie meegewerkt aan de verschillende monitors waaronder de monumentenmonitor en het geluidregister. Door het datagedreven werken is de samenwerking met Onderzoek en statistiek (OBI) verschillende trajecten geïntensiveerd.

Monitoring aanbevelingen
Bij de Jaarstukken 2021 wordt als bijlage een monitor van de aanbevelingen uit de onderzoeken van de Randstedelijke Rekenkamer gevoegd.

5.3 Onderdelen bedrijfsvoering

HRM
Opgavegericht werken
De opdracht voor onze organisatie is om – naast de gewone werkzaamheden - grote maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. We kunnen dat niet alleen. Steeds meer doen we dat in netwerken, op basis van gelijkwaardigheid. Dit vergt oefening met horizontale vormen van (politieke, bestuurlijke en ambtelijke sturing. Opgaven worden bepaald in afstemming met de omgeving. We organiseren ons de komende tijd zo dat onze organisatie zich mee-ontwikkelt met haar dynamische omgeving, haar aanpak afstemt op de relevante opgaven en blijft leren en verbeteren. Deze maatschappelijke opgaven pakken we 'opgavegericht' aan. We willen onze organisatie opgavegericht laten functioneren: vanuit alle relevante disciplines en eenheden uit de hele organisatie wordt bijgedragen en ingezet op de belangrijke opgaven. Bij 'opgavegericht werken' krijgt een team onder leiding van een opgavemanager mandaat over de afdelingen heen. De opgave wordt gezamenlijk met partners en met de omgeving opgepakt, voorbereid en in uitvoering genomen. Dit vraagt interactie en

integraliteit, samenwerking en afstemming, intern en extern. De directie heeft in 2021 een ontwikkeling naar een opgavegerichte aanpak in de organisatie opgestart, waardoor met name een concernbrede inzet op opgaven mogelijk wordt gemaakt.

Arbeidsomstandigheden
De situatie rondom het coronavirus heeft ook in 2021 een grote impact gehad op de medewerkers van de provincie Flevoland. Daarom is er in 2021 extra aandacht geweest voor de psychosociale arbeidsbelasting. Managers hebben een deskundigheidsbevorderingstraining gehad over hoe geef je leiding op afstand en hoe herken je verzuimsignalen. Medewerkers hebben kunnen deelnemen aan de themaweken gezond aan het werk. Deze weken stonden in het teken van de werkplek, voldoende beweging, gezonde voeding, blijf je ontwikkelen, verbinding en ontspanning. Daarnaast is een veilig basisscenario ontwikkeld waarbij men voor noodzakelijke werkzaamheden veilig naar het provinciehuis kon. Onder noodzakelijke verstaan we onder andere bedrijfskritische processen, onacceptabele thuissituatie en re-integrerende medewerkers. Daarnaast is provincie Flevoland de eerste provincie die medewerkers van de buitendienst in de gelegenheid heeft gesteld om zich te laten screenen op de ziekte van Lyme als gevolg van een tekenbeet. Tot slot is gestart met het uitvoeren van de Risico Inventarisatie en Evaluatie die in 2022 verder zal worden uitgevoerd.

Wnra
Nadat in 2020 de overgang van het publieke arbeidsrecht naar het civiele arbeidsrecht heeft plaatsgevonden zijn met de medewerkers arbeidsovereenkomst afgesloten en zijn regelingen en achterliggende processen en systemen aangepast. Op dit gebied zijn geen nieuwe ontwikkelingen te verwachten.

Inhuur
Uit de analyse van de inhuur in 2021 blijkt dat in totaal 29.1% is ingehuurd. Het overgrote deel is besteed aan- en verantwoord op door PS vastgestelde programma-en projectbudgetten. Het deel personele inhuur dat gedekt wordt uit de post 'tijdelijk personeel', bedraagt 6,51%. Dit is een stijging van 0,3 procentpunt ten opzichte van 2020 en blijft daarmee ongeveer op eenzelfde niveau, wat eerder ook in 2018 was. Het aantal vacatures dat in 2021 is opengesteld is wel fors gestegen naar 88. Dit wijst er op dat er het extern verloop is toegenomen. Een aantal vacatures blijkt ook moeilijker te vervullen dan voorheen. Het is daarom goed mogelijk dat, wanneer deze ontwikkeling zich doorzet, het inhuurpercentage in 2022 weer hoger zal zijn.

Particpatiewet
Ondanks de aanhoudende beperkingen door de coronacrisis, blijft het aantal medewerkers uit de doelgroep van de Participatiewet op peil. Volgens de telling van de quotumwet heeft provincie Flevoland 21 fte gerealiseerd en voldoet provincie Flevoland aan de quotumnorm van 16 fte. De medewerkers uit de doelgroep van de Participatiewet leveren een belangrijke en gewaardeerde bijdrage aan het functioneren van de provinciale organisatie. Om die reden heeft 65% inmiddels een vast dienstverband. De provincie Flevoland is één van de drie provincies die over 2021 de quotumnorm heeft gehaald. De overige negen provincies hebben deze norm niet gehaald.

Ambtelijke integriteit

Integriteit
Het voornemen was binnen de gehele organisatie aandacht te besteden aan het vergroten van het bewustzijn en de weerbaarheid op het gebied van ondermijning. Naast plenaire bewustwordings- en informatiebijeenkomsten voor alle medewerkers, was het plan verdiepende workshops te organiseren voor medewerkers die mogelijk met ondermijnende activiteiten in aanraking komen. Door het intreden van aan corona verbonden beperkende maatregelen zijn deze bijeenkomsten en workshops op het laatste moment geannuleerd. Daar digitale bijeenkomsten voor dit onderwerp geen geschikt alternatief zijn, zijn alle activiteiten doorgeschoven naar 2022.

Actualisatie kwetsbare functies
Als terugkerende activiteit is de actualisatie van het register kwetsbare functies in gang gezet. Dit gebeurt mede met het oog op het versterken van de interne bewustwording en weerbaarheid tegen ondermijnende activiteiten. Maar ook omdat de persoon en rol van overheidsfunctionarissen steeds vaker elementen zijn in maatschappelijke discussies en reacties op het beleid en handelen van de overheid.

Melden van geschenken
Vanaf 2021 is het medewerkers niet toegestaan door hen ontvangen relatiegeschenken te behouden voor eigen gebruik. Zij dienen relatiegeschenken in te leveren bij een centraal punt waar deze een gepaste bestemming krijgen. Er zijn geen geschenken aangemeld.

Melding vermoeden van misstanden
Er zijn geen meldingen van vermoedens van misstanden gedaan.

Ambtseed
In 2021 hebben 56 nieuwe medewerkers de ambtseed of –belofte afgelegd.

Huisvesting
In veel opzichten is 2021 een bijzonder jaar geweest. Het provinciehuis stond grotendeels leeg. Medewerkers van Provincie Flevoland werkten, vanwege coronabeperkingen, zo veel als mogelijk vanuit huis. Iets wat vooral tot uiting is gekomen in het gebruik van de facilitaire diensten zoals het watergebruik, koffie- en theegebruik en de reserveringen in het vergadercentrum voor bijeenkomsten, vergaderingen en evenementen. Veel van onze dagelijkse operatie stond dus op de waakvlam. Wel hebben we ondertussen een aantal hybride vergaderfaciliteiten, op strategische plekken in het pand, geïnstalleerd. En zien we dat deze, in de beperkte openstelling van het pand, toch ruimschoots gevonden en gebruikt werden. In samenwerking met eenheid IV hebben we geprobeerd de organisatie *"het gebruik van de vergaderfaciliteiten"* aangeleerd. Ook in 2021 werden er een aantal zalen door de Rechtbank Midden Nederland gebruikt. De Europese Aanbesteding voor het verzorgen van de schoonmaak dienstverlenging is succesvol afgerond en operationeel gestart. Ook heeft het team van Facilitaire Zaken hulp geboden bij de operationele opstart van het Food Forum op de Floriade in Almere. Denk hierbij aan ondersteuning op gebouwtechnisch vlak, inrichting van het pand, het beheer van contracten en in de operationele personeelsplanning.

Informatieveiligheid
De provincie heeft de informatieveiligheid in 2021 verder verbeterd. We hebben een nadere concretisering van het Informatieveiligheid beleid uitgewerkt en vastgesteld via het Beheersingskader data- en informatieveiligheid. Ook is er gewerkt aan risicomanagement, op alle kernprocessen van de afdelingen/eenheden hebben we risicoanalyses uitgevoerd en basis beveiligingsniveaus vastgesteld. Er is daarmee inzicht gecreëerd in de 'kroonjuwelen' van de provincie Flevoland. In het kader van digi-vaardigheid hebben we de training 'Waarborgen van betrouwbare informatie' ontwikkeld en beschikbaar gesteld binnen de organisatie.

Een belangrijke stap die we in 2021 hebben voorbereid is de overgang van de eigen ICT-omgeving naar clouddienstverlening. De verhuizing naar dit 'cloud datacenter', aanvankelijk voorzien in september 2021, zal in februari 2022 worden gerealiseerd. Deze stap heeft ook belangrijke invloed op de inrichting van de data- en informatieveiligheid; deze veiligheid zal zeker de komende jaren nog de nodige aandacht vragen. Om die reden is een marktverkenning gestart als voorbereiding op een aanbesteding van 'veilige connectiviteit' in 2022.

Om op 1 januari 2023 certificeerbaar te zijn voor de norm ISO 27001, heeft een audit plaatsgevonden om de voortgang inzichtelijk te maken. Het aandachtpunt dat voornamelijk naar voren kwam is een goedwerkend ISMS Management en Kwaliteitsysteem. Komend jaar zal daarom meer focus liggen op de beleidsmatige inrichting van informatieveiligheid binnen de provincie.

Digitale (be)dreigingen (ook wel aangeduid als Cybersecurity dreigingen) blijven onverminderd aanwezig. Rapporten van de Algemene Rekenkamer, van het NCSC en van de AIVD waarschuwen zelfs voor een toename daarvan als gevolg van het vele thuiswerken, maar ook vanwege toegenomen agressie vanuit 'statelijke actoren'. De kwetsbaarheid LOG4J in december 2021 heeft duidelijk gemaakt dat onveilige Open Source code een voedingsbodem is voor ransomware.

Als basisnorm hanteert de provincie de (verplichte) Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO). Deze is gebaseerd op de internationale norm (ISO27001/2) en geldt als integraal kader voor alle overheden. Voor de implementatie heeft de organisatie de beschikking over een senior adviseur informatieveiligheid & privacy en adviseur informatieveiligheid en privacy die de rollen van 'Corporate Information Security Officer' (CISO) en 'Information Security Officer' invullen. Zij werken voor het privacy vakgebied nauw samen met de Functionaris

Gegevensbescherming (FG) en treden op als ‘response team’ als zich een informatiebeveiligingsincident of een datalek manifesteert. Dit team wordt aangevuld met andere collegiale disciplines, een en ander afhankelijk van de situationele context van het incident.

Privacy in de organisatie
De provincie Flevoland heeft een ‘Functionaris Gegevensbescherming’ (FG) in dienst en CISO. In 2021 hebben zij binnen de organisatie voortdurend aandacht besteed aan privacyregels, datalekken en medewerkers continu geïnformeerd over omgaan met en de verwerking van (persoons)gegevens in dit coronatijdperk. Het ‘verwerkingsregister’ is juridisch getoetst en wordt regelmatig aangevuld en bijgehouden. Met contractpartijen/leveranciers die in opdracht van de provincie persoonsgegevens verwerken hebben we verwerkingsovereenkomsten gesloten. Daar waar er sprake is van een gedeelde of gezamenlijke verantwoordelijkheid is een samenwerkingsovereenkomst gesloten en waar van toepassing een gezamenlijke regeling getroffen. Daarnaast zijn bij alle afdelingen ‘aanspreekpunten’ voor privacy-management actief die zicht houden op de privacy-maatregelen en omgaan met data binnen werkprocessen van eigen afdeling.

Ook ‘bewustzijn’ is een belangrijk onderdeel van privacy-management. Het aantal incidenten op het gebied van privacy is beperkt gebleven. Er waren 98 vermeende incidenten in 2021, die merendeels beveiligingsincidenten bleken te zijn. Bij 8 daarvan ging het om datalekken met een laag risico. Deze datalekken zijn, gelet op de beperkte omvang en een laag risico voor betrokkenen, niet gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Inkoop en aanbesteding
In de inkoop- en aanbestedingsprocedures worden per definitie duurzaamheidsaspecten zoals CO2-reductie en certificeringen op Milieumanagementsystemen meegenomen. Op basis van het Actieplan Het Goede Voorbeeld wordt in de aanbesteding circulariteit, energieneutraliteit en fairtrade meegenomen in de aanbesteding. Indien dit niet mogelijk is wordt dit in de aanbestedingsstukken gemotiveerd. Zo zijn deze uitgangspunten onder andere meegenomen in de (Europese) aanbestedingen voor Schoonmaak, Glasbewassing, Kerstgeschenken en de Warme dranken. Ook bij aankomende EU aanbestedingen voor Zonnepanelen alsmede Trafficmanagement, contentcreatie, Vormgeving en DTP hanteren we het Actieplan als uitgangspunt. In MRA verband werken we steeds nauwer samengewerkt en delen we informatie, waarbij ook de interprovinciale samenwerking niet uit het oog wordt verloren.

Bij infrastructurele werken zijn de duurzaamheidseisen ten aanzien van materiaalgebruik, brandstof en hergebruik van vrijkomende materialen verder aangescherpt. In lijn met de afspraken met de MRA zijn er voor asfalt en betonmengsels maximale waarden ten aanzien van de toegestane milieu-impact opgenomen in de bestekken. Als uitgangspunt hanteren we dat het haalbaar, betaalbaar en realiseerbaar moet zijn. Bij verschillende projecten zijn pilots uitgevoerd met nieuwe innovatieve duurzame materialen. Voorwaarde daarbij is deze materialen op termijn breed toepasbaar zijn in ons areaal.

Uitvoering Omgevingsvisie
De Omgevingsvisie FlevolandStraks (2017) is als leidraad gebruikt bij de formulering van het Coalitieakkoord 2019 – 2023. Om de Omgevingsvisie te kunnen realiseren zijn de zeven geselecteerde opgaven uitgewerkt in een tweede Uitwerkingsagenda. In het Coalitieakkoord zijn afspraken gemaakt voor de inzet van middelen voor deze bestuursperiode. Daarbij is met name gebruik gemaakt van gerichte inzet van incidenteel beschikbare gelden. De jaarlijks vrijvallende middelen zijn mede ingezet op deze opgaven. Ook is de Omgevingsvisie het basisdocument van de samenwerking in de regio. Onder de vlag van 'Samen Maken We Flevoland' gebruiken we het regionale manifest Wij zijn Flevoland! waarin we als regio een aanbod doen aan het Rijk om een aantal landelijke opgaven in regionale opgaven te vertalen. Daarnaast hebben we de afstemming gezocht vanuit de Omgevingsvisie met de bestuurderstafel van het Platform Omgevingswet Flevoland, waarin regionaal en met alle betrokken partners wordt afgestemd hoe de invoering van de Omgevingswet tot stand kan worden gebracht. Het instrument Omgevingsvisie is immers een instrument in de ambities van de Omgevingswet. Regionale samenwerking om de Omgevingsvisies af te stemmen en te realiseren is een aandachtspunt voor de komende jaren.

Samenwerking
In de beschrijving van de programma’s hiervoor is ingegaan op de inhoudelijke activiteiten en doelen die zijn uitgevoerd vanuit de 'Uitwerkingsagenda Omgevingsvisie'. In deze paragraaf wordt meer ingezoomd op de werkwijze. Hoe wordt er gewerkt aan de Omgevingsvisie? De zeven opgaven verschillen inhoudelijk van karakter en dat bepaalt mede de manier waarop de opgaven worden gerealiseerd. In de uitgevoerde

tussenrapportage van Lysias Advies, 'Leren van de Omgevingsvisie', is over de werking van de Omgevingsvisie uitgebreid geschreven. Veel activiteiten van de organisatie dragen bij aan de diverse opgaven. Er is dan ook geen apart organisatieonderdeel voor de opgaven ingericht, maar als bundeling van bestaande en nieuwe activiteiten. Ook worden aanbevelingen gedaan die voor de volgende fase van belang zijn; voor de organisatie zijn de aanbevelingen van belang die zich richten op de organisatie van de Omgevingsvisie en haar uitvoering, de aspecten van samenwerking en de betrokkenheid van de samenleving op de ambities.

Middelen
De afgelopen jaren is de uitvoering van de Omgevingsvisie onderdeel van het reguliere werk. Via het Coalitieakkoord zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de verschillende opgaven. De Monitor Omgevingsvisie die om die reden is opgesteld (en is gepubliceerd op Feitelijk Flevoland) is om die reden nodig om de realisatie te kunnen volgen. Het hiervoor genoemde onderzoek van Lysias Advies constateert dat door deze keuze de zichtbaarheid van de Omgevingsvisie beperkt is geweest en niet expliciet is gemaakt. De aandacht voor de Omgevingsvisie FlevolandStraks en de realisatie daarvan is daardoor onvoldoende zicht, zo concluderen de onderzoekers.

Ook doen de onderzoekers aanbevelingen om expliciet te maken waaraan wordt gewerkt en welke middelen - mensen, budgetten, informatie - daarvoor nodig zijn. Er is inzet nodig om te zorgen dat het geheel zichtbaar blijft en een vorm van eigenaarschap moeten worden gevonden. De diverse opgaven zijn nog onvoldoende met elkaar verbonden. Het kernteam van de opgaventrekkers kan dwarsverbanden beter benutten. We hebben de afgelopen jaren gewerkt aan de opgaven en geoefend met opgavegericht werken en de conclusie is dat hierin nog veel te winnen valt. Tegelijkertijd hebben we in de omgeving en bij onze partners gemerkt dat er veel animo is om gezamenlijk aan opgaven te werken. De urgentie voor de grote maatschappelijke opgaven is merken we de laatste jaren toegenomen en zal ook naar verwachting door landelijke en ook soms Europese ambities en doelen verder toenemen verwachten we. Daarbij wordt nadrukkelijker ook naar regio’s gekeken. Doordat we met incidentele budgetten hebben gewerkt is het mogelijk flexibel te kiezen voor ontwikkelingen die actueel zijn, bijvoorbeeld op gebieden van circulariteit, energie en landbouwtransitie. Structurele middelen zijn daarnaast ook nodig.

Mede vanuit de Omgevingsvisie is het afgelopen jaar geïnvesteerd in de samenwerking in regionaal verband onder de noemer 'Samen Maken We Flevoland'. Met de medeoverheden hebben we gesproken over de regionale maatschappelijke opgaven en het aanbod dat de regio in het manifest 'Wij zijn Flevoland!' hebben gedaan aan de Tweede Kamer en het Rijk. Onze inzet is om samen met onze medeoverheden en anderen partners concrete en haalbare projecten te realiseren om de Flevolandse samenleving door te ontwikkelen. Deze medeoverheden hebben hun eigen plannen, programma's en visies. gemeenten hebben hun Omgevingsvisies. We spreken met deze overheden over de afstemming van onze ambities en proberen daarvoor de regionale aspecten en belangen af te wegen. Maatschappelijke vraagstukken van ruimtegebruik voor de woonopgave, de landbouwtransitie, werkgelegenheid en de energietransitie stijgen uit boven lokale belangen. De regionale schaal is geschikt om deze afwegingen te maken. Er is een instrumentarium nodig en voor handen om die richting en keuzes mogelijk te maken. In diverse bestuurlijke besprekingen is de samenwerking in Flevoland als belangrijk bestempeld; we hebben gewerkt aan de bestuurlijke samenwerking om de inwoners van Flevoland een fijne woon- en leefomgeving te bieden.

Sturing en monitoring
Via de Uitwerkingsagenda hebben we de opgaven aangepakt. In de Monitor Omgevingsvisie hebben we in beeld gebracht hoe de realisatie er voor staat. De Monitor komt tweejaarlijks uit. Op basis van de evaluatie van de Omgevingsvisie hebben we de vraag in voorbereiding of de visie moet worden geactualiseerd en zo ja op welke wijze. De Monitor beweegt mee met de Omgevingsvisie. De voorbereidingen voor evaluatie en actualisatie van de visie zijn in 2021 uitgevoerd.

6 Verbonden partijen

6.1 Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) rechtspersonen waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben. Een financieel belang houdt in dat we financiële middelen ter beschikking hebben gesteld aan een verbonden partij en we deze middelen niet meer kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat. Een bestuurlijk belang betekent zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

De indeling van de verbonden partijen wordt in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de notitie Verbonden partijen in vijf categorieën gesplitst. Dit zijn de categorieën: gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties, stichtingen en verenigingen, overige verbonden partijen en de organisaties met een maatschappelijk belang.

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen
Het beleid ten aanzien van verbonden partijen is uitgewerkt in de Kadernota verbonden partijen 2015 die op 28 oktober 2015 door PS is vastgesteld. De nota schetst een visie en een beeld van de beleidsvoornemens die bij het al dan niet aangaan of aanhouden van een verbonden partij een rol spelen en beschrijft ook de positie van PS in relatie tot de verbonden partijen.

Volgens de definities is stichting DE-on formeel geen verbonden partij, echter wordt deze wel opgenomen om PS blijvend te informeren en omdat de provincie momenteel de enige financier is.

In de benadering van verbonden partijen gaan wij uit van de diversiteit aan verbonden partijen. Waar sprake is van een aandeelhoudersbelang is de positie van provincie Flevoland beperkt. Onze invloed in dergelijke partijen is navenant gering en onze inzet is gericht op het uitoefenen van invloed op specifieke maatschappelijke of strategische onderwerpen. In die gevallen waar wij een groot aandeel hebben of alle zeggenschap hebben plegen wij grote inzet, alleen of samen met anderen om te zorgen dat de verbonden partij de opdracht optimaal uitvoert.

Lijst van verbonden partijen

Vennootschappen en coöperaties	Gemeenschappelijke regelingen (GR)
Horizon B.V.	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OMALA N.V.	Het Flevolands Archief
Airport Garden City C.V.	**Stichtingen en verenigingen**
N.V. Afvalzorg Holding	Interprovinciaal Overleg (IPO)
Vitens N.V.	Coöperatieve Vereniging NDOV -DOVA U.A.
Alliander N.V.	**Overige verbonden partij(en)**
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland
TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.	**Organisatie(s) met een maatschappelijk belang**
Visit Flevoland B.V.	Stichting DE-on
Sport Service Flevoland B.V.	
Groeifonds Flevoland B.V.	

Wijzigingen in de lijst van verbonden partijen
Ten opzichte van de Jaarstukken 2020 is Groeifonds Flevoland B.V. toegevoegd aan de lijst verbonden partijen.

6.2 Overzicht verbonden partijen

1

Horizon		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Bevorderen werkgelegenheid	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	L. Verbeek & J.N.J. Appelman	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	113	113
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	5.705	5.822
Omvang vreemd vermogen	3.153	3.153
	2020	**2021**
Financieel resultaat	-479	116
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door de vennootschap opgestelde Jaarstukken 2020 en de Q3-rapportage 2021, waarin opgenomen het geprognosticeerd geconsolideerd resultaat 2021.

x € 1.000

Aanvullende informatie

Horizon B.V. is door de provincie opgericht en opereert als de regionale ontwikkelingsmaatschappij van Flevoland. Het doel van de vennootschap is het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in de provincie Flevoland. Horizon zet zich in om ondernemers te laten groeien en tegelijkertijd maatschappelijke opgaven te realiseren. Daarbij laat zij zich leiden door voorspoed voor de inwoners van Flevoland. De provincie is enig aandeelhouder in Horizon. De vennootschap is aandeelhouder in een drietal Flevolandse entiteiten: De Aanjager B.V. (100%), het MKB Fonds Flevoland B.V. (81,5%) en het Technofonds Flevoland B.V. (62,5%). Met deze entiteiten worden Flevolandse bedrijven ondersteund. De vennootschappelijke jaarstukken over het boekjaar 2021 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2021 nog niet beschikbaar.

Risico en beheersmaatregelen

Een groot deel van het eigen vermogen van Horizon is belegd in fondsen. Vanuit deze fondsen wordt het Flevolandse MKB ondersteund via aandelen of leningen. Er bestaat een risico dat de bedrijven, waarin wordt geparticipeerd, niet aan hun verplichtingen kunnen voldoen of failliet gaan. Beheersmaatregelen: Vanuit de fondsen worden bedrijven zorgvuldig gescreend om de risico's te beperken. Vanuit de aandeelhoudersrol houdt de directeur van Horizon toezicht op de fondsen-BV's. De provincie houdt vanuit de aandeelhoudersrol toezicht op Horizon en daarmee indirect op de fondsen.

2

Sport Service Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.sportflevo.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Behartigen van sport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	162	162
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	217	225
Omvang vreemd vermogen	240	240
	2020	**2021**
Financieel resultaat	16	8
Dividend	0	0

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening 2020, waarin tevens opgenomen de begroting 2021 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op gebied van sport activiteiten uit voor de provincie.

3

Visit Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.visitflevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Behartigen van toerisme	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J.A. Fackeldey	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	100	100
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	192	188
Omvang vreemd vermogen	232	232
	2020	**2021**
Financieel resultaat	64	-4
Dividend	0	0

Bovenstaande gegevens zijn gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening 2020, waarin tevens opgenomen de begroting 2021 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

Eind 2018 is Visit Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op recreatief toeristisch gebied activiteiten uit voor de provincie.

4

OMALA N.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.lelystadairportbusinesspark.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Ontwikkeling Amsterdam Lelystad Airport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J. de Reus & J.N.J. Appelman	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	33,33	33,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	25	25
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	253	262
Omvang vreemd vermogen	1.248	1.248
	2020	**2021**
Financieel resultaat	10	10
Dividend	0	0

Jaarrekening 2020 en prognose 2021 van OMALA N.V. *x € 1.000*

Aanvullende informatie

OMALA N.V. is de enig beherend vennoot van Ontwikkeling Maatschappij Airport Garden City (AGC). Vanaf 2016 handelen OMALA NV en AGC CV onder de handelsnaam Lelystad Airport Businesspark (LAB). Omdat het luchthavenbesluit is genomen kan Amsterdam Lelystad Airport zich ontwikkelen tot luchthaven voor Low Cost Carriers, zakenvluchten, lesvluchten en onderhoudsvluchten. De aanleg van provinciale infrastructuur en de aansluiting van een halve afslag op de A6 versterken de ruimtelijke positionering van het OMALA gebied.

Risico en beheersmaatregelen

Deze deelneming is nauw verbonden met Airport Garden City C.V. Derhalve zijn dezelfde risico's en beheersmaatregelen voor beide verbonden partijen van toepassing. Wij onderkennen het risico dat er door vertragingen een negatief resultaat kan ontstaan in de grondexploitatie van de ontwikkelingsmaatschappij. Dit bestaat uit twee onderdelen, namelijk: (a) de verkoop van de gronden wordt niet of later gerealiseerd, en (b) de kosten voor de ontwikkeling blijken hoger dan geraamd. Een groot deel van de gronden is reeds verkocht, er is een versnelling ingezet van de ontwikkelingswerkzaamheden en er wordt vervroegd afgelost op de leningen. Mede daardoor schatten wij de mogelijke financiële impact van het risico voor de provincie laag in. Zie voor een verdere toelichting op het risico en de beheersmaatregelen de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

5

Airport Garden City C.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	C.V.	
Website	www.lelystadairportbusinesspark.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Ontwikkeling Amsterdam Lelystad Airport	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	J. de Reus & J.N.J. Appelman	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	33,33	33,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	1.000	1.000
Financieel belang van de provincie (lening €)	600	1.600
Omvang eigen vermogen	3.001	3.001
Omvang vreemd vermogen	4.896	5.835
	2020	**2021**
Financieel resultaat	0	0
Dividend	0	0

Jaarrekening 2020 en prognose 2021 AGC C.V. *x € 1.000*

Aanvullende informatie

De beherend vennoot van Airport Garden City C.V. is OMALA N.V. Voor deze partij zijn dezelfde risico's en beheersmaatregelen van toepassing als bij de verbonden partij OMALA N.V.

6

Afvalzorg Holding N.V.		
Vestigingsplaats	Assendelft	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.afvalzorg.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Afvalzorg	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	C.W. Smelik	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	10,00	10,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	4	4
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	72.235	79.725
Omvang vreemd vermogen	138.868	132.762
	2020	**2021**
Financieel resultaat	7.191	7.490
Dividend	125	125

Prognose o.b.v. derde kwartaalrapportage 2021 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

Het publiek belang van afvalverwerking en milieuzorg komt voort uit de voormalige nutsbedrijven.

Risico en beheersmaatregelen

De provincies zijn conform de Wet Milieubeheer verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen binnen de provinciegrenzen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort. Wanneer de stortplaats is volgestort, zorgt de exploitant voor de afdichting van de stortplaats. Als de exploitant zijn verplichting niet na kan komen (afdichten van de stortplaats), dan komen deze kosten voor rekening van de provincie. Afvalzorg heeft twee actieve stortplaatsen in Flevoland. Afvalzorg Deponie BV (dochteronderneming Afvalzorg Holding N.V.) dient conform de vergunningvoorschriften financiële

zekerheid. te stellen aan provincie Flevoland voor de aan te brengen bovenafdichtingen. De omvang van de te stellen zekerheid bedraagt € 2,27 per gestorte ton afval conform artikel 12 Stortbesluit bodembescherming. Afvalzorg heeft twee beleggingsrekeningen in onderpand gegeven aan provincie Flevoland als financiële zekerheid voor de aanleg van bovenafdichtingen op stortlocaties Braambergen in Almere en Zeeasterweg in Lelystad. Daarnaast is er zowel bestuurlijk als financieel voor de provincie nauwelijks sprake van risico's anders dan een regulier risico als aandeelhouder in verband met het zeer beperkte aandeel (10%) in het bedrijf. Gezien de beperkte risico's zijn verdere beheersmaatregelen niet aan de orde.

7

Vitens N.V.		
Vestigingsplaats	Utrecht	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.vitens.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Drinkwatervoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,08	0,08
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	250	250
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	557.100	598.100
Omvang vreemd vermogen	1.340.100	1.392.100
	2020	**2021**
Financieel resultaat	23.900	23.500
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. financieel jaarplan 2022-2024 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie. De provincie loopt geen substantiële risico's. In de planperiode 2022-2024 is de verwachte solvabiliteit lager dan <30%. Bij een solvabiliteit <30% wordt geen dividend uitgekeerd. Vitens wil de solvabiliteit de aankomende jaren laten stijgen naar een minimumniveau van 35% en blijvend voldoen aan de financiële ratio's zoals gesteld door de kredietverstrekkers. Hiervoor zal de aankomende jaren het nettoresultaat moeten worden toegevoegd aan het eigen vermogen.

8

N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Juridische vorm	N.V.	
Website	https://www.bngbank.nl/	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Financiële dienstverlening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,14	0,14
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	572	572
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	5.097.000 (*)	5.061.000 (**)
Omvang vreemd vermogen	155.262.000 (*)	154.779.000 (**)
	2020	**2021**
Financieel resultaat	221.000 (***)	187.000 (****)
Dividend	96	136

https://www.bngbank.nl/halfjaarbericht *x € 1.000*

Aanvullende informatie

(*) per 31-12-2020(**) per 30-06-2021(***) netto winst 2020(****) netto winst tijdvak 01-01-2021/30-06-2021
De bank is door de toezichthouder De Nederlandse Bank (DNB) in 2015 aangemerkt als systeembank. De bank voldoet aan de hoogste long-term credit rating (Standard&Poors's AAA, Moody's Aaa en Fich AAA) met, in alle gevallen, een "stable outlook". De aandelen geven een goed rendement en de provincie loopt geen substantiële risico's.

9

Alliander N.V.		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Juridische vorm	N.V.	
Website	www.alliander.com	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Energievoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,05	0,05
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	201	201
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	277
Omvang eigen vermogen	4.328.000	4.346.000
Omvang vreemd vermogen	5.319.000	5.094.000
	2020	**2021**
Financieel resultaat	224.000	119.000
Dividend	52	43

Prognose o.b.v. halfjaarbericht 2021 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

Vanwege de wettelijke eis dat de aandelen middellijk of onmiddellijk in handen van de overheid moeten zijn, heeft de provincie een belang in deze organisatie.

Risico en beheersmaatregelen

Zowel bestuurlijk als financieel is er voor de provincie Flevoland nauwelijks sprake van risico's anders dan een 'normaal' aandeelhouderschapsrisico in verband met het zeer beperkte aandeel in de

energiemaatschappij en netwerkbedrijven. Gezien de beperkte risico's zijn specifieke beheersmaatregelen niet aan de orde.

10

TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl/tmi-proof-of-concept-fonds-flevoland-poc-fonds	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Economische ontwikkeling	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	L. Verbeek & J.N.J. Appelman	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	8.738	8.650
Omvang vreemd vermogen	111	111
	2020	**2021**
Financieel resultaat	0	-88
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door vennootschap opgestelde Jaarstukken 2020, het Fondsplan (versie juni 2018) en de Q3-rapportage 2021, waarin opgenomen het geprognosticeerd resultaat 2021.

x € 1.000

Aanvullende informatie

Op 5 april 2018 is TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. opgericht. Deze vennootschap heeft als doel om via participaties en/of (achtergestelde) converteerbare leningen te voorzien in een deel van de financieringsbehoefte van Flevolandse innovatieve MKB-ondernemingen. Hierbij is het uitgangspunt dat het fonds 50% revolverend is. De tot en met 2022 meerjarig geplande uitzettingen (incl. subsidiabele beheerkosten) van het fonds bedragen € 13,3 mln., waarvan € 5,3 mln. afkomstig is uit EFRO-middelen (incl. € 1,3 mln. Rijkscofinanciering). De provincie heeft een aandeel van € 1 en is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit. Onder het vreemd vermogen van de entiteit zijn opgenomen het reeds overgemaakte provinciaal fondsvermogen en de vooruitbetaalde EFRO-middelen, inclusief cofinanciering van het Rijk. Zodra het fondsvermogen wordt uitgezet via leningen wordt dit geconverteerd naar het vennootschappelijk eigen vermogen. De jaarstukken van de vennootschap over het boekjaar 2021 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2021 nog niet beschikbaar.

Risico en beheersmaatregelen

Aan de inzet van EFRO-middelen en de daarmee samenhangende Rijkscofinanciering zijn voorwaarden verbonden. Hierbij is het risico dat deze middelen niet volledig ingezet kunnen worden in de periode tot en met 2022. Als gevolg hiervan kan er sprake zijn van een terugbetalingsverplichting aan Europa / Den Haag. Om dit risico te mitigeren is een deskundige fondsmanager aangetrokken. Deze fondsmanager is bekend met het Flevolandse financieringslandschap en beheert de bestaande fondsen. Het gaat hier naast het PoC-fonds om het Technofonds Flevoland en het MKB-fonds Flevoland.

11

Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Website	www.ofgv.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Milieu	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Algemeen en Dagelijks bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	C.W. Smelik	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	26,94	26,94
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	775	919
Omvang vreemd vermogen	5.677	4.940
	2020	**2021**
Financieel resultaat	556	279
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. 2e voortgangsrapportage 2021 en begroting 2022 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) voert taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de deelnemende provincies en gemeenten. Naast de verplichte milieutaken heeft de provincie ook de vergunningverlening-, toezicht en handhavingstaken op een breed terrein van bodem, ontgronding en water ondergebracht bij de OFGV.

12

Het Flevolands Archief		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Website	https://www.hetflevolandsarchief.nl/	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Archiefbeheer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Algemeen en Dagelijks bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	L. Verbeek & J.N.J. Appelman	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	8,00	8,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	800	554
Omvang vreemd vermogen	129	100
	2020	**2021**
Financieel resultaat	-73	-256
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. begroting 2021 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief (RHC HFA) is een openbaar lichaam met als doel (een deel van) de archiefwettelijke taken van de deelnemers uit te voeren. RHC HFA beheert de overgebrachte (digitale) archieven van de deelnemers. De archivaris van RHC HFA houdt toezicht op de naleving van de Archiefwet 1995 door de deelnemers. Deze deelnemers zijn: Het Rijk, de provincie Flevoland, het waterschap Zuiderzeeland en de gemeenten Lelystad, Dronten, Urk en Zeewolde. In 2020 bedroeg de bijdrage van de provincie Flevoland € 55.000 voor het project 'vervangen collectie beheer systeem'.

13

Inter Provinciaal Overleg

Vestigingsplaats	Den Haag	
Juridische vorm	Vereniging	
Website	www.ipo.nl / www.bij12.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Samenwerking en belangenbehartiging	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht ALV	
Betrokken bestuurder(s)	J.A. Fackeldey	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	8,33	8,33
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	4.462	4.533
Omvang vreemd vermogen	21.243	27.296
	2020	**2021**
Financieel resultaat	0	0
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. jaarverslag IPO 2020 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

De provincie loopt geen substantiële risico's. Via de financiële en inhoudelijke rapportages wordt de voortgang gevolgd.

14

Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.

Vestigingsplaats	Utrecht	
Juridische vorm	Vereniging	
Website	www.ndovloket.nl - www.dova.nu	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Openbaar vervoer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht ALV	
Betrokken bestuurder(s)	J. de Reus	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	6,67	6,67
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	642	732
Omvang vreemd vermogen	2.106	2.106
	2020	**2021**
Financieel resultaat	-282	90
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit de door het samenwerkingsverband opgestelde Jaarstukken 2020 en de Najaarsrapportage 2021, waarin opgenomen het geprognosticeerd resultaat 2021. *x € 1.000*

Aanvullende informatie

De organisaties NDOV en DOVA hebben de handen ineengeslagen en zijn met ingang van 2019 samen verder gegaan. Op 31 oktober 2018 is hiertoe de rechtspersoon Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. bij notariële akte te Utrecht opgericht. Het samenwerkingsverband telt 15 leden. Elk lid heeft één stem in de ledenvergadering. De coöperatie heeft ten doel het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer. Uiteindelijk doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een

doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger. Jaarlijks maakt het bestuur een jaarplan (activiteiten en begroting), bestuursverslag en jaarrekening op. De vereniging brengt na de jaarlijkse vaststelling van het jaarplan door de algemene ledenvergadering voor het gebruik van het NDOV-programma en het Samenwerkingsprogramma DOVA de daarmee samenhangende kosten bij de leden in rekening conform de vastgestelde verdeelsleutels. De jaarstukken van de vereniging over het boekjaar 2021 zijn ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2021 nog niet beschikbaar.

15

Provinciaal Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen Flevoland		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Publiek rechtspersoon	
Website	n.v.t.	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Afvalzorg en milieubeheer	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	College vormt Dagelijks- en Algemeen bestuur	
Betrokken bestuurder(s)	H.J. Hofstra & C.W. Smelik (Dagelijks Bestuur) / Voltallig college (Algemeen Bestuur)	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	100,00	100,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	622	658
Omvang vreemd vermogen	27.659	28.157
	2020	**2021**
Financieel resultaat	-136	36
Dividend	n.v.t.	n.v.t.

Jaarrekening 2020 en prognose 2021. *x € 1.000*

Aanvullende informatie
De provincies zijn op basis van de Wet Milieubeheer verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van de stortplaatsen binnen de provinciegrenzen waar na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort. Wanneer de stortplaats is volgestort, zorgt de exploitant voor de afdichting van de stortplaats. Na de technische eindinspectie gaat de nazorg, en daarmee de financiering van de nazorg, over naar de provincie (overdracht). Elke provincie heeft daartoe een Nazorgfonds in het leven geroepen. Het Nazorgfonds is op grond van artikel 15.47 van de Wet Milieubeheer een rechtspersoon en heeft een Dagelijks Bestuur en een Algemeen Bestuur alsmede een eigen begroting en jaarrekening. Gedeputeerde Staten zijn bij dezelfde wet belast met het beheer van het fonds. Zij vormen het Algemeen Bestuur. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit twee gedeputeerden met de portefeuilles Financiën, Milieu en Afvalzorg. Het Nazorgfonds heeft 2 doelstellingen: de middelen zo goed mogelijk beheren zodat de eeuwigdurende nazorg bekostigd kan worden en zorgdragen dat de middelen alleen aan dit doel besteed worden.

Risico en beheersmaatregelen
Financiële risico's: Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn. Voor de provincie speelt dit risico alleen voor de gesloten stortplaats Het Friese Pad. Beheersmaatregelen: Bij het bepalen van de hoogte van de jaarlijkse nazorgheffingen betrekken we het beleggingsrendement van het Nazorgfonds. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen. De nazorgplannen en rekenmodellen voor de nog niet gesloten stortplaatsen zullen worden geactualiseerd aan de hand van de IPO checklist en het rekenmodel RINAS 4.

16

Stichting DE-on

Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	Stichting	
Website	www.eef-flevoland.nl	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Duurzame energievoorziening	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Geen	
Betrokken bestuurder(s)	J.A. Fackeldey	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,00	0,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	0
Financieel belang van de provincie (lening €)	8.495	8.495
Omvang eigen vermogen	-835	-856
Omvang vreemd vermogen	8.781	8.781
	2020	**2021**
Financieel resultaat	-11	-21
Dividend	0	0

Prognose o.b.v. jaarplan 2022 *x € 1.000*

Aanvullende informatie

Stichting DE-on is formeel geen verbonden partij, echter is met Provinciale Staten afgesproken dat DE-on wordt behandeld als ware het een verbonden partij. DE-on draagt bij aan de ontwikkeling van duurzame energie in Flevoland. Deze bijdrage vindt plaats door het financieren van projecten gericht op zowel besparing en/of het duurzaam opwekken van energie, in die delen van de markt welke zich autonoom onvoldoende ontwikkelen.

Risico en beheersmaatregelen

Op basis van leningsvoorwaarden loopt de provincie het risico dat de lening in de toekomst mogelijk (deels) oninbaar is. Jaarlijks wordt over de inzet gerapporteerd. In de subsidievoorwaarden zijn voorwaarden opgenomen voor het tempo van investeringen. Indien niet aan de voorwaarden is voldaan kan (een deel van) de lening worden teruggevorderd. Om het risico af te dekken dat de lening niet wordt terugbetaald, is binnen de Brede bestemmingsreserve een bedrag van € 7,6 mln. geoormerkt en voor het negatieve eigen vermogen van DE-on een voorziening getroffen ter grootte van € 0,9 mln.

17

Groeifonds Flevoland B.V.		
Vestigingsplaats	Lelystad	
Juridische vorm	B.V.	
Website	www.horizonflevoland.nl/groeifondsflevoland	
Openbaar belang dat behartigd wordt	Versterken van de economische structuur en stimuleren werkgelegenheid	
Bestuurlijk belang (zeggenschap)	Stemrecht AVA	
Betrokken bestuurder(s)	L. Verbeek en J.N.J. Appelman	
	31-12-2020	**31-12-2021**
Belang/stemrecht van de provincie (aandeel %)	0,00	50,00
Financieel belang van de provincie (aandeel €)	0	6.700
Financieel belang van de provincie (lening €)	0	0
Omvang eigen vermogen	0	13.400
Omvang vreemd vermogen	0	0
	2020	**2021**
Financieel resultaat	0	0
Dividend	0	0

De in de hierboven opgenomen tabel gepresenteerde financiële informatie is herleid uit het GS-besluit tot definitieve oprichting d.d. 5 maart 2021, de akte van oprichting, alsmede de akte tot uitbreiding van het aandelenkapitaal. *x € 1.000*

Aanvullende informatie

Op 18 maart 2021 is Groeifonds Flevoland B.V. opgericht. Deze vennootschap heeft als doel het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in de provincie Flevoland. Dit doet zij door het participeren in alsook het aangaan en verstrekken van (achtergestelde) geldleningen aan vennootschappen en andere ondernemingen die in de ruimste zin een bijdrage kunnen leveren aan dit doel. De initiële fondsomvang bedraagt € 16 miljoen. Op 23 november 2021 is het aandelenkapitaal met € 5,4 miljoen uitgebreid en door beide aandeelhouders volgestort. De Nederlandse Staat en de provincie Flevoland zijn elk voor 50% eigenaar van deze entiteit door bij te dragen in de vorm van kapitaalstorting van liquide middelen. In 2021 hebben beide aandeelhouders 50% van hun initieel verkregen aandelen gestort. Zij zullen zich inspannen om de tweede tranche van elk € 4 miljoen uiterlijk 31 december 2023 in kapitaal op de aandelen te storten. Statutair is bepaald dat de eerste jaarrekening van de vennootschap naar balansdatum 31 december 2021 wordt opgesteld. Deze is ten tijde van het opstellen van de provinciale jaarstukken 2021 nog niet beschikbaar.

7 Grondbeleid

Door de provincie wordt grondbeleid ingezet voor integrale gebiedsontwikkeling, infrastructuur, de ecologische hoofdstructuur en de gebiedsontwikkeling van het landelijk gebied. De provincie acteert daarin enerzijds als grondeigenaar en grondbeheerder (taakgebonden grondbeleid) en anderzijds als gebiedsontwikkelaar (gebiedsgericht grondbeleid).

Het taakgebonden grondbeleid is gericht op de realisatie van nieuwe, dan wel de aanpassing van bestaande, provinciale infrastructuur. Het gebiedsgerichte grondbeleid is gericht op het realiseren van provinciale strategische doelen, zoals vastgelegd in het 'Omgevingsplan'.

Kaderdocumenten
Wij hebben het grondbeleid doorvertaald in verschillende provinciale kaderdocumenten, zoals het 'Omgevingsplan' (https://geo.flevoland.nl/omgevingsplan), de 'Omgevingsvisie FlevolandStraks' welke het visiedeel van het 'Omgevingsplan' vervangt en de 'Kadernota Grondbeleid'. In deze kadernota zijn zowel het bestaande beleid als de volgende beleidsuitgangspunten neergelegd:

- Bij de grondverwerving voor infrastructurele werken wordt in samenloop met elke minnelijke onderhandeling tevens een aanvang gemaakt met de administratieve fase van de onteigeningsprocedure. Het definitieve besluit om over te gaan tot onteigenen wordt pas genomen als het minnelijke traject niet tot het gewenste resultaat heeft geleid.
- Per concreet project of programma wordt de inzet van provinciale middelen en de daarbij behorende projectmatige aanpak bepaald. Een voorbeeld hiervan is het programma 'Nieuwe Natuur', waarvoor in het besluit ten behoeve van een werkbudget voor grondverwerving aanvullende voorwaarden zijn opgenomen voor deze grondhandelingen.

We beschouwen de regeling van de bouwgrondexploitatie in eerste instantie als een verantwoordelijkheid van gemeenten en private partijen. Indien het provinciale belang dit vereist kan - met instemming van PS - van dit uitgangspunt worden afgeweken. Hiervan is vooralsnog geen sprake. De provincie participeert in de verbonden partijen OMALA N.V. en Airport Garden City C.V., waarin wel bouwgrondexploitaties plaatsvinden.

Met het provinciale grondbeleid beogen we tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen of te laten krijgen voor de realisering van ruimtelijke doelen. Aanvaardbare prijzen zijn in de regel marktconforme prijzen, waarbij we in overleg met andere overheden zodanig opereren dat marktverstoringen (prijsopdrijving) zoveel mogelijk worden voorkomen.

Gronden in eigendom (gebiedsgericht grondbeleid)
De provincie heeft een beperkte hoeveelheid grond in eigendom ten behoeve van het gebiedsgerichte grondbeleid (niet zijnde ondergrond van infrastructuur en dergelijke). Deze gronden zijn oorspronkelijk aangekocht ten behoeve van het voormalig plangebied Oostvaarderswold en nu opgenomen in het programma 'Nieuwe Natuur'. Omdat deze gronden zich niet in een transformatieproces bevinden en veelal (tijdelijk) een vaste bestemming kennen worden deze in de jaarrekening gepresenteerd als Materieel Vast Actief. Aan deze gronden wordt geen rente toegerekend.

Gronden programma 'Nieuwe Natuur'
In het kader van het programma 'Nieuwe Natuur' is een grondhandelingskader vastgesteld welke toegepast wordt op het sluiten van de realisatieovereenkomsten met de initiatiefnemers, de inzet van de programmagronden hierbij en het tijdelijk beheer van de programmagronden.

Naast de gronden die in bezit zijn van de provincie, zijn er gronden in het programma 'Nieuwe Natuur' ingebracht door terreinbeherende organisaties (Staatsbosbeheer en stichting Het Flevo-landschap). Deze gezamenlijk ingebrachte gronden vormen samen de programmagronden die binnen het programma 'Nieuwe Natuur' ingezet worden voor ruiling, verkoop of directe inzet voor de doelstellingen.

Transacties
In 2021 hebben wij nog transacties uitgevoerd in verband met ruilingen voor de programma partners. Transacties binnen het programma, door de terreinbeherende organisaties, hebben geen impact op de provinciale begroting.

Boekwaarde
De gronden worden in de balans gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, bestaande uit de aankoopprijs voor de grond en opstallen, vermeerderd met de kosten voor schadeloosstelling en verminderd met ontvangen bijdragen van derden. Op 31 december 2021 zijn er geen gronden meer in bezit voor het programma 'Nieuwe Natuur', de boekwaarde is dan ook nihil.

IV Jaarrekening

1 Jaarrekening 2021 op hoofdlijnen

1.1 Omvang resultaat

Het rekeningresultaat bedraagt € 16,3 mln. positief. Hieronder is de opbouw van het resultaat weergegeven.

Opbouw resultaat
Zoals uit onderstaande tabel blijkt zijn de totale lasten € 29,2 mln. lager dan de begrotingsraming na wijziging. Daarnaast is sprake van € 2,6 mln. hogere baten. Tenslotte is € 5,5 mln. meer toegevoegd aan de reserves en is € 10,0 mln. minder onttrokken. Hiermee ligt het resultaat € 16,3 mln. hoger dan geraamd.

Tabel 1.1: Opbouw resultaat

Omschrijving	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Lasten	182.037	194.757	208.856	179.688	29.167
Baten	-195.738	-187.510	-194.584	-197.218	2.634
Saldo van lasten en baten	**-13.701**	**7.247**	**14.272**	**-17.529**	**31.801**
Stortingen in reserves	74.417	23.170	41.402	46.883	-5.480
Onttrekkingen aan reserves	-71.791	-30.417	-55.674	-45.664	-10.010
Saldo van reservemutaties	2.626	-7.247	-14.272	1.219	-15.491
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	**-11.075**	**0**	**0**	**-16.310**	**16.310**

x € 1.000

1.2 Analyse resultaat

In het jaarverslag is bij de programmaonderdelen een verschillenanalyse opgenomen met daarin een toelichting op de afwijkingen (> € 0,1 mln.) ten opzichte van de begroting na wijziging. Alle afwijkingen tezamen vormen het resultaat na bestemming van de jaarrekening 2021 en bedraagt totaal € 16,3 mln. In onderstaande tabel zijn de verschillen per programmaonderdeel opgenomen.

Tabel 1.2: Verschillen per programmaonderdeel

Programmaonderdeel	Verschil	Waarvan effect op	
		Reserves	Rekening-saldo
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	1.753	1.405	348
1.2 Water	84	0	84
2.1 Landbouw & visserij	525	378	147
2.2 Natuur en landelijk gebied	4.306	3.907	399
3.1 Economische ontwikkeling	1.319	1.411	-92
3.2 Gebiedsopgaven	4.199	4.034	165
4.1 Recreatie en toerisme	504	57	447
4.2 Cultuur en erfgoed	1.409	384	1.025
4.3 Krachtige samenleving	220	130	90
5.1 Regionale energiestrategie	700	538	162
5.2 Duurzaamheid & circulaire economie	514	0	514
5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid	903	111	793
5.4 Klimaatakkoord	31	31	0
6.1 Openbaar vervoer	555	555	0
6.2 Ontwikkeling en innovatie mobiliteit	1.006	1.006	0
6.3 Infrastructuur	2.222	1.038	1.184

Programmaonderdeel	Verschil	Waarvan effect op	
		Reserves	Rekening-saldo
7.1 Bestuur	1.504	0	1.504
7.2 Provinciale Staten	187	0	187
7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten	8.191	0	8.191
7.4 Bedrijfsvoering	1.668	506	1.162
7.5 Reserves	0	0	0
Eindsaldo	**31.801**	**15.491**	**16.310**

x € 1.000

Toelichting op verschillen
De belangrijkste oorzaken (effect op rekeningsaldo > € 0,25 mln.) worden hieronder kort toegelicht. Voor een toelichting op de overige verschillen wordt verwezen naar de desbetreffende programmaonderdelen.

1.1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap: voordelig saldo € 0,35 mln.
Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:
- Agenda IJsselmeergebied 2050 (€ 0,15 mln.): Aan de Stichting Mooi Noord-Holland in 2021 een meerjarige subsidie beschikt ten behoeve van het project Erfgoed Deal Campagne Kusten van het IJsselmeer. Door aanpassing van de wet- en regelgeving (BBV) over de lastneming van subsidies zijn de niet bestede gelden doorgeschoven naar 2022 waardoor de lasten in 2021 lager zijn uitgevallen dan begroot.
- Lelystad Next Level (€ 0,15 mln.): Door het in 2021 achterblijven van vervolgactiviteiten voor het opstellen van een gezamenlijk uitvoeringsprogramma 'Lelystad Next Level' zijn er geen financiële bijdragen geleverd aan de proceskosten zoals is opgenomen in de Najaarsnota 2020.

2.2 Natuur en landelijk gebied: voordelig saldo € 0,4 mln.
Het voordelig saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat de middelen 2021 (€ 0,21 mln.) ten aanzien van toezichthouders niet aangewend. Deze middelen worden uitgegeven nadat er een samenwerkingsovereenkomst met de OFGV is opgesteld. In 2021 is gewerkt aan het opstellen van deze samenwerkingsovereenkomst. Vanaf 2022 wordt hier uitvoering aangegeven.
4.1 Recreatie en toerisme: voordelig saldo € 0,45 mln.
Begin juni 2020 is € 0,4 mln. uit het Corona Noodfonds beschikbaar gesteld voor de gastvrijheidssector van Flevoland (€ 0,26 mln. voor 2021). Behoudens wat nagekomen kosten voor regeling uit 2020 zijn er in 2021 geen kosten gemaakt. Daarnaast zijn de middelen (€ 0,09 mln.) die beschikbaar voor onderzoek en structurele maatregelen ten aanzien van de waterplantenproblematiek zijn nog niet besteed. Tot slot kent de uitvoering van het project 'Vergane Schepen' een langere voorbereiding dan verwacht (€ 0,09 mln.). De uitvoering vindt plaats in 2022.
4.2 Cultuur en erfgoed: voordelig saldo € 1,02 mln.
Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk als volgt verklaard:
- Speerpunt landschapskunst (€ 0,3 mln.): In de Najaarsnota 2020 is in 2021 € 0,2 mln. beschikbaar gesteld voor de restauratie van het kunstwerk de Tong. in 2021 zijn onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op de restauratie. De daadwerkelijke restauratie vindt plaats in 2022. Daarnaast is in 2021 en 2022 in totaal € 0,5 mln. beschikbaar gesteld voor het grondige herstel en de verbetering van de publieke toegankelijkheid en beleefbaarheid van de collectielandschapskunstwerken. De kosten blijken volledig in 2022 te vallen.
- Coronamaatregelen (€ 0,32 mln.): De nadere regels amateurkunstverenigingen en culturele instellingen zijn niet volledig ingezet en kennen een onderschrijding van in totaal € 0,056 mln. De cofinancieringregeling betreft een doorlopende regeling. De niet bestede middelen van € 0,267 mln. in 2021 worden doorgeschoven naar 2022.
- Batavialand: (€ 0,19 mln.) Voor 2021 is € 0,3 mln. beschikbaar gesteld voor de aanpak ontwikkeling Batavialand. Een deel van deze kosten is besteed aan de inhuur van een kwartiermaker en het uitvoeren van onderzoeken. De resterende middelen zullen in 2022 worden uitgegeven aan een ruimtelijk ontwerp en aan procesbegeleiding.

5.2 Duurzaamheid & circulaire economie: voordelig saldo € 0,51 mln.
In 2021 had de provincie te maken met dezelfde omstandigheden als in 2020; door de pandemie hebben minder contactmomenten plaatsgevonden met ondernemers en andere partners, hierdoor zijn er minder kosten gemaakt dan voorzien. Ook bestond het voornemen om in 2021 een subsidieregeling te ontwikkelen

voor stimulering van Circulaire Economie. Door verminderde personele inzet heeft dit niet kunnen plaatsvinden.

5.3 Milieu: lucht, bodem, geluid: voordelig saldo € 0,79 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Omgevingsdiensten (€ 0,097 mln.): Het rekeningresultaat van OFGV over 2021 is gestort naar de partners. Het Flevolandse deel in het resultaat is € 0,097 mln.
- Subsidie verbeteren van de geluidwering van woningen (€ 0,38 mln.): De subsidieregeling uit 2019 is in 2021 geëvalueerd. Om het animo te laten toenemen is de regeling op details aangepast. Ook de belangrijkste doelgroep (300 brieven) is geattendeerd op de mogelijkheid van subsidie. Echter omdat nog steeds de regeling een aantal eisen stelt en de eigen bijdrage tot € 0,01 mln. kan oplopen, is er dit jaar beperkt aantal aanvragen ontvangen.

6.3 Infrastructuur: voordelig saldo € 1,18 mln.

De onderschrijding op de lasten van € 0,82 mln. wordt hoofzakelijk als volgt verklaard:

- Verhardingen van wegen (€ 0,34 mln.): Door gunstige (niet planbare) weersomstandigheden gedurende het lente- en zomer seizoen in 2021 waren er minder verkeersmaatregelen en transportkosten nodig.
- Maaien oevers (€ 0,26 mln.): Door slechte (niet planbare) weersomstandigheden (sneeuw/ijs en de lage temperatuur) in de maanden januari - maart 2021 konden werkzaamheden niet worden uitgevoerd conform het beheerplan. Deze werkzaamheden de uitgaven zijn verschoven naar 2022.
- Wegbermen en kavelsloten (€ 0,37 mln.): De uitgaven zijn lager uitgevallen door met name een gunstige aanbesteding ten aanzien van werkzaamheden met betrekking tot wegbermen en kavelsloten. Dit wordt aangemerkt als een eenmalig voordeel, gezien de huidige toenemende prijsstijgingen.
- Herstel schade (€ 0,27 mln.): De herstelkosten wegens schade bedroegen € 0,27 mln. meer dan begroot. Deze uitgaven zijn niet planbaar.

De baten zijn € 1,3 mln. hoger dan begroot. De grootste overschrijdingen kunnen als volgt worden verklaard:

- Schade-uitkeringen (€ 0,15 mln.): De schade-uitkeringen zijn afhankelijk van gehonoreerde schadeclaims. Dit bedrag valt niet goed te voorspellen. In 2021 is meer ontvangen dan in 2020. In een aantal gevallen is ook het schadejaar en het uitkeringsjaar niet gelijk aan elkaar.
- Binnen de verplichtingen van de overeenkomst van het project 'Halve aansluiting A6' zal er naar de huidige verwachting € 1,3 mln. nog worden uitgegeven, maar zekerheid hierover bestaat nadat het project is afgerond. Daarmee valt het resterende bedrag van € 0,9 mln. vrij ten gunste van het jaarresultaat. Voorgesteld wordt om dit bedrag te bestemmen in de 'Brede Bestemmingsreserve' met als oormerk 'Realisatie Halve Aansluiting'.

7.1 Bestuur: voordelig saldo € 1,5 mln.

Dit voordelig saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Voorziening 'APPA' (€ 0,73 mln.): Jaarlijks wordt op balansdatum bepaald in hoeverre een onttrekking of storting aan de voorziening 'APPA' (pensioenen (oud) GS-leden) gedaan dient te worden om de toekomstige verplichtingen te kunnen dekken. Een externe pensioenuitvoerder stelt op basis van actuariële berekeningen vast in hoeverre een storting of onttrekking noodzakelijk is. Er bleek ruim € 0,4 mln. te kunnen worden onttrokken waar ruim € 0,3 mln. als storting geraamd was.
- Representatie GS (€ 0,15 mln.): Mede vanwege corona zijn de GS-representatie kosten flink lager dan in 2020 en daarvoor. Veel zaken worden digitaal of anders gedaan dan voorheen, waardoor bijvoorbeeld reis- en verblijfkosten lager zijn. Het is lastig in te schatten hoe deze kosten zich ontwikkelen de komende jaren.

7.3 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten: voordelig saldo € 8,19 mln.

Dit voordelig saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Nieuw beleid (€ 0,75 mln.): Dit budget was beschikbaar voor nieuwe initiatieven. Daarbinnen waren enkele oormerken opgenomen voor specifieke onderwerpen die nog nadere uitwerking of besluitvorming behoefden. Het beschikbare budget is niet volledig ingezet.
- Stelpost onzekerheden (€ 1,95 mln.): Deze stelpost was met name bedoeld als risicobuffer voor tegenvallende opbrengsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting bij toenemende elektrificering van het voertuigenbestand. Dit risico is ook opgetreden, waardoor de inkomsten uit opcenten MRB € 0,84 mln. zijn achtergebleven bij de raming. Omdat de werkelijke omvang pas aan het einde van het jaar blijkt, is hiervoor geen begrotingswijziging meer gemaakt.
- Provinciefondsuitkering (€ 4,65 mln.): De geraamde provinciefondsuitkering is voor het laatst bijgesteld bij de Zomernota 2021 en was gebaseerd op de septembercirculaire 2020. Nadien zijn de mei-, september- en decembercirculaire 2021 verschenen. De effecten van deze circulaires zijn niet meer in de begrotingsraming verwerkt. Uiteindelijk is de uitkering circa € 4,6 mln. hoger uitgevallen dan de raming.

- Opcenten MRB (-/- € 0,88 mln.): De begrotingsraming (€ 57,0 mln.), zoals bijgesteld bij de Zomernota 2021, was gebaseerd op het voertuigenoverzicht van 1 januari 2021. Uiteindelijk is de opbrengst uitgekomen op € 56,2 mln.
- Vrijval voorziening NLE (€ 1,0 mln.): In het verleden is een voorziening gevormd voor eventuele regelingen voor personeel van het Nieuw Land Erfgoedcentrum bij overgang naar Batavialand. Hieraan was een einddatum verbonden van 1 mei 2022. Naar huidige inzichten is er geen reden meer deze voorziening nog aan te houden.

7.4 Bedrijfsvoering: voordelig saldo € 1,16 mln.

Het voordelig rekeningsaldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Salarislasten (€ 0,48 mln.): Niet (direct) ingevulde vacatures en lagere lasten inhuur.
- Financiële en juridische adviezen: (€ 0,2 mln.): De provincie Flevoland kent een aantal ad-hoc budgetten voor financieel en juridisch advies voor bijvoorbeeld procesvertegenwoordiging of quick-scans. Deze zijn in 2021 minder benut dan geraamd.
- Hogere kapitaallasten door stelselwijziging (-/- € 0,45 mln.): In 2021 is de nieuwe financiële verordening vastgesteld waarbij afschrijvingstermijnen zijn aangepast. Dit leidt in 2021 tot verschillen ten opzichte van de begroting. Vanaf 2022 zijn deze aangepaste afschrijvingen in de begroting verwerkt.
- Salarisvergoeding van derden (€ 0,33 mln.): De inkomsten vanuit detacheringen waren € 0,15 mln. hoger dan geraamd. Daarnaast heeft de doorbelasting van salarissen aan de Randstedelijke Rekenkamer € 0,1 mln. meer opgebracht dan geraamd.

Voor een nadere toelichting op de bedrijfsvoeringsactiviteiten wordt verwezen naar onderdeel II Programmaverantwoording, paragraaf 7.4 Bedrijfsvoering.

1.3 Financiële kengetallen

Voor de financiële kengetallen en een toelichting daarop wordt verwezen naar paragraaf '2.7 Financiële kengetallen' van de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'.

2 Overzicht baten en lasten in de jaarrekening

2.1 Detaillering baten en lasten per programma

Onderstaande tabellen geven per programma de lasten, baten en saldi voor het jaar 2021 weer. De programma's zijn onderverdeeld naar programmaonderdelen, een specificatie hiervan vindt u terug in het programmaplan.

Tabel 2.1: Lasten per programma

Lasten per programma	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	14.529	11.897	14.405	12.123	2.282
2 Landbouw, visserij en natuur	21.134	24.212	25.493	19.966	5.526
3 Economie	10.416	11.659	15.320	9.848	5.472
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	10.004	9.833	12.828	10.604	2.224
5 Energie, duurzaamheid en milieu	8.370	10.089	12.335	9.827	2.508
6 Mobiliteit	61.694	62.967	64.506	59.552	4.954
7 Vernieuwend bestuur	55.891	64.100	63.969	57.768	6.201
Lasten	**182.037**	**194.757**	**208.856**	**179.688**	**29.167**
Stortingen in reserves	74.417	23.170	41.402	46.883	-5.480
Lasten inclusief toevoegingen reserves	**256.454**	**217.927**	**250.258**	**226.571**	**23.687**

x € 1.000

Tabel 2.2: Baten per programma

Baten per programma	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	-786	-617	-1.234	-789	-445
2 Landbouw, visserij en natuur	-2.536	-2.285	-2.869	-2.174	-695
3 Economie	-3.560	-1.465	-1.877	-1.923	46
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	-39	-38	-332	-241	-91
5 Energie, duurzaamheid en milieu	-1.062	-557	-1.697	-1.338	-359
6 Mobiliteit	-8.503	-8.786	-10.837	-9.666	-1.171
7 Vernieuwend bestuur	-179.253	-173.761	-175.738	-181.087	5.349
Baten	**-195.738**	**-187.510**	**-194.584**	**-197.218**	**2.634**
Onttrekkingen aan reserves	-71.791	-30.417	-55.674	-45.664	-10.010
Baten inclusief onttrekkingen reserves	**-267.530**	**-217.927**	**-250.258**	**-242.881**	**-7.377**

x € 1.000

Tabel 2.3: Saldo van baten en lasten per programma

Saldo lasten en baten per programma	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	13.743	11.280	13.170	11.334	1.837
2 Landbouw, visserij en natuur	18.597	21.927	22.623	17.793	4.831
3 Economie	6.856	10.193	13.443	7.925	5.518
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	9.966	9.794	12.496	10.363	2.133
5 Energie, duurzaamheid en milieu	7.308	9.532	10.639	8.490	2.149
6 Mobiliteit	53.191	54.181	53.668	49.885	3.783
7 Vernieuwend bestuur	-123.362	-109.661	-111.768	-123.319	11.551
Saldo lasten en baten	**-13.701**	**7.247**	**14.272**	**-17.529**	**31.801**
Stortingen in reserves	74.417	23.170	41.402	46.883	-5.480
Onttrekkingen aan reserves	-71.791	-30.417	-55.674	-45.664	-10.010
Gerealiseerd resultaat (- = overschot)	**-11.075**	**0**	**0**	**-16.310**	**16.310**

x € 1.000

2.2 Specificatie diverse baten en lasten

A. Algemene dekkingsmiddelen

Conform de voorschriften van het BBV volgt hieronder een specificatie van de algemene dekkingsmiddelen.

Tabel 2.4: Algemene dekkingsmiddelen (baten)

	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
a. Provinciefonds	-116.981	-110.882	-114.952	-119.601	4.649
b. Opcenten MRB	-57.991	-59.500	-57.000	-56.156	-844
c. Dividend	-275	-279	-279	-253	-26
d. Rente	-87	-87	-87	-80	-7
e. Vrijval voorziening	0	0	0	-1.010	1.010
Totaal	**-175.334**	**-170.748**	**-172.318**	**-177.100**	**4.782**

x €1.000

Tabel 2.5: Specificatie algemeen dekkingsmiddel: dividend

	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Dividend BNG	-96	-100	-100	-136	36
Dividend Afvalzorg Holding NV	-125	-125	-125	-125	0
Dividend Aliander	-52	-37	-37	-43	6
Afwikkelingsverschillen	1	1	1	1	1
Dividend Attero	-2	-2	-2	0	-2
Dividend Publiek Belang BV	0	-3	-3	0	-3
Dividend Vitens	0	-12	-12	0	-12
Afwikkelingsverschillen	0	0	0	51	-51
Totaal dividend	**-274**	**-278**	**-278**	**-254**	**-24**

x € 1.000

Tabel 2.6: Specificatie algemeen dekkingsmiddel: rente

	Rekening 2020	Begroting 2021 ontwerp	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021	Verschil
Rente provincie	-79	-78	-78	-78	0
Overige rentebaten	-8	-9	-9	-2	-7
Totaal	**-87**	**-87**	**-87**	**-79**	**-8**

x €1.000

Voor een analyse van de verschillen tussen begroting na wijziging en de Jaarrekening 2021 wordt verwezen naar de toelichting op de middelen in onderdeel II Programmaverantwoording bij programmaonderdeel '7.3 Algemene dekkingsmiddelen'.

B. Kosten van overhead

De provincie Flevoland verantwoordt alle apparaatskosten (personeel en materieel) op het programmaonderdeel '7.4 Bedrijfsvoering'. Overhead betreft de totale apparaatskosten na aftrek van het personeel dat direct aan de taakvelden moet worden toegerekend. De provincie hanteert hiervoor de door de commissie BBV vastgestelde definitie. De kosten voor de overhead zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Tabel 2.7: Specificatie kosten van personele- en materiële overhead

	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021
Totaal personeel en organisatie (7.4.1)	39.628	42.052	41.528
Af: direct personeel	-22.692	-24.029	-22.221
Saldo personeel en organisatie indirect	**16.936**	**18.023**	**19.307**
Financiën (product 7.4.2)	48	87	18
Communicatie (product 7.4.2)	83	155	155
Bestuurlijk-juridische zaken (product 7.4.2)	56	224	89
Facilitaire zaken en Financiële administratie (product 7.4.3)	4.030	4.330	4.611
Informatievoorziening (product 7.4.4)	4.817	5.461	5.540
Totale kosten overhead	**25.971**	**28.280**	**29.720**

x € 1.000

De overhead is in bovenstaand overzicht gesaldeerd weergegeven. De lasten en baten overhead zijn afzonderlijk gepresenteerd in de jaarrekening onder de taakvelden (bijlage 2 van de jaarrekening).

Uit de verhouding tussen ingezet personeel op directe taken en op (indirecte) ondersteunende taken, volgens de definities van het BBV, is de verhouding voor personele overhead berekend (tabel 2.8). De verhouding ligt met afgerond 44% iets hoger dan de Programmabegroting 2021 en voorgaande jaren.

Tabel 2.8: Specificatie verhouding direct personeel vs. indirect personeel

	Rekening 2020	Begroting 2021 na wijziging	Rekening 2021
Personele lasten indirect ondersteunend personeel	16.107	17.056	17.764
Personele lasten direct personeel	22.692	24.029	22.221
Personele overhead in %	**42%**	**42%**	**44%**

x € 1.000

C. Heffing vennootschapsbelasting

Voor zover de provincie ondernemersactiviteiten verricht is de provincie vennootschapsbelastingplichtig. Dit betreft vooralsnog enkel de activiteiten in de verbonden partij Airport Garden City C.V. De aanslagen / beschikkingen over de jaren tot en met 2019 zijn inmiddels definitief. De aangifte over 2020 zal in de eerste helft van 2022 worden ingediend, de aangifte 2021 volgt later.

Ultimo 2019 is sprake van een met toekomstige jaren te verrekenen verlies van € 0,43 mln. Rekening houdend met compensabele verliezen uit voorgaande jaren is de verwachting dat er over de jaren 2020 en 2021 geen vennootschapsbelasting is verschuldigd.

D. Incidentele lasten en baten

Op basis van de voorschriften van het BBV is hieronder een tabel opgenomen waarin per programma de incidentele en structurele baten en lasten zijn weergegeven. Op basis van deze gegevens, welke in bijlage 3 verder worden gespecificeerd, kan worden geconcludeerd dat er in 2021 sprake is van een materieel structureel evenwicht, aangezien de totale structurele baten hoger liggen dan de totale structurele lasten. Het kengetal structurele exploitatieruimte, welke is opgenomen onder 2.7 Financiële kengetallen BBV (paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'), is gebaseerd op onderstaande verdeling van baten en lasten.

Tabel 2.9: Incidentele en structurele lasten en baten

	Incidenteel 2021	Structureel 2021	Totaal 2021
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	129	11.993	12.123
2 Landbouw, visserij en natuur	5.254	14.712	19.966
3 Economie	3.694	6.154	9.848
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	683	9.921	10.604
5 Energie, duurzaamheid en milieu	2.162	7.665	9.827
6 Mobiliteit	189	59.362	59.552
7 Vernieuwend bestuur	-141	57.909	57.768
Totaal lasten	**11.972**	**167.717**	**179.688**
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	-136	-653	-789
2 Landbouw, visserij en natuur	-1.590	-584	-2.174
3 Economie	-463	-1.459	-1.923
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	-97	-144	-241
5 Energie, duurzaamheid en milieu	-579	-759	-1.338
6 Mobiliteit	-1.193	-8.473	-9.666
7 Vernieuwend bestuur	-979	-180.108	-181.087
Totaal baten	**-5.036**	**-192.181**	**-197.218**
Totaal saldo van lasten en baten	**6.935**	**-24.465**	**-17.529**
Saldo van stortingen en onttrekkingen reserves	-14.155	15.374	1.219
Geraamd resultaat	**-7.219**	**-9.091**	**-16.310**

x € 1.000

E. EMU-Saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt. De Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van de Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën. Deze wet moet de begrotingsdiscipline op nationaal en decentraal niveau waarborgen.

Referentiewaarde EMU-saldo
Het aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo is macro genormeerd. De Rijksoverheid maakt daarover afspraken met het IPO, de VNG en het UvW. De afspraak is gemaakt dat de ruimte in het EMU-saldo voor de decentrale overheden tezamen voor het jaar 2021 totaal 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) bedraagt. Het aandeel van de provincies hierin is vastgesteld op 0,08%. Per provincie zijn individuele referentiewaarde bepaald. Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie in de gezamenlijke tekortnorm heeft. Voor provincie Flevoland bedraagt de referentiewaarde in 2021 - € 22,2 mln.

Tabel 2.10: Bijdrage aan EMU-saldo in 2021

	Rekening 2020	Begroting 2021 boekwerk*	Rekening 2021	Begroting 2022
exploitatiesaldo voor mutaties reserves (- = tekort)	**13.701**	**-5.555**	**17.529**	**-12.126**
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	5.212	6.499	5.942	7.438
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	12.046	9.847	9.745	11.043
- investeringen vaste activa	-49.728	-103.975	-77.125	-100.999
+ bijdragen van derden in investeringen	19.566	25.266	23.247	29.373
- betalingen t.l.v. voorzieningen	-11.808	-16.175	-13.441	-17.942
Bijdrage aan EMU-saldo (- =tekortverhogend)	**-11.011**	**-84.094**	**-34.103**	**-83.214**

**de berekening van het EMU-saldo wordt tussentijds niet bijgesteld* *x € 1.000*

Het EMU-saldo is € 34,1 mln. negatief en daarmee minder negatief dan in de ontwerpbegroting 2021 werd voorzien. In 2021 hebben diverse begrotingswijzigingen plaatsgevonden die op het EMU-saldo van invloed zijn geweest.

Het grootste verschil (ten opzichte van de ontwerpbegroting 2021) zit in de gerealiseerde investeringen in vaste activa. De gerealiseerde investeringen in infrastructuur zijn lager dan initieel begroot, voornamelijk als gevolg van een aangepaste fasering van een aantal grote projecten. Voor een nadere toelichting op deze projecten wordt verwezen naar programma 6 in onderdeel II Programmaverantwoording.

F. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen en taakveldenoverzicht

Op grond van de voorschriften van het BBV bestaat de jaarrekening tevens uit de volgende bijlagen:
- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen ('SiSa-bijlage').

Deze bijlagen zijn opgenomen als respectievelijk bijlage 2 en 4.

2.3 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. Binnen deze wet wordt de bezoldiging van topfunctionarissen genormeerd. De wet geeft specifiek aan wie bij het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen als topfunctionaris wordt aangemerkt en onder de WNT valt. Voor provincie Flevoland zijn dit de secretaris en de griffier. Politieke ambtsdragers vallen niet onder deze wet. De salarissen van andere functionarissen van de provincie moeten ook openbaar gemaakt worden, indien zij de norm overschrijden.

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de provincie Flevoland van toepassing zijnde regelgeving in 2021:
- Wet normering topinkomens;
- Uitvoeringsbesluit WNT;
- Uitvoeringsregeling WNT;
- Controleprotocol WNT 2021;
- Beleidsregels WNT 2021.

Het bezoldigingsmaximum in 2021 voor de provincie Flevoland is € 209.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij andere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan vanaf 1 januari 2018).

Er is geen sprake van onverschuldigde betalingen aan topfunctionarissen.

Tabel 2.11: Topfunctionarissen Provincie Flevoland

	H. Tijl	A. Kost	P. Liedekerken
Functiegegevens	Provincie-secretaris	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2021	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	n.v.t.
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	n.v.t.
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee	n.v.t.
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja	n.v.t.
Bezoldiging 2021			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	153.489	105.032	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	22.482	18.777	n.v.t.
Subtotaal bezoldiging	175.971	123.809	n.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000	n.v.t.
-/- onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2021	**175.971**	**123.809**	**n.v.t.**
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.*	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2020			
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 01/04
Deeltijdfactor 2020 in fte	1,0	1,0	1,0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen 2020	149.771	102.407	29.787
Beloningen betaalbaar op termijn	21.023	18.252	5.659
Totaal bezoldiging 2020	**170.794**	**120.660**	**35.446**

Toezichthoudende topfunctionarissen
De provincie kent geen toezichthoudend orgaan zoals bedoeld in de WNT. Deze categorie is derhalve niet van toepassing.

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen
Er hebben in 2021 geen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen plaatsgevonden.

Bezoldiging of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen
In 2021 zijn er geen ontslaguitkeringen aan niet-topfunctionarissen gedaan. Daarnaast waren er in 2021 geen niet-topfunctionarissen waarvan de bezoldigingsgegevens op grond van de WNT gepubliceerd zouden moeten worden.

3 Balans (incl. toelichting)

Tabel 3.1: Balans

Activa	2021 31 dec.	2020 31 dec.	Passiva	2021 31 dec.	2020 31 dec.
Immateriële vaste activa	0	0			
			Eigen vermogen		
Materiële vaste activa			- Algemene reserve	22.523	21.291
- Investeringen met economisch nut	27.471	28.815	- Bestemmingsreserves	251.024	239.962
- Investeringen met maatschappelijk nut	187.545	138.264	- Gerealiseerd resultaat	16.310	11.075
Totaal materiële vaste activa	**215.016**	**167.079**	**Totaal eigen vermogen**	**289.858**	**272.328**
Financiële vaste activa			Vreemd vermogen		
Kapitaalverstrekkingen aan:			Voorzieningen	29.646	33.342
- Deelnemingen	8.127	1.427			
- Gemeenschappelijke regelingen	0	0			
- Overige verbonden partijen	1.000	1.000			
Leningen aan:					
- Openbare lichamen (art. 1a wet fido)	10.700	14.000			
- Deelnemingen	277	0			
- Overige verbonden partijen	9.236	8.197			
Overige langlopende leningen	27	27			
Totaal financiële vaste activa	**29.367**	**24.651**			
Totaal vaste activa	**244.383**	**191.730**	**Totaal vaste passiva**	**319.504**	**305.670**
Uitzettingen looptijd < 1 jaar			Netto-vlottende schulden looptijd < 1 jaar		
- Vorderingen op openbare lichamen	39.588	24.635	- Overige schulden	17.743	19.002
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0			
- Rekening-courant verhouding Rijk	79.818	117.445	Overlopende passiva		
- Overige vorderingen	2.985	632	- Transitorische verplichtingen	15.569	13.501
Totaal uitzettingen	**122.391**	**142.712**	- Vooruit ontvangen doeluitkeringen	28.910	15.584
			- Overige vooruit ontvangen bedragen	780	732
Liquide middelen (kas- en banksaldi)	147	2.116	**Totaal overlopende passiva**	**45.258**	**29.817**
Overlopende activa					
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	15.584	17.931			
Totaal vlottende activa	**138.122**	**162.759**	**Totaal vlottende passiva**	**63.001**	**48.819**
Totaal activa	**382.506**	**354.490**	**Totaal passiva**	**382.506**	**354.490**
			Gewaarborgde geldleningen	311	424

x € 1.000

3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De balans biedt inzicht in de vermogenspositie van de provincie. In de volgende paragrafen is de toelichting op de balans opgenomen.

Algemeen
De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De waarderingsgrondslagen zijn vastgelegd in de 'Financiële verordening provincie Flevoland 2021'.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De algemene grondslag voor de waardering van activa, alsmede voor de resultaatbepaling, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Tenzij bij het desbetreffende balansonderdeel anders is vermeld, worden de passiva opgenomen tegen de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

In de kolom 'Begroting 2021 Ontwerp' in de diverse tabellen van deze jaarstukken zijn zowel de baten en lasten vanuit de Programmabegroting 2021 als de Najaarsnota 2020 verwerkt (aangezien deze beiden gelijktijdig zijn vastgesteld in de Statenvergadering van 11 november 2020).

Toerekening subsidielasten
Uitgaven en nog resterende betalingen uit hoofde van verstrekte boekjaar- en exploitatiesubsidies worden als last aan het boekjaar toegerekend waarop de subsidiebeschikking betrekking heeft, tenzij de subsidieontvanger een afwijkend boekjaar kent en de in de subsidiebeschikking genoemde periode het boekjaar van de provincie overstijgt. In dat geval wordt de subsidielast naar rato over de verschillende boekjaren verdeeld.

Verstrekte meerjarige projectsubsidies tot en met boekjaar 2020
Uitgaven en nog resterende betalingen uit hoofde van verstrekte projectsubsidies worden als last aan het boekjaar toegerekend in die mate dat de bestedingen en/of relevante balansmutaties in investeringen samenhangend met de in de subsidiebeschikking opgenomen te realiseren subsidiabele prestaties in het boekjaar zijn gerealiseerd. Toerekening is hierbij gebaseerd op het vooraf bij de aanvraag verkregen bestedingsritme, dat gebaseerd is op de door de subsidieontvanger opgestelde (meerjaren)begroting, tenzij er (bijvoorbeeld tussentijds op basis van monitoringactiviteiten) redenen zijn om daar van af te moeten wijken.

<u>Stelselwijziging verstrekte meerjarige projectsubsidies vanaf boekjaar 2021</u>
Met ingang van het boekjaar 2021 is ten aanzien van de lastneming uit hoofde van verstrekte projectsubsidies een stelselwijziging doorgevoerd. Dit betreft een stelselwijziging die onder het BBV verplicht is gesteld. Op grond van het nieuwe stelsel worden subsidielasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies – boven een door PS vastgesteld grensbedrag – verantwoord op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de activiteiten (waarvoor de subsidie is verstrekt) worden uitgevoerd en (gedeeltelijk) aan de gestelde subsidievoorwaarden is voldaan. De Commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. Dit grensbedrag bedraagt € 0,025 mln. In overeenstemming met het BBV is het grensbedrag gesteld binnen de range van 0,00% en 0,25% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves over het boekjaar. Lasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies kleiner dan het grensbedrag, dienen volledig te worden verantwoord in het jaar van aanvang van het project zoals vermeld in de subsidiebeschikking. Het nieuwe stelsel is redelijk in lijn met het stelsel dat tot en met voorgaand jaar door de

provincie Flevoland werd toegepast, deze stelselwijziging heeft daarmee een beperkte financiële impact. Deze stelselwijziging heeft over 2021 geleid tot een toename van het resultaat met circa € 0,5 mln.

Een verstrekte projectsubsidie groter dan € 0,025 mln. wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het verwachte bestedingsritme zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking toegerekend aan de betreffende boekjaren. Voor het einde van het boekjaar wordt bij projectsubsidies groter dan 0,125 mln. aan de hand van de financiële voortgangsrapportages van de subsidieontvangers vastgesteld of de werkelijke bestedingen overeengekomen met het verwachte bestedingsritme. Bij significante afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking door de provincie verstrekt en vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielasten. Bij subsidies tussen de € 0,025 mln. en de € 0,125 mln. wordt geen financiële voortgangsrapportage gevraagd, hier dient de subsidie ontvanger significante verschillen te melden. Onder de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen zijn, voor zover de verstrekte meerjarige projectsubsidies nog niet als last in het boekjaar zijn verantwoord, de resterende verplichtingen uit hoofde van de verstrekte meerjarige projectsubsidies toegelicht.

Deze stelselwijziging is prospectief verwerkt met ingang van 1 januari 2021. Dit betekent dat verstrekte meerjarige projectsubsidies na 1 januari 2021 zijn verantwoord op basis van het nieuwe stelsel; voor verstrekte meerjarige projectsubsidies voor 1 januari 2021 is het oude stelsel toegepast. Als gevolg hiervan zijn de vergelijkende cijfers niet aangepast.

Verbonden partijen
Organisaties die volgens de definitie van het BBV kwalificeren als verbonden partij zijn opgenomen en toegelicht in paragraaf 6 'Verbonden partijen'. Overeenkomstig de voorschriften van het BBV worden deze verbonden partijen niet geconsolideerd in de jaarrekening van de provincie.

Toerekening Provinciefonds
De bate inzake het provinciefonds wordt toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking heeft. Op grond hiervan wordt in de jaarrekening van jaar t de provinciefondsuitkering opgenomen overeenkomstig de in jaar t laatst gepubliceerde circulaire, te weten de decembercirculaire van jaar t. Het ministerie van BZK herberekent de uitkering over het verstreken jaar op basis van de werkelijke belastingcapaciteit over dat uitkeringsjaar, die in januari van het jaar t+1 bekend wordt. Deze herberekening wordt als vordering danwel als schuld in jaar t verantwoord.

Motorrijtuigenbelasting
In de jaarrekening is een bate opgenomen aan opcenten motorrijtuigenbelasting. Reeds meerdere malen in het verleden zijn discussies ontstaan met het ministerie van Financiën omtrent de juistheid en volledigheid van het aandeel van de provincies in de opbrengst motorrijtuigenbelasting. De belastingdienst verstrekt inzake de afgedragen gelden geen specifieke accountantsverklaring ten behoeve van de provincies. De rechtmatigheid en volledigheid van deze opbrengst kan daarom niet worden vastgesteld.

Vaste activa

Immateriële vaste activa
Bijdragen aan activa van derden: deze worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de gestelde voorwaarde moet bijdragen aan de publieke taak.

Materiële vaste activa met economisch nut
De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven.
Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie als incidentele baten of lasten verantwoord. Investeringen < € 0,05 mln. worden niet geactiveerd.

Tabel 3.2: Materiële vaste activa

	Afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	n.v.t.
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	40
Gebouwen*	30
Grote motorvaartuigen	30
Technische installaties bedrijfsgebouwen, overige motorvaartuigen	15
Kantoormeubilair, veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen	10
Kantoorapparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur en –programmatuur, telecombekabeling, motorvoertuigen	4
Servers	4

* Mocht sprake zijn van erfpacht, dan is afschrijvingsduur aangepast naar erfpachtperiode.
In 2021 is de nieuwe Financiële verordening 2021 vastgesteld, waarbij afschrijvingstermijnen van kantoor-apparatuur, telefooninstallatie, automatiseringsapparatuur en –programmatuur, telecombekabeling, motorvoertuigen zijn aangepast van 5 naar 4 jaar en de afschrijvingstermijn van servers van 3 naar 4 jaar. Dit leidt in 2021 tot verschillen ten opzichte van de begroting. Vanaf 2022 zijn deze aangepaste afschrijvingen in de begroting verwerkt.

Binnen de provincie Flevoland zijn geen investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Deze categorie is dan ook niet opgenomen in de balans.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden eveneens lineair afgeschreven.

Tabel 3.3: Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

	Afschrijvingstermijn in jaren
Verhardingen en kunstwerken	40
Overige investeringen in de openbare ruimte	20

Financiële vaste activa
Binnen de financiële vaste activa zijn de volgende categorieën te onderscheiden:
- Deelnemingen (participaties in het aandelenkapitaal van vennootschappen): deze zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Tot dusver is een afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt boven de verkrijgingsprijs. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.
- Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en verstrekte langlopende leningen: deze zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Vlottende activa

Vorderingen
De vorderingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen per individuele vordering (statische methode).

Liquide middelen en overlopende activa
Deze activa zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vaste passiva (reserves en voorzieningen)
De reserves en voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Uitzondering hierop is de pensioenvoorziening voor (oud) gedeputeerden (APPA); deze is berekend op basis van recente actuariële grondslagen zoals toegelicht in bijlage 1 'Toelichting reserves en voorzieningen'. Per 31 december 2020 is de berekening van de pensioenvoorziening gewijzigd naar de berekeningswijze van de uitvoeringsinstantie APG. Daarmee worden andere uitgangspunten gehanteerd dan in voorgaande jaren (op basis van de zogenaamde 'FTK-grondslagen').

Aan de voorzieningen wordt geen rente toegevoegd.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de provincie gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling om het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen (tegen nominale waarde).

3.2 Toelichting op de balans (activa)

3.2.1 Materiële vaste activa

Tabel 3.4: Onderdelen materiële vaste activa

	Boekwaarde per 31 december 2021	Boekwaarde per 31 december 2020
Investeringen met economisch nut	27.471	28.815
Investeringen met maatschappelijk nut	187.545	138.264
Totaal	**215.016**	**167.079**

x € 1.000

Het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut is in onderstaande tabel uiteengezet.

Tabel 3.5: Boekwaarde investeringen met een economisch nut en met maatschappelijk nut

	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-der-ingen	Bij-dragen derden	Af-schrij-ving 2021	Boekwaarde per 31 december 2021
1. Investeringen met economisch nut						
Bedrijfsgebouwen:						
a. provinciehuis	7.836	0	0	0	-656	**7.180**
b. Innovatiepaviljoen Floriade	2.356	1.378	0	-250	0	**3.484**
c. Nieuwland Erfgoedcentrum	2.650	0	0	0	-11	**2.640**
d. steunpunten	818	0	0	0	-50	**768**
Machines, apparaten en installaties	7.396	532	0	0	-2.278	**5.650**
Grond-,weg- en waterbouw:						
a. gronden en terreinen	15.211	32	0	0	-400	**14.843**
voorziening gronden en terreinen	-7.607	0	0	0	364	**-7.243**
b. onderhanden werk	0	0	0	0	0	**0**
Overige materiële vaste activa	155	8	0	0	-13	**150**
Totaal investeringen met economisch nut	**28.815**	**1.950**	**0**	**-250**	**-3.043**	**27.471**

	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-der-ingen	Bij-dragen derden	Af-schrij-ving 2021	Boekwaarde per 31 decembe r 2021
2. Investeringen met maatschappelijk nut						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken:						
a. verhardingen (wegen, fietspaden, etc.)	120.172	64.856	0	-21.984	-2.622	**160.422**
b. kunstwerken (bruggen, sluizen, etc.)	15.060	10.198	0	-1.013	-58	**24.187**
c. openbare verlichting	621	89	0	0	-98	**611**
d. gronden en terreinen*	2.412	33	0	0	-120	**2.325**
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	**138.264**	**75.176**	**0**	**-22.997**	**-2.898**	**187.545**
Totaal materiële vaste activa	**167.079**	**77.125**	**0**	**-23.247**	**-5.942**	**215.016**

x € 1.000

Materiële vaste activa welke in erfpacht zijn uitgegeven

In de materiële vaste activa is een beperkt aantal gronden opgenomen welke in erfpacht zijn uitgegeven. Dit betreft voornamelijk grond langs provinciale wegen die in erfpacht zijn uitgegeven aan pompstationhouders en ondergrond van de gesloten stortplaats Friese Pad. Dit betreft in totaal circa 50,84 hectare grond met een totale boekwaarde van circa € 0,1 mln. Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. De totale erfpachtopbrengst van deze grond bedraagt jaarlijks circa € 0,05 mln.

Flevokust Haven

In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Zoals reeds werd voorzien ten tijde van het investeringsbesluit diende op moment van ingebruikname, conform de verslaggevingsvoorschriften, door middel van een taxatie getoetst te worden of er sprake is van een zogeheten lagere marktwaarde ('impairment-toets'). Omdat de getaxeerde directe opbrengstwaarde (gebaseerd op marktconforme bedrijfseconomische rendementseisen) lager is dan de boekwaarde van de investering is er een voorziening voor de duurzame waardevermindering opgenomen. Conform de verslaggevingsvoorschriften is deze voorziening gesaldeerd met de boekwaarde van de activa. In 2020 heeft hierop, op verzoek van de accountant, naar aanleiding van de uitgevoerde taxatie een herwaardering plaatsgevonden van € 0,42 mln. Dit heeft geleid tot een vrijval van de voorziening 'Flevokust Haven'. In 2021 is dit opnieuw beoordeeld, op basis hiervan heeft er een herwaardering plaatsgevonden van € 0,16mln.

Afschrijvingen 2021

De afschrijvingen over 2021 bedragen circa € 6,1 mln. Verder hebben er, naast de bij de verminderingen genoemde projecten, in 2021 geen andere afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen plaatsgevonden.

Tabel 3.6: Geactiveerde investeringsuitgaven 2021

	Vermeerderingen 2021	Bijdragen derden 2021	Netto investeringen
Bedrijfsgebouwen			
Werkplaats Floriade	1.378	-250	1.128
Totaal bedrijfsgebouwen	**1.378**	**-250**	**1.128**
Infrastructuur en mobiliteit			
Roggebotsluis/Hanzeweg	21.648	-18.240	3.408
Hogering	20.716	0	20.716
Luchthaven ontsluitingsweg	339	-77	262
Fietsbrug Waterlandseweg	1.224	-61	1.163
Aansluiting A6	743	-743	0
Ganzeweg	5.140	-30	5.110
Zwolse vaart	1.553	-2.079	-526
Oostervaart	1.182	-41	1.141
Laan van Nieuwland	155	0	155
Hoge vaart	1.334	0	1.334
Gooise weg	3.468	0	3.468
Bruggen en sluizen	10.198	-1.013	9.185
Totaal infrastructuur en mobiliteit	**67.700**	**-22.284**	**45.416**
Bedrijfsvoering			
Automatisering (onder andere aanschaf hardware en software)	354	0	354
Totaal bedrijfsvoering	**354**	**0**	**354**
Overige	**7.693**	**-713**	**6.980**
Totaal	**77.125**	**-23.247**	**53.878**

x € 1.000

Zwolse vaart

De netto investering in Zwolse vaart is in 2021 negatief door de verwerking van de subsidie van het RVO. Deze bijdrage ziet toe op de in 2021 en eerder geactiveerde investeringsuitgaven. Het totaal van de geactiveerde investering ultimo 2020 is € 0,126 mln.

3.2.2 Financiële vaste activa

In onderstaande tabel is het verloop van de financiële vaste activa in het jaar 2021 weergegeven.

Tabel 3.7: Verloop financiële vaste activa in 2021

	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31 december 2021
Kapitaalverstrekkingen aan:				
- deelnemingen (a)	1.427	6.700	0	8.127
- overige verbonden partijen (b)	1.000	0	0	1.000
Leningen aan:				
- openbare lichamen - art. 1a Wet fido (c)	14.000	0	-3.300	10.700
- deelnemingen	0	277	0	277
- overige verbonden partijen (d)	9.095	1.600	-600	10.095
- voorziening 'Oninbare leningen' (d)	-898	0	39	-859
Overige langlopende leningen (e)	27	0	0	27
Totaal financiële vaste activa	**24.651**	**8.577**	**-3.861**	**29.367**

x € 1.000

In onderstaande tabellen worden de diverse posten gespecificeerd.

Tabel 3.8: Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

a. Deelnemingen (aandelen)	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31 december 2021
Alliander	201	0	0	201
Vitens N.V.	250	0	0	250
BV Afvalzorg Deponie	4	0	0	4
Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland B.V.	113	0	0	113
OMALA N.V.	25	0	0	25
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	572	0	0	572
TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.	0	0	0	0
Sport Service Flevoland BV	162	0	0	162
Visit Flevoland BV	100	0	0	100
Groeifonds Flevoland BV	0	6.700	0	6.700
Totaal deelnemingen	**1.427**	**6.700**	**0**	**8.127**

x € 1.000

TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V.
Tegen een verkrijgingsprijs van € 1 (-zeer lage- registratiewaarde in duizendtallen is afgerond € 0) heeft de provincie op 5 april 2018 een aandeel in het TMI Proof of Concept Fonds Flevoland B.V. verkregen dat zij per ultimo 2021 nog bezit. Zij is daarmee 100% eigenaar van deze entiteit.

Sport Service Flevoland B.V.
Eind 2018 is Sportservice Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op het gebied van sportactiviteiten uit voor de provincie. De provincie is de enige aandeelhouder van Sportservice Flevoland. De kapitaalstorting van € 0,2 mln. heeft in 2019 in twee tranches plaatsgevonden.

Visit Flevoland B.V.
Eind 2018 is Visit Flevoland BV opgericht door de provincie. Deze BV voert op recreatief toeristisch gebied activiteiten uit voor de provincie. De provincie is de enige aandeelhouder van Visit Flevoland BV. De kapitaalstorting van € 0,1 mln. heeft in 2019 plaatsgevonden.

Groeifonds Flevoland B.V.
Op 18 maart 2021 is Groeifonds Flevoland B.V. opgericht. Deze vennootschap heeft als doel het versterken van de economische structuur en het stimuleren van de werkgelegenheid in de provincie Flevoland. De initiële fondsomvang bedraagt € 16 mln., waarbij een eerste kapitaalstorting van € 8 mln. heeft plaats gevonden bij de oprichting. Op 23 november 2021 is het aandelenkapitaal met € 5,4 mln. uitgebreid en door beide aandeelhouders volgestort. De Nederlandse Staat en de provincie Flevoland zijn elk voor 50% eigenaar van deze entiteit. Zij zullen zich inspannen om de resterende € 2,6 mln. uiterlijk 31 december 2023 in kapitaal op de aandelen te storten.

CBL Vennootschap B.V., Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V., Verkoop Vennootschap B.V.
In het kader van de verkoop in 2009 van Essent aan RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen gegeven aan RWE. Als gevolg van deze verkoop was de provincie Flevoland aandeelhouder in de hierboven genoemde vennootschappen.
In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 9 april 2020 hebben de aandeelhouders besloten tot definitieve ontbinding van deze vennootschappen en de resterende liquide middelen zijn in 2020 uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Totale boekwaarde van deze vennootschappen op de balans van de provincie bedroeg € 10 en is in 2021 afgeboekt.

Tabel 3.9: Kapitaalverstrekkingen aan overige verbonden partijen

b. Overige verbonden partijen	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31 december 2021
Airport Garden City C.V.	1.000	0	0	1.000
Totaal deelnemingen	**1.000**	**0**	**0**	**1.000**

x € 1.000

Tabel 3.10: Leningen aan openbare lichamen

c. Openbare lichamen	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31 december 2021
Lening u/g Gemeente Gorinchem	2.000	0	-1.000	1.000
Lening u/g Gemeente Heemskerk	3.500	0	-700	2.800
Lening u/g Gemeente Veenendaal	5.500	0	-1.100	4.400
Lening u/g Gemeente Meierijstad	3.000	0	-500	2.500
Totaal leningen openbare lichamen	**14.000**	**0**	**-3.300**	**10.700**

x € 1.000

Er zijn in 2021 geen nieuwe leningen verstrekt aan openbare lichamen. Voor de bestaande leningen hebben de aflossingen conform het reguliere aflossingsschema plaatsgevonden.

Tabel 3.11: Leningen aan deelnemingen

d. Openbare lichamen	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31 december 2021
Hybride obligatielening Alliander	0	277	0	277
Totaal leningen openbare lichamen	**0**	**277**	**0**	**277**

x € 1.000

Alliander N.V. is een verbonden partij van de provincie. Op 25 november 2021 is besloten om deel te nemen in de uitgifte van de omgekeerde converteerbare hybride obligatielening ter versterking van de kapitaalstructuur van deze entiteit om de in het kader van de energietransitie benodigde investeringen te kunnen doen en tegelijkertijd financieel solide te blijven. Dit voor een bedrag naar rato van Flevolands aandelenbezit op 31 december 2020, te weten € 276.900 (0,05%). Op 15 december 2021 heeft de uitgifte van de omgekeerde converteerbare hybride obligatielening plaatsgevonden.

Tabel 3.12: Leningen aan overige verbonden partijen

e. Overige verbonden partijen	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31 december 2021
Airport Garden City C.V.	600	1.600	-600	1.600
EEF	8.495	0	0	8.495
Voorziening 'Oninbare leningen'	-898	0	39	-859
Totaal leningen aan overige verbonden partijen	**8.197**	**1.600**	**-561**	**9.236**

x € 1.000

Airport Garden City C.V. (100% dochter van deelneming OMALA N.V.) heeft in 2021 een lening afgelost voor € 0,6 mln. In 2021 zijn ook twee nieuwe leningen verstrekt. Dit betrof een lening van € 0,6 mln. in oktober voor een jaar en een lening van € 1,0 mln. in december. Deze leningen zijn verstrekt op basis van de financieringsafspraken in de samenwerkingsovereenkomst met OMALA.

Uit voorzichtigheid is een deel van de lening EEF (tot 01-09-2020 stichting DE-on) voorzien voor een bedrag van € 0,86 mln. De afname van de voorziening wordt veroorzaakt doordat het geprognosticeerde resultaat over 2021 en 2022 minder negatief is ten opzichte het jaar 2020. De negatieve resultaten zijn het gevolg van het tegenvallende tempo waarin de financieringen worden versterkt, hierdoor blijven de renteopbrengsten achter bij de verwachtingen.

Tabel 3.13: Overige langlopende geldleningen

f. Overige langlopende leningen	Boekwaarde per 1 januari 2021	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Boekwaarde per 31 december 2021
Lening Kredietbank Nederland MKB	27	0	0	27
Totaal	**27**	**0**	**0**	**27**

x € 1.000

Op 20 mei 2014 hebben PS besloten maximaal € 2,0 mln. beschikbaar te stellen aan Stichting Kredietbank Nederland ten behoeve van het MKB Doorstartfonds Flevoland. Hiervan is € 0,4 mln. daadwerkelijk verstrekt. De overeenkomst kent een looptijd van tien jaar, maar met ingang van 1 juli 2019 mogen er geen nieuwe leningen meer worden verstrekt. Er hebben in 2021 geen mutaties plaats gevonden.
Op 22 april 2020 hebben PS besloten geen wensen en bedenkingen te uiten bij de continuering van het MKB Doorstartfonds, waarbij een kredietfaciliteit van maximaal € 0,65 mln. beschikbaar zal worden gesteld voor de periode tot 1 juni 2030. Van de beschikbaar gestelde faciliteit heeft de stichting in 2021 nog geen gebruik gemaakt. De in 2020 gesloten overeenkomt van geldlening kent een looptijd tot 1 juni 2030, waarbij in de eerste vijf jaar geldleningen uit het fonds kunnen worden verstrekt.

3.2.3 Vlottende activa

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar zijn in onderstaande tabel gespecificeerd.

Tabel 3.14: Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar

	Boekwaarde per 31 december 2021	Boekwaarde per 31 december 2020
Vorderingen op openbare lichamen	39.588	24.635
Verstrekte kasgeldleningen	0	0
Rekening-courant verhouding Rijk	79.818	117.445
Overige vorderingen	3.176	862
Af: voorziening wegens oninbaarheid overige vorderingen	-191	-230
Totaal	**122.391**	**142.712**

x € 1.000

Vorderingen op openbare lichamen
Deze balanspost bestaat grotendeels uit de nog te ontvangen omzetbelasting uit het btw-compensatiefonds over 2021 € 26,3 mln.), de nog te ontvangen opcenten motorrijtuigenbelastingen van december (€ 4,7 mln.) en een vordering op de provincie Overijssel inzake de herstructurering van aansluiting van de N307 op de nieuw aan te leggen brug bij Roggebot (€ 4,8 mln.). Daarnaast zijn hieronder ook verantwoord de nog te ontvangen bedragen van medeoverheden, bijvoorbeeld gemeentelijke cofinanciering of terugvordering van te veel betaalde subsidies.

Rekening-courant verhouding met het Rijk
Door de invoering van het schatkistbankieren is de provincie verplicht haar overtollige liquide middelen bij het Rijk aan te houden. De daling van de rekening-courant verhouding met het Rijk van circa € 37,6 mln. wordt met name veroorzaakt door de investeringen in de vaste activa.

Overige vorderingen
Onder deze post zijn onder andere de schadevorderingen opgenomen.

Voorziening wegens oninbaarheid overige vorderingen
Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening van ca. € 0,19 mln. opgenomen die in mindering gebracht wordt op de overige vorderingen. Deze voorziening heeft geheel betrekking op nog openstaande vorderingen.

3.2.4 Liquide middelen

Tabel 3.15: Specificatie van de liquide middelen

	Boekwaarde per 31 december 2021	Boekwaarde per 31 december 2020
Banksaldi	147	2.116
Totaal	**147**	**2.116**

x € 1.000

De liquide middelen zijn geheel vrij beschikbaar.

Met tabel 3.16 wordt inzicht gegeven in de mate van benutting van het drempelbedrag dat in het kader van het verplicht schatkistbankieren voor openbare lichamen is geïntroduceerd. Hieruit blijkt dat wij in 2021 het drempelbedrag niet hebben overschreden.

Tabel 3.16: Benutting drempelbedrag schatkistbankieren 2021

		2021			
1	**Drempelbedrag**	**2.116**			
		1e kwartaal	2de kwartaal	3de kwartaal	4de kwartaal
2	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks-schatkist aangehouden middelen**	**838**	**645**	**373**	**139**
3a = 1 > 2	Ruimte onder het drempelbedrag	1.225	1.419	5.130	5.364
3b = 2 > 1	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

x € 1.000

3.2.5 Overlopende activa

Tabel 3.17: Specificatie overlopende activa

	Boekwaarde per 31 december 2021	Boekwaarde per 31 december 2020
Waarborgsommen	8	8
Vooruitbetaalde kosten	8.299	1.939
Te ontvangen doeluitkeringen	585	277
Nog te ontvangen baten	6.692	15.707
Totaal	**15.584**	**17.931**

x € 1.000

De overlopende activa hebben betrekking op reeds in 2021 vooruitbetaalde kosten voor het boekjaar 2022, en nog in 2022 te ontvangen baten die betrekking hebben op het boekjaar 2021.

Vooruitbetaalde kosten
Onder de vooruitbetaalde kosten is een vooruitbetaling van een subsidie aan de gemeente Almere opgenomen voor de aanleg van twee fietsbruggen, totaal € 2,25 mln. Daarnaast zijn hier onder andere opgenomen de vooruit betaalde abonnementen en bijdragen 2022.

Te ontvangen doeluitkeringen
De te ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel worden ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Tabel 3.18: Verloop te ontvangen doeluitkeringen per programma

Programma	Doeluitkering	1 januari 2021	Ont-vangsten	Onttrek-king	31 december 2021
Economie	MIT-regeling 2019 en 2020	277	-177	0	100
	MIT-regeling 2021	0	-323	808	485
	Totaal	**277**	**-500**	**808**	**585**

x € 1.000

MIT-regeling 2019 en 2020
Door het ministerie van EZK is d.d. 15 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Regionale MIT-regeling' een bedrag van € 0,86 mln. beschikt. Hierop is in 2021 een uitkering ontvangen van € 0,18 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren.

MIT-regeling 2021

Door het ministerie van EZK is d.d. 22 december 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'MIT 2021' een bedrag van € 0,81 mln. beschikt. Hierop is in 2021 een voorschot ontvangen van € 0,32 mln. Doel van de specifieke uitkering is om innovatie te bevorderen bij het MKB en om het MKB beter aan te laten sluiten bij de innovatie-agenda's van de Topsectoren en het MTIB. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2021 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,81 mln.

Nog te ontvangen baten

Onder deze post is een vordering opgenomen op de gemeente Urk van € 1,7 mln. voor uitgevoerde werkzaamheden betreffende renovatie aan bruggen. Daarnaast is er een vordering opgenomen op RVO voor de subsidie met betrekking tot werkzaamheden aan de Hoge vaart en de Zwolse vaart voor totaal € 2,6 mln.

3.3 Toelichting op de balans (passiva)

3.3.1 Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de 'Algemene reserve' en de bestemmingsreserves. De 'Algemene reserve' is vrij te besteden en dient ter dekking van algemene risico's. De bestemmingsreserves bestaan uit middelen die gealloceerd zijn aan specifieke bestemmingen. De kaders zijn opgenomen in de nota 'Reserves & Voorzieningen 2020–2023'. In tabel 3.18 is de opbouw van en de ontwikkeling in het eigen vermogen opgenomen (exclusief rekeningresultaat 2021).

Tabel 3.19: Opbouw en ontwikkeling in eigen vermogen

	Eind-saldo 2020	Resul-taat 2020	Begin-saldo 2021	Bij 2021	Af 2021	Eind-saldo 2021
A001 Algemene reserve	21.291	2.247	23.539	1.231	-2.247	**22.523**
Totaal Algemene reserve	**21.291**	**2.247**	**23.539**	**1.231**	**-2.247**	**22.523**
Bestemmingsreserves						
B008 Monumentenzorg	850	0	850	323	-177	996
B009 Brede bestemmingsreserve	54.452	8.562	63.014	7.312	-11.101	59.225
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	1.631	0	1.631	1.000	-1.006	1.625
B029 Bodem	2.131	156	2.287	0	-396	1.891
B032 Nieuwe Natuur	12.545	0	12.545	0	-6.667	5.878
B035 Almere 2.0	2.594	0	2.594	6.700	-8.971	323
B039 Meerjarenaanpak Bedrijfsvoering	486	0	486	0	-486	0
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	5.600	0	5.600	0	-1.508	4.092
B046 Artistieke experimenten	100	0	100	2.143	0	2.243
Totaal bestemmingsreserves	**80.389**	**8.718**	**89.106**	**17.478**	**-30.312**	**76.273**
Uitvoeringsreserve						
B011 Sport	330	0	330	209	-132	407
B016 Zuiderzeelijngelden	12.192	0	12.192	0	-571	11.621
B027 POP	9.532	0	9.532	1.880	-1.818	9.594
B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	1.479	0	1.479	900	-86	2.294
B040 Doorgeschoven activiteiten	2.471	110	2.581	397	-2.220	758
B044 Duurzame energie	3.391	0	3.391	169	-1.343	2.217
B047 Krachtige Samenleving	1.519	0	1.519	350	-602	1.267
B048 Fonds Vitaal Platteland	1.957	0	1.957	0	-90	1.867
B050 Flevoland Natuurinclusief	0	0	0	2.650	0	2.650
Totaal uitvoeringsreserves	**32.870**	**110**	**32.981**	**6.555**	**-6.862**	**32.675**

	Eind-saldo 2020	Resul-taat 2020	Begin-saldo 2021	Bij 2021	Af 2021	Eind-saldo 2021
Egalisatiereserve						
B003 Personeel	5.348	0	5.348	1.413	-1.562	5.198
B017 Technische bijstand Europa	649	0	649	0	-2	647
B030 Egalisatiereserve gladheidsbestrijding	500	0	500	0	-500	0
B033 Activering vervangingsinvesteringen	10.171	0	10.171	3.107	0	13.278
B036 Jaarlijks onderhoud infrastructuur	56	0	56	694	0	750
B037 Mobiliteit	91.091	0	91.091	11.396	0	102.487
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	10.142	0	10.142	574	-267	10.448
B043 Economisch Programma	7.275	0	7.275	3.948	-3.117	8.106
B049 Informatiestrategie	1.469	0	1.469	486	-795	1.160
Totaal egalisatiereserves	**126.701**	**0**	**126.701**	**21.618**	**-6.243**	**142.074**
Totaal reserves	**261.252**	**11.075**	**272.327**	**46.882**	**-45.664**	**273.547**

x € 1.000

De totale omvang van de reserves (na verwerking resultaat 2020) is in 2021 toegenomen met € 1,2 mln. (begroot was een afname met € 14,3 mln.). Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door enerzijds de (hogere) toevoegingen aan de reserves 'Personeel', 'Egalisatie JO Infrastructuur', 'Mobiliteit' en 'Economisch Programma' en anderzijds de (lagere) onttrekkingen aan de reserves 'Brede Bestemmingsreserve', 'Zuiderzeelijngelden', 'POP', 'Egalisatie gladheidsbestrijding', 'Nieuwe natuur', 'Regiodeal Noordelijk Flevoland' en 'Fonds Vitaal Platteland'. Een nadere toelichting op deze mutaties is opgenomen in programmaonderdeel '7.5 Reserves'. In bijlage 1 'Toelichting reserves en voorzieningen' zijn de individuele mutaties van iedere reserve weergegeven. Daar is ook een nadere toelichting opgenomen op de doelstellingen van de reserves.

3.3.2 Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de provincie. Het verloop van de voorzieningen in 2021 is in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 3.20: Verloop voorzieningen

	Boekwaarde per 1 januari 2021	Toevoeging 2021	Onttrekking 2021	Vrijval 2021	Boekwaarde per 31 december 2021
Niet jaarlijks onderhoud:					
- Infrastructuur	18.096	8.633	-10.514	0	16.213
- Vestigingen	470	86	-108	0	449
- NLE	562	183	-279	0	467
- Provinciehuis	2.495	472	-463	0	2.503
Totaal niet jaarlijks onderhoud	**21.623**	**9.374**	**-11.364**	**0**	**19.632**
Grondwaterbeheer	644	0	-104	0	540
Pensioenen (oud) leden GS (APPA)	9.200	0	-319	-433	8.448
Reorganisatie bedrijfsvoering	177	19	-117	0	79
Garantstelling personeel NLE	1.010	0	0	-1.010	0
Spaarverlof	520	117	0	0	637
WW-lasten	168	73	-94	0	147
Totaal overige verplichtingen	**11.719**	**209**	**-634**	**-1.443**	**9.851**
Afkoop onderhoud verlichting A6	0	162	0	0	162
Totaal ontvangen afkoopsommen	**0**	**162**	**0**	**0**	**162**
Totaal voorzieningen	**33.342**	**9.745**	**-11.998**	**-1.443**	**29.646**

x € 1.000

Niet jaarlijks onderhoud
De dotaties en onttrekkingen zijn gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen. Daardoor kan er in een jaar sprake zijn van hogere uitgaven (onttrekking) dan toevoegingen en vice versa. Dit is inherent aan het karakter van dergelijke voorzieningen, welke bedoeld zijn om de onderhoudskosten gelijkmatig over de jaren te verdelen.

Overige voorzieningen
De voorziening voor garantstelling personeel NLE is vrijgevallen. De afgegeven garantie vervalt na 31 mei 2022 en kan alleen worden geëffectueerd bij een faillissement van Batavialand voor die datum. Naar huidige inzichten is er geen reden meer deze voorziening nog aan te houden.

Voor een nadere toelichting op het doel van de voorzieningen wordt verwezen naar bijlage 1 bij deze jaarstukken. Hierin zijn tevens de voorzieningen weergegeven die conform de voorschriften van het BBV gesaldeerd zijn met de activa (voorzieningen voor oninbare vorderingen, oninbare leningen en Flevokust Haven).

Ontvangen afkoopsommen
In 2021 is er een afkoopsom voor het onderhoud van de openbare verlichting van de A6 ontvangen. Deze afkoopsom heeft betrekking op het onderhoud aan de openbare verlichting, die de provincie over neemt van het Rijk voor een periode van 20 jaar.

3.2.3 Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden looptijd < 1 jaar
De belangrijkste schulden op korte termijn bestaan uit te verrichten betalingen aan crediteuren die op de balansdatum nog niet zijn voldaan. Dit zijn doorgaans facturen waarvan de betaaltermijn op balansdatum nog niet was vervallen. Deze zijn begin 2022 vrijwel geheel afgewikkeld. Het verloop van de vlottende passiva is in onderstaand overzicht weergegeven.

Tabel 3.21: Verloop overige schulden

	Boekwaarde per 31 december 2021	Boekwaarde per 31 december 2020
Crediteuren	16.219	17.420
Overige	1.524	1.582
Totaal	**17.743**	**19.002**

x € 1.000

Crediteuren
Het saldo van de crediteuren laat in 2021 een daling zien ten opzichte van 2020. De betalingen aan crediteuren wordt gedaan zodra de facturen goed zijn gekeurd. Hierdoor kan het openstaande saldo crediteuren sterk variëren.

Overige
Deze post bestaat vrijwel geheel uit nog te betalen salariskosten.

Overlopende passiva
Het gaat bij overlopende passiva voornamelijk om nog door de provincie te betalen subsidies en goederen en diensten die zijn toegekend of geleverd in 2021, waarvan de eindafrekening en betaling in 2022 zal plaatsvinden. Het verloop van de overlopende passiva is in tabel 3.21 weergegeven.

Tabel 3.22: Verloop overlopende passiva

	Boekwaarde per 31 december 2021	Boekwaarde per 31 december 2020
Transitorische verplichtingen	15.569	13.501
Vooruit ontvangen doeluitkeringen	28.910	15.584
Overige vooruit ontvangen bedragen	780	733
Totaal	**45.258**	**29.818**

x € 1.000

Vooruit ontvangen doeluitkeringen
De vooruit ontvangen doeluitkeringen hebben betrekking op rijksbijdragen of bijdragen van derden die voor een specifiek doel zijn ontvangen. Deze dienen of nog te worden besteed aan het specifieke doel dan wel te worden terugbetaald.

Tabel 3.23: Verloop vooruit ontvangen doeluitkeringen per programma

Programma	Doeluitkering	1 januari 2021	Toevoeging	Onttrekking	31 december 2021
Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en landschap	Living Lab	147	100	-23	224
	Smart Bridges Floriade	37	0	-37	0
	Subtotaal	**184**	**100**	**-60**	**224**
Landbouw, visserij en natuur	Floriade werkt!	1.039	0	-554	485
	EHS compensatie	3.312	0	0	3.312
	IBP Vitaal Platteland	4.150	0	0	4.150
	Programma natuur	0	2.495	0	2.495
	Subtotaal	**8.501**	**2.495**	**-554**	**10.442**
Economie	Samenwerking leven lang leren	32	0	0	32
	LNV Scholingsfonds NF	44	0	-9	35
	MKB Deal	353	0	-88	265
	MIT 2021	0	323	-323	0
	Subtotaal	**429**	**323**	**-420**	**332**
Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	Culturele voorzieningen provincies	84	301	-84	301
	Impuls versterking regionale Culturele Infrastructuur	0	333	-85	248
	Subtotaal	**84**	**634**	**-169**	**549**
Energie, duurzaamheid en milieu	Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed	667	1.216	-203	1.679
	Subtotaal	**667**	**1.216**	**-203**	**1.679**
Mobiliteit	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2020	301	0	63	364
	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2021	0	2.256	-1.775	481
	Snelfietsroutes	1.074	461	0	1.535
	Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur	0	41	0	41
	SBIR Smart Mobility Flevoland	0	405	-150	255
	Verkeersveiligheidsmaat-regelen	51	0	0	51
	Bermmaatregelen N-wegen	800	0	0	800
	Aansluiting A6	2.945	0	-1.643	1.302
	Realisatie N307/Roggebotsluis	0	34.062	-24.093	9.969
	Subtotaal	**5.171**	**37.225**	**-27.598**	**14.798**

Programma	Doeluitkering	1 januari 2021	Toevoeging	Onttrekking	31 december 2021
Vernieuwend bestuur	BZK Regionale Flexpools	548	336	0	884
	Verzameluitkering BZK	0	14	-14	0
	Subtotaal	**548**	**350**	**-14**	**884**
	Totaal	**15.584**	**42.343**	**-29.018**	**28.910**

x € 1.000

Living Lab decentrale waterzuivering
Binnen het programma 'Almere 2.0' zijn voorbereidingen getroffen voor een living lab, voor innovaties in de decentrale waterzuivering. Voor dit project zijn bijdragen vooruit ontvangen van gemeente Almere, waterschap Zuiderzeeland en Stowa. De projectlasten worden gefinancierd vanuit deze vooruit ontvangen bijdrages.

Smart Bridges - Floriade
In 2018 is een bijdrage uit het Fonds Verstedelijking ontvangen van gemeente Almere voor het ontwikkelen van een tweetal innovatieve bruggen op het Floriade-terrein. De projectlasten werden gefinancierd vanuit deze vooruit ontvangen bijdrage, het saldo ultimo 2021 is nihil. De resterende projectkosten worden separaat gedeclareerd bij de fondsbeheerder.

Floriade werkt!
Vanuit het FVA is een subsidie van totaal € 2,0 mln. ontvangen voor activiteiten in het kader van het programma 'Floriade Werkt!' en de 'Nadere Regel Floriade'. De lasten van deze twee programma's, respectievelijk € 0,02 mln. en € 0,13 mln. worden gefinancierd vanuit deze vooruit ontvangen bijdrage.

Compensatie Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
De middelen hebben betrekking op van derden ontvangen bijdragen die ingezet dienen te worden voor de realisatie van natuurcompensatieverplichtingen. Deze compensaties worden gerealiseerd binnen het programma 'Nieuwe Natuur'.

IBP Vitaal Platteland
In 2020 is een specifieke uitkering ontvangen van het ministerie van LNV voor het IBP. Samen met diverse partners is deze subsidie aangevraagd voor de uitvoering van de projecten van die partners in het Nationaal Park Nieuw Land.

Programma Natuur
Door het ministerie van LNV is d.d. 21 juli 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Programma Natuur' een bedrag van € 9,60 mln. beschikt. Hierop is in 2021 een voorschot ontvangen van € 2,5 mln. Doel van deze specifieke uitkering is het natuurherstel in de meest kwetsbare natuurgebieden. De inzet richt zich met name op overbelaste stikstofgevoelige Natura2000-gebieden en leefgebieden van soorten. De uitvoeringsperiode loopt tot en met 31 december 2025, waarbij de bestuurlijke verplichtingen uiterlijk 31 december 2023 dienen te zijn aangegaan. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2021 geen bestedingen verantwoord.

MKB Deal
Door het ministerie van EZK is d.d. 4 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering MKB-deals een bedrag van € 0,35 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter dekking van de uitvoeringsactiviteiten zoals opgenomen in de MKB-deal (versterking regionaal MKB). Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2021 bestedingen ten laste van Rijksmiddelen ten bedrage van € 0,09 mln. (2020: € 0) verantwoord. De projectperiode van de MKB-deal loopt tot 1 januari 2023.

Culturele voorzieningen provincies
Door het ministerie van BZK is d.d. 18 november 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Culturele voorzieningen provincies' een bedrag van € 0,41 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Op 24 november 2021 is een bedrag van € 0,3 mln. ten behoeve van de tweede tranche beschikt. Dit bedrag is in 2021 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is het compenseren van provincies voor de extra kosten die ze gemaakt hebben om de primair provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen te compenseren voor inkomsten die deze instellingen zijn misgelopen voor de periode van begin maart tot 1 juni

2020 (eerste tranche) en juni tot 31 december 2020 (tweede tranche) vanwege de coronamaatregelen van het kabinet. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2021 bestedingen verantwoord ten bedrage van € 0,84 mln., waarmee de eerste tranche volledig is ingezet.

Impuls versterking regionale culturele infrastructuur
Door het ministerie van OCW is d.d. 6 juli 2021 in het kader van de specifieke uitkering ter versterking van de regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing' een bedrag van € 1,33 mln. beschikt. Hierop is in 2021 een voorschot ontvangen van € 0,33 mln. Doel van deze specifieke uitkering is een tijdelijke extra impuls te geven aan de culturele infrastructuur van de provincie. Het gaat hierbij om versterken en ondersteunen. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2021 bestedingen ten bedrage van € 0,085 mln. verantwoord. De projectperiode loopt tot en met 31 december 2024.

Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed
Door het ministerie van BZK is d.d. 1 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed' een bedrag van € 1,88 mln. beschikt. Hierop is in 2021 een voorschot ontvangen van € 1.216 mln. Doel van de specifieke uitkering is het ontzorgen van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van hun maatschappelijk vastgoed. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2021 bestedingen ten bedrage van € 0,2 mln. verantwoord

Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2020
Door het ministerie van IenW is d.d. 10 december 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2020' een bedrag van € 0,97 mln. beschikt. Hierop is in 2020 een voorschot ontvangen van € 0,77 mln. Doel van de specifieke uitkering is om de provincie in staat te stellen aan de concessiehouder van de OV-concessie IJsselmond over de periode 15 maart tot en met 31 december 2020 een beschikbaarheidsvergoeding te verstrekken. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering heeft in 2021 (verzoek tot vaststelling) een correctie op de in 2020 (tussentijdse informatie) verantwoorde bestedingen plaatsgevonden ten bedrage van € 0,06 mln.

Het ministerie van IenW stemt ermee in dat de provincie om concurrentiegevoelige redenen de gevraagde SiSa-verantwoordingsinformatie met betrekking tot de concessiegegevens voor de regeling specifieke uitkering 'Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2020' (E1) niet vermeldt in haar jaarstukken, maar wel separaat via het CBS bij het ministerie aanlevert, zodat het ministerie de specifieke uitkering kan vaststellen.

Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer 2021
Door het ministerie van IenW is d.d. 22 oktober 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-concessies 2021' een bedrag van € 2,82 mln. beschikt. Hierop is in 2021 een voorschot ontvangen van € 2,23 mln. Doel van de specifieke uitkering is om de provincie in staat te stellen aan de concessiehouders van de OV-concessies IJsselmond en Lelystad over de periode 1 januari tot en met 31 december 2021 een beschikbaarheidsvergoeding te verstrekken. Ten laste van de ontvangen doeluitkering zijn in 2021 bestedingen ten bedrage van € 1,78 mln. verantwoord.

Snelfietsroutes
Door het ministerie van IenW is d.d. 14 juli 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Snelfietsroutes 2020-2022' een bedrag van € 1,53 mln. beschikt. Hierop is in een voorschot ontvangen van € 1,53 mln., waarvan € 0,46 mln. in 2021. Doel van de specifieke uitkering is cofinanciering van de aanleg van twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofdfietsroute Spoorbaanpad (gemeente Almere). Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2021 geen bestedingen (2020: € 0) verantwoord. De door het ministerie beschikte projectperiode loopt vooralsnog tot en met 31 december 2022.

Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur
Door het ministerie van IenW is d.d. 15 december 2021 in het kader van de specifieke uitkering 'Doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021' een bedrag van € 0,04 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2021 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is om uitvoering te geven aan projecten en maatregelen (gericht op het stimuleren van doelmatiger en duurzamer gebruik van verkeersinfrastructuur) die door Rijk en regio zijn afgesproken in de Bestuurlijke Overleggen MIRT. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2021 geen bestedingen verantwoord. De door het ministerie beschikte projectperiode loopt tot en met 31 december 2024.

SBIR Smart Mobility Flevoland
Door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland is d.d. 3 november 2021 ter bevordering van een innovatiecompetitie gericht op het uitvoeren van een SBIR-traject (Small Business Innovation Research) een bedrag van € 0,45 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2021 voor 0,4 mln. bevoorschot. Het SBIR-traject dat de provincie is gestart betreft een innovatiecompetitie waarmee de provincie een vraagstuk op het gebied van 'Smart Mobility' in de markt zet en daarvoor een innovatieve oplossing zoekt. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2021 bestedingen ten bedrage van € 0,15 mln. verantwoord. De door RVO beschikte projectperiode loopt tot en met 31 december 2022.

Verkeersveiligheidsmaatregelen
Door het ministerie van IenW is d.d. 30 november 2020 in het kader van de specifieke uitkering 'Stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021' een bedrag van € 0,05 mln. beschikt. Dit bedrag is in 2020 volledig bevoorschot. Doel van de specifieke uitkering is 50% cofinanciering ter uitvoering van kosteneffectieve en risicogestuurde infrastructurele maatregelen op het provinciale wegennet om de verkeersinfrastructuur verkeersveiliger te maken. Ten laste van deze ontvangen doeluitkering zijn in 2021 geen bestedingen verantwoord.

Regeling specifieke uitkeringen N-wegen
Het doel van de door het ministerie van IenW d.d. 18 december 2019 beschikte uitkering is het financieel ondersteunen van de provincie bij het treffen van infrastructurele maatregelen aan de bermen van N-wegen, die niet in beheer zijn bij het Rijk, gericht op het verminderen van ernstige bermongevallen.
Het volledige toegekende bedrag (25% cofinanciering) is als voorschot ontvangen in 2019.
Verantwoording vindt jaarlijks plaats via het systeem van Single information, Single audit (SiSa).

Halve aansluiting A6
Dit betreft een bijdrage van het Rijk voor het realiseren van de halve aansluiting op de A6. Van dit bedrag is tot en met 2021 totaal ca. € 16 mln. uitgegeven. Een deel van het restantbedrag zal in het komende jaar worden uitgegeven, de rest is in 2021 voor een bedrag van € 0,9 mln. vrijgevallen.

Realisatie N307/Roggebotsluis
Dit betreft een bijdrage van het Rijk voor de sloop van de bestaande brug en sluis en de bouw van een nieuwe brug. Van dit bedrag is tot en met 2021 totaal ca. € 24,4 mln. uitgegeven. Een aanzienlijk deel van het restantbedrag zal in de komende jaren worden uitgegeven.

BZK Regionale Flexpools
Dit betreft de vooruit ontvangen middelen van het Rijk voor de bundeling van flexibele inzet van expertise en capaciteit ter bevordering van de snelheid in de voorfase van de woningbouw (specifieke uitkering). Deze middelen worden ingezet in het programma 'Flevoland bouwt voor Nederland' (motie Koerhuis).

3.4 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

In deze paragraaf zijn belangrijke financiële rechten en verplichtingen opgenomen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is gebonden en die niet uit de balans blijken.

A. Leaseverplichtingen

Leaseauto’s
In totaal worden 43 auto's geleased. Voor iedere auto is een apart leasecontract afgesloten dat valt onder het raamcontract dat de provincie heeft met een leasemaatschappij. De totale waarde van deze contracten bedraagt € 1,97 mln., waarvan € 0,55 mln. een looptijd heeft korter dan 1 jaar.

B. Overige niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Verhuur vleugel provinciehuis
De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek (OFGV) huurt een vleugel van het pand waarin de provincie Flevoland gevestigd is. Hiervoor ontvangt de provincie jaarlijks een vergoeding van € 0,2 mln.

Daarnaast ontvangt de provincie € 0,09 mln. per jaar voor het doorberekenen van services. Het contract loopt tot februari 2023.

Verhuur pand Oostvaardersdijk
Het pand aan de Oostvaardersdijk (voormalig NLE) wordt door de provincie Flevoland deels verhuurd aan twee huurders; te weten de stichting Erfgoed Batavialand en Het Flevolands Archief. De huur loopt tot medio 2027 en bedraagt jaarlijks € 0,58 mln. De totale contractwaarde per balansdatum bedraagt € 3,16 mln.

Huur multifunctionals
Vanaf 1 februari 2020 is een contract gesloten voor de huur van 14 multifunctionals, inclusief onderhoud en services. De looptijd van het contract is 60 maanden en de contractwaarde is in totaal € 0,07 mln.

Openbaar vervoer
Ter doelrealisatie van het provinciaal mobiliteitsbeleid (product Openbaar vervoer) is de provincie voor een aantal toekomstige jaren een tweetal belangrijke financiële verplichtingen aangegaan welke niet in de balans zijn opgenomen.

Het betreffen de openbaar vervoerconcessies IJsselmond en Lelystad. De looptijd van beide concessieovereenkomsten is tot en met 9 december 2023. Tegenover de jaarlijkse verplichting uit hoofde van de exploitatiesubsidies staan de geschatte reizigersopbrengsten in de regio IJsselmond, waarvan de omvang afhankelijk is van autonome marktontwikkelingen. Zowel de lasten áls de vervoerstarieven (medebepalend voor de omvang van de baten) worden jaarlijks volgens de in de sector algemeen toegepaste methoden geïndexeerd. Per saldo bedraagt de totale jaarlijkse verplichting in een jaar zonder opbrengstenderving circa € 10,6 mln. (prijspeil januari 2022).

Garantiestelling personeel NLE
De provincie staat bij faillissement van Batavialand garant voor de WW-suppletie en transitievergoeding van medewerkers welke voor de start van Batavialand werkzaam waren bij GR NLE. De afgegeven garantie vervalt na 31 mei 2022 en kan alleen worden geëffectueerd bij een faillissement van Batavialand voor die datum. Voor de medewerkers die op balansdatum nog in dienst zijn en onder de garantie vallen bedraagt de afgegeven garantie € 0,84 mln.

C. Verplichtingen natuurbeheer

In 2014 is landelijk afgesproken om de doorlopende natuurverplichtingen net als voorgaande jaren, voor de decentralisatie van de Natuurtaken, te vermelden onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. De subsidieaanvragen voor Natuurbeheer (vanuit de SNL) worden voor de provincie uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Zij hebben een overzicht van de doorlopende verplichtingen ultimo 2021 verstrekt. Het totaalbedrag van deze doorlopende verplichtingen per 31 december 2021 is voor provincie Flevoland € 7,76 mln. Deze verplichtingen kunnen worden gedekt uit de middelen voor Natuur van de komende jaren (2022 en verder), die via het Provinciefonds worden verstrekt.

D. Gewaarborgde geldleningen

Tabel 3.23: Gewaarborgde geldleningen

Borg voor lening aan:	Oorspronkelijk bedrag	Waarborg provincie 1 januari 2021	Mutaties waarborg 2021	Waarborg provincie 31 december 2021
Stichting Groenfonds (1,2%)	101.204	424	-113	311
Totaal	**101.204**	**424**	**-113**	**311**

x € 1.000

Er hebben in 2021 geen betalingen plaatsgevonden inzake borg- en garantstellingen.

Stichting Groenfonds
De provincie Flevoland staat borg voor 1,2% van de geldleningen die zijn aangegaan door stichting Groenfonds. Dit betreft zogenaamde convenantsleningen aan provincies uit hoofde van het “LNV-IPO

Convenant 1997" van 15 februari 1997, gesloten tussen het ministerie van LNV en het samenwerkingsverband Interprovinciaal Overleg. De convenantsleningen zijn benut voor de financiering van het provinciale aandeel in grondaankopen ten behoeve van het Nationaal Natuurnetwerk (voorheen EHS). Vanaf 1 januari 2008 zijn er geen opnamen meer mogelijk door provincies uit de convenantsleningen.

E. Overige meerjarige financiële rechten en verplichtingen

Inkopen en aanbestedingen
Jaarlijks worden interne controles uitgevoerd op de financiële rechtmatigheid van inkopen en aanbestedingen. In 2021 is er € 1,6 mln. geconstateerd waarbij het totaal van aaneengesloten opdrachten het grensbedrag voor Europese aanbestedingen overschrijdt. Daarnaast zijn nog opdrachten (€ 0,9 mln.) die voortvloeien uit voorgaande jaren. De totale afwijking bedraagt ca. € 2,5 mln. van de omvang van onze jaarrekening en valt daarmee buiten de controletolerantie die PS hebben vastgesteld.

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de totale afwijking welke volledig in 2021 wordt verantwoord.

Tabel 3.24: Afwijkingen financiële rechtmatigheid inkopen en aanbesteding

	Afwijking 2021
Totaal	**2.453**

x € 1.000

Kredietfaciliteit
De provincie Flevoland beschikt met ingang van 1 januari 2019 over een kredietfaciliteit bestaande uit een kredietlimiet van € 0 en een intra-daglimiet van € 10 mln.

Meerjarige subsidieverplichtingen
Onderstaand overzicht geeft inzicht in de resterende verplichting inzake de meerjarige (materiële) subsidies. Dit is de verplichting voor 2022 en verdere jaren van alle subsidieverstrekkingen conform de 'Algemene Subsidieverordening Flevoland' van € 0,025 mln. en groter. Uitgangspunt voor lastneming van deze subsidies is toegepast overeenkomstig de grondslagen zoals opgenomen bij onderdeel 3.1 van de jaarrekening.

Tabel 3.25: Resterende verplichting inzake meerjarige (materiële) subsidies

	Resterende verplichting
Totaal	**7.341**

x € 1.000

Meerjarige verplichtingen volgend uit aanbestedingscontracten/concessies
In overeenstemming met de stellige uitspraak van de Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) in de Kadernota Rechtmatigheid dient in de jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de (Europees aanbestede) meerjarige contracten. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de meerjarige verplichtingen (resulterend uit Europese aanbestedingen) per programma, indien niet reeds toegelicht onder de Niet inde balans opgenomen rechten en verplichtingen.

Tabel 3.26: Meerjarige verplichtingen volgend uit aanbestedingscontracten/concessies

Programma	Meerjarige inkoopverplichting
5. Energie, duurzaamheid en milieu	173
6. Mobiliteit	7.407
7. Vernieuwend bestuur	2.898
Totaal	**10.478**

x € 1.000

Bijlagen

Behorend bij de jaarrekening:
1. Toelichting reserves en voorzieningen
2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden
3. Incidentele lasten en baten
4. Single information Single audit (SiSa)

Overig:
5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant
6. Lijst met afkortingen

1. Toelichting reserves en voorzieningen

Eens in de 4 jaar wordt een nota reserves en voorzieningen uitgebracht waarin het beleid wordt uiteengezet. In november 2019 is de nota 'Reserves & Voorzieningen 2020-2023' vastgesteld. Voor alle bestemmingsreserves geldt dat het saldo van de reserve beschikbaar is voor de benoemde bestedingsdoelen. Voor een deel zijn de hierin opgenomen middelen reeds geoormerkt voor specifieke activiteiten. In deze bijlage is van iedere reserve en voorziening een detailoverzicht van het verloop in 2021 weergegeven, inclusief eventuele resterende oormerken.

Reserves

Algemene reserve (NR: A001)
De 'Algemene reserve' is noodzakelijk om te voorkomen dat bij incidentele tegenvallers ombuigingen op het bestaande beleid nodig zijn. Ook kan de reserve worden benut voor incidentele uitgaven waarvoor geen andere dekking beschikbaar is.

De gewenste omvang van de 'Algemene reserve' wordt bepaald door de beleidsuitgangspunten in de nota 'Risicomanagementbeleid 2021', waarbij het risicoprofiel van de provincie en de andere mogelijkheden die er zijn om eventuele tegenvallers op te vangen een rol spelen. Dit wordt jaarlijks in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' in begroting en jaarstukken toegelicht.

Voor de 'Algemene reserve' is daarnaast een ondergrens vastgesteld. Deze bedraagt 5% van de begrotingsomvang voor bestemming; met de begrotingsomvang wordt bedoeld het totaal van de geraamde c.q. verantwoorde lasten in het jaar waarop de bandbreedte van toepassing is. Hieraan wordt ultimo 2021 voldaan.

De 'Algemene reserve' wordt gevoed uit rekeningoverschotten waaraan geen bestemming is gegeven en incidentele meevallers.

Voor de 'Algemene reserve' bestaat geen bestedingsplan, waardoor de 'Algemene reserve' in beginsel volledig als ‘vrije’ ruimte kan worden beschouwd voor de weerstandscapaciteit, een en ander behoudens eventuele aangebrachte oormerken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
A001 Algemene reserve	**23.539**	**1.231**	**-2.247**	**22.523**	**8.400**
Bij					
Storting voorfinanciering aankoop vastgoed NLE (t/m 2023)		356			
Vaststelling fractievergoedingen 2020		166			
Risicoafdekking uitbreiding aandelen Groeifonds '21		688			
Risicoafdekking obligatielening Alliander 2021		21			
		1.231			
Af					
Resultaatbestemming 2020			-2.247		
Resterende oormerken per 31-12-2021					
Autoleasemaatschappijen					8.400
Totaal oormerken					**8.400**

Egalisatiereserve Personeel (NR: B003)
Dit betreft een gedelegeerde reserve waarvoor verplichtingen mogen worden aangegaan, alvorens de begroting te wijzigen. De verplichting dient te passen binnen het bestedingskader. De reserve wordt ingezet voor:
- (tijdelijke) bovenformatieve formatieplaatsen;
- tijdelijke dubbeling van een functie (voor maximaal 3 maanden);
- personele knelpunten;

- vervanging bij langdurige ziekte (langer dan zes maanden);
- complexe personeelsdossiers en / of afvloeiingskosten;
- organisatieontwikkeling;
- kosten voortvloeiend uit reorganisatie bedrijfsvoering;
- kosten voortvloeiend uit afspraken gemaakt in de cao.

Met ingang van 2017 worden de overschotten/tekorten op de personele budgetten voor medewerkerontwikkeling (inclusief POB), management development traject, duurzame inzetbaarheid en mobiliteit, en stelpost 'Versterking organisatie' bij de jaarrekening toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. Deze bredere inzet van budgetten maakt een meer programmatische aansturing mogelijk, waardoor de budgetten beter worden benut en tijdelijk extra personeelslasten beter kunnen worden opgevangen. Hierdoor kan de directie voor wat betreft de personele budgetten beter inhoud geven aan haar verantwoordelijkheid om de bedrijfsvoering binnen de bestaande budgetten uit te voeren en zich daarbij te conformeren aan de cao.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B003 Personeel	**5.348**	**1.413**	**-1.562**	**5.198**
Bij				
Reguliere storting		900		
Risicoafdekking toekomstige WW-lasten door tijdelijke aanstellingen		180		
Restant budget 'Vitaliteit'		14		
Restant budget 'Duurzame inzetbaarheid'		137		
Restant budget 'POB'		226		
Restant budget 'medewerkerontwikkeling'		33		
Restant budget 'MD traject'		29		
Restant budget 'Participatiewet'		-106		
		1.413		
Af				
Salarissen voor tijdelijk bovenformatieven			-1.490	
Vrijval WW-lasten			-73	
			-1.562	

Bestemmingsreserve Monumentenzorg (NR: B008)
De reserve heeft tot doel om middelen beschikbaar te hebben om financiële bijdragen toe te kennen voor restauratie van rijksmonumenten, overeenkomstig het daarvoor vastgestelde beleid.
Tevens worden niet bestede middelen in enig jaar voor toevalsvondsten geoormerkt toegevoegd aan de reserve conform de nota 'Erfgoedprogramma'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B008 Monumentenzorg	**850**	**323**	**-177**	**996**	**78**
Bij					
Reguliere storting		285			
Toevalsvondsten		38			
		323			
Af					
Onttrekking restauratie Waterloopbos			-177		
Resterende oormerken per 31-12-2021					
Toevalsvondsten					78
Totaal oormerken					**78**

Brede Bestemmingsreserve (NR: B009)
De reserve is ingesteld om projecten te realiseren / stimuleren die belang zijn voor de provincie en bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de provincie en niet passen bij het karakter van andere reserves.

Voor een beroep op deze reserve zijn de volgende randvoorwaarden gesteld:
- het gaat om – veelal grootschalige – projecten met substantiële effecten, uitstraling en betekenis voor Flevoland;
- op deze reserve wordt geen beroep gedaan op grond van het feit dat bestaande budgetten of andere reserves niet toereikend zijn;
- het gaat niet om onderwerpen die in de reguliere begroting thuishoren omdat zij met een zekere regelmaat voorkomen;
- het gaat om publieke zaken waarvan nadrukkelijk een multiplier-effect mag worden verwacht.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	**63.014**	**7.312**	**-11.101**	**59.225**	**55.247**
Bij					
Reguliere storting begroting		1.753			
Negatief eigen vermogen DE-on 2022		39			
Saldo Najaarsnota 2020		1.436			
Saldo Zomernota 2021		564			
Amendement Batavialand Zomernota 2021 (huurderving)		520			
Oostvaardersoevers (van reserve 'Nieuwe Natuur')		3.000			
		7.312			
Af					
Kapitaallasten en exploitatie Food Forum			-172		
Markerwadden			-1.100		
Project Digitalisering Statenwerk			-16		
Toeristisch recreatieve benutting monumenten			-3		
Flevokust spoorwegennetwerk			-87		
NP Nieuw Land (Poort Lelystad)			-37		
Uitwerking Nota Natuur: verrassend Groen			-181		
GLB-pijler 1 (POP3) - watergerelateerde projecten			-28		
Cultuurbeleid 17-20			-102		
Onderhoud infrastructuur			-1.166		
Eenzaamheid			-200		
Krachtige samenleving: Zorgtafel			-150		
Stikstof			-47		
Landschapsvisie			-85		
Duurzame initiatieven			-500		
Human Capital agenda (Corona-effect)			-88		
Financiering & support (Corona-effect)			-688		
Omgevingswet			-338		
Onderzoek levensbestendig wonen			-22		
Economisch programma			-2.500		
POP3+ Transitieperiode			-950		
Flevokust Haven			-531		
Fonds Artistieke experimenten			-2.110		
			-11.101		
Resterende oormerk per 31-12-2021					
Achtervang lening De-on					7.636
Kredietfaciliteit MKB Doorstartfonds					163
Kapitaallasten en exploitatie Food Forum					497
Informatietechnologie					400
Project Digitalisering Statenwerk					242

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B009 Brede Bestemmingsreserve	**63.014**	**7.312**	**-11.101**	**59.225**	**55.247**
Verbreding sluizen Kornwerderzand					2.500
Stimuleringsbudget initiële verduurzaming OV					500
Verkeersmanagement en Bereikbaarheid Oostrand					265
Toeristisch recreatieve benutting monumenten					74
Nationaal Park Oostvaardersplassen					68
ICT					448
Wereld erfgoed Schokland					500
Flevokust spoorwegennetwerk					822
NP Nieuw Land (Poort Lelystad)					2.868
Uitwerking Nota Natuur: verrassend Groen					619
Hoogwaardig OV Luchthaven					1.000
GLB-pijler 1 (POP3)					781
Cultuurbeleid 17-20					97
Digicity					2.000
Onderhoud infrastructuur					4.284
Risicoreservering Groeifonds					1.000
Oostvaardersoevers					4.000
Batavialand					2.520
Krachtige samenleving: Zorgtafel					450
Scheepswrakmarkering					100
Stikstof					2.453
Landschapsvisie					565
Human Capital agenda (Corona-effect)					437
Financiering & support (Corona-effect)					1.587
Derving opbrengsten OV (Corona)					2.250
House of skills					100
Human Capital agenda: klimaatopgave					120
Omgevingswet					329
Onderzoek levensbestendig wonen					78
Economisch programma					5.500
Luchthavenfonds					250
Motie Koerhuis					1.900
POP3+ Transitieperiode					950
Flevokust Haven					295
MITC					3.000
Cybersecurity bruggen en sluizen					150
CO2 reductie projecten en B&O					1.000
Bestuurlijke Vernieuwing					400
Energieweerbaarheid					50
Totaal oormerken					**55.247**

Uitvoeringsreserve Sport (NR: B011)
Het doel van deze reserve betreft het versterken van provinciale maatschappelijke waarden van sport. De reserve ondersteunt de uitvoering van het sportbeleid door bijdragen te verstrekken aan grote sportevenementen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B011 Sport	**330**	**209**	**-132**	**407**	**276**
Bij					
Storting doorschuif 2021 t.b.v. Sport en Corona 2022		209			
Af					
Onttrekking Sport en Corona			-132		
Resterend oormerk per 31-12-2021					
Coronamaatregelen					276
Totaal oormerken					**276**

Uitvoeringsreserve Zuiderzeelijngelden (NR: B016)
De reserve wordt gebruikt voor de uitvoering van het 'ZZL-programma'. Dit programma omvat de realisatie van projecten tot verbetering en versterking van de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van provincie Flevoland, die kunnen worden gezien als compensatie voor het niet doorgaan van de Zuiderzeelijn. De reserve blijft in stand tot de daarmee te realiseren projecten zijn afgerond, daarna kan de reserve worden opgeheven (indicatie 2022).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B016 Zuiderzeelijngelden	**12.192**	**0**	**-571**	**11.621**	**11.621**
Af					
Projectbijdragen Luchthavenfonds			-13		
Provinciale bijdrage projecten ZZL			-558		
			-571		
Resterend oormerk per 31-12-2021					
Luchthavenfonds					293
Provinciale bijdrage Maritieme Servicehaven NF					5.810
Provinciale bijdragen overige projecten ZZL/NF					5.518
Totaal oormerken					**11.621**

Egalisatiereserve Technische bijstand Europa (NR: B017)
Voor de uitvoeringskosten van de Europese programma's zijn middelen beschikbaar gesteld, genaamd 'technische bijstand'. Dit betreft salariskosten (inclusief overhead), accountantskosten en overige (declarabele) kosten. Deze uitvoeringskosten hebben geen gelijkmatig verloop. Met deze egalisatiereserve kunnen de schommelingen in de kosten van Technische Bijstand in een verantwoordingsjaar worden opgevangen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B017 Technische bijstand Europa	**649**	**0**	**-2**	**647**
Af				
Egalisatie Technische bijstand Europa			-2	

Bestemmingsreserve Procesgelden gebiedsontwikkeling (NR: B025)
Voor de uitvoering van de gebiedsprogramma's is gekozen om de benodigde expertise in te huren, in plaats van het uitbreiden van de formatie. De reden daarvan is dat de vraag naar inzet en expertise afhankelijk is van de fase waarin een gebiedsprogramma zich bevindt. Omdat er vraaggericht wordt ingehuurd is er sprake van een ongelijkmatig verloop van de proceskosten voor de gebiedsprogramma's. Het doel van de reserve is het jaarlijks beslag op de begroting te egaliseren.

Voor elke gebiedsontwikkeling wordt een bestuursopdracht door PS vastgesteld, waarbij inzicht wordt gegeven in de uitgaven die voor de gebiedsontwikkeling zullen worden gedaan.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B025 Procesgelden gebiedsontwikkeling	**1.631**	**1.000**	**-1.006**	**1.625**
Bij				
Reguliere storting		1.000		
Af				
Procesgeld Regio Deal			-130	
Procesgeld MITC			-157	
Procesgeld motie Flevoland bouwt 100.000			-78	
Procesgeld Markermeer - IJmeer			-77	
Procesgeld Oostvaardersoevers			-36	
Procesgeld Amsterdam Lelystad Airport			-75	
Procesgeld MSNF			-158	
Bijdrage overige gebiedsprogramma's			-295	
			-1.006	

Uitvoeringsreserve POP (NR: B027)
De reserve heeft als doel in enig jaar niet bestede middelen voor cofinancering van het 'POP3-programma' beschikbaar te houden voor latere jaren. De provinciale cofinanciering en uitvoeringskosten voor het 'POP3-programma' zijn gelijkmatig over de jaren verdeeld. De feitelijke inzet hiervan wisselt echter van jaar tot jaar, vanwege de relatie met de voortgang en declaratie door derden.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B027 POP	**9.532**	**1.880**	**-1.818**	**9.594**	**2.288**
Bij					
Reguliere storting provinciale cofinanciering POP3		430			
Aanvullende storting voor POP3+ (transitieperiode)		1.450			
		1.880			
Af					
Provinciale cofinanciering voor het programma 'POP3'			-1.035		
Uitvoeringskosten POP3/RVO			-783		
			-1.818		
Resterend oormerk per 31-12-2021					
Uitvoeringskosten POP3					2.288
Totaal oormerken					**2.288**

Bestemmingsreserve Bodem (NR: B029)
Het doel van de reserve is het inzetten van middelen (€ 1,8 mln.) voor onder andere gebiedsprocessen, ABW en het ontwikkelen van pilots rond bodemdaling, bodemkwaliteit en meervoudig ruimtegebruik om de bodemkwaliteit te waarborgen en een geïntegreerde benadering ontwikkelen voor de gebiedsontwikkeling in gebieden met bodemdaling.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B029 Bodem	**2.287**	**0**	**-396**	**1.891**	**1.493**
Af					
Pilot Bodem conform Coalitieakkoord 2019-2023			-307		
Uitvoering bodemtaken 2021			-89		
			-396		
Resterende oormerken per 31-12-2021					
Bodemdaling conform Coalitieakkoord 2019-2023					1.493
Totaal oormerken					**1.493**

Egalisatiereserve gladheidsbestrijding (NR: B030)
Voor de korte en langere termijn een flexibelere buffer te creëren om de sterk wisselende inzet (en kosten) ten behoeve van de gladheidbestrijding op te vangen, zonder dat in het reguliere onderhoudsprogramma moet worden ingegrepen. De egalisatiereserve is bij de instelling eenmalig gevoed met € 0,33 mln. uit het rekeningresultaat 2011. Vervolgens vindt voeding plaats uit batige saldi op de begrotingspost 'Gladheidbestrijding' in de jaren dat er lage kosten worden gemaakt. Het maximale saldo is € 0,5 mln.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B030 Egalisatiereserve gladheidsbestrijding	**500**	**0**	**-500**	**0**
Af				
Overschrijding budget gladheidsbestrijding 2021			-500	

Uitvoeringsreserve Cofinanciering EU-projecten 2014-2020 (NR: B031)
Het doel van de reserve is om de provinciale cofinanciering voor de projecten uit het 'Europese programma 2014-2020' gelijkmatig ten laste van de begroting te laten komen. De reserve wordt primair ingezet voor de cofinanciering van projecten en de uitvoering van eigen projecten, in het kader van het 'Europese programma 2014-2020'. Daarnaast worden eventuele oninbare vorderingen uit de reserve gedekt en vervult de reserve een rol bij het afdekken van het risico dat de Europese commissie de gedeclareerde programmakosten niet volledig vergoedt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B031 Cofinanciering EU-projecten 2014-2020	**1.479**	**900**	**-86**	**2.294**
Bij				
Reguliere storting		900		
Af				
Saldo cofinanciering Kansen voor West en Interreg			-86	

Bestemmingsreserve Nieuwe Natuur (NR: B032)
De in de reserve beschikbare middelen worden ingezet voor de realisatie van het programma 'Nieuwe Natuur' en de afwikkeling van het voormalig Oostvaarderswold. Om het inzicht te verbeteren in de nog beschikbare middelen voor het programma is hiervoor een afzonderlijke reserve ingesteld.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B032 Nieuwe natuur	**12.545**	**0**	**-6.667**	**5.878**
Af				
Oostvaardersoevers (naar BBR)			-3.000	
Biodiversiteit (naar Flevoland Natuurinclusief)			-2.650	
Pacht gronden			21	
Verkoop gronden			-213	
Procesgelden			-143	
Bijdrage projecten			-682	
			-6.667	

Egalisatiereserve activering vervangingsinvesteringen (NR: B033)
Op basis van de Koepelnota integraal infra beheer is een totaal dekkingsarrangement gemaakt voor de kosten van infrabeheer (jaarlijks onderhoud, niet jaarlijks onderhoud en vervangingsinvesteringen) voor de komende jaren. Daarbij worden de vervangingsinvesteringen geactiveerd, waarbij de kapitaallasten (‘de stille lasten’) worden gedekt uit het beschikbare budget voor de stille lasten (€ 4,5 mln. per jaar vanaf 2014). Dit betekent dat er in de eerste jaren ruimte binnen het stille lasten budget ontstaat, die in latere jaren nodig is om de oplopende kapitaallasten te dekken. Deze egalisatiereserve is bedoeld om de lasten van het infrabeheer in latere jaren te kunnen dekken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B033 Egalisatiereserve activering vervangingsinvestering	**10.171**	**3.107**	**0**	**13.278**
Bij				
Egalisatie budgetten vervangingsinvesteringen 2021		3.107		

Bestemmingsreserve Almere 2.0 (NR: B035)
Het doel van de reserve is om de voor het Fonds Verstedelijking Almere (FVA) beschikbare provinciale bijdrage beschikbaar te houden totdat deze op basis van gehonoreerde projecten tot besteding komt. Bestedingen ten laste van de reserve 'Almere 2.0' zullen plaatsvinden op basis van door PS vastgestelde jaarprogramma's voor het FVA (incl. eventuele tussentijds vastgestelde wijzigingen).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B035 Almere 2.0	**2.594**	**6.700**	**-8.971**	**323**
Bij				
Reguliere storting		6.700		
Af				
Bijdrage FVA Jaarprogramma 2020 (Algemeen)			-6.221	
Bijdrage FVA Jaarprogramma 2020 (Floriade)			-2.750	
			-8.971	

Egalisatiereserve jaarlijks onderhoud Infrastructuur (NR: B036)
Door de egalisatiereserve 'Jaarlijks onderhoud Infrastructuur' kunnen overlopende activiteiten in het daaropvolgende jaar worden gedekt. Het maximale saldo is € 0,75 mln. In geval van volledige uitputting van de jaarlijkse begrotingspost 'Jaarlijks Onderhoud' wordt de reserve gebruikt om de verdere kosten van het jaarlijks onderhoud te dekken.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B036 Egalisatiereserve jaarlijks onderhoud Infrastructuur	**56**	**694**	**0**	**750**
Bij				
Saldo budgetten jaarlijks onderhoud 2021		694		

Egalisatiereserve Mobiliteit (NR: B037)
Het doel van de reserve is het egaliseren van de lasten voor openbaar vervoer, bereikbaarheid (verkeers- en mobiliteitsmanagement, alsmede infrastructurele projecten) en verkeersveiligheid. Dit draagt bij aan een stabiel begrotingsbeeld, maakt het mogelijk om het beleid op lange termijn te waarborgen en te verbeteren en om de hiervoor benodigde middelen beschikbaar te houden. De voeding bestaat uit in het verleden aan het provinciefonds toegevoegde structurele middelen voor verkeer en vervoer en is bedoeld ter dekking van eerdergenoemde lasten. De reserve draagt bij aan de ambities in het programma 'Mobiliteit en Ruimte' dat jaarlijks wordt geactualiseerd bij de begroting.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B037 Mobiliteit	**91.091**	**11.396**	**0**	**102.487**	**14.705**
Bij					
Reguliere storting niet bestede Mobiliteitsmiddelen uit Provinciefonds		9.086			
Onderuitputting Mobiliteit 2021		2.060			
Amendement N50 (Zomernota 2021, geoormerkt)		250			
		11.396			
Resterende oormerken per 31-12-2021					
Bijdrage N50					750
Bijdrage busbanen Almere					9.955
Ondergrondse verduurzaming OV-infra					1.500
Fietsmaatregelen (Coalitieakkoord 2019-2023)					2.500
Totaal oormerken					**14.705**

Egalisatiereserve Beheer en ontwikkeling natuur (NR: B038)
Het doel van de reserve is de realisatie van projecten en het uitvoeren van beheermaatregelen in het kader van de decentralisatie van het Natuurbeleid. De reserve zorgt ervoor dat de verschillen in kasuitgaven tussen de jaren worden geëgaliseerd.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B038 Beheer en ontwikkeling natuur	**10.142**	**574**	**-267**	**10.448**	**2.776**
Bij					
Reguliere storting conform begroting		470			
Storten schuif ANLB Europa		104			
		574			
Af					
Beheer en ontwikkeling natuur			-267		
Resterende oormerken per 31-12-2021					
Uitvoering rapport van Geel (Coalitieakkoord 2019-2023)					2.776
Totaal oormerken					**2.776**

Bestemmingsreserve Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering (NR: B039)
Bij de instelling van de reserve is deze eenmalig € 6,5 mln. gevoed vanuit de 'Algemene reserve'. De reserve wordt ingezet voor de kosten die gemaakt worden voor de Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering (MAB).

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B039 Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering	**486**	**0**	**-486**	**0**
Af				
Restant Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering*			-486	

*Conform door PS vastgesteld beleid zijn de resterende middelen binnen de reserve 'MAB' in 2021 toegevoegd aan de reserve ‘Informatiestrategie’, om de laatste projecten af te kunnen ronden.

Uitvoeringsreserve Doorgeschoven Activiteiten (NR: B040)
Doel van deze reserve is het overhevelen van niet bestede budgetten voor specifieke activiteiten die over de jaargrens heen schuiven. Het gaat daarbij uitsluitend om doorgeschoven middelen voor activiteiten waarvoor geen specifieke bestemmingsreserves zijn ingesteld. Indien dit laatste wel het geval is, vindt eventuele overheveling plaats via de daarvoor geëigende reserves.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B040 Doorgeschoven activiteiten	**2.581**	**397**	**-2.220**	**758**	**758**
Bij					
Actieplan geluid/SWUNG		397			
Af					
Amendement L: innovatiegelden landbouw			-200		
Circulaire economie			-300		
Erfgoedprogramma			-90		
Proceskosten Stikstof			-750		
Schone leefomgeving			-100		
Subsidieverlening Verbetering geluid			-590		
Vernieuwend Initiatief Prijs Flevoland			-40		
Actieplan biodiversiteit			-150		
			-2.220		

Resterende oormerken per 31-12-2021					
Waterproblematiek					110
Versnelling Flexwonen					250
SWUNG					397
Totaal oormerken					**757**

Egalisatiereserve Economisch Programma (NR: B043)
Met het 'Economisch programma' wordt het ondernemerschap en groei van het midden- en kleinbedrijf (MKB) versterkt. Doel is groei van de regionale economie en verbetering van het vestigingsklimaat, waardoor nieuwe banen worden gecreëerd. Het verlengd 'Economisch programma' kent vijf programmalijnen: 'Financiering & Support', 'Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt', 'Internationalisering', '(Ondernemers)cultuur' en 'Ruimtelijk-economisch beleid'. De reserve wordt ingezet ter dekking van de ingediende projectvoorstellen. Hierbij dienen de projectvoorstellen te voldoen aan de door PS vastgestelde kaders. Indien in enig jaar de begrote middelen voor de uitvoering van het 'Economisch Programma' niet volledig worden besteed, dan worden deze toegevoegd aan de reserve 'Economisch Programma'. In het coalitieakkoord is sprake van voortzetting van het huidige economische programma, met enkele nieuwe accenten.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B043 reserve Economisch Programma	**7.275**	**3.948**	**-3.117**	**8.106**	**5.165**
Bij					
Productsaldo Economie 2021		1.245			
Voormalig 'Eurodyssey'		203			
Verlenging huidig economisch beleid		2.500			
		3.948			
Af					
Groeimakelaarschap 2019-2021			-170		
Groeibuzz 2019-2021			-200		
Voucherregeling Ondernemerschap Flevoland			-1.100		
Clustervorming mkb Flevoland			-52		
Subsidieverlening 'MKBDoorgaan.nl'			-50		
PPS-regeling			-345		
Scholingsfonds			-393		
Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt			-77		
Talent kleurt Flevoland			-63		
Uvp Internationalisering bedrijfsleven Flevoland 2019-2021			-200		
Voucher Internationalisering			-150		
Business to Business			-113		
Datacenterstrategie			-39		
RO-planvorming - regie			-49		
Monitoring en onderzoek			-40		
Diversen			-76		
			-3.117		
Resterende oormerken per 31-12-2021					
Human Capital agenda					621
Financiering en support					150
Internationaal Ondernemerschap					751
Groeihuis					960
Netwerkversterkend ondernemerschap					476
Corona NF-Scholingsfonds					607
Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt (verlenging)					482
Internationalisering (verlenging)					68
Monitoring en onderzoek (verlenging)					50
Risicoreservering Groeifonds Flevoland (CA 2019-2023)					1.000
Totaal oormerken					**5.165**

Uitvoeringsreserve Duurzame energie (NR: B044)
Het doel van de reserve is het uitvoeren van projecten binnen de opgave 'Duurzame Energie'. Aan de reserve 'Duurzame Energie' worden onttrekkingen gedaan voor projecten zoals expertise centrum, initiatieven energietransitie, actieplan Het Goede Voorbeeld en zon voor asbest waarmee PS hebben ingestemd.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B044 Duurzame energie	**3.391**	**169**	**-1.343**	**2.217**	**1.887**
Bij					
Niet bestede middelen energie 2021		169			
		169			
Af					
Actieplan 'Het Goede Voorbeeld' 2021			-65		
Onderzoekskosten klimaatakkoord 2021			-19		
Besteding Regionale Energie Strategieën 2021			-155		
Subsidiereg. 'Bevordering Initiatieven energietransitie 2021'			-150		
Subsidieregeling 'Van asbest naar duurzaam dak 2021			-150		
Financiering expertise centrum EEF 2021			-500		
Kosten ziektevervanging 2021			-123		
Publiekscampagne Duurzame energie 2021			-120		
Subsidie Platform Energiecoop Flevoland 2021			-40		
Risicoafdekking obligatielening Alliander 2021			-21		
			-1.343		
Resterende oormerken per 31-12-2021					
Zon voor asbest-regeling					339
Actieplan 'Het Goede Voorbeeld'					208
Publiekscampagne					66
Energie Expertisecentrum Flevoland					500
Klimaatakkoord					31
Subsidie energie coöperatie					60
Regionale energie Strategie					683
Totaal oormerken					**1.887**

Uitvoeringsreserve Regiodeal Noordelijk Flevoland (NR: B045)
Het doel is het reserveren van de middelen, de rijksbijdrage en (provinciale) cofinanciering, voor de uitvoering van het 'Regiodeal programma'. De rijksbijdrage en de regionale cofinanciering zullen worden besteed aan het realiseren van de doelen die benoemd zijn in de Regiodeal, gericht op het toekomstbestendig maken van het Maritiem Cluster op Urk, de verduurzaming van de IJsselmeervisserij en het verzilveren van het groeipotentieel van Noordelijk Flevoland verbonden aan smart mobility. Het kader voor de besteding is vastgelegd in de Regiodeal.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12	Oormerk
B045 Regiodeal Noordelijk Flevoland	**5.600**	**0**	**-1.508**	**4.092**	**4.092**
Af					
Talent 2021			-1.158		
Clusterregeling Innovatie MCU 2021			-350		
			-1.508		
Resterende oormerken per 31-12-2021					
MCU-Innovatie					3.900
MCU-Talent					192
Totaal oormerken					**4.092**

Bestemmingsreserve Artistieke Experimenten (NR: B046)
De reserve wordt ingezet voor de uitvoering van het Flevolans Fonds culturele ontwikkeling. Doelstellingen van dit fonds zijn het versterken van het makersklimaat en het ondersteunen van instellingen en makers bij de aanpassingen die nodig zijn om goed te kunnen opereren in de periode na corona.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B046 Artistieke Experimenten	**100**	**2.143**	**0**	**2.243**
Bij				
Storting fonds culturele ontwikkeling		2.143		

Bestemmingsreserve Krachtige samenleving (NR: B047)
De reserve wordt onder andere ingezet voor de uitvoering van het programma 'Krachtige samenleving'. De ambitie is om een bijdrage te leveren aan een hoger opleidingsniveau, minder armoede, betere gezondheid, meer sociale veerkracht, een hogere participatiegraad en een beroepsbevolking die beter past bij de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B047 Krachtige Samenleving	**1.519**	**350**	**-602**	**1.267**
Bij				
Storting Krachtige Samenleving zorgtafel en eenzaamheid		350		
Af				
Programma 'Krachtige Samenleving'			-602	

Bestemmingsreserve Vitaal platteland (NR: B048)
De reserve wordt ingezet voor de uitvoering van het programma 'Leefbaar Platteland'. Met dit programma wil de provincie een bijdrage leveren aan de leefbaarheid op het platteland en daarmee aan de versterking van de positie van de bewoners. Daarmee wil ze bijdragen aan een Krachtige Samenleving, een samenleving waarin de toekomst van de Flevolander centraal staat.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B048 Vitaal platteland	**1.957**	**0**	**-90**	**1.867**
Af				
Realisatie 'Vitaliteit platteland'			-90	

Egalisatiereserve Informatiestrategie (NR: B049)
In de samenleving is een ‘digitale transformatie’ gaande; dit heeft de komende jaren de nodige impact op de digitalisering en informatievoorziening van de provincie’. Om deze de komende jaren op het juiste niveau te brengen en te houden heeft GS de ‘Informatiestrategie 2021-2024’ (voor de thema’s 'Data', 'Dienstverlening', 'Bedrijfsvoering', 'Innovatie' en 'Medewerker') vastgesteld. Voor elk van deze thema’s wordt een groot aantal projecten en activiteiten gerealiseerd die een langere doorlooptijd hebben. De duur en kosten per jaar wisselen naar verwachting sterk, waar de inzet van een egalisatiereserve een oplossing voor kan bieden. De reserve kan worden aangewend in jaren waarin er een tekort op de programmakosten ontstaat en worden aangevuld in de jaren waarin een begrotingsoverschot ontstaat.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B049 Informatiestrategie	**1.469**	**486**	**-795**	**1.160**
Bij				
Storting overschot MAB		486		
AF				
Werkelijke onttrekkingen reserve			-795	

Uitvoeringsreserve Flevoland Natuurinclusief (NR: B050)
In de Najaarsnota 2020 is aangekondigd dat er in 2021 een nieuw programma 'Flevoland Natuurinclusief' wordt ontwikkeld, gezien de noodzaak van een transitie naar een meer natuurinclusieve samenleving. Rijk en provincies werken samen aan een ‘natuurinclusieve’ agenda, waarin voor de langere termijn het perspectief,

de ambities en kansen voor de samenleving in beeld worden gebracht, met versterkte aandacht voor de natuur in onze nabije omgeving, zowel binnen als buiten onze natuurgebieden. Voor het programma is een meerjarige investering nodig, welke parallel loopt aan de investeringen van het Rijk op het gebied van natuur (en stikstof). De aanpak is gericht op samenwerking met verschillende partners en de koppeling met andere belangrijke opgaven. Een groot deel van de kosten zitten in projecten van derden en andere overheden. Dit vraagt om flexibiliteit tussen de verschillende onderdelen en mogelijk ook tussen de jaren. Om deze reden wordt gebruik gemaakt van een reserve.

De reserve wordt onder andere ingezet voor de uitvoering van het programma 'Flevoland Natuurinclusief'. Dit programma wordt in 2021 opgesteld en bevat in ieder geval de volgende onderdelen:

- 'Actieplan Biodiversiteit';
- 'Bossenstrategie';
- 'Vermaatschappelijking natuur';
- 'Exotenbestrijding';
- 'Natuurmaatregelen stikstof'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
B050 Flevoland Natuurinclusief	**0**	**2.650**	**0**	**2.650**
Bij				
Storting actieplan Biodiversiteit		2.650		

Voorzieningen

Grondwaterbeheer (NR: V005)
De voorziening is bestemd voor het egaliseren van jaarlijkse verschillen tussen uitgaven wegens grondwaterbeheer (inclusief schadevergoedingen) en inkomsten uit de grondwaterheffing. De bestedingsdoelen van de grondwaterheffing vloeien voort uit de Waterwet (voorheen de Grondwaterwet), artikel 7.7. De doelen zijn maatregelen om nadelige effecten van grondwateronttrekkingen te compenseren, onderzoekingen ten behoeve van het grondwaterbeleid, het grondwaterregister en schade in verband met onttrekkingen. Ook het met deze taken belaste personeel kan betaald worden uit de grondwaterheffing. Besteding aan andere doelen is niet toegestaan. De voorziening wordt gevoed uit de opbrengsten van de grondwaterheffing, voor zover die niet in het jaar van ontvangst zijn besteed.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V005 Grondwaterbeheer	**644**	**0**	**-104**	**540**
Af				
Egalisatie kosten grondwaterbeheer 2021			-104	

Niet-jaarlijks onderhoud provinciehuis (NR: V011)
De voorziening is bedoeld om het provinciehuis inclusief de daarin aanwezige installaties in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.
Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld. Het huidige plan dat op 28 maart 2017 door PS is vastgesteld betreft de periode 2018-2021. In het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V011 NJO provinciehuis	**2.495**	**472**	**-463**	**2.503**
Bij				
Reguliere storting		472		
Af				
Uitvoering onderhoud 2021 volgens onderhoudsplan			-463	

Niet-jaarlijks onderhoud infrastructuur (NR: V025)
De voorziening is bedoeld om het provinciaal wegen- en vaarwegennet voor een lange periode in stand te houden; daarvoor is periodiek groot onderhoud nodig. Op basis van inspecties en rekening houdend met de

aspecten bereikbaarheid, verkeersveiligheid en staat van onderhoud worden meerjaren onderhoudsprogramma's opgesteld. Op basis hiervan wordt de jaarlijkse dotatie en onttrekking bepaald. De meerjaren onderhoudsprogramma's worden éénmaal per vijf jaar aangeboden aan PS. De uitwerking vindt plaats in het jaarlijks op te stellen 'Meerjarenprogramma Beheer en Vervanging Infrastructuur (MBVI)'.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V025 NJO infrastructuur	**18.096**	**8.633**	**-10.514**	**16.213**
Bij				
Reguliere storting		8.633		
Af				
Uitvoering onderhoud 2021 volgens onderhoudsprogramma's			-10.514	

Niet-jaarlijks onderhoud vestigingen (NR: V043)
De voorziening is bedoeld om de vestigingen, inclusief de daarin aanwezige installaties, in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een opgesteld meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode (max. 40 jaar) een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.
Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld. Het huidige plan betreft de periode 2018-2021. In het plan is inzichtelijk gemaakt op welke onderdelen voor het niet-jaarlijks onderhoud in die periode kosten zullen worden gemaakt.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V043 NJO Vestigingen	**470**	**86**	**-108**	**449**
Bij				
Reguliere jaarlijkse storting		86		
Af				
Uitvoering onderhoud 2021 volgens onderhoudsplan			-108	

Niet-jaarlijks onderhoud NLE (NR: V044)
De voorziening is bedoeld om het pand, inclusief de daarin aanwezige installaties, in de huidige vorm voor een lange periode in stand te houden; dit gebeurt op basis van een meerjarenonderhoudsplan, waarin voor een langere periode een doorkijk wordt gegeven in de benodigde financiële middelen.
Om de vier jaar wordt een meerjarenonderhoudsplan door PS vastgesteld.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V044 NJO NLE	**562**	**183**	**-279**	**467**
Bij				
Reguliere storting		183		
Af				
Uitvoering onderhoud 2021 volgens onderhoudsplan			-279	

Pensioenen (oud) leden GS (NR: V015)
Uit de voorziening worden de pensioenaanspraken van (voormalige) gedeputeerden betaald.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	Vrijval	31/12
V015 Pensioenen (oud) leden GS	**9.200**	**0**	**-319**	**-433**	**8.448**
Af					
Pensioenbetalingen (oud) leden GS			-319		
Vrijval voorziening 'Pensioenen (oud) leden GS'				-433	

Oninbare vorderingen (NR: V035)
Deze voorziening is bedoeld voor het afdekken van het risico op oninbare vorderingen op debiteuren.
Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke vorderingen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V035 Oninbare vorderingen	**230**	**0**	**-39**	**191**
Af				
Vrijval voorziening 'Oninbare vorderingen'			-39	

Oninbare leningen (NR: V037)
Deze voorziening is bedoeld voor afdekking van de risico's van oninbaarheid van verstrekte leningen. Het bedrag in de voorziening is volledig gebaseerd op specifieke leningen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V037 Oninbare leningen	**898**	**0**	**-39**	**859**
Af				
Voorziening 'Oninbare leningen'			-39	

Reorganisatie bedrijfsvoering (NR: V039)
De voorziening geldt ter dekking van mobiliteits- en afvloeiingsafspraken die gemaakt zijn ten tijde van de reorganisatie bedrijfsvoering.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V039 Reorganisatie bedrijfsvoering	**177**	**19**	**-117**	**79**
Bij				
storting		19		
Af				
Aanwending voorziening t.b.v. frictiekosten			117	

Garantstelling personeel NLE (NR: V040)
In het 'Convenant Batavialand' is afgesproken om de museale en collectiebeheertaken, inclusief het beheer van bij deze taken behorende collecties met de daarbij behorende mensen en middelen over te dragen aan Batavialand. In het Sociaal Plan is vastgelegd dat de GR Nieuwland Erfgoedcentrum (NLE) een garantie afgeeft voor de duur van 5 jaar. Deze garantstelling houdt in dat bij faillissement van Batavialand, de medewerkers bij werkloosheid een WW-suppletie en transitievergoeding ontvangen. Aangezien de kans op faillissement aanwezig is in de opstartfase van Batavialand is er voor het provinciale deel (op basis van het deelnemerspercentage in de GR NLE) deze garantstelling een voorziening getroffen. De voorziening voor garantstelling personeel NLE is vrijgevallen. De afgegeven garantie vervalt na 31 mei 2022 en kan alleen worden geëffectueerd bij een faillissement van Batavialand voor die datum. Naar huidige inzichten is er geen reden meer deze voorziening nog aan te houden.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	Vrijval	31/12
V045 Garantstelling personeel NLE	**1.010**	**0**	**0**	**-1.010**	**0**
Vrijval					
Vrijval garantstelling personeel NLE				-1.010	

Spaarverlof (NR: V047)
De voorziening is bedoeld ter dekking van verplichtingen die ontstaan als gevolg van spaarverlof. In de CAO 2017-2018 is besloten dat met ingang van 1 januari 2018 de vervaltermijn van het bovenwettelijk verlof en aangekocht (IKB) verlof komt te vervallen. Daarnaast worden de mogelijkheden voor het extra sparen/aankopen van verlof verruimd. Werknemers mogen dan verlof sparen tot maximaal 50 x hun arbeidsduur per week (bij een werkweek van 36 uur kan dus maximaal 1.800 uur verlof gespaard worden). Dit verlof kan bijvoorbeeld ingezet worden voor mantelzorg, een sabbatical, korter werken of eerder stoppen in aanloop naar pensionering.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V047 Spaarverlof	**520**	**117**	**0**	**637**
Bij				
Voeding o.b.v. ontwikkeling verlofsaldo en tarieven		117		

Duurzame waardevermindering Flevokust Haven (NR: V048)
Het doel van de voorziening is het afwaarderen van de boekwaarden van de investeringen in Flevokust Haven. In 2018 is Flevokust Haven in gebruik genomen. Zoals reeds werd voorzien ten tijde van het investeringsbesluit dient op moment van ingebruikname, conform de verslaggevingsvoorschriften, door middel van een taxatie getoetst te worden of er sprake is van een zogeheten lagere marktwaarde ('impairment-toets'). Omdat de getaxeerde directe opbrengstwaarde (gebaseerd op marktconforme bedrijfseconomische rendementseisen) eind 2018 lager was dan de boekwaarde van de investering, moest de boekwaarde worden afgewaardeerd. De voorziening wordt in de balans gepresenteerd onder de materiële vaste activa, namelijk als onderdeel van de boekwaarde van Flevokust Haven.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V048 Duurzame waardevermindering Flevokust Haven	**7.607**	**0**	**-364**	**7.243**
Af				
Vrijval voorziening (i.v.m. afschrijving)			-364	

WW-Lasten (NR: V049)
De voorziening heeft tot doel dekking te bieden aan toekomstige WW-lasten van oud-personeel. Aan de voorziening is in 2020 € 0,17 mln. toegevoegd. Dit bedrag is onttrokken aan de reserve 'Personeel'. De WW-lasten werden tot en met 2019 in de exploitatie verantwoord, met als dekking de reserve 'Personeel'. Vanaf 2020 is voor deze lasten een voorziening gevormd. De dekking zal, evenals voor 2020, vanuit de reserve 'Personeel' komen.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V049 WW-Lasten	**168**	**73**	**-94**	**147**
Bij				
Vrijval WW-Lasten		73		
Af				
exploitatie WW-Lasten			-94	

Voorziening SAA - A6 Almere (NR: V050)
De voorziening heeft tot doel dekking te bieden voor toekomstig onderhoud van Infra. Aan de voorziening is in 2021 € 0,16 mln. toegevoegd. De afkoopsom is in 2021 ontvangen en conform het BBV toegevoegd aan deze voorziening.

Bedragen x € 1.000	1/1	Bij	Af	31/12
V050 Voorziening SAA - A6 Almere	**0**	**162**	**0**	**162**
Bij				
ontvangen Afkoopsom		162		

2. Verdeling van de lasten en baten over de taakvelden

Lasten per programma naar taakveld (incl. directe personele lasten)	Rekening 2021
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	10.006
8.1 Ruimtelijke ordening	2.803
8.3 Stedelijke vernieuwing	142
3.9 Water, overige baten en lasten	808
8.2 Volkshuisvesting	151
3.3 Kwantiteit grondwater	406
Totaal 1 1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	**14.317**
2 Landbouw, visserij en natuur	
5.1 Natuurontwikkeling	2.447
5.2 Beheer natuurgebieden	10.877
5.9 Natuur, overige baten en lasten	922
6.1 Agrarische aangelegenheden	4.227
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	1.470
7.9 Cult.&maatschappij, ov. baten&lasten	378
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	335
4.1 Bodembescherming	414
5.3 Beheer flora en fauna	1.231
0.3 Geldleningen en uitzettingen	144
Totaal 2 Landbouw, visserij en natuur	**22.445**
3 Economie	
0.4 Deelnemingen	101
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	199
4.6 Duurzaamheid	231
6.3 Kennis en innovatie	723
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	9.727
6.2 Logistiek	1.195
Totaal 3 Economie	**12.177**
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	
6.4 Recreatie en toerisme	1.529
7.1 Cultuur	6.669
7.2 Maatschappij	1.901
7.9 Cult.&maatschappij, ov. baten&lasten	1.801
Totaal 4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	**11.900**
5 Energie, duurzaamheid en milieu	
4.6 Duurzaamheid	3.346
4.9 Milieu, overige baten en lasten	1.083
5.9 Natuur, overige baten en lasten	375
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	1.013
8.1 Ruimtelijke ordening	257
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	5
4.1 Bodembescherming	605
4.4 Vergunningverlening en handhaving	4.681
Totaal 5 Energie, duurzaamheid en milieu	**11.365**
6 Mobiliteit	
2.3 Openbaar vervoer	35.722
2.9 Verkeer en vervoer, ov. Baten&lasten	2.858
2.1 Landwegen	27.655
2.2 Waterwegen	3.010
Totaal 6 Mobiliteit	**69.245**
7 Vernieuwend bestuur	

0.6 Overhead	33.050
0.8 Mutaties reserves	46.883
1.1 Provinciale Staten	2.368
1.2 Gedeputeerde Staten	1.380
1.6 Openbare orde en veiligheid	143
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	1.126
0.3 Geldleningen en uitzettingen	3
1.3 Kabinetszaken	166
1.5 Interbestuurlijk toezicht op regio	11
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	-7
Totaal 7 Vernieuwend bestuur	**85.123**
Totaal Lasten	**226.571**

Baten per programma naar taakveld	Rekening 2021
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	-24
8.1 Ruimtelijke ordening	-16
8.3 Stedelijke vernieuwing	-136
3.9 Water, overige baten en lasten	-41
3.3 Kwantiteit grondwater	-572
Totaal 1 1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water	**-789**
2 Landbouw, visserij en natuur	
5.1 Natuurontwikkeling	-826
5.2 Beheer natuurgebieden	-104
6.1 Agrarische aangelegenheden	-791
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	-230
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	-162
4.1 Bodembescherming	-62
Totaal 2 Landbouw, visserij en natuur	**-2.174**
3 Economie	
4.6 Duurzaamheid	-9
6.3 Kennis en innovatie	-329
6.9 Regionale economie, ov. Baten&lasten	-454
6.2 Logistiek	-1.130
Totaal 3 Economie	**-1.923**
4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	
0.6 Overhead	-9
6.4 Recreatie en toerisme	-38
7.1 Cultuur	-176
7.2 Maatschappij	-6
7.9 Cult.&maatschappij, ov. baten&lasten	-12
Totaal 4 Aantrekkelijk Flevoland & Krachtige Samenleving	**-241**
5 Energie, duurzaamheid en milieu	
4.6 Duurzaamheid	-821
4.9 Milieu, overige baten en lasten	-66
8.1 Ruimtelijke ordening	-26
4.1 Bodembescherming	-400
4.4 Vergunningverlening en handhaving	-15
3.5 Kwaliteit grondwater	-10
Totaal 5 Energie, duurzaamheid en milieu	**-1.338**
6 Mobiliteit	
2.3 Openbaar vervoer	-7.554
2.9 Verkeer en vervoer, ov. Baten&lasten	-341
2.1 Landwegen	-1.692
2.2 Waterwegen	-79

Totaal 6 Mobiliteit	**-9.666**
7 Vernieuwend bestuur	
0.4 Deelnemingen	-304
0.5 Alg. dekk.middelen, ov. baten&lasten	-1.010
0.6 Overhead	-3.843
0.8 Mutaties reserves	-45.664
1.2 Gedeputeerde Staten	-143
0.3 Geldleningen en uitzettingen	-79
0.2 Opbrengst Provinciale belastingen	-56.106
0.1 Uitkering provinciefonds	-119.601
0.9 Resultaat	16.310
Totaal 7 Vernieuwend bestuur	**-210.440**
Totaal Baten	**-226.571**
	x € 1.000

3. Specificatie van incidentele lasten en baten

In overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (artikel 28 lid c) dient in de jaarstukken een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma te worden opgenomen. In de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de Commissie BBV is het onderscheid tussen structurele en incidentele baten en lasten nader uiteengezet. Bij het opstellen van het onderstaande overzicht van de incidentele baten en lasten per programma is deze notitie gevolgd. In lijn met de verschillenanalyse in onderdeel II Programmaverantwoording zijn alle incidentele baten en lasten groter dan € 0,1 mln. van een verklaring voorzien.

Programma / post	Bedrag	Bate / last
1 Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en water		
FVA Smart Bridges - Floriade	0	bate / last
Toelichting:		
Het programma 'FVA Smart Bridges - Floriade' betreft een provinciaal programma (ontwikkeling tweetal innovatieve bruggen), waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld. De last wordt volledig gedekt door de (ontvangen) bate.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	6	bate
Subtotaal:	**6**	**bate**
2 Landbouw, visserij en natuur		
Bodem	103	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Bodem' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Nadere Regel Floriade	0	bate / last
Toelichting:		
Het programma 'Nadere regel Floriade' betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld. De last wordt volledig gedekt door de (ontvangen) bate.		
Floriade programmering	0	bate / last
Toelichting:		
Het programma 'Floriade' betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld. De last wordt volledig gedekt door de (ontvangen) bate.		
Landbouw Meerdere Smaken	1.154	last
Toelichting:		
Voor het actieplan 'Landbouw Meerdere Smaken' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Procesgelden Nieuwe Natuur	143	last
Toelichting:		
Procesgelden betreffen incidentele lasten, welke worden gedekt uit een reserve.		
Bijdrage projecten Nieuwe Natuur	682	last
Toelichting:		
Voor de projecten 'Nieuwe Natuur' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Gronden OVW Nieuwe Natuur	213	last
Toelichting:		
De verkoop van gronden Oostvaarderswold betreffen tijdelijke baten (gesaldeerd met de lasten).		
Actieplan biodiversiteit	181	last

Toelichting:		
Het ‘Actieplan biodiversiteit’ betreft een provinciale opgave, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld. Het 'Actieplan biodiversiteit' is in 2021 door PS vastgesteld inclusief budget voor 2022 en 2023.		
Gebiedsgerichte aanpak stikstof	1.006	last
Toelichting:		
De opgave ‘Gebiedsgerichte aanpak stikstof’ betreft een provinciale opgave, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld. In april 2020 is de gebiedsgerichte aanpak van start gegaan.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	183	last
Subtotaal:	**3.665**	**last**
3 Economie		
TB PB West Regio	215	bate
Toelichting:		
Betreft een incidentele bijdrage in 2021.		
OP West 2014-2020	100	last
Toelichting:		
Het programma ‘OP PB West 2014-2020’ betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld. De uitvoering van de projecten loopt tot en met 2023.		
Financiering & support	110	last
Toelichting:		
Voor de programmalijn ‘Financiering & Support’ van het 'Economisch programma' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld. Deze lasten worden gedekt uit een reserve.		
Afwikkelingsverschillen	238	bate
Toelichting:		
In overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de Commissie BBV vallen afwikkelingsverschillen per definitie onder incidentele baten en lasten.		
Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt	229	last
Toelichting:		
Voor de programmalijn ‘Human Capital Agenda/Arbeidsmarkt’ van het 'Economisch programma' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld. Deze lasten worden gedekt uit een reserve.		
Internationalisering	113	last
Toelichting:		
Voor de programmalijn ‘Internationalisering’ van het 'Economisch programma' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld. Deze lasten worden gedekt uit een reserve.		
Ruimtelijk-economisch beleid	101	last
Toelichting:		
Voor de programmalijn 'Ruimtelijk-economisch beleid' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld. Deze lasten worden gedekt uit een reserve		
Noordelijk Flevoland	558	last
Toelichting:		
Voor de gebiedsopgave ‘Noordelijk Flevoland’ zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Servicehaven Noordelijk Flevoland	158	last
Toelichting:		

Voor de gebiedsopgave ‘Servicehaven Noordelijk Flevoland’ zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Procesgeld MITC	157	last
Toelichting:		
De procesgelden MITC betreffen incidentele provinciale lasten, welke worden gedekte uit de reserve.		
Programma Regio Deal NF	1.508	last
Toelichting:		
Het programma ‘Regio Deal NF’ betreft een provinciaal programma, waarvoor tijdelijk provinciale middelen beschikbaar zijn gesteld.		
Procesgeld Regiodeal NF	130	last
Toelichting:		
Procesgelden betreffen incidentele provinciale lasten, welke worden gedekt uit de reserve.		
Procesgeld overige gebiedsprogramma's	295	last
Toelichting:		
Procesgelden betreffen incidentele provinciale lasten, welke worden gedekt uit de reserve.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	228	last
Subtotaal:	**3.234**	**last**
4 Aantrekkelijk Flevoland en Krachtige Samenleving		
Programma 'Krachtige samenleving'	602	last
Toelichting:		
Voor het programma 'Krachtige samenleving' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	16	bate
Subtotaal:	**586**	**last**
5 Energie, duurzaamheid en milieu		
Duurzaamheid en energie	0	bate / last
Toelichting:		
Voor de opgave ‘Duurzaamheid en energie’ zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Opgave 'Duurzame energie'	985	last
Toelichting:		
Voor de opgave ‘Duurzame energie’ zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Verduurzamen maatschap. Vastgoed	0	bate / last
Toelichting:		
Voor de opgave ‘Verduurzamen maatschap. vastgoed’ zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Regionale Energie Strategieën	50	last
Toelichting:		
Voor de opgave ‘Regionale Energie Strategieën’ zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Circulaire economie - beleid	586	last
Toelichting:		

Voor de opgave ‘Circulaire economie’ zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	37	bate
Subtotaal:	**1.584**	**last**
6 Mobiliteit		
Afwikkelingsverschillen	1.428	bate
Toelichting:		
In overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV vallen afwikkelingsverschillen per definitie onder incidentele baten en lasten.		
Smart Mobility	424	last
Toelichting:		
Voor de opgave 'Smart Mobility' zijn tijdelijk provinciale middelen beschikbaar gesteld.		
Subtotaal:	**1.004**	**bate**
7 Vernieuwend bestuur		
Algemene reserve	1.016	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Meerjaren aanpak bedrijfsvoering	486	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Brede Bestemmingsreserve	3.789	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
711 Zuiderzeelijngelden	571	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Procesgelden gebiedsontwikkeling	6	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
741 Nieuwe Natuur	6.667	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
831 Doorgeschoven activiteiten	1.823	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Monumentenzorg	146	last
Toelichting:		

Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel		
Regiodeal Noordelijk Flevoland	1.508	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
431 Krachtige Samenleving	252	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
p-MJP/POP	62	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Cofinanciering EU-projecten 14-20	814	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Almere 2.0	2.271	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Milieu, duurzaamheid en energie	1.174	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Bodem	396	bate
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Sportaccommodaties c.a	77	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Kunst	2.143	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Flevoland Natuurinclusief	2.650	last
Toelichting:		
Betreft een reserve, in overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten aangemerkt als incidenteel.		
Vrijval voorziening	1.010	bate
Toelichting:		
Betreft de vrijval van de voorziening 'Garantstelling personeel NLE'.		
Afwikkelingsverschillen	203	bate
Toelichting:		

In overeenstemming met de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV vallen afwikkelingsverschillen per definitie onder incidentele baten en lasten.		
Diverse incidentele baten en lasten van geringe omvang.	3	last
Subtotaal:	**15.275**	**bate**
Totaal per saldo (-=bate / +=last):	**7.219**	**bate**

4. Single information Single audit (SiSa)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 14-2-2022												
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C13	**Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed** Provincies		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C13/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (inclusief uitvoering door derden) *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/02*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/03*	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/04*	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma *Aard controle n.v.t* *Indicator: C13/05*	Is binnen het provinciaal ontzorgingsprogramma uitvoering gegeven aan het stimuleren van vraagbundeling bij kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/06*
				€ 168.991	€ 168.991	6	0	54	Nee
				Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C13/08*	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen ivm SiSa tussen medeverheden (alleen van toepassing bij SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: C13/01*			
				Ja	Nee				
BZK	C26	**Culturele voorzieningen provincies Tranche 1 en 2** Provincies		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/01*	Besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle D2* *Indicator: C26/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle D2* *Indicator: C26/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C26/05*	
			1	culturele voorzieningen provincies tranche 1	€ 0	€ 84.211	€ 406.538	Ja	
			2	culturele voorzieningen provincies tranche 2	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

BZK	**C41**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** Provincies	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise Vanaf SiSa 2021 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: C41/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41/03*	Aantal projecten dat in (jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/04*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/05*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/06*
			€ 0	€ 0	€ 0	0	0	0
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41/08*				
			Nee	Nee				
BZK	**C99**	**Verzameluitkering BZK**	Besteding aan het brede beleidsdoel van het ministerie van BZK ter hoogte van het beschikte bedrag? Ja/nee *Aard controle D1* *Indicator: C99/01*					
			Ja					
OCW	**D13**	**Impuls regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'**	Naam instelling of samenwerkingsverband (per regel) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D13/01*	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle R* *Indicator: D13/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D13/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D13/04*	Eventuele toelichting op niet afgerond projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D13/05*	
		1	Stichting StrandLab	€ 85.076	€ 85.076	Nee		

IenW	E1	**Regeling specifieke uitkering beschikbaarheidsvergoeding regionale OV-bedrijven 2020**							
		Concessieverleners		Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t* *Indicator: E1/01*	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t* *Indicator: E1/02*	Besteding (jaar 2020) ivm "Kosten van de concessiehouder in verband met de uitvoering van het openbaar vervoer in de periode van 15 maart 2020 tot en met 31 december 2020" zoals in bijlage 2 vd regeling is opgenomen *Aard controle R* *Indicator: E1/03*	Besteding (jaar 2020) ivm "Tussen concessieverlener en concessiehouder overeengekomen maatregelen in de periode van 15 maart 2020 tot en met 31 december 2020 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt" zoals in bijlage 2 van de regeling is opgenomen. *Aard controle R* *Indicator: E1/04*	"Subsidies concessieverlener conform concessie" zoals in bijlage 3 van de regeling is opgenomen. *Aard controle R* *Indicator: E1/05*	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E1/06*
			1	IJsselmond	OV Regio IJsselmond N.V.	€ 0	€ 0	Ja	€ 0
				Kopie naam concessiehouder *Aard controle n.v.t* *Indicator: E1/07*	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5B Directe opbrengsten van reizigers) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E1/08*	Totale opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E1/09*	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding? (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E1/10*	Het totaal bedrag in (jaar T) aan teruggevorderd voordeel *Aard controle R* *Indicator: E1/11*	
			1	*OV Regio IJsselmond N.V.*	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	
				Kopie naam concessiehouder *Aard controle n.v.t* *Indicator: E1/12*	Het bedrag benoemd in de subsidieverleningsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 (artikel 10 lid 1 sub a van de regeling spuk) *Aard controle R* *Indicator: E1/13*	Het bedrag dat zal worden benoemd in de subsidievaststellingsbeschikking van de ontvanger van de specifieke uitkering aan de concessiehouder voor de periode 15 mrt t/m aug 2020 *Aard controle R* *Indicator: E1/14*			
			1	*OV Regio IJsselmond N.V.*	€ 593.930	€ 201.100			
				Eindverantwoording (Ja/Nee) - Ja uiterlijk in SiSa 2021 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E1/15*					
				Ja					

IenW	**E10**	**Regeling specifieke uitkering snelfietsroutes** Provincies	Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E10/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/04*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/05*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/06*
		1	Aanleg twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofdfietsroute Spoorbaanpad	€ 0	€ 0	Nee	Ja	Het gemeentelijk project is complex en verkeert op peildatum 1 december 2021 nog in de planvoorbereidingsfase. De start van de aanbesteding is door Almere nu voorzien in de eerste helft van 2022. De uitvoering start in de tweede helft van 2022. Het project heeft het afgelopen jaar forse vertraging opgelopen.
			Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/07*	Grote scope wijzigingen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/08*	Ernstige vertragingen? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: E10/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E10/10*	Correctie besteding (jaar T-1) per project ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E10/11*	
		1	Aanleg twee fietsbruggen in de Metropolitane hoofdfietsroute Spoorbaanpad	Nee	Ja	Nee	€ 0	
IenW	**E12**	**Regeling specifieke uitkeringen N-wegen** Provincies	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E12/01*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T (inclusief 2018)) *Aard controle R* *Indicator: E12/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: E12/04*		
			€ 0	€ 2.245.842	€ 561.461	Nee		
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/05*	Project wijkt meer dan 10% af (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/06*	Totale omvang per type maatregel *Aard controle D1* *Indicator: E12/07*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E12/08*		
		1	Leemringweg (N719)	Ja	Leemringweg 7.600m	Ja		
		2	Espelerringweg (N712)	Nee	Espelerringweg 5.765m	Ja		
		3	Hanzeweg (N307)	Ja	Hanzeweg 6.500m	Ja		
		4	Biddingringweg (N305-westbaan)	Ja	Biddingringweg westbaan 4.947m	Ja		
		5	Oldebroekerweg (N709)	Ja	Oldebroekerweg 4.862m	Ja		
		6	Elburgerweg (N309-N307)	Ja	Elburgerweg 1.920m	Ja		
		7	Vogelweg (N706)	Ja	Vogelweg 10.814m	Ja		
		8	Singerweg (N704)	Ja	Singerweg 5.622m.	Ja		
		9	Biddingringweg (N305-oostbaan)	Nee	Biddingringweg oostbaan 2.200m	Nee		

IenW	E20	**Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/02*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E20/03*	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/04*			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E20/08*			
			1 Aanleg van één rijloper met fiets(suggestie)stroken en bermen (3.4.3)	Nee	13				
IenW	E29	**Realisatie N307/Roggebotsluis in het kader van IJsseldelta fase 2**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E29/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E29/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E29/03*				
			€ 17.583.708	€ 19.470.565	Nee				
IenW	E52	**Beschikbaarheidsvergoeding 2**	Naam per concessie zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/01*	Naam concessiehouder zoals gedefinieerd in artikel 1 en benoemd in bijlage 1 van de regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/02*	Besteding (jaar T-2 (2019)) *Aard controle R* *Indicator: E52/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E52/04*	Specifieke kosten van de concessiehouder in de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2021 ter voorkoming van verdere verspreiding van het virus dat COVID-19 veroorzaakt *Aard controle R* *Indicator: E52/05*	Subsidies concessieverlener conform concessie (Ja/nee) - zoals in de bijlage 3 van de regeling is opgenomen verleend *Aard controle R* *Indicator: E52/06*	
			1 IJsselmond	OV Regio IJsselmond N.V.	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
			2 Lelystad	Arriva Personenvervoer Nederland BV	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
			Kopie naam concessie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/07*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5A OCW-contract studentenkaart) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/08*	Totale opbrengstenconform bijlage 3 (5B opbrengsten van reizigers) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/09*	Totale Opbrengsten conform bijlage 3 (5C Andere opbrengsten) van de regeling *Aard controle R* *Indicator: E52/10*	Komt de concessiehouder voor deze concessie in aanmerking voor de 2% extra vergoeding (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/11*		
			1 IJsselmond	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
			2 Lelystad	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E52/12*						
			Nee						

IenW	**E56**	**Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021**	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/01*	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle n.v.t* *Indicator: E56/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/04*	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/06*
			1 € 0	€ 0	€ 0	Ja	€ 0	Nee
			Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/07*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/08*				
			1 Project g. Ondersteuning bij haalbaarheidsonderzoeken ten behoeve van de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk van duurzame tank- en laadinfrastructuur voor wegtransport en binnenvaart.	Nee				
EZK	**F11**	**Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) *Aard controle R* *Indicator: F11/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoveheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F11/02*	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal *Aard controle R* *Indicator: F11/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/04*	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: F11/05*	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/06*
			€ 88.132	€ 88.132	€ 88.132	Nee	Nee	Door de coronacrisis is het ontwikkelen van het instrumentarium (o.a. database en vitaliteitsscan) en het werven van de adviseurs later gestart dan oorspronkelijk gepland. Door de crisis is beoogde start in mei 2021 vier maanden vertraagd. Mede daardoor zijn de bestedingen 2021 ook lager dan oorspronkelijk gepland en begroot. De MKB-deal loopt tot

EZK	**F12**	**Eenmalige specifieke uitkering voor de uitvoering van regionale MIT-regeling 2018-2023**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F12/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F12/04*		
			€ 0	€ 855.000	Nee			
EZK	**F14**	**Regeling specifieke uitkering MIT 2021**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F14/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t* *Indicator: F14/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/03*	Eventuele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F14/04*		
			€ 573.720	€ 573.720	Nee			
LNV	**L7**	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland**	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/01*	Totale besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: L7/02*	Totale Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 *Aard controle R* *Indicator: L7/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7/06*
	1	15. Nieuw Land	€ 0	€ 0		Nee	Nee	
LNV	**L13**	**Scholingsfonds Maritiem Noordelijk Flevoland IJsselmeer**	Het aantal vouchers dat in (jaar T) is verleend en vastgesteld *Aard controle R* *Indicator: L13/01*					
			5					
LNV	**L16**	**Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur**	Naam Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/01*	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: L16/03*	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/04*	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/05*	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/06*
	1	Provinciaal Uitvoeringsprogramma Flevoland	€ 0	€ 0	€ 0		Ja	Nee
		Kopie Uitvoeringsprogramma *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/08*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L16/09*				
	1	*Provinciaal Uitvoeringsprogramma Flevoland*		Ja				

5. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De accountant heeft op 7 april 2022 een controleverklaring met beperking ten aanzien van de rechtmatigheid afgegeven en ten aanzien van de getrouwheid een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de Jaarrekening 2021, zie de hierna volgende pagina's.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Provinciale Staten van de provincie Flevoland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van de provincie Flevoland te Lelystad gecontroleerd.

Ons goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van de provincie Flevoland op 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid

Naar ons oordeel zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021, uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf "De basis voor ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid" in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het College van Gedeputeerde Staten op 18 januari 2022 en door Provinciale Staten ter kennisgeving is aangenomen op 16 februari 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten over 2021;
- de balans per 31 december 2021;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen (inclusief hoofdstuk 1 "Jaarrekening 2021 op hoofdlijnen" in deel IV van de jaarstukken en bijlagen 1 en 3);
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (bijlage 4);
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (bijlage 2).

De basis voor ons goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening en ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid

De basis voor ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid

Wij hebben de volgende bevindingen geconstateerd:

- In de jaarrekening zijn voor een bedrag van € 2.453.000 lasten en balansmutaties over 2021 verantwoord die samenhangen met de inkoop van leveringen en diensten. Deze lasten zijn niet rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de geldende Europese aanbestedingsregels. De opdrachtwaarde van deze leveringen en diensten komt boven de Europese drempelbedragen uit, echter heeft voor de betreffende inkopen geen Europese aanbesteding plaatsgevonden dan wel heeft niet tijdig een nieuwe Europese aanbesteding plaatsgevonden bij een wezenlijke wijziging van de opdracht of overschrijding van de maximale contractwaarde volgens een raamovereenkomst.

- In de jaarrekening zijn balansmutaties over 2021 verantwoord voor een totaalbedrag van € 484.000 die samenhangen met een overschrijding van een door Provinciale Staten geautoriseerd investeringskrediet, waarvan de gevolgen in de komende jaren zichtbaar worden middels hogere afschrijvingslasten.

Wij verwijzen naar de sectie "Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving" waarin wij aangeven op welke wijze wij, bij de controle van de jaarrekening en financiële rechtmatigheid, wet- en regelgeving in aanmerking hebben genomen.

Overige basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het "Controleprotocol 2011 en volgende jaren" dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 7 december 2011 en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Flevoland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening en ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Wij beginnen met het bepalen van de materialiteit en het identificeren en inschatten van de risico's
- dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten;
- dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen;

om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2.265.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met Provinciale Staten overeengekomen dat wij aan Provinciale Staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 113.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van iedere wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude en dat baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij identificeren en schatten risico's in op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de provincie Flevoland en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het College van Gedeputeerde Staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop Provinciale Staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag waarin het College van Gedeputeerde Staten zijn risicoanalyse heeft opgenomen en waarbij het college van Gedeputeerde Staten mogelijke frauderisico's heeft overwogen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de Gedragscode bestuurders Provincie Flevoland 2006, de Gedragscode integriteit bestuurders Provincie Flevoland 2013, de Gedragscode integriteit commissaris van de Koning en gedeputeerden Provincie Flevoland 2016, de Gedragscode integer handelen Statenleden en Burgerleden Provincie Flevoland 2016, de klokkenluidersregeling (Regeling melden vermoedens van een misstand) en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, onrechtmatige besteding van rijksmiddelen, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie die samenhangen met aanbestedingen en aan- en verkooptransacties van vastgoed. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Doorbreking van interne beheersmaatregelen door management	
Frauderisico	Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken en andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving. Gegeven de onderbesteding op alle programma's in het overzicht van baten en lasten, bestaat het risico op het doorschuiven van de voor het boekjaar door Provinciale Staten beschikbaar gestelde, maar door de provincie niet bestede, budgetten naar het volgend boekjaar door het College van Gedeputeerde Staten. In onze controleaanpak houden wij er rekening mee dat dit frauderisico in de eerste plaats tot uitdrukking zou komen in de juistheid van de overlopende passiva en de juistheid van de onderhoudsvoorzieningen.
Onze controleaanpak	Wij hebben onder andere de volgende controlewerkzaamheden verricht, specifiek gericht op dit frauderisico: ▶ Inwinnen van inlichtingen bij het directieteam, medewerkers van de afdeling concernzaken en medewerkers van de (verbijzonderde) interne controle met betrekking tot de opgenomen overlopende passiva en onderhoudsvoorzieningen. ▶ Evalueren van opzet en bestaan van het financieel afsluitproces en de hierin begrepen interne beheersmaatregelen rondom handmatige (memoriaal) boekingen in de financiële administratie. ▶ Wij hebben de juistheid van de overlopende passiva met verhoogde diepgang getoetst middels een uitgebreide deelwaarneming aan de hand van de onderliggende documentatie (facturen, contracten, bankafschriften, et cetera) en hierbij specifiek gelet op de toerekening aan het juiste verslagjaar. ▶ Wij hebben vastgesteld of de opgenomen onderhoudsvoorzieningen voldoen aan de geldende spelregels van de Notitie "Materiële vaste activa" van de Commissie BBV. Als onderdeel hiervan hebben wij getoetst of de dotaties en onttrekkingen aan de onderhoudsvoorzieningen in lijn liggen met de begrote dotaties en onttrekkingen in de meerjaren onderhoudsplannen. Bij afwijkingen groter dan een vooraf vastgesteld grensbedrag hebben wij aanvullende werkzaamheden uitgevoerd.

Doorbreking van interne beheersmaatregelen door management	
	▶ Wij hebben data-analyse toegepast om (handmatige) boekingen in de financiële administratie met een verhoogd risico te signaleren op basis van vooraf vastgestelde risicocriteria (waaronder boekingen rondom de jaarafsluiting of boekingen door medewerkers van de provincie die niet primair betrokken zijn bij de jaarafsluiting). De geselecteerde (handmatige) boekingen hebben wij vervolgens in detail gecontroleerd aan de hand van de onderliggende documentatie. ▶ Verder hebben wij de gehanteerde veronderstellingen bij de bepaling van de onderhoudsvoorzieningen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen, zoals toegelicht in paragraaf 3.3.2. Voorzieningen van de toelichting op de balans in de jaarrekening. Hiertoe hebben wij onder andere een retrospectieve beoordeling uitgevoerd op de uitkomsten van eerdere schattingen en de oordeelsvorming en gehanteerde veronderstellingen.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het College van Gedeputeerde Staten, het directieteam en overig management (waaronder de verbijzonderde interne controle en de eenheid Juridische Zaken, Inkoop en Besluitvorming) en Provinciale Staten.

Uit de door ons geïdentificeerde frauderisico's, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving
Wij hebben de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op:
- de getrouwheid van de jaarrekening; en/of
- de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties

op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het College van Gedeputeerde Staten, het lezen van notulen en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van advocatenbrieven en correspondentie met toezichthouders en zijn tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. In het geval van een mogelijke niet-naleving van wet- en regelgeving die van materiële invloed kan zijn op de jaarrekening en de financiële rechtmatigheid, zijn wij nagegaan of de provincie een toereikend proces heeft ingericht om de impact te evalueren op haar activiteiten en de financiële verslaggeving, en indien van toepassing, of de provincie maatregelen heeft genomen om de gevolgen ongedaan te maken en om herhaling te voorkomen. Met betrekking tot de uitkomsten van deze evaluatie door het College van Gedeputeerde Staten verwijzen wij naar de paragraaf "Bedrijfsvoering" van deel III Paragrafen van de jaarstukken. Tenslotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de afweging of risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel zijn op te vangen

Zoals toegelicht in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" van deel III Paragrafen van de jaarstukken, heeft het College van Gedeputeerde Staten een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de provincie om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het College van Gedeputeerde Staten besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Verder hebben wij kennis genomen van de beoordeling van de begroting van de provincie door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het College van Gedeputeerde Staten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de provincie in staat is om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen serieuze bedreiging geïdentificeerd van de mogelijkheid van de provincie om de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een provincie niet langer in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf "De basis voor ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid" zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720.

Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten voor de jaarrekening

Het College van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het College van Gedeputeerde Staten is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder provinciale verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het College van Gedeputeerde Staten op 18 januari 2022 en door Provinciale Staten ter kennisgeving is aangenomen op 16 februari 2022.

In dit kader is het College van Gedeputeerde Staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van Gedeputeerde Staten noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van Gedeputeerde Staten afwegen of de financiële positie voldoende is om de provincie in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het College van Gedeputeerde Staten moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Provinciale Staten is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het "Controleprotocol 2011 en volgende jaren" dat is vastgesteld door Provinciale Staten op 7 december 2011, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie "Informatie ter ondersteuning van ons oordeel" hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel. Onze controle bestond verder onder andere uit:

- het in reactie op de ingeschatte risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het College van Gedeputeerde Staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Communicatie

Wij communiceren met Provinciale Staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 7 april 2022

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. L.M. de Vries MSc EMA RA

6. Lijst met afkortingen

AAA:	Amsterdam Airport Area
ABW:	Actieplan Bodem en Water
AER:	Assembly of European Regions
AGC:	Airport Garden City
AP:	Autoriteit Persoonsgegevens
APPA:	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
AVG:	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BAC:	Bestuurlijke adviescommissie
BAR:	Brexit Adjustment Reserve
BBP:	Bruto Binnenlands Product
BBV:	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BIO:	Baseline Informatieveiligheid Overheid
BIS:	Basisinfrastructuur
BNG:	Bank Nederlandse Gemeenten
BO MIRT:	Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
BV:	Besloten Vennootschap
BVOV:	Beschikbaarheids Vergoeding OV
BZK:	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CA:	Coalitieakkoord
CBS:	Centraal Bureau voor Statistiek
CISO:	Corporate Information Security Officer
CMO:	Centrum voor Maatschappelijk Ontwikkeling Flevoland
COL:	Corona Overbruggingslening
CPMR:	Conference of Peripheral Maritime Regions
CUP:	College uitvoeringsprogramma
CvdR:	Comité van de Regio's
DGO:	Duurzaam Gebruik Ondergrond
DNW:	Duits-Nederlandse Windtunnels
DOVA:	Decentrale OV-autoriteiten
DSO:	Digitaal Stelsel Omgevingswet
DSO-LV:	Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening
EBN:	Energiebeheer Nederland
EBB:	Evidence Based Beleid
EEF:	Energie Expertise Centrum Flevoland
eDocs:	Documentmanagementsysteem
EFRO:	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EHS:	Ecologische Hoofdstructuur
EZK:	Economische Zaken en Klimaat
FBE:	Faunabeheereenheid Flevoland
FEA:	Flevolandse Energie Agenda

FG:	Functionaris Gegevensbescherming
Fido:	Wet Financiering decentrale overheden
FTE:	Fulltime-equivalent (fulltime medewerker)
FVA:	Fonds Verstedelijking Almere
GGD:	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GLB:	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GOBS:	Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen
GR:	Gemeenschappelijke Regeling
GS:	Gedeputeerde Staten
HNP:	Huis Nederlandse Provincies
HOF:	Wet Hof
HRM:	Human Resource Management
IBP:	Interbestuurlijk Programma
ICT:	Informatie- en Communicatie Technologie
IDA:	Interprovinciale Digitale Agenda
IDS:	Introductie Duurzaam Stortbeheer
IenW:	Infrastructuur en Waterstaat
IFA:	Investeringsimpuls Flevoland Almere
IKB:	Individueel Keuze Budget
IPO:	Interprovinciaal Overleg van en voor Provincies
ISO:	Information Security Officer
IT:	Information Technology
IUS:	Invasieve Uitheemse Soorten
IV:	Informatievoorziening
IVN:	Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid
KO`s:	Koninklijke onderscheidingen
KRW:	Kaderrichtlijn Water
LAB:	Lelystad Airport Businesspark
LAW:	Langeafstandswandelroutes
LBI:	Landelijke Bijdrage-Index
LF:	Langeafstandsfietsroutes
LISA:	Landelijk Informatiesysteem Arbeidsplaatsen
LNV:	Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
LOI:	Letter of Intent
LTO:	Land- en Tuinbouworganisatie
MAAS:	Mobility as a Service
MAB:	Meerjaren Aanpak Bedrijfsvoering
MBVI:	Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud Vervangingsinvesteringen Infrastructuur
MC:	Monte Carlo
MER:	Milieueffectrapportage
MEP:	Model European Parliament
MFK:	Meerjarig Financieel Kader

MITC:	Mobiliteit en Infrastructuur Test Centrum
MIRT:	Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport
MJOP:	Meerjaren Onderhoudsplan Provinciehuis
MKB:	Midden- en Kleinbedrijf
mln.	miljoen
MOBLA:	Bereikbaarheid Lelystad Airport
MRA:	Metropoolregio Amsterdam
MRA-E:	MRA Elektrisch
MRB:	Motorrijtuigenbelasting
MGA:	Mutual Gains Approach
MSNF:	Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland
MW:	Megawatt
NBTC:	Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
NDW:	Nationale Databank Wegverkeersgegevens
NF:	Noordelijk Flevoland
NJO:	Niet-jaarlijks onderhoud
NIE:	Natuurinclusieve energietransitie
NLE:	Nieuwland Erfgoedcentrum
NLR:	Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum
n.b.:	niet bepaald
n.n.b.:	nog niet bekend
NNN:	Natuurnetwerk Nederland
NPNL:	Nationaal Park Nieuw Land
NSL:	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit
NSP:	Nationaal Strategisch Plan
NV:	Naamloze Vennootschap
OCW:	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODNZKG:	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
OFGV:	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek
OMALA:	Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere
OMFL:	Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland
OV:	Openbaar Vervoer
OV-SAAL:	Openbaar Vervoer - Schiphol Amsterdam Almere Lelystad
OWNHL:	Op Weg Naar Het Lagerhuis
P&C:	Planning & Control
P&O:	Personeel en Organisatie
PAS:	Programmatische Aanpak Stikstof
PBM:	Platform Bereikbaarheid Metropoolregio
PFAS:	Poly- en perfluoralkylstoffen
p-MIRT:	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
PMR:	Programma Mobiliteit en Ruimte
pNN:	Programmaonderdeel Nieuwe Natuur

Plabeka:	Platform Bedrijven en Kantoren
POB:	Persoonlijk Ontwikkel Budget
PoC-fonds:	Proof of Concept Fonds
POP3:	Plattelandsontwikkelingsprogramma 3
PPS:	Publiek private samenwerkingen
PS:	Provinciale Staten
RBT:	Regionaal Beleidsteam
RDW:	Rijksdienst voor het Wegverkeer
REACT-EU:	Recovery Assistance for Cohesion and Territories of Europe
RES:	Regionale Energiestrategie
RHC HFA:	Regionaal Historisch Centrum Het Flevolands Archief
RIEC:	Regionaal Informatie en Expertisecentrum
RMP's:	Regionale Mobiliteitsprogramma's
ROM:	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij
RRAAM:	Rijk-Regioprogramma Amsterdam, Almere, Markermeer
RRK:	Randstedelijke Rekenkamer
Ruddo:	Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden
RVB:	Rijksvastgoedbedrijf
RVO:	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
SBAB:	Samen Bouwen aan Bereikbaarheid
SBA:	Stedelijke bereikbaarheid Almere
SBB:	Staatsbosbeheer
SDG’s	Sustainable Development Goals
SFF:	Stichting Faunabeheer Flevoland
SISA:	Single information Single Audit
SLA:	SchoneLuchtAkkoord
SMWF:	Samen Maken We Flevoland
SNL:	Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer
SPV:	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SRE:	Schiphol Real Estate
STOP/TPOD:	Standaard Officiële Publicaties/Toepassingsprofiel Omgevingsdocumenten
SUP`s:	Strategische uitvoeringsprogramma’s
TBES:	Toekomst Bestendig Ecologisch Systeem
TBO’s:	Terreinbeherende organisaties
TMI:	Technologische MKB Innovatieregeling
UP:	(college) Uitvoeringsprogramma
VNG:	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO:	Voortgezet Onderwijs
VTH:	Vergunning, toezicht en handhaving
VRN:	Voortgangsrapportage Natuur
VWS:	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WBE:	wildbeheereenheid Flevoland

WKO:	Warmte- en Koudeopslag
Wnra:	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Woo:	Wet open overheid
Wob:	Wet openbaarheid van bestuur
EWNT:	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
WOL:	Monitor Wind op Land
ZZL:	Zuiderzeelijngelden